EBA/GL/2026/06

26 June 2026

Pamatnostādnes (pārskatītas) par kopējām procedūrām un metodiku uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesam (SREP) un uzraudzības stresa testiem saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES

Atbilstība un ziņošanas prasības

Šo pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. pantu[1]. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.

2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI viedoklis par atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā un par to, kā Savienības tiesību akti jāpiemēro konkrētā jomā. Kompetentajām iestādēm, kuras minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punktā un uz kurām šīs pamatnostādnes attiecas, tās jāievēro, iekļaujot tās attiecīgi savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, kad pamatnostādnes ir paredzētas galvenokārt iestādēm.

Ziņošanas prasības

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 28/12/2026 ir jāpaziņo EBI, vai tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai arī jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja līdz šim termiņam netiks saņemts nekāds paziņojums, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes prasības nav ievērojušas. Paziņojumi jānosūta, iesniedzot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu ar norādi "EBA/GL/2026/06". Paziņojumus nosūta personas, kas ir pilnvarotas kompetento iestāžu vārdā ziņot par pamatnostādņu ievērošanu. Par jebkurām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāpaziņo EBI.

4. Paziņojumi tiks publicēti EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1093/oj).

1. sadaļa. Priekšmets, darbības joma un definīcijas, kā arī īstenošana

Priekšmets

1. Šajās pamatnostādnēs ir precizētas kopējās procedūras un metodika Direktīvas 2013/36/ES[2] 48.n, 97. pantā un 107. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētā uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesa (SREP) darbībai, tostarp tās, kas paredzētas šīs direktīvas 76.–87. pantā minēto risku, tostarp nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas risku, pārvaldības organizatoriskās struktūras un procedūru novērtēšanai, kā arī procesi un darbības, kas veiktas saistībā ar minētās direktīvas 48.o, 98., 100., 101., 102., 104., 104.a, 104.b, 104.c, 105. pantu, 107. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 117. pantu. Šo pamatnostādņu mērķis ir noteikt kopēju metodiku, kas kompetentajām iestādēm jāizmanto, īstenojot uzraudzības stresa testus savu SREP kontekstā, kā minēts Direktīvas 2013/36/ES 100. panta 2. punktā. Turklāt šajās pamatnostādnēs saskaņā ar Direktīvas (ES) 2024/1619 104.a panta 7. punktu ir arī precizēts, kā īstenot prasības, ja iestādei ir kļuvusi saistoša rezultātu apakšējā robeža.

2. Ar šīm pamatnostādnēm nenosaka tādu metodiku stresa testiem, ko EBI veic sadarbībā ar citām kompetentajām iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 22. pantu. Tomēr tajās ir aprakstīti vairāki stresa testi un tās palīdz noteikt attiecīgo kontekstu turpmākiem EBI stresa testiem, ko varētu veikt kā daļu no uzraudzības stresa testu kopuma.

Piemērošanas joma

3. Kompetentajām iestādēm šīs pamatnostādnes jāpiemēro saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 110. pantā noteikto piemērošanas līmeni, ievērojot prasības un to nepiemērošanas gadījumus, ko izmanto saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 108. un 109. pantu.

4. Attiecībā uz konsolidācijā iekļautajiem mātesuzņēmumiem un meitasuzņēmumiem kompetentajām iestādēm jāpielāgo savu novērtējumu dziļums un detalizācijas pakāpe, lai tas atbilstu Regulas (ES) Nr. 575/2013 prasībās noteiktajam piemērošanas līmenim, kas noteikts minētās regulas pirmās daļas II sadaļā, jo īpaši atzīstot prasību nepiemērošanu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 7. un 10. pantu un Direktīvas 2013/36/ES 21. pantu.

5. Ja iestādei ir meitasuzņēmums tajā pašā dalībvalstī, bet nav piešķirti prasību nepiemērošanas gadījumi, kas noteikti Regulas (ES) Nr. 575/2013 pirmajā daļā, kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanai var piemērot samērīgu pieeju, galveno uzmanību pievēršot kapitāla

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp. ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj).

un likviditātes sadalījumam starp sabiedrībām un iespējamiem šķēršļiem kapitāla vai likviditātes pārvedamībai grupas ietvaros.

6. Attiecībā uz pārrobežu grupām procedūras prasības jāpiemēro saskaņoti uzraugu kolēģijās, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 116. vai 51. pantu. 10. sadaļā ir izskaidrots, kā šīs pamatnostādnes piemēro pārrobežu grupām un to sabiedrībām.

7. Ja iestāde ir izveidojusi likviditātes apakšgrupu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 8. pantu, kompetentajām iestādēm jāveic likviditātes un finansējuma risku novērtējums un jāpiemēro uzraudzības pasākumi šādas apakšgrupas sabiedrībām likviditātes apakšgrupas līmenī.

Adresāti

8. Šīs pamatnostādnes ir adresētas kompetentajām iestādēm, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta i) un viii) apakšpunktā.

Definīcijas

9. Ja nav norādīts citādi, terminiem, kas lietoti un definēti Regulā (ES) Nr. 575/2013[3], Direktīvā 2013/36/ES, Direktīvā 2014/59/ES[4] vai EBI pamatnostādnēs par iestāžu stresa testēšanu[5], ir tāda pati nozīme arī šajās pamatnostādnēs. Papildus šajās pamatnostādnēs tiek piemērota tālāk minētā definīcija.

“NILL/TFN uzraudzītājs” ir uzraudzības iestāde, kā definēts Regulas (ES) 2024/1624 2. panta 1. punkta 45. apakšpunktā, kura ir atbildīga par iestāžu atbilstības uzraudzību minētās regulas noteikumiem.

“Kapitāla rezerves prasības” ir Direktīvas 2013/36/ES VII sadaļas 4. nodaļā norādītās pašu kapitāla prasības.

“Konsolidējošā iestāde” ir iestāde, kurai jāievēro prudenciālās prasības, pamatojoties uz konsolidēto situāciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 1. daļas 2. sadaļas 2. nodaļu.

“Kompensējošā spēja” ir iestādes spēja turēt likviditātes pārpalikumu īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, vai tam piekļūt, reaģējot uz stresa scenārijiem.

“Finansējuma risks” ir risks, ka iestādei nebūs stabilu finansējuma avotu vidējā termiņā un ilgtermiņā, kas rada pašreizējo vai potenciālo risku, ka tā nespēs izpildīt savas finansiālās saistības,

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.06.2013., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).
[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 173, 12.06.2014., 190. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj).
[5] EBI pamatnostādnes par iestāžu stresa testiem (EBA/GL/2018/04)

piemēram, maksājumus un nodrošinājuma vajadzības, jo to izpilde paredzēta vidējā termiņā un ilgtermiņā, vai nu vispār, vai nepieļaujami nepalielinot finansējuma izmaksas.

“Aizdevumi ārvalstu valūtā” ir aizņēmēju kreditēšana neatkarīgi no kredīta pakalpojuma juridiskās formas (piemēram, atliktie maksājumi vai līdzīgi finansiālie atvieglojumi) valūtās, kas nav likumīgie maksāšanas līdzekļi aizņēmēja dzīvesvietas valstī.

“Risks, kas saistīts ar aizdevumiem ārvalstu valūtā” ir pašreizējais vai potenciālais risks iestādes peļņai un pašu kapitālam, kas rodas no ārvalstu valūtas aizdevumiem nenodrošinātiem aizņēmējiem.

“Iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas process (ICAAP)” ir iekšējā kapitāla identificēšanas, mērīšanas, pārvaldības un uzraudzības process, ko iestāde īsteno saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 73. pantu.

“Iekšējais likviditātes pietiekamības novērtēšanas process (ILAAP)” ir likviditātes noteikšanas, mērīšanas, pārvaldības un uzraudzības process, ko iestāde īsteno saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 86. pantu.

“Iestādes kategorija” ir iestādes sistēmiskā nozīmīguma rādītājs, kas piešķirts, pamatojoties uz iestādes lielumu un sarežģītību un tās darbības jomu.

“Tekošās dienas likviditāte” ir līdzekļi, kuriem var piekļūt darba dienas laikā, lai iestāde varētu veikt maksājumus reāllaikā.

“Tekošās dienas likviditātes risks” ir pašreizējais vai potenciālais risks, ka iestāde nespēs efektīvi pārvaldīt savas tekošās dienas likviditātes vajadzības.

“Makroprudenciālā prasība” vai “pasākums” ir prasība vai pasākums, ko kompetentā vai izraudzītā iestāde piemērojusi makroprudenciālā vai sistēmiskā riska pārvaldīšanai,

“Būtiskā valūta” ir valūta, kurā iestādei ir būtiskās bilances vai ārpusbilances pozīcijas.

“Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas (NILL/TF) risks” ir risks, kura definīcija ir iekļauta EBI Riska uzraudzības pamatnostādnēs[6].

“Darbības noturība” ir iestādes spēja nodrošināt kritiski svarīgu vai svarīgu funkciju izpildi traucējumu apstākļos.

“Kopējā kapitāla prasība (OCR)” ir kopējās SREP kapitāla prasības (TSCR), kapitāla rezerves prasību un makroprudenciālo prasību summa, ja izteikta kā pašu kapitāla prasības.

[6] EBI pamatnostādnes par uz risku balstītas pieejas iezīmēm nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas uzraudzībai un pasākumiem, kas jāveic, veicot uzraudzību, pamatojoties uz riska pakāpi, saskaņā ar 48. panta 10. punktu Direktīvā (ES) 2015/849 (ar ko groza kopīgās pamatnostādnes ESAs 2016 72) (“Uz risku balstītas uzraudzības pamatnostādnes”) (EBA/GL/2021/16).

“Kopējā sviras rādītāja prasība (OLRR)” ir kopējās SREP sviras rādītāja prasības (TSLRR) un G-SNI sviras rādītāja rezerves prasības summa saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1.a punktu.

“Kopējais SREP novērtējums” ir iestādes vispārējās dzīvotspējas atjaunināts novērtējums, kura pamatā ir SREP elementu novērtējums.

“Kopējais SREP vērtējums” ir skaitlisks rādītājs, kas raksturo kopējo risku iestādes dzīvotspējai, pamatojoties uz vispārējo SREP novērtējumu.

“1. pīlāra pašu kapitāla prasības” jeb “P1R” ir pašu kapitāla prasības, kas iestādei jāievēro saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešo, ceturto un septīto daļu un Regulas (ES) 2017/2402 2. nodaļu.

“2. pīlāra norādes” vai “P2G” ir pašu kapitāla līmenis un kvalitāte, kam jābūt iestādes rīcībā papildus tās OCR, un to nosaka saskaņā ar šajās pamatnostādnēs paredzētajiem kritērijiem.

“2. pīlāra norādes par pārmērīgas sviras risku” vai “P2G-LR” ir pašu kapitāla līmenis un kvalitāte, kam jābūt iestādes rīcībā, pārsniedzot tās OLRR, un kas noteikts saskaņā ar šajās pamatnostādnēs noteiktajiem kritērijiem.

“2. pīlāra prasība” jeb “P2R” ir papildu pašu kapitāla prasības, kas noteiktas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu, lai novērstu citus riskus, kas nav pārmērīgas sviras risks.

“2. pīlāra prasība attiecībā uz pārmērīgas sviras risku” jeb “P2R-LR” ir papildu pašu kapitāla prasības, kas noteiktas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu, lai novērstu pārmērīgas sviras risku.

“Reputācijas risks” ir pašreizējais vai potenciālais risks iestādes peļņai, pašu kapitālam vai likviditātei, ko rada kaitējums iestādes reputācijai.

“Vēlme uzņemties risku” ir kopējais riska līmenis un veidi, ko iestāde vēlas uzņemties savas riska spējas ietvaros saskaņā ar tās uzņēmējdarbības modeli, lai sasniegtu savus stratēģiskos mērķus.

“Riska vērtējums” ir skaitliski izteikts individuāla riska uzraudzības novērtējums attiecībā uz kapitālu, likviditāti un finansējumu, kas apraksta iespējamību, ka šādam riskam varētu būt nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi (piemēram, iespējami zaudējumi), ņemot vērā riska pārvaldīšanu un kontroli, bet neņemot vērā iestādes spēju mazināt risku ar pieejamiem kapitāla vai likviditātes resursiem.

“Riski kapitālam” ir atsevišķi riski, kuriem, ja tie īstenosies, būs būtiska prudenciāla ietekme uz iestādes pašu kapitālu nākamo 12 mēnešu laikā. Tie ietver riskus, uz kuriem attiecas Direktīvas 2013/36/ES 79.–87. pants, bet neaprobežojas ar tiem.

“Likviditātes un finansējuma riski” ir atsevišķi riski, kuriem, ja tie īstenosies, būs būtiska prudenciālā ietekme uz iestādes likviditāti dažādos laikposmos.

“SREP elements” ir viens no šiem: uzņēmējdarbības modeļu analīze, iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga riska kontroles novērtējums, kapitāla risku novērtējums, SREP kapitāla novērtējums vai SREP likviditātes un finansējuma novērtējums.

“Uzraudzības kritēriji” ir konkrētam riskam paredzēti kvantitatīvi instrumenti vai metodikas, ko izstrādājusi kompetentā iestāde, lai sniegtu aplēsi par pašu kapitālu, kas vajadzīgs to risku vai risku elementu segšanai, uz kuriem neattiecas Regula (ES) 575/2013.

“Izdzīvošanas periods” ir periods, kurā iestāde var turpināt darbību spriedzes apstākļos un joprojām izpildīt savas maksājumu saistības.

“Kopējā riska darījumu vērtība (TREA)” ir kopējā riska darījumu vērtība, kā definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantā.

“Kopējā SREP kapitāla prasība (TSCR)” ir pašu kapitāla prasību summa, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā, un papildu pašu kapitāla prasības, kas noteiktas saskaņā ar šajās pamatnostādnēs noteiktajiem kritērijiem, lai novērstu riskus, kas nav pārmērīgas sviras risks.

“Kopējā SREP sviras rādītāja prasība (TSLRR)” ir pašu kapitāla prasību summa, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktā, un papildu pašu kapitāla prasības, kas noteiktas saskaņā ar šajās pamatnostādnēs noteiktajiem kritērijiem, lai novērstu pārmērīgas sviras risku.

“Nenodrošināti aizņēmēji” ir privātpersonu un MVU aizņēmēji, kuriem nav fiziska vai finanšu riska ierobežošanas un kuri ir pakļauti valūtas neatbilstībai starp aizdevuma valūtu un riska ierobežošanas valūtu; dabiskā riska ierobežošana ietver īpašus gadījumus, kad aizņēmēji saņem ienākumus ārvalstu valūtā (piemēram, naudas pārvedumi/eksporta ieņēmumi), savukārt finanšu riska ierobežošanai parasti tiek pieņemts, ka pastāv līgums ar finanšu iestādi.

“Dzīvotspējas vērtējums” ir skaitliski izteikts SREP elementa uzraudzības novērtējums, kas atspoguļo risku, kuram pakļauta iestādes dzīvotspēja un kurš izriet no novērtētā SREP elementa.

Piemērošanas datums

10. Šīs pamatnostādnes piemēro no 2027. gada 1. janvāra.

    102., 103., 239., 462., 463. un 470.f punkts ir piemērojams no 2027. gada 1. janvāra, izņemot prasību ņemt vērā riskus, kas saistīti ar mērķtiecīgu finanšu sankciju neīstenošanu un apiešanu, kura ir piemērojama no 2027. gada 10. jūlija.

    12. sadaļa ir piemērojama no 2027. gada 11. janvāra.

Atcelšana

11. EBI pamatnostādnes par kopīgām procedūrām un metodikām uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesam (SREP) un uzraudzības stresa testiem (2022. gada 18. marts, EBA/GL/2022/03) un EBI pamatnostādnes par IKT riska novērtējumu SREP ietvaros (EBA/GL/2017/05) tiek atceltas ar 2027. gada 1. janvāri. Atsauces uz atceltajām pamatnostādnēm uzskata par atsaucēm uz šīm pamatnostādnēm.

2. sadaļa. SREP sistēma

2.1. SREP sistēmas pārskats

12. Kompetentajām iestādēm ir jābūt visaptverošai SREP sistēmai, kas aptver šādus komponentus; tie ir regulāri jānovērtē, ņemot vērā EBI tīmekļa vietnē atsevišķi publicēto tiesību aktu sarakstu, attiecībā uz kuriem jāvērtē iestādes atbilstība. SREP iesaistes modelis, kas izklāstīts 2.4. iedaļā, nosaka, kā šo sistēmu var pielāgot dažādām iestādēm, piemērojot proporcionalitātes principu. Šie komponenti ir:

   a. iestādes kategorizācija, kā noteikts 2.1.1. iedaļā;
   b. galveno rādītāju uzraudzība, kā noteikts 3. sadaļā;
   c. uzņēmējdarbības modeļa analīze (BMA), kā noteikts 4. sadaļā;
   d. iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles novērtējums, kā noteikts 5. sadaļā;
   e. risku kapitālam novērtējums, kā norādīts 6. sadaļā;
   f. iestādes pašu kapitāla pietiekamības novērtējums, kā noteikts 7. sadaļā;
   g. likviditātes un finansējuma risku novērtējums, kā arī SREP likviditātes un finansējuma novērtējums, kā noteikts 8. sadaļā;
   h. vispārējais SREP novērtējums (tostarp uzraudzības pasākumu un – vajadzības gadījumā – agrīnās intervences pasākumu piemērošana) un saziņa, kā noteikts attiecīgi 9. sadaļā un 2.1.2. iedaļā.

13. Kompetentajām iestādēm SREP jāuzskata par nepārtrauktu procesu, kurā visu uzraudzības darbību rezultāti un visi pieejamie informācijas avoti tiek apvienoti visaptverošā iestādes uzraudzības pārskatā. SREP ietvaros jāņem vērā:

   a. iepriekšējo SREP novērtējumu, uzņēmējdarbības modeļa analīzes un nepārtrauktās uzraudzības bez klātienes pārbaudēm rezultāti;
   b. iestādes finanšu pārskati, stratēģiskais(-ie) plāns(-i), regulatīvie pārskati (kopējā ziņošana – COREP, finanšu pārskati – FINREP un kredītu reģistrs, ja tāds ir pieejams) un iekšējie pārskati (piem., vadības informācija, pārskati par kapitālu un likviditāti, iekšējie riska pārskati);
   c. iestādes ICAAP/ILAAP un atveseļošanas plānošanas kārtība;
   d. pārbaudes uz vietas;
   e. iekšējo modeļu novērtējumi;
   f. mērķtiecīga padziļināta analīze;
   g. horizontālie tematiskie pārskati;
   h. stresa testu analīze;
   i. trešo personu ziņojumi (piem., revīzijas ziņojumi, pašu kapitāla vai kredītu analītiķu ziņojumi);

j. citi attiecīgi nozares vai makroekonomiskie pētījumi/aptaujas.

2.1.1. Iestāžu iedalījums kategorijās

14. Kompetentajām iestādēm visas to uzraudzības jomā esošās iestādes jāiedala četrās dažādās kategorijās, pamatojoties uz attiecīgo iestāžu lielumu, sistēmisko nozīmi, būtību, darbības mērogu un sarežģītību, kā arī ņemot vērā Direktīvas 2013/36/ES 97. panta 4. punktu. Kategorijām ir jāatspoguļo novērtējums par sistēmisko risku, ko iestādes var radīt finanšu sistēmai.

15. Ja kompetentās iestādes konstatē, ka vienas grupas ietvaros dažādu uzņēmumu nozīmīgums, pamatojoties uz 17. punktā uzskaitītajiem elementiem, atšķiras, tās var piemērot kategorizāciju individuālā līmenī, lai atspoguļotu šīs atšķirības (piemēram, piešķirot dažādas kategorijas dažādiem grupas meitasuzņēmumiem un/vai konsolidētajam uzņēmumam).

16. Kompetentajām iestādēm periodiski jāpārskata savu iestāžu iedalījums kategorijās un jāseko notikumiem, kas var ietekmēt uzņēmējdarbības modeļu riska pakāpi vai tādas svarīgas korporatīvās darbības kā liela atsavināšana, apvienošana vai iegāde, svarīga stratēģiska darbība.

17. Lai nodrošinātu minimālu salīdzināmības līmeni, kompetentajām iestādēm kā sākumpunktu jāizmanto turpmāk minētās kategorijas.

- 1. kategorija – visas iestādes, kas Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 146. apakšpunktā definētas kā "lielas iestādes". Kompetentās iestādes var proporcionalitātes apsvērumu dēļ klasificēt "lielās iestādes" kā 2. vai 3. kategorijas iestādes, ja tās nav G-SNI. Tādu "lielo iestāžu", kas nav G-SNI, pārklasificēšana jāveic saskaņā ar turpmāk minētajiem 2. un 3. kategorijas kvalitatīvajiem kritērijiem, ņemot vērā iestādes lielumu, sistēmisko nozīmi, darbības veidu, apjomu un sarežģītību.
- 2. kategorija – i) vidējas un lielas iestādes (izņemot tās, kas iekļautas 1. kategorijā), kuras nav "mazas un nesarežģītas iestādes" Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 145. apakšpunkta izpratnē un kuras darbojas vairākos uzņēmējdarbības virzienos, tostarp veic ar banku darbību nesaistītas darbības, vai kurām ir nozīmīga pārrobežu darbība, un kuras piedāvā kredītproduktus un finanšu produktus privātpersonām un korporatīvajiem klientiem; ii) sistēmiski nenozīmīgas specializētas iestādes, kurām ir būtiska tirgus daļa attiecīgajās darbības jomās vai maksājumu sistēmās, vai finanšu instrumentu tirdzniecības platformās/tirgos; iii) iestādes, kas to lieluma, darbības vai uzņēmējdarbības modeļa dēļ (piemēram, IPS centrālās iestādes, CCP, CSD, centrālās kooperatīvās bankas vai centrālās krājbankas) tiek uzskatītas par nozīmīgām ekonomikai (piemēram, attiecībā pret kopējiem aktīviem pret iekšzemes kopproduktu – TA/IKP) vai konkrētas dalībvalsts banku sektoram.
- 3. kategorija – i) mazas un vidējas iestādes, kas nav iekļautas 1. un 2. kategorijā un kas nav "mazas un nesarežģītas iestādes" Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 145. apakšpunkta izpratnē, un kuras darbojas ierobežotā skaitā darbības jomu vai kurām ir nebūtiska pārrobežu darbība, galvenokārt piedāvājot kredītproduktus privātpersonām, uzņēmumiem un institucionālajiem klientiem ar ierobežotu finanšu produktu klāstu; ii)

specializētas iestādes ar nebūtisku tirgus daļu savās darbības jomās vai maksājumu sistēmās, vai finanšu biržās.

- 4. kategorija – visas iestādes, kas definētas kā "maza un nesarežģīta iestāde" saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 145. apakšpunktu, un visas pārējās mazās, nesarežģītās iestādes, kas neietilpst 1.–3. kategorijā (piemēram, ar ierobežotu darbības apjomu un nebūtiskām tirgus daļām savās uzņēmējdarbības jomās).

2.1.2. Risku nepārtraukta novērtēšana, eskalācijas kārtība un uzraudzības pasākumi

18. Kompetentajām iestādēm pastāvīgi jānovērtē riski, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, veicot uzraudzības darbības saskaņā ar 2.4. iedaļā izklāstīto SREP iesaistes modeli.

19. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka to novērtējumu rezultāti tiek skaidri dokumentēti, pievēršot uzmanību konstatēto trūkumu pamatcēloņiem. Šie konstatējumi jāņem vērā SREP vērtējumos, kas piešķirti saskaņā ar šīm pamatnostādnēm, un tiem jākalpo par pamatu turpmākiem uzraudzības pasākumiem, kurus kompetentās iestādes var piemērot saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 102., 104. un 105. pantu un valstu tiesību aktiem, kā arī, ja piemērojams, agrīnās intervences pasākumiem, kas noteikti Direktīvas 2014/59/ES 27. pantā, vai jebkurai minēto pasākumu kombinācijai.

20. Veicot pastāvīgās uzraudzības darbības, kompetentajām iestādēm jāveic atbilstoši un savlaicīgi turpmākie pasākumi, lai nodrošinātu, ka iestāde ir efektīvi novērsusi konstatētos trūkumus. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm jāizveido augsta līmeņa eskalācijas sistēma uzraudzības pasākumiem, kas palīdzētu izvēlēties vispiemērotākos pasākumus (gan kvantitatīvus, gan kvalitatīvus) konstatēto trūkumu novēršanai. Tas neskar uzraudzības pilnvaras, kas paredzētas saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu, un kompetento iestāžu rīcības brīvību noteikt vispiemērotākos pasākumus, pamatojoties uz konkrētajiem apstākļiem un trūkumiem.

21. Iepriekšējā punktā minētajā sistēmā jāparedz šādas darbības, kuras nav paredzēts veikt stingrā secībā un kuras var pastiprināt vai mazināt atbilstoši situācijai:

a. padziļināta uzraudzības dialoga uzturēšana ar iestādi, piemēram, rīkojot sanāksmi ar vadības struktūru vai pieprasot iestādei veikt pašnovērtējumu;
b. informēšana par no iestādes sagaidāmajām koriģējošajām darbībām (juridiski nesaistoši pasākumi), piemēram, uzraudzības iestādes gaidām vai ieteikumiem;
c. konkrētu koriģējošo darbību pieprasīšana no iestādes (juridiski saistoši pasākumi), piemēram, nosakot kvalitatīvus pasākumus, kas iestādei jāievēro, un/vai nosakot vai palielinot 2. pīlāra prasības vai likviditātes prasības;
d. uzraudzības pasākumu piemērošana konstatēto trūkumu novēršanai, piemēram, administratīvie sodi, korektīvie pasākumi vai naudas sodi.

22. Izvēloties uzraudzības pasākumus, kompetentajām iestādēm jānosaka pilnīga eskalācijas kārtība, ņemot vērā pieejamo informāciju, iestādes raksturu, lielumu un sarežģītību, kā arī

nepieciešamību nodrošināt konstatēto trūkumu savlaicīgu novēršanu. Atlasē jāņem vērā šādi apsvērumi (attiecīgā gadījumā):

a. paredzētais rezultāts, ko ar pasākumiem iecerēts sasniegt, un, ja iespējams, gaidāmie termiņi, kādos iestādei jānovērš konstatētās nepilnības;
b. nepilnību smaguma pakāpe un iespējamā ietekme uz prudenciālajiem rādītājiem, ja problēma netiktu risināta (t. i., vai problēmas risināšanai ir nepieciešams konkrēts pasākums), kā arī tas, vai nepilnības jau ir novērstas vai risinātas ar citiem pasākumiem;
c. iestādes apliecinātā spēja vai nodoms novērst nepilnības;
d. vai citi pasākumi sasniegtu tādu pašu mērķi, ar mazāku administratīvo un finansiālo ietekmi uz iestādi;
e. iespēju, ka identificētie riski un ievainojamība var būt savstarpēji saistīti vai pašpastiprinoši, vai abi, kas pamato uzraudzības pasākumu stingrības palielināšanu.
f. jebkuri citi faktori, ko kompetentās iestādes uzskata par būtiskiem.

23. Neskarot kompetento iestāžu rīcības brīvību izvēlēties vispiemērotākos pasākumus, visi pieejamie kvantitatīvie un kvalitatīvie pasākumi jāizmanto tā, lai ļautu pēc iespējas labāk novērst riska līmeni un/vai nepilnības. Šajā sakarā jāņem vērā riska raksturs (kvantitatīvs un/vai kvalitatīvs), eskalācijas process, kā arī fakts, ka kvantitatīvi pasākumi jāpiemēro, lai novērstu trūkumus iekšējā pārvaldībā, tostarp iekšējās kontroles sistēmās, un citos jautājumos, ja citi uzraudzības pasākumi nav bijuši efektīvi vai tiek uzskatīti par nepietiekamiem, lai atklātos trūkumus novērstu atbilstošā termiņā[7].

24. Šīs sadaļas noteikumi neliedz kompetentajām iestādēm veikt uzraudzības pasākumus, kas ir tieši saistīti ar jebkādu uzraudzības darbību (piemēram, pārbaužu uz vietas vai vadības struktūras locekļu un galveno funkciju veicēju piemērotības novērtējumu) rezultātiem, ja šo darbību rezultāti prasa nekavējoties piemērot uzraudzības pasākumus, lai novērstu būtiskus trūkumus.

2.1.3. Dialogs ar iestādēm

25. Kompetentajām iestādēm, veicot uzraudzības darbības, jāiesaistās dialogā ar iestādēm.

26. Kompetentajām iestādēm ir jāpaziņo iestādei SREP novērtējuma rezultāti saskaņā ar 9. sadaļu un jāinformē iestāde par visām darbībām, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu atbilstību uzraudzības pasākumiem, kas piemēroti, pamatojoties uz šiem konstatējumiem.

2.2. SREP vērtējums

27. Kompetentajām iestādēm jāpiemēro saskaņota punktu sistēma, lai veicinātu saziņu starp kompetentajām iestādēm un uzraugu kolēģijām, sekmētu salīdzināmību un vienlīdzīgus

[7] Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/36 104.a panta 1. punkta b) apakšpunktu par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.06.2013., 338. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/2026-01-11).

konkurences apstākļus starp iestādēm, kā arī noteiktu uzraudzības resursu un pasākumu prioritātes SREP elementu novērtēšanā. Tām jāapkopo novērtējumu rezultāti, piešķirot riska vērtējumus, SREP elementu vērtējumus un kopējo SREP vērtējumu.

28. Piešķirot riska novērtējumus, SREP elementu novērtējumus un kopējo SREP novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā apsvērumi, kas izklāstīti tabulās šo pamatnostādņu katras attiecīgās sadaļas un virsraksta beigās, vienlaikus izmantojot uzraudzības iestāžu profesionālo vērtējumu. Lai gan šie apsvērumi kalpo par pamatu punktu piešķiršanai, tos nevajadzētu uztvert kā mehānisku pārbaudes sarakstu, kas jāaizpilda katram elementam, kā arī nevajadzētu uzskatīt, ka tie nosaka elementu svarīguma hierarhiju. Tā vietā to mērķis ir sniegt norādījumus kompetentajām iestādēm punktu piešķiršanā, ņemot vērā dažādu elementu mijiedarbību un nozīmīgumu konkrētajā novērtējamās iestādes dimensijā.

29. Riska novērtējumu mērķis ir noteikt varbūtību, ka riski, kas saistīti ar kapitālu, likviditāti un finansējumu, būtiski ietekmēs iestādi. SREP elementu novērtējumi un kopējais SREP novērtējums norāda uz risku apmēru, kas apdraud iestādes dzīvotspēju; jo īpaši kopējam SREP novērtējumam jāatspoguļo uzraudzības iestādes viedoklis par iestādes kopējo dzīvotspēju, kā norādīts 9. sadaļā.

1. attēls. Novērtējuma sistēmas pārskats

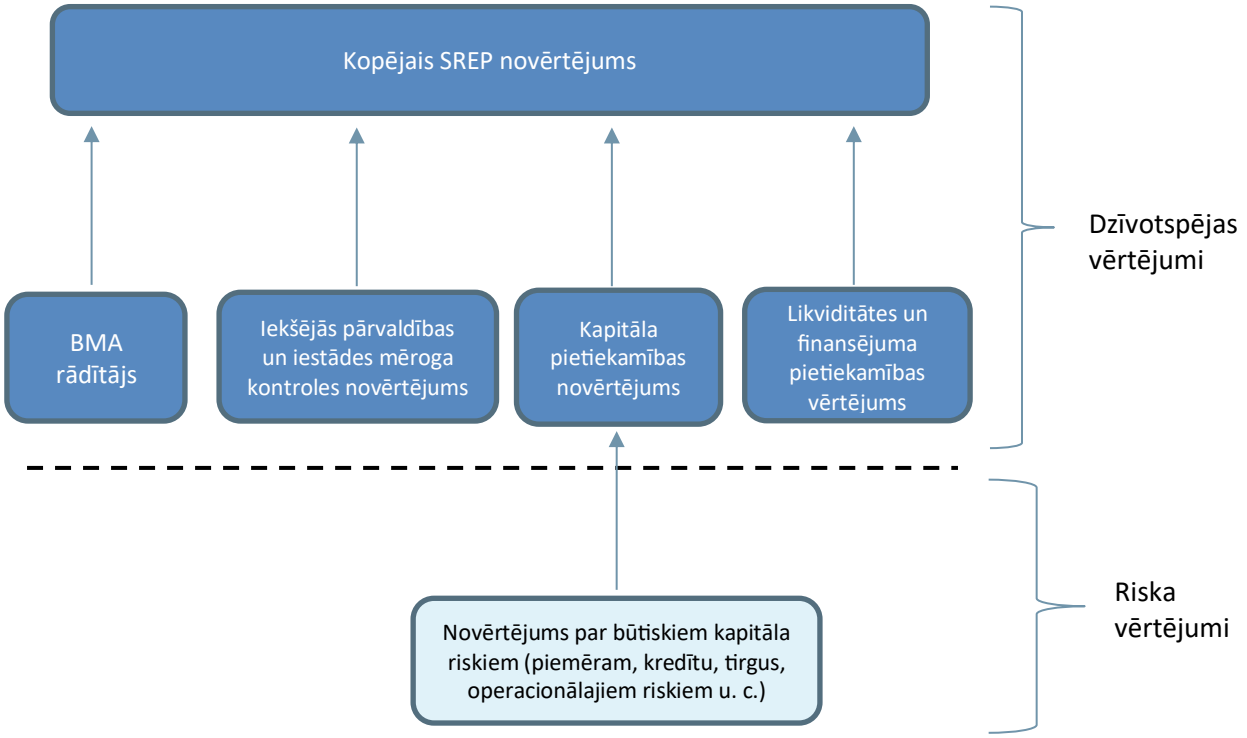

30. Vērtējumi ir šādi: 1 (zems risks), 2 (vidēji zems risks), 3 (vidēji augsts risks) un 4 (augsts risks – tas ir sliktākais iespējamais vērtējums). Papildu novērtējums "F" ir pieejams tikai SREP kopējam novērtējumam, kā izskaidrots 38. punktā. Ar nosacījumu, ka tiek ņemta vērā šajās pamatnostādnēs noteiktā vispārējā vērtējumu noteikšanas sistēma, iekšējām vajadzībām, piemēram, resursu plānošanas nolūkā, kompetentās iestādes var noteikt arī sadrumstalotākus vērtējumus.

31. Kompetentajām iestādēm ir jāpārskata novērtējuma rezultāti pēc SREP novērtējumu pabeigšanas, ievērojot minimālo biežumu, kas noteikts SREP iesaistīšanās modelī 2.4. iedaļā. Vērtējumi bez liekas kavēšanās ir jāpārskata, pamatojoties uz jauniem būtiskiem konstatējumiem vai norisēm.

2.2.1. Riska vērtējumi

32. Riska vērtējumi tiek piešķirti, lai apkopotu kapitālam pastāvošos riskus (kā noteikts 6. sadaļā). Šie vērtējumi apraksta iespējamību, ka riskam būs būtiska prudenciāla ietekme uz iestādi (piemēram, iespējami zaudējumi), pēc tam, kad ir apsvērta riska kontroles kvalitāte, lai mazinātu šo ietekmi (t. i., atlikušo risku), bet pirms ir apsvērta iestādes spēja mazināt risku ar pieejamiem kapitāla vai likviditātes resursiem.

33. Kompetentajām iestādēm jānosaka riska novērtējums, izvērtējot iestādes piemītošo riska līmeni un pienācīgi ņemot vērā iestādes riska pārvaldības un kontroles sistēmas atbilstību. Jo īpaši atbilstoša riska pārvaldības un kontroles sistēma var mazināt konkrētā riska prudenciālo ietekmi, savukārt vāja sistēma var pastiprināt prudenciālo ietekmi. Iekšējā riska, kā arī pārvaldības un kontroles pasākumu atbilstības novērtējums jāveic, ņemot vērā apsvērumus, kas norādīti

6. tabulā attiecībā uz kredītrisku un darījumu partnera risku, 8. tabulā – attiecībā uz tirgus risku, 10. tabulā – attiecībā uz operacionālo risku, 12. tabulā – attiecībā uz procentu likmes un kredītriska starpības risku banku portfelī (IRRBB un CSRBB), kā arī 17. tabulā – attiecībā uz likviditāti un finansējumu.

34. Novērtējot riskus attiecībā uz kapitālu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī attiecīgās apakškategorijas (piemēram, koncentrācijas risks vai valsts risks kā daļa no kredītriska un darījuma partnera riska novērtējuma, kā noteikts 6. sadaļā). Atkarībā no tā, cik būtiska konkrētai iestādei ir kāda no šīm apakškategorijām, kompetentās iestādes var nolemt tās novērtēt un piešķirt tām vērtējumu atsevišķi.

35. Kompetentās iestādes riska vērtējumu noteikšanai var izmantot dažādas metodes: tās var atsevišķi novērtēt "risku" un "risku pārvaldību un kontroles" (iegūstot starpvērtējumu un galīgo vērtējumu) vai arī novērtēt tos kopā. Kompetentās iestādes var arī apkopot visus riskus attiecībā uz kapitālu vienotā kopējā vērtējumā.

2.2.2. SREP elementu vērtējumi un kopējais SREP vērtējums

36. Noslēdzot vispārējo SREP novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido visaptverošs pārskats par iestādes riska profilu un dzīvotspēju, pamatojoties uz četriem SREP elementiem:

a. uzņēmējdarbības modelis un stratēģija, kā noteikts 4. sadaļā;
b. iekšējā pārvaldība un kontroles pasākumi visā iestādē, kā noteikts 5. sadaļā;
c. kapitāla pietiekamība, kā noteikts 7. sadaļā;
d. likviditāte un finansējuma pietiekamība, kā noteikts 8. sadaļā.

37. Kapitāla pietiekamība, kā arī likviditātes un finansējuma pietiekamība atspoguļo iestādes kapitāla un likviditātes resursu spēju mazināt/segt kapitāla un likviditātes, kā arī finansējuma riskus, kā izklāstīts 6. un 8. sadaļā, un/vai citus elementus, kuriem ir noteikts papildu pašu kapitāls, kā izklāstīts 7. sadaļā.

38. Galīgais vērtējums ir vispārējais SREP vērtējums. Šajā novērtējumā ir iekļauti iepriekš minētie četru SREP elementu rezultāti un uzraudzības iestādes vērtējums. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka kopējais SREP vērtējums sniedz norādi par iestādes vispārējo dzīvotspēju, tostarp par to, vai iestāde "kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga" Direktīvas 2014/59/ES 32. panta nozīmē, un ņemot vērā EBI pamatnostādnes par "iestādi, kas kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga"[8]. Ja vispārējā SREP novērtējuma rezultāts liecina, ka iestāde "kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga", kompetentajām iestādēm jāpiemēro vērtējums "F" un jāievēro procesi sadarbībai ar noregulējuma iestādēm, kā norādīts Direktīvas 2014/59/ES 32. pantā.

[8] EBI pamatnostādnes par to, kā interpretēt dažādus apstākļus, kad uzskatāms, ka iestāde kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 32. panta 6. punktu (EBA/GL/2015/07)

39. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka SREP elementu novērtējumi un kopējais SREP novērtējums:

a. atspoguļo varbūtību, ka ir nepieciešami uzraudzības pasākumi, lai risinātu konstatētās problēmas;

b. tiek ņemti vērā kā viens no kritērijiem lēmuma pieņemšanā par to, vai piemērot agrīnās intervences pasākumus saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par agrīnās intervences pasākumu piemērošanas kritērijiem[9];

c. kalpo par pamatu uzraudzības resursu prioritāšu noteikšanai un plānošanai, kā arī prioritāšu noteikšanai uzraudzības pārbaužu programmā (SEP).

2.3. Organizatoriskie pasākumi

40. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka to organizatoriskie pasākumi SREP veikšanai ietver vismaz šādus elementus:

a. to uzraudzības iestāžu darbinieku, kas veic SREP, funkciju un pienākumu apraksts, norādot arī attiecīgo ziņošanas kārtību gan normālos apstākļos, gan ārkārtas situācijās;

b. konstatējumu un uzraudzības iestāžu lēmumu dokumentēšanas un reģistrēšanas procedūras;

c. konstatējumu un vērtējumu apstiprināšanas kārtību, kā arī eskalācijas procedūras, ja kompetentajā iestādē ir atšķirīgi viedokļi gan normālos apstākļos, gan ārkārtas situācijās;

d. pasākumi pārrunu organizēšanai ar iestādi pēc minimālās iesaistīšanās parauga, kā noteikts 2.4. iedaļā, lai vērtētu atsevišķus SREP elementus;

e. kārtību konsultāciju veikšanai ar iestādi un SREP rezultātu paziņošanai iestādei, atspoguļojot mijiedarbību uzraugu kolēģijās attiecībā uz pārrobežu grupām un to vienībām saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 710/2014[10];

f. iekšējos kontroles un līdzsvara mehānismus, lai veicinātu efektīvu lēmumu pieņemšanu, rezultātu konsekvenci un pārskatatbildību.

41. Nosakot kārtību dialogam ar iestādēm, kompetentajām iestādēm jāņem vērā iespējamā ietekme, kas saistīta ar vērtējumu sniegšanu iestādēm saistībā ar to informācijas atklāšanas

[9] EBI pamatnostādnes par agrīnās intervences pasākumu izmantošanas faktoriem (EBA/GL/2015/03).
[10] Komisijas 2014. gada 23. jūnija Īstenošanas regula (ES) Nr. 710/2014, ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus attiecībā uz kopīgo lēmumu par iestādes specifiskajām prudenciālajām prasībām procesa piemērošanas nosacījumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/36/ES (OV L 188, 27.06.2014., 19. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/710/oj).

pienākumiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014[11] un Direktīvu 2014/57/ES[12] un 2004/109/EK[13] prasībām.

2.4. Proporcionalitāte un uzraudzības iesaistīšanās

42. Kompetentajām iestādēm jāpielāgo uzraudzības iesaistīšanās apjoms, biežums, detalizācijas pakāpe un intensitāte attiecībā uz konkrētu iestādi atbilstoši tās kategorijai un ņemot vērā proporcionalitātes principu. Plānojot SREP pasākumus, kompetentajām iestādēm jāvadās pēc 1. tabulā izklāstītā SREP iesaistīšanās minimālā modeļa. Modelis attiecina uzraudzības iesaistes intensitāti uz iestādes kategoriju. Modeli nevajadzētu interpretēt kā šķērsli, lai piešķirtu resursus noteiktām uzraudzības prioritātēm. Tādējādi kompetentās iestādes, neatkarīgi no iestādes kategorizācijas, var noteikt savas novērtēšanas galvenos virzienus un detalizācijas pakāpi, lai atspoguļotu iestādes riska profilu, dažādu risku nozīmīgumu, tendences un jaunus riskus, kas identificēti, uzraugot 3. sadaļā minētos galvenos rādītājus, veicot 11. sadaļā minētos stresa testus vai izvērtējot iepriekšējo SREP novērtējumu rezultātus.

43. Saskaņā ar šo modeli kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par visiem SREP elementiem (uzņēmējdarbības modeļa analīzi, pārvaldību/iekšējo kontroli, kapitāla riskiem un likviditātes un finansējuma riskiem) saskaņā ar 1. tabulā noteikto minimālo biežumu, vienlaikus saglabājot spēju katru gadu veikt jēgpilnu un visaptverošu iestādes dzīvotspējas novērtējumu (vispārējā SREP novērtējuma kopsavilkums).

44. Šim viedoklim jābalstās uz informāciju, kas iegūta, veicot visas uzraudzības darbības, kas uzskaitītas 13. punktā. Jo īpaši informācija no iepriekšējiem gadiem var kalpot arī par atskaites punktu kopējā SREP novērtējuma veikšanai un apkopošanai, ja kompetentā iestāde ir konstatējusi – vienlaikus ņemot vērā rādītāju ceturkšņa uzraudzību, – ka iestādes riska profils nav būtiski mainījies.

45. Kompetentajām iestādēm jāsadarbojas ar iestāžu vadības struktūru un augstāko vadību[14], pamatojoties uz 1. tabulā norādīto minimālo biežumu. Neatkarīgi no iestādes kategorijas kompetentajām iestādēm vajadzētu pastiprināt savu iesaisti, lai veiktu turpmākus pasākumus saistībā ar iepriekšējo SREP novērtējumu konstatējumiem vai uzraudzītu iestādes ar

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 596/2014 par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK (OV L 173, 12.06.2014., 1. lpp.).
[12] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/57/ES (2014. gada 16. aprīlis) par krimināl sodiem par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas direktīva) (OV L 173, 12.06.2014., 179. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/596/oj).
[13] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/109/EK (2004. gada 15. decembris) par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/109/oj).
[14] Kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/36 3. panta 9. punktā par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.06.2013., 338. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/2026-01-11).

augstākiem/strauji mainīgiem riska profiliem vai ar sliktu vispārējo SREP vērtējumu, kas atspoguļo nopietnas uzraudzības bažas.

46. Ja iestādes ir daļa no pārrobežu grupām, kompetentajām iestādēm jāapspriež, kā tās plāno veikt savu SREP novērtējumu uzraugu kolēģiju ietvaros, lai savlaicīgi identificētu problēmas un pielāgotu un saskaņotu iestāžu pieeju, kā norādīts 10. sadaļā.

1. tabula SREP piemērošana dažādām iestāžu kategorijām

Kategorija	Galveno rādītāju pārraudzība	Visu SREP elementu novērtējums (vismaz)*	Vispārējais SREP novērtējuma kopsavilkums	Minimālais iesaistes/dialoga līmenis ar iestādes vadības struktūru un augstāko vadību
1	Reizi ceturksnī	Reizi gadā	Reizi gadā	Nepārtraukts/notiekošs
2	Reizi ceturksnī	Reizi 2 gados	Reizi gadā	Nepārtraukts/notiekošs
3	Reizi ceturksnī	Reizi 3 gados	Reizi gadā	Pamatojoties uz risku, vismaz reizi 3 gados
4	Reizi ceturksnī	Ik pēc 3 gadiem, ar iespēju pagarināt līdz 5 gadiem**	Reizi gadā	Pamatojoties uz risku, vismaz reizi 3 gados

* Pārbaudes fokuss un detalizācijas pakāpe tiek pielāgoti, lai atspoguļotu iestādes riska profilu, dažādu risku būtiskumu, kā arī tendences un jaunos riskus, kas identificēti uzraudzības darbību gaitā. Tas var balstīties uz iepriekšējiem novērtējumiem, ja saskaņā ar pieejamo informāciju (piemēram, rādītāju uzraudzību un ziņošanu) nav notikušas būtiskas izmaiņas, neatkarīgi no iestādes kategorijas.

** Minimālo periodiskumu visu SREP elementu novērtēšanai 4. kategorijas iestādēm var pagarināt no 3 līdz 5 gadiem, ja: i) tām ir stabils zema riska profils, stabili finanšu rādītāji un veselīgi darbības rezultāti (rezervju līmenis); un ii) KRI ceturkšņa uzraudzība nerada bažas.

47. Ja kompetentās iestādes konstatē, ka iestādēm ir līdzīgi riska profili vai tās var būt pakļautas līdzīgiem jauniem riskiem, tās var veikt tematiskus SREP novērtējumus, sagatavojot vienu novērtējumu par vairākām iestādēm (piemēram, BMA var veikt visiem mazajiem hipotekārajiem aizdevējiem, ņemot vērā, ka visām šīm iestādēm, visticamāk, tiks noteiktas tās pašas uzņēmējdarbības dzīvotspējas problēmas). Kompetentās iestādes var izmantot arī pielāgotu metodiku SREP piemērošanai iestādēm, kurām ir līdzīgi riska profili, piemēram, līdzīgiem uzņēmējdarbības modeļiem vai līdzīgai riska darījumu ģeogrāfiskai atrašanās vietai saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 97. panta 4.a punktu.

48. Attiecībā uz iestādēm, uz kurām attiecas Direktīvas 2013/36/ES 99. pantā pieprasītā uzraudzības pārbaudes programma, kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka iesaistīšanās pakāpi un SREP piemērošanu nosaka ar to programmu.

49. Plānojot uzraudzības darbības, kompetentajām iestādēm jākoordinē darbības gan iekšēji, lai nodrošinātu saskaņotu novērtējumu, gan ar citām pusēm, kas tieši vai netieši iesaistītas novērtējumā, jo īpaši gadījumos, kad no tām ir nepieciešama informācija.

3. sadaļa. Galveno rādītāju pārraudzība

50. Kompetentajām iestādēm regulāri jāuzrauga galvenie finanšu un nefinanšu rādītāji, lai sekotu līdzi izmaiņām iestāžu finanšu un darbības apstākļos, kā arī riska profilos. Ja uzraudzības gaitā tiek konstatētas būtiskas izmaiņas iestādes riska profilā vai jebkādas novirzes rādītājos, kompetentajām iestādēm jāizmeklē to cēloņi un, attiecīgā gadījumā, jāpārskata attiecīgā SREP elementa novērtējums (tostarp riska novērtējums, ja tas ir piemērojami), lai ņemtu vērā jauno informāciju. Kompetentajām iestādēm regulāri jāpārskata un, ja nepieciešams, jāatjaunina savi uzraudzības rādītāji un instrumenti, lai nodrošinātu to atbilstību un efektivitāti.

51. Saskaņā ar SREP iesaistes modeli 2.4. iedaļā kompetentajām iestādēm jāuzrauga visu iestāžu galvenie finanšu un nefinanšu rādītāji vismaz reizi ceturksnī un jāievieš biežāka uzraudzība, lai atspoguļotu iestādes īpašās iezīmes vai jaunos riskus un tendences, atkarībā no datu pieejamības (piemēram, tirgus dati).

52. Kompetentajām iestādēm jāizveido uzraudzības sistēmas, lai identificētu tendences, būtiskas izmaiņas un novirzes rādītāju (vai rādītāju kombināciju) dinamikā, piemēram, nosakot brīdinājumus, pamatojoties uz būtiskuma sliekšņiem. Kompetentajām iestādēm jāizstrādā eskalācijas procedūras, lai risinātu novirzes. Konstatējot būtiskas izmaiņas vai novirzes rādītājos, jo īpaši gadījumos, ja izmaiņas ir acīmredzamas salīdzinošās grupas darbības rezultātu ziņā, kompetentajām iestādēm jāapsver iespēja veikt papildu izpēti.

53. Kompetentajām iestādēm jāpielāgo uzraudzības sistēmas un eskalācijas procedūras anomāliju gadījumos, ņemot vērā iestādes lielumu, sarežģītību, uzņēmējdarbības modeli un riska profilu, pievēršot uzmanību ģeogrāfiskajām teritorijām, nozarēm un tirgiem, kuros iestāde darbojas.

54. Uzraudzības sistēmām jābalstās vismaz uz informāciju un datiem, kas paziņoti kompetentajām iestādēm, un tās var ietvert EBI infopaneļus vai rādītājus. Uzraudzības sistēmās jāiekļauj vismaz šādi konkrētajai iestādei raksturīgi rādītāji:

   a. rādītāji, kas saistīti ar iestādes darbības modeļa analīzi (sk. 4. sadaļu), iekšējo pārvaldību un kontroles mehānismiem (sk. 5. sadaļu), kapitāla riskiem (sk. 6. sadaļu), kā arī likviditātes un finansējuma riskiem (sk. 8. sadaļu); rādītāji attiecībā uz pārmērīgas sviras risku (sk. 7. sadaļu) un rādītāji, kas izriet no Regulas (ES) 2022/2554 piemērošanas;
   b. visi rādītāji, kas iegūti, piemērojot Regulu (ES) Nr. 575/2013, un no valsts tiesību aktiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 2013/36/ES, lai aprēķinātu minimālās prudenciālās prasības (piemēram, 1. līmeņa pamatkapitālu – CET1, likviditātes seguma rādītāju – LCR, neto stabila finansējuma rādītāju – NSFR, sviras rādītāju);
   c. minimālo pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasības (MREL), kā noteikts Direktīvā 2014/59/ES;

d. attiecīgie tirgus situāciju raksturojošie rādītāji (piemēram, akciju cena, kredītriska mijmaiņas darījumu – CDS starpības, obligāciju starpības u. tml.);

e. attiecīgā gadījumā[15], un jo īpaši idiosinkrātisku vai sistēmisku notikumu gadījumā, atveseļošanas rādītāji, kas izmantoti pašas iestādes atveseļošanas plānos;

f. attiecīgā gadījumā rādītāji, kuru pamatā ir kvantitatīva vai kvalitatīva informācija no kompetentajām iestādēm iesniegtajiem ziņojumiem, kura var norādīt uz NILL/TF risku.

55. Kompetentajām iestādēm jāpievieno iestādei raksturīgajiem rādītājiem attiecīgie makroekonomiskie rādītāji, ja tādi ir pieejami ģeogrāfiskajos reģionos, nozarēs un tirgos, kur iestāde darbojas. Tām jāņem vērā arī attiecīgi neatkarīgi tirgus pētījumi un analīzes, tostarp ziņojumi par apdraudējumu situāciju, ja tādi ir pieejami, kā informatīvs avots, kas sniedz alternatīvus viedokļus.

[15] ja vien nav piemērots atbrīvojums saistībā ar vienkāršotām prasībām, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs) 4. pantā, ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 173, 12.6.2014., 190. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj).

4. sadaļa. Uzņēmējdarbības modeļa analīze (BMA)

4.1. Vispārīgi apsvērumi

56. Šajā sadaļā precizēti kritēriji iestādes uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas novērtēšanai. Kompetento iestāžu veiktās novērtēšanas mērķis ir gūt visaptverošu izpratni par iestādes darbību gan pašreizējā, gan nākotnes perspektīvā, apzināt būtiskas esošās vai potenciālās ievainojamības, kurām, visticamāk, būtiska ietekme uz iestādi, kā arī novērtēt tās uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas vispārējo stabilitāti. Pēc šīs novērtēšanas kompetentajām iestādēm jānosaka:

    a. iestādes pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēja, ko mēra pēc spējas gūt pieņemamu peļņu nākamo 12 mēnešu laikā;

    b. iestādes stratēģijas ilgtspēja, pamatojoties uz tās spēju gūt pieņemamu peļņu vismaz trīs gadu ilgā nākotnes periodā, kā tas izriet no stratēģiskajiem plāniem un finanšu prognozēm.

57. Kompetentajām iestādēm jāizmanto BMA rezultāti, lai pamatotu visu pārējo SREP elementu novērtējumu. Kompetentās iestādes var novērtēt konkrētus BMA aspektus, jo īpaši uzņēmējdarbības modeļa kvantitatīvo novērtējumu kā daļu no citu SREP elementu novērtējuma (piemēram, finansēšanas struktūras izpratne var būt daļa no likviditātes risku novērtējuma).

58. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā vides, sociālie un pārvaldības (VSP) riski, piešķirot prioritāti vides pārejai un fiziskajiem riskiem, veicot BMA, lai novērtētu šo risku stratēģisko un prudenciālo ietekmi uz iestādes uzņēmējdarbības modeli īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā.

59. Kompetentajām iestādēm arī jāizmanto uzņēmējdarbības modeļa analīze, lai novērtētu NILL/TF risku prudenciālās sekas, kas saistītas ar iestādes uzņēmējdarbības modeli. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm jāizmanto informācija, kas saņemta no NILL/TFN uzraudzības iestādēm, lai papildinātu savus konstatējumus ar faktiem no pastāvīgās uzraudzības un novērtētu, vai tie rada prudenciālas bažas saistībā ar NILL/TF risku. Ja novērtējumā norādīts, ka iestādes uzņēmējdarbības modelis rada prudenciālas bažas saistībā ar NILL/TF risku, kompetentajām iestādēm jāinformē NILL/TFN uzraudzības iestādes par uzņēmējdarbības modeļa prudenciālā novērtējuma rezultātiem[16].

60. Lai veiktu BMA, kompetentajām iestādēm jāizmanto vismaz šādi kvantitatīvās un kvalitatīvās informācijas avoti:

[16] Saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par sadarbību nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā (EBA/GL/2021/15).

a. iestādes stratēģiskais(-ie) plāns(-i) ar pašreizējā gada un turpmākajām prognozēm un pamatotiem ekonomiskajiem pieņēmumiem;
b. finanšu pārskats (piemēram, peļņas un zaudējumu aprēķins – P&L, bilances informācija);
c. regulējošie pārskati (COREP, FINREP un kredītu reģistrs, ja tāds ir pieejams);
d. iekšējie pārskati (vadības informācija, tostarp – ja pieejams – informācija par ieguldījumu rentabilitātē pa uzņēmējdarbības virzieniem, kapitāla plānošanu, likviditātes pārskatiem, darbības noturību un iekšējiem risku pārskatiem);
e. atveseļošanas plāni;
f. noregulējuma plāni, tostarp informācija par noregulējamības novērtējuma gaitu un rezultātiem, ko sniegusi noregulējuma iestāde saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 14. pantu;
g. iestādes plāns VSP risku pārvaldībai, kas sagatavots saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 76. panta 2. punktu;
h. trešo personu ziņojumi (piem., revīzijas ziņojumi, pašu kapitāla vai kredītu analītiķu ziņojumi);
i. citi attiecīgi makroprudenciālās uzraudzības vai finanšu stabilitātes pētījumi/aptaujas (piem., no Starptautiskā Valūtas fonda (SVF), makroprudenciālās uzraudzības iestādēm un institūcijām, kā arī Eiropas iestādēm).

4.2. To jomu noteikšana, kurām BMA jāpievērš galvenā uzmanība

Novērtējuma jomas

61. Saskaņā ar 2. sadaļā noteikto sadarbības modeli kompetentajām iestādēm savā analīzē jākoncentrējas uz tām novērtējuma jomām, kurām ir vislielākā nozīme attiecīgās iestādes uzņēmējdarbības modelī. BMA tvērums un detalizācijas pakāpe var atšķirties atkarībā no tā, cik un kādas uzraudzības pārbaudes attiecīgajā iestādē jau ir veiktas. Šim novērtējumam jebkurā gadījumā jāļauj kompetentajām iestādēm izveidot viedokli par iestādes vispārējo uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju un ilgtspēju.

62. Kompetentajām iestādēm ir jāizveido viedoklis par to, cik būtiskas ir izmaiņas iestādes uzņēmējdarbības modelī salīdzinājumā ar iepriekšējo uzraudzības pārskatu, lai lemtu par novērtējuma apjomu un dziļumu, kā arī par to, cik lielā mērā iepriekšējo uzraudzības novērtējumu var izmantot kā pamatu jaunajam novērtējumam. Veidojot šādu viedokli, kompetentajām iestādēm jo īpaši jāizvērtē, vai ir notikušas būtiskas izmaiņas šādās iestādes darbības jomās:

a. iepriekš paziņotajā un vērtētajā stratēģiskajā plānā;
b. bilances struktūrā un sastāvā, tostarp izmaiņas peļņas avotos un to koncentrācijā, aktīvu pieaugumā, saistību struktūras izmaiņās vai attiecīgo finanšu un riska rādītāju svārstībās, kā arī jāņem vērā 3. sadaļā aprakstītās rādītāju uzraudzības rezultāti;

c. pārvaldībā un darbībā, tostarp citu vienību iegādē, apvienošanā vai atsavināšanā, uzņēmējdarbības virzienu vai ģeogrāfisko tirgu atvēršanā vai slēgšanā, kā arī izmaiņās IT infrastruktūrā.

Svarīgāko uzņēmējdarbības virzienu noteikšana

63. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes uzņēmējdarbības virzienu būtiskuma novērtējums, lai noteiktu galvenās jomas, kurām BMA jākoncentrējas. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. uzņēmējdarbības virzienunozīmīgums peļņas/zaudējumu gūšanas ziņā, tostarp ģeogrāfiskās atrašanās vietas, meitasuzņēmumi/filiāles un produktu līnijas, kas ir visbūtiskākās, pamatojoties uz to ieguldījumu kopējos ieņēmumos/izmaksās peļņas un zaudējumu aprēķinā, risks (piemēram, pamatojoties uz TREA vai citiem riska rādītājiem) un/vai organizatoriskās/likumā noteiktās prioritātes (piemēram, īpaši pienākumi publiskā sektora bankām piedāvāt konkrētus produktus);

b. iepriekšējie uzraudzības konstatējumi, tostarp tie, kas izriet no pārbaudēm uz vietas, ja šie konstatējumi var sniegt norādes par uzņēmējdarbības virzieniemlīnijām, kurām nepieciešama turpmāka izmeklēšana, kā arī iekšējās vai ārējās revīzijas ziņojumu konstatējumi un novērojumi – vai iekšējās revīzijas funkcija ir konstatējusi konkrētas problēmas saistībā ar noteiktu uzņēmējdarbības virzienulīniju ilgtspējību vai dzīvotspēju;

c. tematisko uzraudzības pārbaužu rezultāti – vai nozares mēroga analīze ir atklājusi kopīgas esošās problēmas, kuru risināšanai ir nepieciešama papildu analīze konkrētā iestādē;

d. stratēģisko plānu nozīmīgums – vai pastāv uzņēmējdarbības virzieni, kurus iestāde vēlas būtiski paplašināt vai samazināt;

e. salīdzinājumi ar nozares uzņēmumiem – vai kāds uzņēmējdarbības virziens ir uzrādījis neparastus rezultātus (bijis izņēmums) salīdzinājumā ar nozares uzņēmumiem, ja šāda informācija ir pieejama kompetentajām iestādēm. Lai noteiktu BMA atbilstošos salīdzināmos uzņēmumus, kompetentajām iestādēm jāņem vērā konkurējošie produkti/darījumu virzieni, kas vērsti uz to pašu peļņas avotu/klientu loku, , kā arī darbības vietas regulatīvie režīmi un ģeopolitiskie riski, kā arī citi faktori, kas ir būtiski nozarei, kurā iestāde darbojas.

4.3. BMA izturības novērtēšana un vājāko vietu identificēšana

64. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes pašreizējā biznesa modeļa kvantitatīvo raksturlielumu analīze, lai novērtētu tās spēju gūt pieņemamu peļņu īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemties risku, kā arī tās finansējuma un kapitāla struktūru. Jomās, kuru analīzi veic kompetentās iestādes, jāiekļauj:

a. rentabilitātes faktori, tostarp tendences, novērtējot iestādes peļņas gūšanas spējas pamatā esošos elementus, izslēdzot ārkārtas un vienreizējus posteņus, ieņēmumu plūsmu sadalījumu, izmaksu sadalījumu un izmaksu sadalījumu, vērtības samazināšanās uzkrājumus un galvenos rādītājus (piemēram, tīro procentu maržu, izmaksu un ieņēmumu attiecību, kredītu vērtības samazināšanās uzkrājumus un riska izmaksas). Šo novērtējumu var papildināt

ar attiecīgo riska koriģēto rentabilitātes rādītāju analīzi (piemēram, piešķirtā kapitāla atdeve – ROAC vai riska koriģētā kapitāla atdeve – RAROC), ja tie ir pieejami un tiek uzskatīti par uzticamiem;

b. bilanci, tostarp tendences, izvērtējot aktīvu un pasīvu struktūru, finansējuma struktūru, TREA un pašu kapitāla izmaiņas, kā arī galvenos rādītājus (piemēram, kapitāla/aktīvu atdevi, pirmā līmeņa pamatu, finansējuma deficītu), kā arī peļņas un zaudējumu pārskatā un bilancē novērotās koncentrācijas saistībā ar klientiem, nozarēm un ģeogrāfiskajām teritorijām;

c. vēlmi uzņemties risku un riska pieļaujamības līmeņi, izvērtējot iestādes noteiktos formālos ierobežojumus pa riska veidiem un to ievērošanu, lai izprastu, kādus riskus iestāde ir gatava uzņemties, lai veicinātu savu finanšu sniegumu un nodrošinātu darbības noturību. Tam jāattiecas arī uz toleranci pret IKT traucējumu ietekmi.

65. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvalitatīvo iezīmju analīze, lai izprastu tās panākumu virzītājspēkus un galvenās jomas, kurās iestāde ir atkarīga no citiem faktoriem. Jomās, kuru analīzi veic kompetentās iestādes, jāiekļauj:

a. uzņēmējdarbības vide, novērtējot uz nākotni vērsto vidi, kurā iestāde darbojas, pamatojoties uz tās galvenajiem vai būtiskajiem ģeogrāfiskajiem aspektiem un uzņēmējdarbības riskiem. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāiegūst izpratne par galvenajiem makroekonomiskajiem rādītājiem, tirgus tendencēm, konkurences situāciju un citām būtiskām norisēm (piemēram, izmaiņām regulējumā un likumdošanā);

b. galvenās iekšējās un ārējās atkarības, novērtējot galvenos eksogēnos un endogēnos faktorus, kas var ietekmēt uzņēmējdarbības modeļa panākumus, ņemot vērā saistītos pārvaldības un iekšējās kontroles pasākumus;

c. franšīze un konkurences priekšrocību jomas, novērtējot iestādes reputāciju un attiecību ar klientiem, piegādātājiem un partneriem spēku, kā arī to, vai ir jomas, kurās iestādei ir konkurences priekšrocības salīdzinājumā ar līdzīgām iestādēm;

d. IKT atbalsts, novērtējot IKT un uzņēmējdarbības saskaņotības līmeni un atbilstību stratēģijas, mērķu, darbību, resursu un funkciju ziņā, kā arī izvērtējot, vai kādas ar IKT saistītas problēmas varētu ietekmēt iestādes uzņēmējdarbības stratēģiju un mērķus.

66. Kompetentajām iestādēm jāpapildina šī analīze, veicot iestādes finanšu prognožu un stratēģiskā plāna perspektīvo analīzi (gan kvantitatīvu, gan kvalitatīvu), lai izprastu tās uzņēmējdarbības stratēģijas pamatā esošos pieņēmumus un savstarpējās atkarības, kā arī tās ticamību un riska pakāpi. Jomās, kuru analīzi veic kompetentās iestādes, jāiekļauj:

a. vispārējā stratēģija un panākumu faktori, novērtējot galvenos kvantitatīvos un kvalitatīvos pārvaldības mērķus un atšķirību starp paredzēto uzņēmējdarbības modeli – pēcizpildes modeli – un pašreizējo modeli;

b. prognozētie finanšu darbības rādītāji, izvērtējot iestādes pieņemto pieņēmumu, kas nosaka tās stratēģiju un prognozes, ticamību un konsekvenci;

c. izpildes spējas, novērtējot vadības sasniegumus iepriekšējo stratēģiju un prognožu īstenošanā, kā arī iestādes vispārējo spēju izmantot konkurences priekšrocības un panākumu

virzītājspēkus, veicot savu uzņēmējdarbību, un efektīvi gūt ienākumus. Novērtējuma ietvaros kompetentajām iestādēm jāizvērtē:

i. izmaksu sadales sistēmas atbilstība – attiecībā uz atbilstību, lai atspoguļotu darbības jomu/vienību rentabilitāti;

ii. līdzekļu iekšējo cenu noteikšanas sistēma – kā pareizi noteikt neto ienākumu komponentu katram uzņēmējdarbības virzienam/vienībai, produktam un klientam;

iii. aizdevumu cenu noteikšanas sistēma –attiecībā uz aizdevumu cenu noteikšanas procesa pienācīgu pārvaldību, cenu noteikšanas metodiku, visu aizdevumu cenu noteikšanas komponentu pienācīgu ņemšanu vērā un ex post rentabilitātes uzraudzību un ziņošanu par produktu cenu noteikšanas lēmumiem;

iv. ienākumu sadales sistēma starp Savienībā reģistrētām iestādēm, kas ietilpst trešo valstu grupās, un citām šīs grupas struktūrvienībām, kuras reģistrētas ārpus Savienības un kuras ES mātesuzņēmums neiekļauj konsolidētajā pārskatā – nodrošinot peļņas un zaudējumu taisnīgu sadali starp struktūrvienībām vai uzņēmējdarbības virzieniem, kas piedalās darījumu dzīves ciklā, kā arī atbilstošu pārvaldību.

67. Veicot analīzi, kompetentajām iestādēm jāņem vērā visas pazīmes, kas liecina, ka uzņēmējdarbības modelis un iestādes darbības palielina NILL/TF riskus, tostarp darbības ar kriptoaktīviem, noguldījumu pieņemšanu vai uzņēmumu dibināšanu vai izmantošanu augsta riska trešās valstīs, kā norādīts Direktīvas (ES) 2015/849 9. pantā. Ja tādas ir, šīs norādes vajadzības gadījumā jāpapildina ar kvantitatīvu analīzi, īpašu uzmanību pievēršot tam, cik būtiski ir ieņēmumi un ienākumi no operācijām, kas veiktas šādās augsta riska trešās valstīs, riska darījumu koncentrācijai ar klientiem, kuriem iestāde piemēro pastiprinātu klienta uzticamības pārbaudi, kā noteikts Direktīvas 2015/849 II nodaļas 3. iedaļā. Kompetentajām iestādēm jāapmainās ar informāciju ar NILL/TFN uzraudzības iestādi par šīm norādēm, kā izklāstīts 5963. punktā.

4.4. Uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēja un ilgtspēja

68. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes biznesa modeļa izturība pret ārējiem satricinājumiem un tā pielāgošanās spēja strukturālām izmaiņām, ņemot vērā tās spēju absorbēt šos satricinājumus un pielāgoties ārējiem faktoriem, kas varētu apdraudēt uzņēmējdarbības un stratēģiskos mērķus. Jomās, kuru analīzi veic kompetentās iestādes, jāiekļauj:

a. ar klimatu un citiem vides riskiem, novērtējot to ietekmi uz iestādes pašreizējo un nākotnes uzņēmējdarbības vidi un uzņēmējdarbības stratēģiju, iestādes pakļautību būtiskiem pārejas un fiziskiem riskiem, kā arī novērtējot plāna izstrādi un īstenošanu finanšu risku uzraudzībai un novēršanai, kas izriet no VSP faktoriem, tostarp tos, kas izriet no pārejas procesa uz regulatīviem mērķiem, jo īpaši ar klimatu saistītus mērķus, kas piemērojami jurisdikcijā(-ās), kurā(-ās) iestāde darbojas;

b. digitalizācija, novērtējot jauno tehnoloģiju izmantošanas un ieviešanas līmeni, kā arī to ietekmi uz iestādes biznesa stratēģiju un biznesa plānu, izpildes spējām un izmaksu kontroli, kā arī ieņēmumu gūšanu;

c. darbības noturība, pārskatot iestādes pieeju darbības noturībai un to, kā vadības struktūra to ņem vērā uzņēmējdarbības stratēģijā;

d. ģeopolitiskajiem riskiem, novērtējot ģeopolitiskās nenoteiktības avotu un tās iekļaušanu uzņēmējdarbības stratēģijā, kā arī to finansiālo ietekmi uz iestādes pašreizējo un nākotnes rentabilitāti, vienlaikus ņemot vērā arī iestādes spēju izturēt šādu nenoteiktību, piemēram, izmantojot tās ģeogrāfisko un uzņēmējdarbības profila diversifikāciju;

e. darbības ar kriptovalūtu aktīviem, ja tādas ir, izvērtējot iestādes sniegtos pakalpojumus saistībā ar kriptovalūtu aktīviem un jebkādas citas darbības, kas saistītas ar kriptovalūtu aktīviem.

69. Pamatojoties uz veikto analīzi, kompetentajām iestādēm jāizveido vai jāatjaunina savs viedoklis par šādiem elementiem:

a. galvenās neaizsargātības, kurām iestādes uzņēmējdarbības modelis un stratēģija to pakļauj vai var pakļaut, piemēram, pārmērīga koncentrācija vai pārmērīga riska uzņemšanās, nepietiekama rentabilitātes stratēģiskā vadība un izpildes spēju trūkums;

b. iestādes pašreizējā biznesa modeļa dzīvotspēja, kā definēts 56. punktā, ņemot vērā tās kvantitatīvos rādītājus, vēlmi uzņemties risku, finansējuma struktūru, galvenos veiksmes faktorus un atkarības, kā arī uzņēmējdarbības vidi;

c. iestādes stratēģijas ilgtspēju, kā noteikts 56. punktā, pamatojoties uz tās stratēģiskā plāna un finanšu prognožu ticamību un ņemot vērā plānotās finanšu darbības, vispārējās stratēģijas, darbības noturības līmeņa un izpildes spēju uzraudzības novērtējumu. Kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē iestādes spēja nodrošināt savu vidēja termiņa un ilgtermiņa noturību pret vides riskiem, ņemot vērā vismaz desmit gadu ilgtermiņa perspektīvu, tostarp pārskatot iestādes veiktās vides biznesa modeļa noturības analīzes saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par vides scenāriju analīzi[17];

4.5. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

70. Pamatojoties uz dzīvotspējas un ilgtspējas novērtējumu un jebkādiem iespējamiem riskiem un apdraudējumiem iestādei, kompetentajām iestādēm jāizdara konstatējumi par iestādes uzņēmējdarbības modeli. Šie konstatējumi kopā ar dzīvotspējas vērtējumu, kas noteikts, pamatojoties uz 2. tabulā izklāstītajiem apsvērumiem, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā.

2. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot uzņēmējdarbības modeļa vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada zema līmeņa risku	• Iestādei ir spēcīga konkurences pozīcija tās izvēlētajos tirgos un stratēģija, kas to varētu pastiprināt. • Iestāde gūst ievērojamu un stabilu peļņu, kas ir samērīga ar tās uzņemto risku, ņemot vērā tās vēlmi uzņemties risku un

[17] EBA/GL/2025/04

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
	iestādes dzīvotspējai.	finansējuma struktūru, un kas nav saistīta ar pārmērīgu riska uzņemšanos vai paļaušanos uz nereālistisku stratēģiju. • Nepastāv būtiska aktīvu koncentrācija vai neilgtspējīgi koncentrēti ienākumu avoti. • Iestādei ir finanšu prognozes, kas izstrādātas, balstoties uz ticamiem pieņēmumiem par nākotnes uzņēmējdarbības vidi. • Iestāde, izmantojot rūpīgi izstrādātu pārejas plānošanas procesu, izvērtē būtisko VSP risku, jo īpaši vides pārejas un fizisko risku, stratēģisko ietekmi uz savu uzņēmējdarbības modeli īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā. • Stratēģiskie plāni ir piemēroti, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības kapacitāti.
2	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada vidēji zemu risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestāde saskaras ar konkurences spiedienu uz tās produktiem/pakalpojumiem vienā vai vairākos galvenajos tirgos. Pastāv zināmas šaubas par tās stratēģiju situācijas risināšanai. • Iestāde gūst vidēju ienesīgumu, salīdzinot ar līdzīgām iestādēm un/vai vēsturiskajiem rādītājiem; šis ienesīgums kopumā atbilst uzņemtajam riskam, ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemties risku un finansējuma struktūru. • Pastāv aktīvu koncentrācijas vai koncentrēti ienākumu avoti. • Iestāde ir sagatavojusi finanšu prognozes, balstoties uz optimistiskiem pieņēmumiem par turpmāko uzņēmējdarbības vidi. • Iestāde savā uzņēmējdarbības modelī kopumā risina būtisku VSP risku stratēģisko ietekmi, jo īpaši vides pārejas un fiziskos riskus, izmantojot kopumā pieņemamu, bet vēl ne pilnībā stabilu pārejas plānošanas procesu. • Stratēģiskie plāni ir pamatoti, taču riskanti, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības kapacitāti.
3	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada vidēji augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādes produktiem/pakalpojumiem ir vāja konkurētspēja tās izvēlētajos tirgos, un tai var būt daži uzņēmējdarbības virzieni ar labām izredzēm. Iestādes tirgus daļa var ievērojami samazināties. Pastāv šaubas par tās stratēģiju situācijas uzlabošanai. • Iestāde gūst ieņēmumus, kas bieži vien ir nelieli vai nestabili, vai nav samērojami ar risku, ko tā uzņemas, ņemot vērā savu vēlmi uzņemties risku vai finansējuma struktūru, un kas rada bažas uzraudzības iestādēm. • Pastāv būtiska aktīvu koncentrācija vai koncentrēti ienākumu avoti. • Iestādei ir finanšu prognozes, kas izstrādātas, balstoties uz pārāk optimistiskiem pieņēmumiem par nākotnes uzņēmējdarbības vidi. • Iestāde tikai daļēji ņem vērā būtisko VSP risku, jo īpaši vides pārveides un fizisko risku, stratēģiskās sekas savam uzņēmējdarbības modelim. Tās pārejas plānošanas procesā ir vērojami daži trūkumi un/vai nepilnības. • Stratēģiskie plāni var nebūt ticami, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības kapacitāti.
4	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādes produktiem/pakalpojumiem ir ļoti vāja konkurētspēja tās izvēlētajos tirgos, un tās uzņēmējdarbības virzieniem ir ļoti vājas izredzes. Ir ļoti maz ticams, ka stratēģiskie plāni uzlabos situāciju. • Iestāde gūst ļoti vājus un ļoti nestabilus ieņēmumus vai paļaujas uz nepieļaujamu vēlmi uzņemties risku vai nepieņemamu finansējuma struktūru, lai gūtu pienācīgus ieņēmumus.

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		• Iestādei ir milzīga aktīvu koncentrācija vai neilgtspējīgi koncentrēti ienākumu avoti. • Iestādei ir finanšu prognozes, kas sagatavotas, pamatojoties uz ļoti nereāliem pieņēmumiem par nākotnes uzņēmējdarbības vidi. • Iestāde ir pakļauta būtiskiem VSP riskiem, jo īpaši vides pārejas un fiziskajiem riskiem, un nepievēršas to stratēģiskajām sekām attiecībā uz savu uzņēmējdarbības modeli. Tās pārejas plānošanas process neatbilst plašākajai uzņēmējdarbības stratēģijai. Tās pārejas plānošanas procesā ir novērojami nopietni trūkumi un/vai nepilnības. • Stratēģiskie plāni nav ticami, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības kapacitāti.

71. Turpmāk redzamajā tabulā sniegts neizsmeļošs uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt, ja iestādes uzņēmējdarbības modelī tiek konstatēti trūkumi. Kompetentajām iestādēm vajadzētu lemt par uzraudzības pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu.

72. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus (tostarp kvantitatīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu) vai to kombināciju, ja tos uzskata par piemērotākiem konstatēto trūkumu novēršanai.

3. tabula. Potenciālais un neizsmeļošais no BMA izrietošo uzraudzības pasākumu saraksts

Iespējamie uzraudzības pasākumi, ko kompetentās iestādes var veikt saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), m) un n) apakšpunktu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
A. pielāgojot stratēģijā pieņemto finanšu plānu, ja tas nav pamatots ar iekšējā kapitāla plānošanu vai ticamiem pieņēmumiem;
B. pieprasot organizatoriskās struktūras izmaiņas, pastiprinot riska pārvaldības un kontroles funkcijas un pasākumus, lai atbalstītu uzņēmējdarbības modeļa vai stratēģijas īstenošanu;
C. pieprasot veikt izmaiņas IT sistēmā un tās nostiprināšanu, lai atbalstītu uzņēmējdarbības modeļa vai stratēģijas īstenošanu.
D. pieprasot veikt izmaiņas uzņēmējdarbības modelī vai stratēģijā;
E. samazināt risku, kas saistīts ar produktiem, ko tie rada/izplata, tostarp pieprasot veikt izmaiņas riskiem, kas saistīti ar noteiktiem produktu piedāvājumiem, un/vai pieprasot uzlabot pārvaldības un kontroles pasākumus produktu izstrādei un uzturēšanai;
F. samazināt sistēmām raksturīgo risku, tostarp pieprasot sistēmu uzlabojumus, palielinot ieguldījumu apjomu vai paātrinot jauno sistēmu ieviešanu; un/vai pieprasot uzlabojumus sistēmu izstrādes un uzturēšanas pārvaldības un kontroles mehānismos;
G. samazināt ar savu darbību saistīto risku, tostarp attiecībā uz ārpakalpojumos nodotajām darbībām, un pieprasīt izmaiņas noteiktās darbībās vai to apjoma samazināšanu, lai mazinātu ar tām saistīto risku; un/vai pieprasīt uzlabojumus pārvaldības un kontroles mehānismos, kā arī ārpakalpojumos nodoto darbību uzraudzībā;
H. samazināt VSP riskus, jo īpaši vides riskus, pielāgojot tās uzņēmējdarbības stratēģiju, attiecībā uz kuru varētu pieprasīt nostiprināt mērķus, pasākumus un darbības, kas iekļautas iestādes plānā, kurš jāsagatavo saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 76. panta 2. punktu.

5. sadaļa. Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles novērtēšana

5.1. Vispārīgi apsvērumi

73. Novērtējot iekšējo pārvaldību un iestādes iekšējo kontroli, kompetentajām iestādēm cita starpā jānovērtē iestādes atbilstība tiesību aktiem, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

74. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes iekšējās pārvaldības pasākumu atbilstība, ņemot vērā uzņēmējdarbības modelim un iestādes darbībām raksturīgo risku raksturu, mērogu un sarežģītību. Kompetentajām iestādēm jānosaka, cik lielā mērā iestāde ievēro piemērojamās tiesiskās un regulatīvās prasības attiecībā uz stabilām iekšējās pārvaldības sistēmām, tostarp tās, kas uzskaitītas iepriekšējā punktā, kā arī jākonstatē jebkādi trūkumi. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai nepietiekami iekšējās pārvaldības pasākumi rada būtiskus riskus, kā arī jānovērtē to iespējamā ietekme uz iestādes riska profilu, darbības noturību un ilgtspēju. Šajos nolūkos ir jāizvērtē šādas jomas, ievērojot proporcionalitātes principu un 2. sadaļā izklāstīto uzraudzības pieeju:

a. organizatoriskā struktūra, vadības struktūra un tās komitejas;
b. kiska kultūra un uzvedība, veicot uzņēmējdarbību;
c. atalgojuma politika un prakse;
d. iekšējās kontroles funkcijas;
e. riska pārvaldības sistēma;
f. IKT sistēmas, risku datu apkopošana un risku pārskatu sniegšana;
g. NILL/TF riski un piesardzības apsvērumi;
h. atveseļošanas plānošanas pārvaldība.

75. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā VSP riski, prioritāti piešķirot vides pārkārtošanai un fiziskajiem riskiem, novērtējot jomas, uz kurām attiecas iepriekšējā punkta a) līdz f) apakšpunkts.

76. Iekšējās pārvaldības novērtējums jāņem vērā konkrētajā riska pārvaldības un kontroles novērtējumā, kā noteikts 6. un 8. sadaļā, kā arī ICAAP un ILAAP novērtējumā, kas iekļauts SREP kapitāla novērtējumā (7. sadaļa) un SREP likviditātes un finansējuma novērtējumā (8. sadaļa). Turklāt ICAAP riska analīzes aprēķini / kapitāla aplēses, ko pārskata saskaņā ar 7. sadaļu, un jebkuras šajā analīzē konstatētās nepilnības jāņem vērā, izstrādājot kopējās ICAAP sistēmas novērtējumu, ko veic saskaņā ar šo sadaļu.

77. Veicot iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu vispārējo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē iestādes spēja efektīvi un savlaicīgi novērst konstatētos trūkumus un/vai atrisināt kompetento iestāžu paustās bažas. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāapsver, vai iestādes iepriekšējā darbība liecina par tās spēju un nodomu efektīvi un savlaicīgi novērst uzraudzības iestāžu paustās bažas un/vai konstatētos trūkumus, kā arī to, vai šis aspekts jau ir ņemts vērā, novērtējot citas SREP jomas. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm jāizmanto šādu elementu novērtējums:

   a. vadības struktūras loma i) iestādes pārvaldības pasākumu efektivitātes novērtēšanā, jo īpaši saistībā ar novēršanas darbībām, un ii) atbilstošu pasākumu veikšanā, lai novērstu uzraudzības problēmas un/vai trūkumus (efektīva reakcija uz uzraudzības problēmām);
   b. riska kultūra iestādē;
   c. sniegtās un ar kompetento iestādi apmainītās informācijas atbilstība un savlaicīgums;
   d. iekšējās ziņošanas kvalitāte par korektīvajiem pasākumiem vadības struktūrai, augstākajai vadībai un iekšējās kontroles struktūrvienībām;
   e. iekšējās kontroles funkciju lomu veikto trūkumu novēršanas darbību atbilstības un efektivitātes pārskatīšanā.

78. Veicot iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles novērtējumu meitasuzņēmuma līmenī, papildus šajā sadaļā uzskaitītajiem elementiem kompetentajām iestādēm ir jānovērtē, vai grupas mēroga politika un procedūras tiek konsekventi īstenotas meitasuzņēmumu līmenī un vai grupas struktūrvienības ir īstenojušas pasākumus, lai nodrošinātu savas darbības atbilstību visiem piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem.

5.2. Organizatoriskā struktūra, vadības struktūra un tās komitejas

79. Novērtējot iestādes organizatorisko struktūru, vadības struktūru un komitejas, kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība Direktīvas 2013/36/ES 74., 88. un 91. pantam, EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību[18] un kopīgajām EVTI un EBI pamatnostādnēm par vadības struktūras locekļu un personu, kas pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu[19]. Novērtējot iestādes organizatorisko un darbības struktūru, kā arī, ja nepieciešams, grupas organizatorisko un darbības struktūru, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, cita starpā, vai:

   a. tā ir izveidota atbilstoši un skaidri, ar skaidri noteiktām, pārredzamām un konsekventām atbildības līnijām, tostarp attiecībā uz vadības struktūru un tās komitejām;
   b. tā ir piemērota uzņēmējdarbības un darbību apjomam un sarežģītībai;
   c. tā ir pārredzama ieinteresētajām personām, tostarp darbiniekiem un akcionāriem.

80. Novērtējot iestādes vadības struktūru, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, cita starpā, vai:

   a. vadības struktūra pārzina un izprot iestādes juridisko, organizatorisko un darbības struktūru ("pārzini savu struktūru") un ar to saistītos riskus, tostarp atbilstošo uzraudzību;

[18] EBA/GL/2021/05
[19] EBA/GL/2021/06

b. attiecīgā gadījumā konsolidējošās iestādes vadības struktūra izprot gan grupas organizāciju, gan tās dažādo struktūrvienību nozīmi, kā arī to saiknes un attiecības;

c. vadības struktūrai kopumā ir atbilstoša izpratne par iestādes uzņēmējdarbības modeli un darbībām, un tā, regulāri piedaloties apmācībās, pastāvīgi uztur pietiekamas zināšanas un prasmes par attiecīgajiem riskiem, tostarp IKT riskiem, VSP riskiem un citiem jauniem riskiem;

d. iestādei ir politika, kas vērsta uz daudzveidības un iekļautības veicināšanu vadības struktūrā, un tā regulāri novērtē šos aspektus, tostarp dzimumu līdzsvaru, kā arī to, vai valdes sastāvs, darbība un pēctecības plānošana veicina efektīvu lēmumu pieņemšanu un atspoguļo iestādes mērķus daudzveidības un iekļautības jomā;

e. vadības struktūras locekļi efektīvi mijiedarbojas, tostarp starp tās vadības un uzraudzības funkcijām;

f. katrs vadības struktūras loceklis rīkojas neatkarīgi, veltot šim darbam pietiekami daudz laika un ir pienācīgi informēts par iestādes riska situāciju;

g. vai vadības struktūra, pildot savas uzraudzības funkcijas, ir izveidojusi, ja nepieciešams, riska, revīzijas, kandidātu izvirzīšanas un atalgojuma komitejas, un vai šīs komitejas pilda savus uzdevumus saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem un regulējumu.

81. Pārskatot iestādes vadības struktūras un tās komiteju sastāvu un darbību, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī visi attiecīgie iestādes vai, attiecīgā gadījumā, kompetento iestāžu veiktie piemērotības novērtējumi par iestādes vadības struktūras locekļiem un personām, kas veic pamatfunkcijas. Kompetentajām iestādēm jāpārskata iestādes galveno funkciju pildītāju identificēšanas procesa rezultāti un jānovērtē individuālās atbildības līmenis, ņemot vērā individuālos paziņojumus par visu vadības struktūras locekļu, augstākās vadības un galveno funkciju pildītāju lomām un pienākumiem, kā arī pienākumu shēmu, tostarp informāciju par ziņošanas hierarhiju, atbildības hierarhiju un personām, kas ir iekļautas iestādes pārvaldības sistēmā, un to pienākumiem.

5.3. Riska kultūra un uzvedība, veicot uzņēmējdarbību

82. Novērtējot iestādes riska kultūru un uzņēmējdarbības praksi, kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm jāapsver, cita starpā, vai:

a. iestādei ir saskaņotas korporatīvās vērtības un stabila riska kultūra, kuras i) tiek atbalstītas ar efektīvām un stingrām politikām un procedūrām, komunikāciju un apmācībām visam personālam, tostarp rīcības kodeksu un atbilstošu sistēmu interešu konfliktu pārvaldībai, kā arī ziņošanas mehānismiem, lai veicinātu atbildīgu un ētisku rīcību un uzraudzītu un pārvaldītu saistīto pušu riska pozīcijas, un ii) veicina atvērtu komunikāciju un efektīvu kritisku izvērtēšanu;

b. vadības struktūra, augstākā vadība un personas, kas pilda pamatfunkcijas, ir apņēmušās veicināt spēcīgu riska un korporatīvo kultūru un atbildīgu uzņēmējdarbības praksi;

c. visā iestādē ir novērojama augsta riska apzināšanās pakāpe;

d. iestāde riska apzināšanos iekļauj savos lēmumu pieņemšanas procesos, tostarp nosakot atbilstošu atbildību par risku.

83. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādē ir ieviesta atbilstoša sistēma, lai identificētu, dokumentētu un pārvaldītu darījumus ar saistītām personām, tostarp apstiprināšanas procesu, riska limitu noteikšanu, darījumu nosacījumus saskaņā ar tirgus principiem, kā arī uzraudzības un ziņošanas mehānismus. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī vadības struktūras īstenotās pārraudzības līmenis.

5.4. Atalgojuma politikas un prakse

84. Novērtējot iestādes atalgojuma politiku un praksi, kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība Direktīvas 2013/36/ES 74., 92. un 94. pantam, Deleģētajai regulai (ES) 2021/923 un EBI pamatnostādnēm par pareizu atalgojuma politiku[20]. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm jāapsver, cita starpā, vai:

a. iestāde ir īstenojusi atbilstošu un dzimumneitrālu atalgojuma politiku un praksi attiecībā uz visiem darbiniekiem, ko apstiprinājusi, regulāri pārskatījusi un pārrauga vadības struktūra, un vai šī politika atbilst piemērojamajām juridiskajām un regulatīvajām prasībām;

b. iekšējās kontroles funkcijas ir iesaistītas atalgojuma politikas izstrādē un pārbauda to pienācīgu pārskatīšanu, uzraudzību un atjaunināšanu;

c. atalgojuma politika un prakse veicina stabilu un efektīvu riska pārvaldību, tostarp ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemties risku attiecībā uz VSP riskiem, un atbilst iestādes uzņēmējdarbības un riska stratēģijām, riska kultūrai un korporatīvajām vērtībām, iestādes ilgtermiņa interesēm un interešu konfliktu pasākumiem, kā arī neveicina pārmērīgu riska uzņemšanos;

d. iestāde ir pareizi identificējusi visus savus darbiniekus, kuru darbībām ir būtiska ietekme uz tās riska profilu saskaņā ar piemērojamām juridiskajām un regulatīvajām prasībām;

e. mainīgās un fiksētā atalgojuma attiecība ir atbilstoša, un mainīgā atalgojuma daļa nepārsniedz 100 % no fiksētā atalgojuma daļas (vai 200 %, ja to apstiprina akcionāri) attiecībā uz identificētajiem darbiniekiem;

f. iestāde ir pareizi sadalījusi fiksēto un mainīgo atalgojuma daļu, neizmantojot nekādus paņēmienus vai metodes, lai apietu atalgojuma prasības;

g. atalgojuma mainīgā daļa balstās uz sniegumu (ņemot vērā gan finanšu, gan nefinanšu kritērijus) un to, vai iestāde ievēro attiecīgās juridiskās un normatīvās prasības par atlikšanas un saglabāšanas periodiem, izmaksāšanu instrumentos, kā arī izmaksāto summu atgūšanas un atliktās summas (malus) klauzulu.

[20] EBA/GL/2021/04

5.5. Iekšējās kontroles funkcijas

85. Novērtējot iestādes mēroga kontroles funkcijas, kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību un attiecīgajiem Regulas (ES) 2022/2554 (DORA)[21] noteikumiem. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm jāapsver, cita starpā, vai:

   a. iestādei ir atbilstoša iekšējās kontroles sistēma, kas aptver visas jomas, saskaņā ar "trīs aizsardzības līniju" modeli, tostarp labi funkcionējošas, efektīvas un neatkarīgas riska pārvaldības, atbilstības nodrošināšanas un iekšējās revīzijas funkcijas;

   b. iekšējās kontroles funkciju vadītāji i) ir iecelti atbilstošā hierarhijas līmenī, kas nodrošina viņiem pienācīgas pilnvaras un statusu, kas nepieciešams viņu pienākumu izpildei, ii) tiem ir tieša piekļuve vadības struktūrai, kas pilda uzraudzības funkcijas, un tie var tai tieši ziņot, un iii) tiem ir visi nepieciešamie resursi savu uzdevumu veikšanai;

   c. iestādē ir ieviestas atbilstošas rakstiskas iekšējās kontroles politikas, kas tiek efektīvi īstenotas, kā arī ir skaidri noteikts atbildības sadalījums par sistēmas īstenošanu, pienākumu nošķiršana, pareizas administratīvās un grāmatvedības procedūras un droša pārskatu sniegšanas kārtība.

86. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai riska pārvaldības funkcija aptver visu iestādi, nodrošinot visaptverošu pārskatu par visiem riskiem, vai tā jau agrīnā posmā aktīvi iesaistās iestādes riska stratēģijas izstrādē un uzrauga tās efektīvu īstenošanu. Kompetentajām iestādēm arī jānosaka, vai riska pārvaldības funkcija nodrošina vadības struktūru ar pilnīgu, atjauninātu un atbilstošu informāciju par riskiem, lai tā varētu noteikt iestādes vēlmes uzņemties risku līmeni un ar to saistītos riska limitus. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī riska pārvaldības funkcijas veiktais novērtējums par riska stratēģijas un vēlmes uzņemties risku stabilitāti un ilgtspējību, kā arī tās līdzdalība būtisku izmaiņu vai ārkārtas darījumu ietekmes novērtēšanā uz iestādes un grupas (attiecīgā gadījumā) kopējo risku.

87. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai atbilstības nodrošināšanas funkcija efektīvi novērtē un mazina atbilstības riskus, kas rodas no piemērojamo tiesisko un normatīvo prasību, līgumsaistību vai iekšējo noteikumu un rīcības kodeksu, tostarp ētikas noteikumu, neievērošanas, un nodrošina, ka visos būtiskajos riska pārvaldības lēmumos šie riski tiek pienācīgi ņemti vērā.

88. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iekšējās revīzijas funkcija neatkarīgi pārskata un saskaņā ar revīzijas plānu un detalizētu darba programmu sniedz objektīvu pārliecību par iestādes politikas, procedūru un iekšējās kontroles piemērotību un efektivitāti un par visu iestādes darbību, tostarp trešo personu pakalpojumu sniedzēju veikto darbību, atbilstību juridiskajām un regulatīvajām prasībām. Attiecīgā gadījumā kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai grupas mēroga iekšējās revīzijas funkcija ir neatkarīga, tai ir grupas mēroga uz risku balstīts

[21] DORA – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2554 (2022. gada 14. decembris) par finanšu nozares digitālās darbības noturību un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014, (ES) Nr. 909/2014 un (ES) 2016/1011 (OV L 333, 27.12.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj).

revīzijas plāns, atbilstīgi resursi un statuss un tā sniedz ziņojumus tieši konsolidējošās iestādes vadības struktūrai.

5.6. Riska pārvaldības sistēma

89. Novērtējot iestādes riska pārvaldības sistēmu, kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību, DORA un citām EBI pamatnostādnēm par iekšējās pārvaldības pasākumiem, procesiem un mehānismiem, kas izdotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 74. panta 3. punktu. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm jāapsver, cita starpā, vai:

   a. iestāde ir izveidojusi atbilstošu riska pārvaldības sistēmu un riska pārvaldības procesus, kas ietver atbilstošu un īstenotu riska stratēģiju, vēlmi uzņemties risku, tostarp trešo personu riska pārvaldības politiku, ICAAP un ILAAP sistēmas, kā arī stresa testēšanas iespējas un rezultātus;

   b. attiecīgā gadījumā grupas mēroga riska pārvaldības sistēma aptver visus būtiskos riskus neatkarīgi no tā, vai risks izriet no uzņēmumiem, kas nav iekļauti konsolidācijā, un nodrošina visaptverošu pārskatu par visiem riskiem, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta;

   c. vadības struktūrai ir galīgā atbildība par riska stratēģiju, vēlmi uzņemties risku un riska pārvaldības sistēmu, un tā nodrošina attiecīgus norādījumus un pārraudzību;

   d. iestāde un, ja attiecināms, konsolidējošā iestāde ir dokumentējusi un ieviesusi atbilstošu riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku, kas aptver visus iestādes būtiskos riskus, ietver riska limitus un pieļaujamās novirzes, kā arī atspoguļo iestādes finanšu resursus;

   e. riska pārvaldības sistēma nosaka atbilstošas procedūras riska identificēšanai, mērīšanai, mazināšanai un uzraudzībai, kā arī to, cik lielā mērā šī sistēma ir integrēta iestādes kopējā stratēģijā un kā tā šo stratēģiju ietekmē;

   f. vai lēmumu pieņemšanas procesi ir skaidri, pārredzami un pienācīgi dokumentēti, kā arī ņem vērā atbilstošos riska apsvērumus, un vai par politikām un to grozījumiem tiek paziņots pienācīgi un savlaicīgi;

   g. starp uzņēmējdarbības stratēģiju, riska stratēģiju, digitālās darbības noturības stratēģiju, vēlmi uzņemties risku un riska pārvaldības sistēmu, kā arī kapitāla un likviditātes pārvaldības sistēmām pastāv atbilstošas un saskaņotas saiknes, kā arī starp šīm sistēmām un iestādes plānu VSP risku novēršanai saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 76. panta 2. punktu.

90. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādē ir ieviesta pienācīgi dokumentēta jaunu produktu apstiprināšanas politika, ko apstiprinājusi vadības struktūra un kas aptver jaunu tirgu, produktu un pakalpojumu izstrādi, kā arī būtiskas izmaiņas esošajos produktos un pakalpojumos, tostarp attiecībā uz ārkārtas darījumiem. Kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē, vai riska pārvaldības un atbilstības nodrošināšanas struktūrvienības tiek pienācīgi iesaistītas jaunu produktu vai būtisku izmaiņu esošajos produktos novērtēšanā un apstiprināšanā, turklāt apstiprinājumiem jābūt saistītiem ar attiecīgo kontroles pasākumu atbilstību.

ICAAP un ILAAP sistēmas

91. Novērtējot iestādes ICAAP un ILAAP sistēmas, kompetentajām iestādēm ir jānovērtē iestādes atbilstība EBI pamatnostādnēm par ICAAP un ILAAP informāciju[22]. Iestādes ICAAP un ILAAP sistēmu novērtējumā jāiekļauj šo sistēmu periodiska pārskatīšana, kā arī jānosaka to stabilitāte, efektivitāte un vispusīgums. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm:

   a. jāizvērtē, kā ICAAP un ILAAP ir integrēti iestādes vispārējā riska pārvaldības un stratēģiskās vadības praksē, tostarp kapitāla un likviditātes plānošanā, kā arī jānovērtē to perspektīvais raksturs;

   b. jāizvērtē ICAAP un ILAAP piemērotība, lai novērtētu un uzturētu pietiekamu iekšējā kapitāla un likviditātes līmeni iestādes risku segšanai un pamatotu uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanai (piemēram, attiecībā uz kapitāla sadali saskaņā ar uzņēmējdarbības plānu), tostarp stresa apstākļos;

   c. jāizvērtē, vai ICAAP un ILAAP ir iestrādāti lēmumu pieņemšanas un pārvaldības procesos visos iestādes līmeņos (piemēram, limitu noteikšanā, darbības rezultātu mērīšanā);

   d. jāpārbauda, vai uz ICAAP un ILAAP sistēmām attiecas regulāra pārvaldības institūcijas uzraudzība, tostarp šo sistēmu un to rezultātu apstiprināšana;

   e. jāizvērtē, vai ICAAP un ILAAP tiek konsekventi un samērīgi īstenoti visos iestādes uzņēmējdarbības virzienos un juridiskajās vienībās un vai tie aptver visus būtiskos riskus, kuriem iestāde ir vai varētu tikt pakļauta;

   f. jāizvērtē atbilstība saistītajām tiesību aktu un regulējuma prasībām, kā arī jāapsver, vai iestādes ICAAP identificē jaunrodošos riskus un/vai riskus ar zemu varbūtību, bet augstu ietekmi, tostarp IKT riskus, vides riskus un ģeopolitisko nenoteiktību;

   g. jāizvērtē, vai jebkādas atkāpes no iestādes standarta ICAAP vai ILAAP attiecībā uz vienu vai vairākām juridiskajām vienībām vai darbības jomām ir pamatotas.

92. Šiem novērtējumiem vajadzētu veicināt P2R noteikšanu un kapitāla pietiekamības novērtēšanu, kā izklāstīts 7. sadaļā, kā arī likviditātes un finansējuma pietiekamības novērtēšanu, kā izklāstīts 8. sadaļā.

Iestādes stresa testēšanas novērtējums

93. Novērtējot iestādes stresa testus, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ievēro EBI pamatnostādnes par stresa testiem[23] un EBI pamatnostādnes par vides scenāriju analīzi vides risku iekļaušanai. Šis novērtējums ietver iestādes stresa testēšanas programmas pārskatīšanu, ņemot vērā tās lielumu un iekšējo organizāciju, kā arī iestādes darbību raksturu, mērogu un sarežģītību.

94. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes stresa testēšanas programmas kvalitatīvs novērtējums, kā arī stresa testu rezultātu kvantitatīvs novērtējums. Kompetentajām iestādēm

[22] EBI pamatnostādnes par SREP vajadzībām vācamo ICAAP un ILAAP informāciju (EBA/GL/2016/10).
[23] EBI pamatnostādnes par stresa testiem (EBA/GL/2018/04)

kvalitatīvā un kvantitatīvā novērtējuma rezultāti jāizskata kopā ar uzraudzības stresa testu rezultātiem (sk. 11. sadaļu), lai novērtētu iestādes kapitāla un likviditātes pietiekamību un noteiktu attiecīgu uzraudzības reakciju uz apzinātajām nepilnībām. Ja stresa testu pārskatā tiek konstatēti trūkumi iestādes pārvaldībā un iestādes mēroga kontrolē, kompetentajām iestādēm tie ir jāņem vērā, novērtējot šīs jomas. Turklāt iestādes stresa testu rezultātus var izmantot, lai novērtētu iestādes kapitāla plānošanu, kā arī lai kvantitatīvi noteiktu likviditātes prasības, kas nepieciešamas likviditātes pietiekamības novērtēšanai.

95. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, cik lielā mērā stresa testēšana ir iekļauta iestādes riska pārvaldības sistēmā, tostarp tas, kā stresa testēšana tiek ņemta vērā iestādes vēlmes uzņemties risku un ierobežojumu noteikšanas procesos. Turklāt kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes augstākās vadības un vadības struktūras iesaistīšanās stresa testēšanas programmā, tostarp saistītā iekšējā ziņošana, kā arī stresa testēšanas un tās rezultātu integrācijas pakāpe lēmumu pieņemšanas procesos.

96. Novērtējot stresa testēšanas programmas, stresa testu rezultātus un ierosinātās pārvaldības darbības, kompetentajām iestādēm ir jāizskata gan individuālās, gan sistēmas mēroga perspektīvas. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē pārvaldības pasākumu īstenošanas iespējamība stresa situācijās, tostarp jānovērtē, vai pasākumu īstenošanas termiņi ir reāli, kā arī jāņem vērā attiecīgās iestādes īpatnības. Lai pārskatītu pārrobežu grupu spriedzes testu programmas, kompetentajām iestādēm jāņem vērā iespējamie šķēršļi kapitāla un likviditātes pārvedamībai grupu ietvaros un jebkādu grupas iekšējā finansiālā atbalsta pasākumu darbībai, kas var rasties spriedzes apstākļos.

97. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē stresa testu[24] rezultāti un tas, vai iestāde spēj jebkurā brīdī uzturēt piemērojamo TSCR nelabvēlīgā scenārijā, kā arī vai tā ir noteikusi pārvaldības pasākumu kopumu, lai novērstu jebkādus iespējamos TSCR pārkāpumus. Kompetentajām iestādēm ir arī jāizskata stresa testu ietekme uz iestādes sviras rādītāju, kā arī tās atbilstīgajām saistībām, kas tiek turētas saistībā ar minimuma prasībām attiecībā uz atbilstīgajām saistībām (MREL), kā minēts Direktīvā 2014/59/ES.

98. Novērtējot stresa testu rezultātus, kompetentajām iestādēm arīdzan jāizskata visas zināmās gaidāmās regulatīvās izmaiņas, kas skars iestādi saistībā ar stresa testa tvērumu un periodu.

5.7. IKT sistēmas, riska datu apkopošana un ziņošana par riskiem

99. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes IKT sistēmas ir uzticamas, noturīgas un piemērotas, lai izmērītu, novērtētu un ziņotu par riska pozīciju apjomu, sastāvu un kvalitāti visos iestādes riska veidos, produktos un darījumu partneros, kā arī pilnībā atbalstītu riska datu apkopošanas iespējas gan normālos apstākļos, gan stresa situācijās.

100. Kompetentajām iestādēm jāpārbauda, vai iestāde izstrādā un uztur atbilstošas riska datu apkopošanas un riska ziņošanas spējas, kas ir samērīgas ar tās riska profilu un sistēmisko

[24] Šajā punktā minētie stresa testi neattiecas uz apgrieztajiem stresa testiem.

nozīmīgumu. Pārbaudot iestādes riska datu apkopošanas un riska pārskatu sniegšanas spējas, kompetentajām iestādēm jāņem vērā BCBS 239 principi par efektīvu riska datu apkopošanu un riska pārskatu sniegšanu[25] attiecībā uz uzraudzītajām iestādēm, uz kurām attiecas šie principi. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde spēj sagatavot precīzus, saskaņotus, pilnīgus un uzticamus riska datus un pārskatus par visu iestādi, aptverot visus būtiskos riskus un atbilstoši atspoguļojot iestādes riska profilu, kā arī kapitāla un likviditātes vajadzības, un vai šos datus un pārskatus var apkopot un savlaicīgi un elastīgi darīt pieejamus vadības struktūrai un augstākajai vadībai. Attiecīgajos gadījumos kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde ir izveidojusi efektīvu grupas pārvaldības informācijas un ziņošanas sistēmu, kas ir piemērojama visām uzņēmējdarbības vienībām un struktūrvienībām, un vai šī informācija ir savlaicīgi pieejama iestādes mātes uzņēmuma vadības struktūrai;

101. Kompetentajām iestādēm jānosaka, vai iestādes vadības struktūra apstiprina iestādes riska datu apkopošanas un riska pārskatu sniegšanas sistēmu un uzrauga tās efektīvu īstenošanu, tostarp atbilstošu resursu piešķiršanu šo pasākumu atbalstam. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iestādes riska datu apkopošanas spējas un riska ziņošanas prakse ir neatkarīgi apstiprinātas saskaņā ar iestādes mēroga kontroles sistēmu.

5.8. NILL/TF riski un piesardzības apsvērumi

102. Analizējot iekšējās pārvaldības sistēmu un iestādes mēroga kontroles, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī novērtējumi, kas saņemti no nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILL/TFN) uzraudzības iestādēm, un jāizvērtē, vai tie rada prudenciālas bažas. Savukārt, ja kompetentās iestādes novērtējums liecina par trūkumiem iestādes mēroga kontroles un pārvaldības sistēmā, bet iestādes mēroga kontroles rada prudenciālas bažas saistībā ar NILL/TF risku un mērķtiecīgu finanšu sankciju neīstenošanas un apiešanas riskiem, kompetentajām iestādēm minētā novērtējuma rezultāti jādara zināmi NILL/TFN uzraudzības iestādēm.

103. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes vispārējā iekšējā pārvaldības un riska pārvaldības sistēma ietver arī NILL/TF risku pārvaldību un mērķtiecīgu finanšu sankciju neīstenošanas un izvairīšanās riskus.

104. Kompetentajām iestādēm no uzraudzības viedokļa jānovērtē, vai tiek ievērotas vadības struktūras funkcijas un pienākumi saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas un terorisma finansēšanas apkarošanas sistēmu. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā visa papildu informācija, kas saņemta no NILL/TFN uzraudzības iestādēm pēc to novērtējuma saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par politiku un procedūrām saistībā ar atbilstības nodrošināšanas pārvaldību un NILL/TFN atbilstības speciālista lomu un pienākumiem[26].

[25] Bāzeles Banku uzraudzības komitejas, Principi efektīvai riska datu apkopošanai un riska ziņošanai (BCBS 239).
[26] EBA/GL/2022/05

5.9. Atveseļošanas plānošanas pārvaldība

105. Lai novērtētu iekšējo pārvaldību un kontroles visā iestādē, kompetentajām iestādēm jāņem vērā konstatējumi un trūkumi, kas identificēti, novērtējot atveseļošanas plānošanas pārvaldības sistēmu saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 6. un 8. pantu.

106. Tāpāt atveseļošanas plānu novērtējumā jāņem vērā arī SREP elementu novērtējuma konstatējumi, tostarp iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumi.

5.10. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

107. Pēc iepriekš minētā novērtējuma kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par iestādes iekšējās pārvaldības pasākumu un iestādes mēroga kontroles atbilstību. Šie konstatējumi kopā ar dzīvotspējas vērtējumu, kas noteikts, pamatojoties uz 4. tabulā izklāstītajiem apsvērumiem, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā.

4. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, nosakot iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1	Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu nepilnības rada zema līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādei ir stabila un pārskatāma organizatoriskā struktūra ar skaidri noteiktu atbildību, un vēlme uzņemties risku ir nošķirta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Vadības struktūras sastāvs un darbība ir atbilstoši. • Vadības struktūras locekļu ieguldītais laiks ir atbilstošs, un viņi ievēro ierobežojumus attiecībā uz ieņemamo amatu skaitu, ciktāl tas ir piemērojams. • Pastāv stabila riska kultūra un uzņēmējdarbības prakse, tostarp attiecībā uz interešu konfliktu pārvaldību un trauksmes celšanas procesiem. • Iestāde ir pieņēmusi daudzveidības politiku, kas veicina daudzveidīgu vadības struktūras sastāvu un nodrošina noteikto mērķu sasniegšanu. • Atalgojuma politika atbilst iestādes riska stratēģijai un ilgtermiņa interesēm. • Pastāv attiecīga riska pārvaldības sistēma un riska pārvaldības procesi, tostarp ICAAP, ILAAP, NPAP, stresa testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un likviditātes plānošana. • Pastāv attiecīga iekšējās kontroles sistēma un iekšējā kontrole. • Riska pārvaldības, atbilstības un iekšējās revīzijas funkcijas ir neatkarīgas, darbojas efektīvi, tām ir pietiekami resursi, un

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		iekšējās revīzijas funkcija darbojas saskaņā ar noteiktajiem starptautiskajiem standartiem un prasībām. • IKT sistēmas, riska datu apkopošana un ziņošana par risku ir atbilstoša. • VSP risku integrēšana iekšējā pārvaldībā un riska pārvaldības sistēmā ir atbilstoša. • Atveseļošanas plānošanas pārvaldības sistēma ir atbilstoša. • Iestāde nekavējoties reaģē uz kompetento iestāžu norādītajiem trūkumiem un/vai paustajām bažām un tos efektīvi novērš īsā laika posmā, nodrošinot apmierinošus rezultātus. Turklāt iestāde visā šajā procesā proaktīvi sniedz ziņojumus un informē kompetentās iestādes.
2	Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu nepilnības rada vidēja–zema līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādei ir galvenokārt stabila un pārskatāma organizatoriskā struktūra ar skaidri noteiktu atbildību, un vēlme uzņemties risku ir nošķirta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Vadības struktūras sastāvs un darbība ir lielākoties atbilstoši. • Vadības struktūras locekļu veltītais laiks ir lielākoties atbilstošs, un attiecīgos gadījumos viņi ievēro ierobežojumus attiecībā uz ieņemamo amatu skaitu. • Pastāv lielākoties stabila riska kultūra un uzņēmējdarbības prakse, tostarp attiecībā uz interešu konfliktu pārvaldību un trauksmes celšanas procesiem. • Iestāde ir pieņēmusi daudzveidības politiku, kas veicina daudzveidīgu vadības struktūras sastāvu, un tā lielākoties izpilda noteiktos mērķus vai ir īstenojusi atbilstošus pasākumus, lai sasniegtu politikā noteiktos mērķus. • Atalgojuma politika lielākoties atbilst iestādes riska stratēģijai un ilgtermiņa interesēm. • Pastāv lielākoties attiecīga riska pārvaldības sistēma un riska pārvaldības procesi, tostarp ICAAP, ILAAP, NPAP, stresa testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un likviditātes plānošana. • Pastāv lielākoties atbilstoša iekšējās kontroles sistēma un iekšējā kontrole. • Riska pārvaldības, atbilstības un iekšējās revīzijas funkcijas ir neatkarīgas, un to darbības ir lielākoties efektīvas. • IKT sistēmas, riska datu apkopošana un riska ziņošana ir lielākoties atbilstoša.

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		• VSP risku integrēšana iekšējās pārvaldības un riska pārvaldības sistēmā lielākoties ir atbilstoša. • Atveseļošanas plānošanas pārvaldības sistēma kopumā ir atbilstoša. • Iestāde spēj pienācīgi novērst lielāko daļu no kompetento iestāžu konstatētajiem trūkumiem un/vai izteiktajām bažām pieņemamā termiņā un – attiecīgā gadījumā – ievēro kompetento iestāžu noteiktās ziņošanas prasības saistībā ar šiem trūkumiem.
3	Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu nepilnības rada vidēja–augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādes organizatoriskā struktūra un atbildība nav pilnībā pārredzama, un vēlme uzņemties risku nav pilnībā nodalīta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Pastāv šaubas par to, vai vadības struktūras sastāvs un darbība ir atbilstoši. • Pastāv šaubas par to, vai pārvaldes struktūras loceklis velta pietiekami daudz laika savu pienākumu veikšanai, un attiecīgos gadījumos netiek ievēroti ierobežojumi attiecībā uz ieņemamo amatu skaitu. • Pastāv šaubas par riska kultūras un uzņēmējdarbības prakses atbilstību, tostarp attiecībā uz interešu konfliktu pārvaldību un/vai trauksmes celšanas procesiem. • Iestāde nav pieņēmusi daudzveidības politiku un nav īstenojusi pasākumus, lai sasniegtu atbilstošu dažādības līmeni vadības struktūrā. • Pastāv bažas, ka atalgojuma politika varētu neatbilst iestādes riska stratēģijai un ilgtermiņa interesēm. • Pastāv šaubas par to, vai ir atbilstoša riska pārvaldības sistēma un riska pārvaldības procesi, tostarp ICAAP, ILAAP, NPAP, stresa

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un likviditātes plānošana. • Pastāv šaubas par to, vai iekšējā kontroles sistēma un iekšējā kontrole ir atbilstoša. • Pastāv šaubas par riska pārvaldības, atbilstības un revīzijas funkciju neatkarību un efektīvu darbību. • Pastāv šaubas par IKT sistēmu atbilstību, riska datu apkopošanu un riska pārskatu sniegšanu. • Pastāv šaubas par to, vai VSP riski ir pienācīgi integrēti iekšējā pārvaldības un riska pārvaldības sistēmā. • Tika konstatēts, ka atveseļošanas plānošanas pārvaldības sistēmā, iespējams, pastāv būtiskas nepilnības un/vai būtiski šķēršļi tās efektīvai īstenošanai, turklāt kompetento iestāžu paustās bažas nav pilnībā novērstas. • Iestāde saskaras ar būtiskiem izaicinājumiem vai izrāda ierobežotu gatavību pienācīgi novērst konstatētos trūkumus un/vai risināt kompetento iestāžu paustās bažas saistībā ar korektīvo pasākumu kvalitāti un/vai to īstenošanas termiņiem, kas varētu liecināt par nepieciešamību vērsties augstākā instancē. Iestādei ir arī grūtības ziņot kompetentajām iestādēm par sanācijas gaitu.
4	Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu nepilnības rada augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādes organizatoriskā struktūra un atbildība nav pārredzama, un vēlme uzņemties risku nav nodalīta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Vadības struktūras sastāvs un darbība ir neatbilstoši. • Vadības struktūras locekļu veltītais laiks ir nepietiekams, un attiecīgajos gadījumos netiek ievēroti ierobežojumi attiecībā uz ieņemamo amatu skaitu. • Riska kultūra un uzņēmējdarbības prakse, tostarp interešu konfliktu pārvaldība un/vai trauksmes celšanas procesi, nav atbilstoša. • Iestāde nav pieņēmusi daudzveidības politiku, vadības struktūra nav daudzveidīga, un iestāde nav īstenojusi pasākumus, lai panāktu atbilstošu daudzveidības līmeni. • Atalgojuma politika nav saskaņota ar iestādes risku stratēģiju un ilgtermiņa interesēm.

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		• Nepastāv atbilstoša riska pārvaldības sistēma un riska pārvaldības procesi, tostarp ICAAP, ILAAP, NPAP, stresa testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un/vai likviditātes plānošana. • Risku pārvaldības, atbilstības nodrošināšanas un/vai iekšējās revīzijas funkcijas nav neatkarīgas, nedarbojas efektīvi un/vai iekšējās revīzijas funkcija netiek īstenota saskaņā ar noteiktajiem starptautiskajiem standartiem un prasībām. • Pastāv neatbilstoša iekšējās kontroles sistēma un iekšējā kontrole. • IKT sistēmas, riska datu apkopošana un ziņošana par risku nav atbilstoša. • VSP risku integrēšana iekšējā pārvaldībā un riska pārvaldības sistēmā nav atbilstoša. • Tika konstatēts, ka atveseļošanas plānošanas pārvaldības sistēmā pastāv būtiskas nepilnības un/vai būtiski šķēršļi tās efektīvai īstenošanai, turklāt kompetento iestāžu paustās bažas nav pilnībā novērstas. • Iestāde nespēj vai neplāno pienācīgi novērst trūkumus, kurus konstatējušas kompetentās iestādes, un/vai risināt to paustās bažas, kā arī tai trūkst spēju tos novērst pieņemamā termiņā pēc tam, kad kompetentās iestādes ir pārsūtījušas jautājumu augstākai instancē. Iestādei ir arī nopietnas grūtības, ziņojot kompetentajām iestādēm par sanācijas gaitu.

108. Turpmākajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs to uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt, ja tiek konstatēti trūkumi iestādes iekšējā pārvaldībā un iestādes mēroga kontrolē. Kompetentajām iestādēm vajadzētu lemt par uzraudzības pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus vai to kombināciju ar pasākumiem, kas uzskaitīti zemāk esošajā tabulā, ja tie tiek uzskatīti par piemērotākiem, lai novērstu konstatētos trūkumus. DORA pārkāpumu gadījumā kompetentajām iestādēm jāapsver piemērojamie korektīvie un novēršanas pasākumi, kas paredzēti DORA 50. pantā.

5. tabula Iespējamais un neizsmeļošs uzraudzības pasākumu saraksts, kas izriet no iestādes iekšējās pārvaldības un visā iestādē piemēroto kontroles mehānismu novērtējuma

Iespējamie uzraudzības pasākumi kompetentajām iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), g), j), l), m) un n) apakšpunktu un Regulas (ES) 2022/2554 50. pantu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
A. pastiprināt pārvaldes struktūras vai tās komiteju iesaisti un nodrošināt to aktīvāku līdzdalību;
B. izstrādāt un īstenot korektīvo pasākumu plānus trūkumu novēršanai;
C. stiprināt iekšējās kontroles;
D. uzlabot iekšējās pārvaldības sistēmu;
E. pilnveidot ziņošanas mehānismus un uzraudzību;
F. ierobežot mainīgo atalgojumu;
G. ieviest atbilstības pārvaldības sistēmas;
H. piemērot papildu vai biežākas ziņošanas prasības;
I. stiprināt konkrētus pasākumus, procesus, mehānismus un stratēģijas;
J. atkārtoti veikt stresa testus, izmantojot mainītus pieņēmumus;
K. uzlabot pārvaldības un riska pārvaldības pasākumus attiecībā uz VSP riskiem, jo īpaši vides riskiem.

6. sadaļa. Risku kapitālam novērtēšana

6.1. Vispārīgi apsvērumi

109. Kompetentajām iestādēm jānovērtē un jāizvērtē riski kapitālam, ko uzskata par iestādei būtiskiem.

110. Šīs sadaļas mērķis ir nodrošināt vienotu metodiku, kas jāņem vērā, novērtējot individuālos riskus, kā arī riska pārvaldīšanu un kontroli. Šie nav paredzēti kā visaptveroši kritēriji un ļauj kompetentām iestādēm ņemt vērā arī citus papildu kritērijus, ko tās varētu uzskatīt par nozīmīgiem, balstoties uz pieredzi un konkrētām iestādes īpatnībām.

111. Šajā sadaļā kompetentajām iestādēm tiek sniegtas novērtēšanas un izvērtēšanas pamatnostādnes attiecībā uz šādiem riskiem kapitālam:

a. kredītrisks un darījuma partnera kredītrisks;
b. tirgus risks;
c. operacionālais risks;
d. procentu likmes risks, kas izriet no netirdzniecības darbībām (IRRBB).

112. Sadaļa arī nosaka virkni apakškategoriju katrai minētajai riska kategorijai, kas jāņem vērā, novērtējot riskus kapitālam. Atkarībā no tā, cik būtiskas ir jebkuras no šīm apakškategorijām konkrētajai iestādei, tās var tikt novērtētas un pēc rezultātiem ierindotas individuāli. I–IV pielikumā ir sniegts neizsmeļošs kredītriska, tirgus riska, operacionālā riska un IRRBB apakškategoriju saraksts, kas kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāņem vērā.

113. Lēmums par būtiskumu ir atkarīgs no uzraudzības iestāžu sprieduma. Tomēr attiecībā uz ārvalstu valūtas aizdevumu risku, ņemot vērā ESRK Ieteikumu par aizdevumiem ārvalstu valūtās[27], būtiskums jānosaka, ņemot vērā šādu slieksni: ārvalstu valūtā denominēti aizdevumi pret risku nenodrošinātiem aizņēmējiem veido vismaz 10 % no iestādes kopējā aizdevumu portfeļa (kopējie aizdevumi nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām), ja šāds kopējais aizdevumu portfelis veido vismaz 25 % no iestādes kopējiem aktīviem.

114. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē arī citi riski, kas konkrētai iestādei ir atzīti par būtiskiem, bet nav minēti iepriekš (piemēram, pensiju risks, stratēģiskais un uzņēmējdarbības risks, iesaistīšanās risks, kā arī risku koncentrācija gan viena riska veida ietvaros, gan starp dažādiem riskiem). Risku noteikšanas procesā var palīdzēt:

[27] Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas ieteikums (2011. gada 21. septembris) par kreditēšanu ārvalstu valūtā (ESRB/2011/1) (OV L 342, 22.11.2011., 1. lpp.).

a. TREA ietekmējošie faktori;
b. riski, kas konstatēti iestādes ICAAP;
c. riski, ko rada iestādes uzņēmējdarbības modelis (tostarp tie, ko nosaka citas iestādes, kas darbojas ar līdzīgu uzņēmējdarbības modeli);
d. informācija, kas izriet no galveno rādītāju uzraudzības;
e. iekšējās vai ārējās revīzijas ziņojumu konstatējumus un novērojumus;
f. EBI sniegtie ieteikumi un pamatnostādnes, kā arī makroprudenciālās uzraudzības iestāžu vai ESRK brīdinājumi un ieteikumi.

115. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā iepriekš minētie elementi, ja tās ieplāno savas uzraudzības darbības intensitāti attiecībā uz specifisku risku novērtēšanu.

116. Attiecībā uz kredītrisku, tirgus risku un operacionālo risku kompetentajām iestādēm jānovērtē, cita starpā, vai iestāde ievēro tiesību aktus, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12 punktā. Tomēr šīs pamatnostādnes paplašina novērtēšanas jomu ārpus šīm minimālajām prasībām, lai ļautu kompetentajām iestādēm izveidot visaptverošu viedokli par riskiem kapitālam.

117. Izvērtējot riskus kapitālam, kompetentajām iestādēm arī jāapsver finansējuma izmaksu riska iespējamā ietekme saskaņā ar metodiku, kas iekļauta 8. sadaļā, un tās var lemt par nepieciešamību veikt pasākumus šo risku mazināšanai.

118. Īstenojot šajā sadaļā noteiktās metodikas, kompetentajām iestādēm jānosaka attiecīgi kvantitatīvie rādītāji un citi mērījumi, kurus varētu izmantot arī 3. sadaļā noteikto galveno rādītāju uzraudzībai, kā arī, attiecīgā gadījumā, jāņem vērā iestāžu iekšējie riska novērtējuma rādītāji.

119. Par katru būtisko risku kompetentajām iestādēm jānovērtē un jāatspoguļo riska izvērtējums:
a. piemītošais risks (riska darījumi);
b. riska pārvaldības un kontroles kvalitātei un efektivitātei.

120. Šī novērtēšanas procesa plūsma ir attēlota 2. attēlā tālāk.

2. attēls. Kapitāla risku novērtēšanas darbplūsma

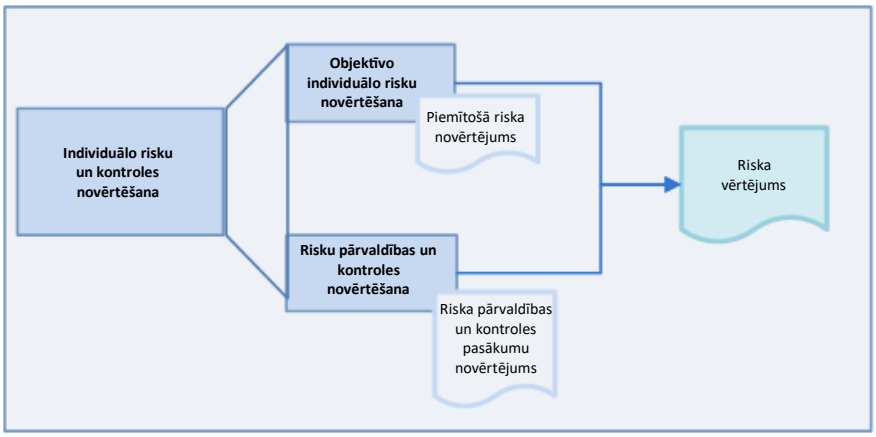

121. Veicot novērtējumus, kompetentajām iestādēm jāizmanto pieejamie informācijas avoti, tostarp normatīvie ziņojumi, iestādes iekšējie rādītāji un ziņojumi (piemēram, iekšējās revīzijas ziņojums, riska pārvaldības ziņojumi, informācija no ICAAP), pārbaužu uz vietas ziņojumi un ārējie ziņojumi (piemēram, iestādes saziņa ar investoriem, reitinga aģentūrām). Kompetentajām iestādēm jāizmanto ad hoc ziņošana gadījumos, kad tas ir absolūti nepieciešams un samērīgs, lai veiktu savus uzraudzības uzdevumus, un ja informācija nav dublēta vai citādi pieejama, saskaņā ar KPD 104. panta 2. punkta otro apakšpunktu. Lai gan novērtējums ir konkrētai iestādei, jāizdara salīdzinājums ar līdzīgajām iestādēm, lai noteiktu iespējamos kapitāla risku draudus. Šādiem nolūkiem līdzīgas ieguldījumu sabiedrības jānosaka, pamatojoties uz kādu konkrētu risku, un tās var atšķirties no tām, kas noteiktas attiecībā uz BMA vai veicot citas analīzes.

122. Veicot kapitāla risku novērtēšanu, kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē minimālā pašu kapitāla prasību aprēķināšanas precizitāte un piesardzība, lai noteiktu situācijas, kurās minimālā pašu kapitāla aprēķini var nepietiekami novērtēt faktisko riska līmeni. Šis novērtējums sniegtu informāciju P2R noteikšanai, kā paredzēts 7.2.3. iedaļā.

123. Visu būtisko risku novērtējumu rezultāti jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā, galveno riska virzītājspēku skaidrojumā un vērtējumā, kā noteikts turpmākajās iedaļās.

6.2. Kredītriska un darījuma partnera riska novērtēšana

6.2.1. Vispārīgi apsvērumi

124. Novērtējot kredītriska pārvaldības sistēmu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde ievēro tiesību aktus, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

125. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kredītrisks, kas izriet no visiem netirdzniecības portfeļa riska darījumiem (tostarp ārpusbilances posteņiem). Tām jānovērtē arī darījuma partnera kredītrisks un norēķinu risks, kas varētu attiekties gan uz netirdzniecības, gan tirdzniecības portfeli. Lai veiktu šādu novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā visi faktori, kas nosaka potenciālos kredītzaudējumus, un jo īpaši:

a. kredītnotikuma (t. i., saistību nepildīšanas) vai savstarpēji saistītu kredītnotikumu varbūtība, kas galvenokārt attiecas uz aizņēmējiem un to spēju atmaksāt attiecīgās saistības;
b. kredītriskam pakļauto riska darījumu apjomu;
c. kredītrisku atgūšanas rādītājs gadījumā, ja aizņēmēji nepilda savas saistības.

126. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā iespēja, ka šie komponenti var pasliktināties laika gaitā un būt sliktāki salīdzinājumā ar gaidāmajiem iznākumiem.

127. Kompetentajām iestādēm jānovērtē VSP risku ietekme uz objektīvo kredītrisku, kā arī kredītriska kontroles piemērotība saistībā ar VSP riskiem, prioritāti piešķirot vides riskiem. Kompetentajām iestādēm jo īpaši jāņem vērā vides pārejas un fiziskie riski, veicot kredīta koncentrācijas riska un nekustamā īpašuma riska novērtējumu, kā arī novērtējot kredītrisku konkrētos portfeļos vai riska darījumu kategorijās, kas tiek uzskatītas par būtiski pakļautām vides riskiem.

128. Turklāt kompetentajām iestādēm jāpievērš uzmanība arī nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas / teroristu finansēšanas riskiem, kas tiek ņemti vērā kredītu piešķiršanas procesa kontekstā, tostarp tam, vai iestādei ir ieviestas sistēmas un kontroles pasākumi, lai nodrošinātu, ka līdzekļi, ko izmanto aizdevumu atmaksāšanai, ir no likumīgiem avotiem.

6.2.2. Objektīvā kredītriska novērtēšana

Būtisku kredītriska avotu identifikācija

129. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kredītrisks gan no pašreizējā, gan no nākotnes perspektīvas, apvienojot pašreizējā portfeļa kredītriska analīzi ar iestādes kredītriska stratēģijas, vēlmes uzņemties risku un riska limitu novērtējumu (iespējams, kā daļu no plašāka stratēģijas novērtējuma, kas tiek veikts BMA ietvaros). Kompetentajām iestādēm arī jāapsver, kā gaidāmā, kā arī saspringtā makroekonomiskā attīstība varētu ietekmēt šos elementus.

130. Lai novērtētu iestādes raksturīgo kredītrisku, kompetentajām iestādēm vispirms jānosaka tās kredītriska pakļautība. Lai to panāktu un nodrošinātu konsekventu to kredītriska avotu identificēšanu, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, tai jāņem vērā šādi informācijas avoti:
a. regulatīvās ziņošanas veidnes, piemēram, COREP un FINREP, ņemot vērā attiecīgās regulatīvās riska darījumu kategorijas, pamatojoties uz iestādes pieeju pašu kapitāla prasībām (t. i., standartizēto vai uz iekšējiem reitingiem balstīto);
b. konstatējumi, kas gūti, izvērtējot citus SREP elementus (piemēram, BMA) un iepriekšējās uzraudzības darbības;
c. iestādes stāvokļa salīdzinājumi ar līdzīgām iestādēm, ja tādi ir pieejami. Jo īpaši attiecībā uz iestādēm, kas izmanto uz iekšējiem reitingiem balstīto pieeju, kompetentajām iestādēm jāņem vērā saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 78. pantu veiktās uzraudzības kritēriju rezultāts.

131. Kompetentajām iestādēm savs novērtējums galvenokārt jāvērš uz nozīmīgākajiem identificētajiem kredītriska avotiem, izvērtējot to būtiskumu iestādei no prudenciālā viedokļa. Lai veiktu šo novērtējumu, tām jāņem vērā šādi elementi:

    a. kredītriska stratēģija un vēlamo kredītriska līmeni, kā arī attiecīgos limitus;
    b. riska darījumu vērtības apmērs attiecīgajam portfelim salīdzinājumā ar kredītriska darījumu kopējo riska darījumu vērtību, tostarp tā pieaugums laika gaitā;
    c. pašu kapitāla prasība kredītriska segšanai attiecīgajam portfelim salīdzinājumā ar kopējo pašu kapitāla prasību, ieskaitot tās pieaugumu laika gaitā;
    d. attiecīgā gadījumā – iestādes attiecīgajam portfelim kredītriska segšanai piešķirtais iekšējais kapitāls salīdzinājumā ar kopējo iekšējo kapitālu;
    e. iestādes bilances un ārpusbilances kredītu posteņu sastāvs un kvalitāte ienākumus nesošajā (tostarp pārskatītajā riska darījumā) un ienākumus nenesošajā portfelī, tostarp vērtības samazināšanās un norakstījumu līmenis un izmaiņas laika gaitā, kā arī kredītportfeļa saistību neizpildes rādītāji.

132. Kompetentajām iestādēm jānovērtē riska būtiskums saistībā ar pašreizējo portfeli, kā arī ar vēsturisko un uz nākotni vērsto perspektīvu (iepriekšējās izmaiņas šajos skaitļos un prognozēs, ja tādas ir pieejamas).

133. Kā papildu informācijas avotu būtiskuma novērtējumam kompetentajām iestādēm jāapsver iestādes izmantotie iekšējie kredītriska parametri, ja tie ir pieejami un piemēroti. Tas ietver to atbilstības novērtēšanu, lai precīzi kvantificētu kredītriska pozīcijas dažādos portfeļos, pievēršot īpašu uzmanību datiem, kas iekļauti iestādes validācijas funkcijas sagatavotajā gada pārskatā, un konkrētāk – retrospektīvās pārbaudes rezultātiem, proti, iestādes veiktajai aprēķināto parametru salīdzināšanai ar novērotajiem rezultātiem. Kompetentajām iestādēm jāpievērš uzmanība portfeļiem, kuros aprēķinātie parametri ir novērtējuši novērotos rezultātus par zemu.

134. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī iestādes veikto stresa testu rezultāti, lai identificētu iepriekš nekonstatētus kredītriska avotus, piemēram, tādus, kas rodas, mainoties kredītkvalitātei, kredītu koncentrācijai, nodrošinājuma vērtībai un kredītrisks-pozīcijām stresa apstākļos.

135. Pamatojoties uz būtiskuma novērtējumu, kas veikts saskaņā ar iepriekšējiem punktiem, kā arī iestādes kredītriska un kredītportfeļa lielumu un sarežģītību, kompetentajām iestādēm jāizvēlas atbilstošs novērtējuma detalizācijas līmenis.

Iestādes kredītportfeļa raksturs, apjoms un sastāvs (bilancē un ārpusbilancē uzskaitītās ar kredītiem saistītās pozīcijas)

136. Kompetentajām iestādēm janovērtē kredītriska riska darījumu veids (t. i., aizņēmēju un darījumu veidi) un jāanalizē iestādes kredītportfeļa sastāvs. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm arī jāapsver, kā kredītriska darījumu veids var ietekmēt darījumu

lielumu (piemēram, kredītlīnijas/neizmantotie ierobežojumi, kas paredzēti aizņēmējiem, ārvalstu valūtas nominālvērtības), ņemot vērā iestādes spēju/tiesības vienpusēji atcelt piešķirtās kredītlīnijas neizmantotās summas.

137. Lai novērtētu kredītriska veidu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā vismaz šādas kredītriska apakškategorijas, veicot detalizētāku novērtējumu par tām apakškategorijām, kuras uzskatāmas par visbūtiskākajām iestādei[28]:

    a. kredītu koncentrācijas risks;
    b. darījuma partnera kredītrisks un norēķinu un piegādes risks;
    c. valsts risks;
    d. vērtspapīrošanas radītais kredītrisks;
    e. arvalstu valūtas aizdevumu risks;
    f. nekustamā īpašuma risks;
    g. kapitāla vērtspapīru risks banku portfelī;
    h. atgūstamās vērtības samazinājuma risks;
    i. risks attiecībā uz normatīvajos aktos apstiprinātiem modeļiem.

138. Gadījumos, kad specializētās kreditēšanas darījumu apjoms tiek uzskatīts par būtisku, kompetentajām iestādēm šie darījumi jāvērtē atsevišķi no citām kreditēšanas darbībām, ņemot vērā, ka šādu darījumu risks ir saistīts ar finansētā aktīva vai projekta (piemēram, komerciālā nekustamā īpašuma, spēkstacijas, kuģniecības, izejvielu) rentabilitāti, nevis ar pašu aizņēmēju (kas parasti ir īpaša mērķa sabiedrība). Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

    a. projektu rentabilitāte un uzņēmējdarbības plānu (tostarp galveno klientu kredītriska) pamatā esošo pieņēmumu konservativitāte;
    b. regulējuma izmaiņu ietekme, jo īpaši attiecībā uz subsidētajām nozarēm, uz nākotnes naudas plūsmām;
    c. mainīgā tirgus pieprasījuma ietekme, attiecīgā gadījumā, un tas, ka pastāv tirgus finansētā objekta potenciālai turpmākai pārdošanai;
    d. sindikāta esamība vai kredītriska dalīšana ar citiem aizdevējiem;
    e. jebkāda veida garantijas, ko ir snieguši sponsori.
    f. iespējamais koncentrācijas riska pieaugums, ko šīs darbības var radīt.

Portfeļa kredītkvalitāte

139. Novērtējot portfeļa kredītu kvalitāti, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība kredītriska darījumu klasifikācijas atbilstībai un jānovērtē klasifikācijas potenciālo kļūdu ietekme, kā rezultātā iestāde var kavēties ar zaudējumu atzīšanu.

[28] *Kredītriska apakškategoriju neizsmeļošu sadalījumu un sīkāku informāciju par to novērtēšanu skatiet I pielikumā.*

140. Kompetentajām iestādēm jāveic analīze, lai nošķirtu ienākumus nesošu, ienākumus nenesošu un pārskatītu riska darījumu kategorijas, ņemot vērā gan parādnieku skaitu, gan attiecīgās summas/apjomus. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kopējā kredītu kvalitāte portfeļa līmenī un dažādas kvalitātes pakāpes katrā no iepriekš minētajām kategorijām, lai noteiktu iestādes kopējo kredītrisku. Šā novērtējuma ietvaros kompetentajām iestādēm jāanalizē saistību neizpildes un migrācijas risks pa riska darījumu kategorijām, ņemot vērā kredīta kvalitātes tendences laika gaitā, kā arī jāapsver, vai faktiskā portfeļa kredītu kvalitāte atbilst norādītajai vēlmei uzņemties risku, un jānosaka iemesli jebkādām novirzēm.

141. Rezultātā ir jāveic vispārējs novērtējums par iestādes pilna cikla kredītciklu, sākot no iniciēšanas un beidzot ar katras riska darījumu kategorijas uzraudzību un pārvaldību. Veicot šo analīzi, kompetentajām iestādēm, ja tas ir lietderīgi un iespējams, jāizmanto salīdzinošā analīze un etalonportfeļi (t. i., aizņēmēju portfeļi, kas ir kopīgi iestāžu grupām). Šī analīze jāveic, ņemot vērā:

    a. aktīvu kvalitātes rādītāji, vēsturiskās tendences un pieauguma tempi sadalījumā pa aizņēmēju veidiem, nozarēm un produktiem, aizņēmēju kredītreitingu sadalījums, vēsturiskie pārejas rādītāji starp kredītreitingiem, maksājumu kavējumu un saistību nepildīšanas rādītāji dažādos laika periodos;

    b. neatmaksāto kredītu īpatsvars un segums pa portfeļiem, nozarēm, ģeogrāfiskajām teritorijām un izmaiņas laika gaitā, ņemot vērā arī attiecīgos līdzekļu ieplūdumus/izplūdumus no katra attiecīgā portfeļa, riska pozīciju sadalījumu pa neatmaksāto riska pozīciju kategorijām (t. i., nokavētie maksājumi, apšaubāmie kredīti), katra attiecīgā faktora ietekmē radušos vērtības samazinājumu un norakstījumu apjomu un izmaiņas laika gaitā, vēsturiskos atgūšanas rādītājus un atgūšanas procesa ilgumu, atsavinātos aktīvus un to izmaiņas laika gaitā, kā arī laiku, kas pagājis kopš riska pozīciju klasificēšanas kā nedrošas.

142. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai aizdevumu zaudējumu uzkrājumu un kredīta novērtējuma korekciju apjoms ir atbilstošs riska pozīciju kvalitātei un, ja nepieciešams, nodrošinājuma līmenim, jo īpaši novērtējot, vai aizdevumu zaudējumu uzkrājumu apjoms atbilst riska līmenim dažādos portfeļos laika gaitā un salīdzinājumā ar attiecīgajām līdzīgajām iestādēm, kā arī ņemot vērā attiecīgās makroekonomiskās tendences, un vai atvasināto finanšu instrumentu tirgus vērtības kredīta novērtējuma korekcijas atspoguļo attiecīgo darījumu partneru kredītspēju. Ja tas tiek uzskatīts par nepieciešamu, kompetentajām iestādēm jāveic klātienes pārbaudes vai citi piemēroti uzraudzības pasākumi, lai novērtētu, vai uzkrājumu līmenis aizdevumu zaudējumiem un risku segums ir atbilstošs, novērtējot, piemēram, aizdevumu izlasi. Veicot šādu novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī jebkādi iekšējo un ārējo revidentu konstatējumi, ja tādi ir pieejami.

143. Izvērtējot iestādes piemītošo kredītrisku, kompetentajām iestādēm jāņem vērā stresa testēšanas rezultāti, ko veikusi iestāde, lai noteiktu jebkādus iepriekš neidentificētus kredītriska avotus, piemēram, izmaiņas kredītu kvalitātē, kredītu koncentrācijas, nodrošinājuma vērtības un kredīta riska darījumu apmēru stresa apstākļos.

Kredītriska mazināšanas sistēmas līmenis un kvalitāte

144. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē garantiju (ieskaitot kredītu atvasinājumus) līmenis un kvalitāte, kā arī pieejamā nodrošinājuma līmenis un kvalitāte, kas varētu mazināt kredītu zaudējumus, ja rodas kredīta notikumi, tostarp tie, kas nav apstiprināti kā atbilstoši kredītrisku mazināšanas paņēmieni pašu kapitāla aprēķināšanai. Veicot šādu novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

    a. nodrošinājuma un garantiju segums pēc portfeļa, aizņēmēja veida, kategorijas, nozares un citiem saistītajiem aspektiem;
    b. nodrošinājuma vērtības ieņēmumus nesošiem un ieņēmumus nenesošiem riska darījumiem;
    c. vēsturiskie atgūšanas rādītāji pēc nodrošinājuma un garantiju veida un apjoma;

145. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē atlikušā riska būtiskums (kā minēts Direktīvas 2013/36/ES 80. pantā) un jo īpaši nodrošinājuma līgumu un garantiju atbilstība un izpildāmība, nodrošinājuma realizēšanas un garantiju izpildes termiņi un iespējas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, nodrošinājuma aktīvu likviditāte un vērtības svārstīgums, kā arī nodrošinājuma atgūstamā vērtība jebkādu kredīta piedziņas pasākumu gadījumā. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī garantiju sniedzēju un nodrošinājuma koncentrācija, kā arī korelācija ar aizņēmēju kredītspēju (t. i., korelācijas risks) un iespējamā ietekme uz aizsardzības efektivitāti.

VSP faktori

146. Novērtējot VSP risku un vides risku ietekmi, jo īpaši uz raksturīgo kredītrisku, kompetentajām iestādēm jācenšas ņemt vērā šo risku specifiskās iezīmes, piemēram, to uz nākotni vērsto raksturu un atšķirīgo ietekmi dažādos laika periodos, atzīstot neskaidrības, kas saistītas ar ilgtermiņa prognozēm, vienlaikus attīstot to spēju ņemt vērā šīs iezīmes savā novērtējumā.

6.2.3. Kredītriska pārvaldības un kontroles sistēmas novērtējums

147. Lai iegūtu visaptverošu izpratni par iestādes kredītriska profilu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē iestādes kredītriska pārvaldības un kontroles sistēma, kā arī tās atbilstība iestādei raksturīgajām kredītriska pozīcijām. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī citu SREP elementu (piemēram, bankas pārvaldības novērtējuma un pārvaldības jomu) novērtējuma rezultāti. Iestādēm, kurām piemēro NPE (samazināšanas) stratēģijas un ar tām saistītās pārvaldības un darbības pamatnostādnes, kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iestādes atbilst attiecīgajās EBI pamatnostādnēs noteiktajām īpašajām prasībām attiecībā uz šādām stratēģijām un to ieviešanu praksē, tostarp attiecībā uz patērētāju tiesību aizsardzības pienākumu izpildi.

Kredītriska stratēģija un vēlme uzņemties kredītrisku

148. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir pienācīgi noteikta, skaidri formulēta un dokumentēta vēlme uzņemties kredītrisku, stratēģija un limiti, ko apstiprinājusi vadības

struktūra. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm, cita starpā, jāņem vērā vadības struktūras loma kredītriska stratēģijas un vēlmes uzņemties risku noteikšanā, apstiprināšanā un pārskatīšanā, šīs stratēģijas pienācīga īstenošana augstākās vadības līmenī, kā arī tās atbilstība iestādei, ņemot vērā tās uzņēmējdarbības modeli, kopējo vēlmi uzņemties risku, pašreizējo un gaidāmo tirgus vidi un finanšu stāvokli.

Organizatoriskā un iekšējās kontroles sistēma

149. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša organizatoriskā struktūra un pārvaldības pasākumi, lai nodrošinātu efektīvu kredītriska uzņemšanos, mērīšanu un kontroli ar (kvalitatīvi un kvantitatīvi) pietiekamiem cilvēku un tehniskiem resursiem vajadzīgo uzdevumu veikšanai. Tām jo īpaši jānovērtē, vai iestādes vadības struktūra un augstākā vadība izprot kredītu novērtēšanas sistēmas pamatā esošos pieņēmumus. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā atbildības jomu atbilstība, kā arī darbinieku prasmes un pieredze savu uzdevumu veikšanā saistībā ar kredītriska uzņemšanos, novērtēšanu, uzraudzību un ziņošanu, tostarp problemātisko kredītu (NPE) pārvaldību, jo īpaši to sanāciju, un, visbeidzot, skaidras nošķiršanas esamība starp riska uzņēmējiem un riska pārvaldītājiem.

150. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstošas politikas un procedūras kredītu piešķiršanai, kredītriska identificēšanai, novērtēšanai, ziņošanai un kontrolei, kā arī to, vai tās atbilst iestādes kredītriska stratēģijai un aptver visas galvenās darbības jomas un procesus. Tas ietver novērtējumu par to, vai šīs politikas ir skaidri formulētas, darītas zināmas un konsekventi piemērotas visā iestādē un banku grupā, kurai tā pieder. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai vadības struktūra apstiprina šīs politikas un regulāri tās apspriež un pārskata saskaņā ar riska stratēģijām, kā arī to, vai augstākā vadība ir atbildīga par šo politiku un procedūru izstrādi un īstenošanu, kā to noteikusi vadības struktūra.

151. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir piemērota sistēma kredītriska identificēšanai, izpratnei, mērīšanai, uzraudzībai un ziņošanai par to, ņemot vērā iestādes lielumu un sarežģītību. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir atbilstoša datu infrastruktūra un vai analītiskās metodes ir piemērotas, lai iestāde varētu pienācīgi pārvaldīt savu kredītrisku, izpildīt uzraudzības ziņošanas prasības, kā arī atklāt, novērtēt un regulāri uzraudzīt kredītrisku, kas raksturīgs visām bilancē un ārpusbilancē iekļautajām darbībām (attiecīgā gadījumā – grupas līmenī).

152. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes vadības struktūra un augstākā vadība izprot kredītu novērtēšanas sistēmas pamatā esošos pieņēmumus un vai tās ir informētas par attiecīgā modeļa riska pakāpi. Tām jānovērtē, vai iestāde ir veikusi stresa testus, lai izprastu nelabvēlīgu notikumu ietekmi uz tās kredītriska darījumiem un uz tās kredītriska nodrošinājuma pietiekamību, ņemot vērā stresa testa biežumu, attiecīgos identificētos riska faktorus, stresa scenārija pamatā esošos pieņēmumus; un stresa testa rezultātu iekšējo izmantojumu kapitāla plānošanā un kredītriska stratēģijās.

153. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir noteikusi un īstenojusi nepārtrauktu un efektīvu kredītriska darījumu (tostarp kredītu koncentrācijas) uzraudzību visā iestādē, cita

starpā, izmantojot specifiskus rādītājus un attiecīgus izraisītājus efektīvu agrīnās brīdinājumu nodrošināšanai. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir īstenojusi regulāru ziņojumu sniegšanu par kredītriska darījumiem, tostarp stresa testa rezultātu, vadības struktūrai, augstākajai vadībai un attiecīgajiem kredītriska pārvaldītājiem.

154. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša iekšējās kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu kredītrisku saskaņā ar tās kredītriska stratēģiju un vēlmi uzņemties kredītrisku. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jo īpaši jāpievērš uzmanība tam, vai iestādes kontroles funkcijas aptver atbilstošu darbības jomu (ieskaitot visas konsolidētās vienības, ģeogrāfiskās atrašanās vietas un kredītdarbības), kā arī tam, vai ir noteikti darbības ierobežojumi un citas prakses, kuru mērķis ir uzturēt kredītriska pozīcijas iestādei pieņemamā līmenī saskaņā ar tās vēlmi uzņemties risku un ierobežojumiem. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība tam, vai iestādē ir ieviestas atbilstošas iekšējās kontroles un prakses, lai nodrošinātu, ka par politikas, procedūru un ierobežojumu pārkāpumiem (vai izņēmumiem) tiek savlaicīgi ziņots atbilstošajam vadības līmenim, lai tas varētu veikt nepieciešamos pasākumus, tostarp pārbaudes, lai identificētu, novērtētu un pārvaldītu naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas riskus, kuriem iestāde ir pakļauta kredītu piešķiršanas darbību rezultātā.

155. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāapsver, vai ierobežojumu sistēma ir atbilstoša iestādes sarežģītībai un tās spējai novērtēt un pārvaldīt kredītrisku. Tas ietver novērtējumu par to, vai noteiktie ierobežojumi ir absolūti un vai var notikt to pārkāpumi. Pēdējā gadījumā iestādes politikā skaidri jāapraksta periods un konkrētie apstākļi, kuru laikā ir iespējami šādi limitu pārkāpumi. Turklāt kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai esošās procedūras, kas paredzētas, lai kredītu pārvaldniekus informētu par viņiem noteiktajiem limitiem, ir pietiekamas, kā arī to, vai šie ierobežojumi tiek regulāri pārskatīti un atjaunināti (piemēram, lai tie atbilstu izmaiņām stratēģijā).

156. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte saistībā ar kredītriska pārvaldības sistēmas iekšējo revīziju atbilstību, tvērumu un biežumu. Šajās revīzijās jāiekļauj kredītriska pārvaldības, novērtēšanas un kontroles sistēmas galveno elementu pārskatīšana visā iestādē, kā arī iekšējo politiku un procedūru atbilstības pārbaude attiecīgajiem ārējiem normatīviem un jebkādu noviržu no tiem konstatēšana.

157. Iestādēm, kas izmanto uz iekšējo reitingu balstītu pieeju, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības kredītriska segšanai, kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iekšējais validācijas process ir pamatots un efektīvs, lai pārbaudītu modeļa pieņēmumus un identificētu jebkādus iespējamos trūkumus kredītriska pārvaldības sistēmā. Šā novērtējuma pamatā – ja iespējams – ir jābūt informācijai, kas izriet no jau veiktajām uzraudzības darbībām attiecībā uz iekšējiem modeļiem (piemēram, pārbaudēm uz vietas), un tajā jāņem vērā uzraudzības prakse, kas sīki izklāstīta EBI uzraudzības rokasgrāmatā par uz iekšējiem reitingiem balstītu sistēmu apstiprināšanu[29].

[29] *EBA/REP/2023/29.*

6.2.4. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

158. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par iestādes kredītrisku un darījumu partneru kredītrisku. Šie konstatējumi kopā ar riska novērtējumu, kas noteikts, pamatojoties uz 6. tabulā izklāstītajiem apsvērumiem, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakškategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un vērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtie norādījumi jāpiemēro pēc iespējas analoģiski.

6. tabula Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot kredītriska un darījumu partneru riska izvērtējumu

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Kredītriska darījumu raksturs un struktūra rada nebūtisku / ļoti zemu risku. • Sarežģītu produktu un darījumu ietekme ir nebūtiska/ļoti maza. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir nebūtisks / ļoti zems. • Pārskatīto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir nebūtisks / ļoti zems. • Ienākumus nesošo riska darījumu kredītrisks ir nebūtisks / ļoti zems. • VSP risku, jo īpaši vides pārejas un fizisko risku, ietekme uz kredītrisku ir nebūtiska/ļoti zema. • Nodrošinājumu un kredītu vērtības korekciju apjoms ir pietiekams un uzticams, un par to var būt ļoti pārliecināts. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitātes un seguma līmenis ir ļoti augsts.	• Riska pārvaldība un kontroles pasākumi atbilst attiecīgajās EBI pamatnostādnēs izklāstītajām prasībām. • Pastāv atbilstība starp iestādes kredītriska politiku un stratēģiju un tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Organizatoriskā struktūra attiecībā uz kredītrisku ir stabila, ar skaidri noteiktiem pienākumiem un uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku, un pārvaldības un kontroles funkcijām. • Kredītriska noteikšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir atbilstošas. • Iekšējie ierobežojumi un kredītriska kontroles sistēma ir stabila. • Ierobežojumi, kas ļauj mazināt vai ierobežot kredītrisku, atbilst iestādes kredītriska pārvaldības stratēģijai un vēlmei uzņemties risku. • VSP riski, jo īpaši vides pārejas un fiziskie riski, ir pienācīgi integrēti kredītriska pārvaldībā un kontrolē.
2	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Kredītriska darījumu raksturs un struktūra rada zemu–vidēju risku. • Sarežģītu produktu un darījumu ietekme ir zema–vidēja. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir zems–vidējs. • Pārskatīto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir zems–vidējs.	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
		• Ienākumus nesošo riska darījumu kredītrisks ir zems–vidējs. • VSP risku, jo īpaši vides pārejas un fizisko risku, ietekme uz kredītrisku ir no zemas līdz vidējai. • Nodrošinājumu un kredītu vērtības korekciju apjoms ir pietiekams un uzticams, un par to var būt gandrīz pilnīgi pārliecināts. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitātes un seguma līmenis ir augsts.	
3	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Kredītriska darījumu raksturs un struktūra rada vidēju–augstu risku. • Sarežģītu produktu un darījumu ietekme ir vidēja–augsta. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir vidējs–augsts. • Pārskatīto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir vidējs–augsts. • Ienākumus nesošo riska darījumu kredītrisks ir vidējs–augsts un pasliktinās stresa apstākļos. • VSP risku, jo īpaši vides pārejas un fizisko risku, ietekme uz kredītrisku ir no vidējas līdz augstai. • Uzkrājumu un kredīta vērtības korekcijas seguma līmenis ir vidējs. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitātes un seguma līmenis ir vidējs.	• Riska pārvaldība un kontrole neatbilst attiecīgajās EBI pamatnostādnēs noteiktajām prasībām. • Trūkst konsekvences starp iestādes kredītriska politiku un stratēģiju un tās vispārējo stratēģiju un vēlamo riska līmeni • Organizatoriskā struktūra attiecībā uz kredītrisku nav pietiekami stabila; nav skaidri nodalīti uzdevumi starp personām, kas uzņemas risku, un vadības un kontroles funkcijām. • Kredītriska noteikšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas nav atbilstošas. • Iekšējie ierobežojumi un kredītriska kontroles sistēma nav pietiekami stabila. • ierobežojumi, kas ļauj mazināt vai ierobežot kredītrisku, atbilst iestādes kredītriska pārvaldības stratēģijai un vēlamajam riska līmenim. • VSP riski, jo īpaši vides pārejas un fiziskie riski, nav pietiekami integrēti kredītriska pārvaldībā un kontrolē.
4	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Kredītriska darījumu raksturs un struktūra rada augstu risku. • Sarežģītu produktu un darījumu ietekme ir augsta. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir augsts. • Pārskatīto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir augsts.	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
		• Ienākumus nesošo riska darījumu kredītrisks ir augsts. • VSP risku, jo īpaši vides pārejas un fizisko risku, ietekme uz kredītrisku ir augsta. • Uzkrājumu un kredīta vērtības korekcijas seguma līmenis ir zems. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitātes un seguma līmenis ir zems.	

159. Turpmāk redzamajā tabulā sniegts neizsmeļošs uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt, ja iestādes kredītriska un darījuma partnera riska pārvaldības sistēmā tiek konstatēti trūkumi. Kompetentajām iestādēm jāpieņem lēmums par pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus (tostarp kvantitatīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu) vai to kombināciju, ja tos uzskata par piemērotākiem konstatēto trūkumu novēršanai.

7. tabula. Iespējamie un neizsmeļošie uzraudzības pasākumi attiecībā uz kredītrisku un darījuma partneru risku

Iespējamie uzraudzības pasākumi, ko kompetentās iestādes var veikt saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), j), l), m) un n) apakšpunktu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
A. aktīvāk iesaistīt vadības struktūrvienību vai tās komitejas attiecīgos kredītu lēmumos;
B. pilnveidot kredītriska novērtēšanas sistēmas;
C. uzlabot kredītprocesu kontroli, tostarp kredītu piešķiršanu, uzraudzību un atgūšanu;
D. palielināt nodrošinājuma pārvaldību, novērtēšanu un uzraudzību.
E. uzlabot vadības struktūrai un augstākajai vadībai par kredītrisku sniegto ziņojumu kvalitāti un biežumu.
F. piemērot īpašu finansēšanas kārtību, un - kur to atļauj grāmatvedības normas un noteikumi - pieprasīt palielināt finansējumu;
G. koriģēt iekšējos riska parametrus un/vai riska pakāpes, ko izmanto, lai aprēķinātu riska darījumu vērtības konkrētiem produktiem, nozarēm vai parādnieku veidiem;
H. piemērot augstākus diskontus nodrošinājuma vērtībai.
I. samazināt lielos riska darījumus vai citus riska koncentrācijas kredītu avotus;
J. noteikt stingrākus kredīta piešķiršanas kritērijus visiem vai dažiem produktiem vai debitoru kategorijām;
K. samazināt savu atkarību no konkrētu veidu darījumiem (piemēram, hipotēkām, eksporta finansējuma, komerciālā nekustamā īpašuma, vērtspapīrošanas), parādnieku kategorijām, nozarēm, valstīm u. c.;
L. īstenot atbilstīgu stratēģiju, lai samazinātu ieņēmumus nenesošo riska darījumu apjomu vai īpatsvaru.
M. uzlabot kredītriska pārvaldību saistībā ar VSP riskiem, jo īpaši vides riskiem, iespējams, pamatojoties uz vienu vai vairākiem no iepriekš minētajiem pasākumiem.

6.3. Tirgus riska novērtēšana

6.3.1. Vispārīgi apsvērumi

160. Novērtējot tirgus riska pārvaldības sistēmu, kompetentajām iestādēm cita starpā jāizvērtē iestādes atbilstība tiesību aktiem, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

161. Šajās pamatnostādnēs atsauces uz "tirgus risku" ietvers visus turpmāk minētos riskus, kas jānovērtē kompetentajām iestādēm:

a. tirgus risks, kas izriet no visām bilancē un ārpusbilancē iekļautajām pozīcijām, kuras ir pakļautas zaudējumiem, kas rodas no tirgus cenu svārstībām, t. i., riski tirdzniecības portfeļa pozīcijās, kā arī valūtas un preču risks netirdzniecības portfelī;

b. zaudējumu risks, kas rodas no mainīgām CVA summām, reaģējot uz izmaiņām darījumu partneru kredītriska starpībās un/vai tirgus cenās, kas ietekmē atvasināto instrumentu darījumu un, attiecīgā gadījumā, vērtspapīru finansēšanas darījumu (VFD) patieso vērtību;

c. risks, kas saistīts ar pēc patiesās vērtības novērtēto instrumentu novērtēšanu Regulas (ES) Nr. 575/2013 105. panta izpratnē.

162. Kompetentās iestādes var veikt mazāk detalizētu analīzi iestādēm, kas atbilst mazā tirdzniecības portfeļa nosacījumiem, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 94. pantā. Attiecībā uz iestādēm, kuru riska darījumi ir nebūtiski, novērtējumā galvenā uzmanība jāpievērš riska pārvaldības un pārvaldības struktūras atbilstībai, kā arī sistēmu un kontroles kvalitātei un efektivitātei.

163. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā VSP risku ietekme uz objektīvo tirgus risku, kā arī tirgus riska pārvaldības sistēmas un ar VSP riskiem saistīto kontroles pasākumu atbilstība, prioritāti piešķirot vides riskiem.

6.3.2. Piemītošā tirgus riska novērtēšana

164. Novērtējot raksturīgo tirgus risku, kompetentajām iestādēm ir jānosaka galvenie faktori, kas rada iestādes riska pozīcijas, un jāizvērtē risks, ka iestādei varētu rasties būtiska ietekme no prudenciālā viedokļa. Lai izveidotu šādu izpratni, kompetentajām iestādēm vispirms jāidentificē tirgus riski, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, un jāpievērš uzmanība tām apakškategorijām un faktoriem, kas tiek uzskatīti par visbūtiskākajiem attiecībā uz šo iestādi.

165. Lai atbalstītu šo analīzi, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt vismaz iestādes produktus, darbības un uzņēmējdarbības virzienus. Tām jāsalīdzina pašu kapitāla prasības attiecībā uz tirgus risku un CVA risku, kā arī papildu vērtēšanas korekciju, kas atskaitīta no iestādes pašu kapitāla, ar kopējām pašu kapitāla prasībām. Attiecīgā gadījumā tām jāsalīdzina iekšējais kapitāls, ko iestāde piešķīrusi šiem riskiem, ar kopējo iekšējo kapitālu. Tās var ņemt vērā arī tirgus riska pozīciju relatīvo īpatsvaru kopējos aktīvos, tirgus riska pozīciju neto peļņas relatīvo īpatsvaru kopējos darbības ieņēmumos, kā arī šo rādītāju vēsturiskās izmaiņas un

prognozes. Jāņem vērā arī iestādes stratēģija attiecībā uz tirgus darbībām un ar tām saistītā vēlme uzņemties risku. Apskatot tirgus darbības, kompetentajām iestādēm jāņem vērā 161. punktā minētie riski, kas var attiekties gan uz tirdzniecības, gan uz netirdzniecības portfeli.

Iestādes riskam pakļauto darbījumu raksturs un sastāvs

166. Pirmais solis, novērtējot iestādei piemītošā tirgus riska raksturu, ir konsekventi un visaptveroši identificēt tās tirgus riska darījumus. Kompetentajām iestādēm jāizmanto pieejamās regulatīvās pārskatu veidnes, piemēram, COREP un FINREP, iekšējie pārskati, konstatējumi, kas gūti, novērtējot citus SREP elementus (piemēram, BMA), vai iepriekšējās uzraudzības darbības, kā arī salīdzinājumi ar līdzīgām iestādēm, ja tādi ir pieejami.

167. Kompetentajām iestādēm savs novērtējums galvenokārt jābalsta uz visnozīmīgākajiem noteiktajiem riska avotiem, izvērtējot to būtiskumu iestādei no prudenciālā viedokļa. Lai novērtētu tirgus riska būtību, kompetentajām iestādēm jāņem vērā vismaz šādas apakškategorijas[30]:

a. procentu likmes risks (tirdzniecības portfelis);
b. kredītriska starpība attiecībā uz nevērtspapīrošanu, kredītriska starpība attiecībā uz vērtspapīrošanu (tirdzniecības portfelis);
c. kapitāla risks (tirdzniecības portfelis);
d. migrācijas risks (attiecībā uz uzņēmumiem, uz kuriem attiecas saistību neizpildes riska prasība)[31];
e. saistību nepildīšanas risks (uzņēmumiem, kam piemēro saistību nepildīšanas riska piemaksu);
f. valūtas kursa risks, ieskaitot pārrēķina risku (gan tirdzniecības, gan banku portfelī);
g. preču risks (tirdzniecības un banku portfelis);
h. CVA risks (tirdzniecības un banku portfelis);
i. novērtēšanas risks (pēc patiesās vērtības novērtētie instrumenti tirdzniecības un netirdzniecības portfeļos).

168. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī:

a. finanšu produktu sarežģītība (piemēram, produkti, kas novērtēti, izmantojot novērtēšanas pēc modeļa metodes, produkti, kas saistīti ar riskiem, kuri nav delta riski, un bāzes riski). Kompetentā iestāde var to novērtēt, izmantojot kā rādītāju papildu koeficientu, kas izriet no atlikušajiem riskiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 325.u pantu;
b. iestādes riska darījumu likviditāti. Kompetentā iestāde to var izdarīt, novērtējot, vai iestādei ir riska pozīcijas apakškategorijās ar ilgu likviditātes periodu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 325.bd panta 2. tabulu;

[30] Tirgus riska apakškategoriju neizsmeļošu sadalījumu skatiet II pielikumā.
[31] Migrācijas risks tiek uzskatīts par daļu no kredītriska starpības riska saskaņā ar tirdzniecības portfeļa fundamentālo pārskatu.

c. tirgus riska koncentrāciju attiecībā uz konkrētiem nosaukumiem, nozarēm, ekonomikām, riska klasēm;

d. tādu konkrētu tirgus operāciju izmantošana, kuru risku, iespējams, pilnībā neatspoguļo tirgus riska pašu kapitāla prasības (piemēram, augstas frekvences tirdzniecība).

169. Vajadzības gadījumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu arī apsvērt iestādes iekšējā riska novērtējumus. Tie varētu iekļaut iekšējo VaR vai gaidāmo iztrūkumu, ko neizmanto pašu kapitāla prasību aprēķinos, vai tirgus riska jutīgumu pret dažādiem riska faktoriem un iespējamiem zaudējumiem.

170. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē iestādes spēja izveidot visaptverošu priekšstatu par tirgus koncentrācijas riska pakāpi, kurai tā ir pakļauta, vai nu saistībā ar riska pozīcijām attiecībā uz vienu riska faktoru, vai arī saistībā ar riska pozīcijām attiecībā uz vairākiem savstarpēji korelētiem riska faktoriem, tādējādi pievēršot īpašu uzmanību koncentrācijām sarežģītos un nelikvīdos produktos. Tām jāpārskata uzņēmuma paša veiktais koncentrāciju un nelikvīdo pozīciju novērtējums. Kompetentajām iestādēm jāpieprasa, lai iestādes samazinātu riska darījumus ar konkrētu CCP pārmērīgas koncentrācijas riska gadījumā vai pārdalītu riska darījumus starp saviem tīrvērtes kontiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 648/2012 7. panta a) punktu.

171. Nosakot, vai iestādei, kas ir pakļauta tirgus riskam, ir jāpiemēro P2R, saskaņā ar 300. punktu kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai 1. pīlāra metodika pienācīgi atspoguļo šo risku, ņemot vērā, ka:

a. iestādēm, kas izmanto alternatīvo standartizēto pieeju saskaņā ar 1. pīlāru ir jāaprēķina papildinājums (atlikušā riska papildinājums) attiecībā uz riskiem, kas raksturīgi sarežģītiem finanšu produktiem un kurus nepietiekami ņem vērā jutīguma metode un saistību nepildīšanas risks;

b. iestādēm, kas izmanto iekšējā modeļa pieeju vai alternatīvo iekšējā modeļa pieeju, ir jāaptver visi būtiskie riski šajos iekšējos modeļos;

c. riska pakāpes, kas paredzētas alternatīvajā standartizētajā pieejā, Regulas (ES) Nr. 575/2013/ES 325.bb pantā minētie gaidāmās nepietiekamības mēri un Regulas (ES) Nr. 575/2013/ES 325.bk pantā minētie stresa scenārija riska pasākumi alternatīvā iekšējā modeļa pieejā ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu pozīciju likviditāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013/ES 325.bd panta 2. tabulā minēto likviditātes periodu.

172. Kompetentajām iestādēm jāidentificē un jāanalizē – saistībā ar tirgus riska pozīcijām un attiecīgajiem pārvaldības pasākumiem – jebkādas iekšējo cenu noteikšanas vienošanās starp Savienībā reģistrētām iestādēm, kas ir trešās valsts grupas daļa, un citām šīs grupas vienībām, kuras ir reģistrētas ārpus Savienības un kuras ES mātesuzņēmums neiekļauj konsolidētajā pārskatā. Analīzē jāiekļauj šāda informācija:

a. kvantitatīvu komponentu, lai noteiktu transfertcenu noteikšanas nosacījumu būtiskumu attiecībā pret tirdzniecības portfeļa kopējo peļņu un zaudējumiem un iestādes pašu kapitālu;

b. kvalitatīvu komponentu, lai novērtētu, vai šo pasākumu ietekme ir pārredzama iestādes valdei un pienācīgi atspoguļota riska pārvaldības pārvaldībā;

c. kvalitatīvu komponentu, lai novērtētu, kā transfertcenu noteikšanas vienošanās ietekmē iestādes uzņēmējdarbības lēmumus, tostarp to, kā transfertcenu noteikšanas vienošanās dinamika var ietekmēt darījumu nodaļas lēmumus, un iespējamos interešu konfliktus, ko vienošanās var radīt.

173. Kompetentajām iestādēm jānosaka transfertcenu nozīmīgums tirdzniecības portfeļa posteņu kontekstā, pievēršoties tādiem transfertcenu noteikšanas pasākumiem, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

a. tajos ir iesaistīta vismaz viena grupas vienība, kas reģistrēta ārpus Savienības un kuras augstākā konsolidācijas līmeņa vienība atrodas ārpus Savienības;

b. to pamatā ir darījuma peļņas metode (TPM) vai jebkura līdzīga prakse, kas ekonomiski līdzvērtīga saskaņā ar kuru peļņa un zaudējumi, kas saistīti ar vairākiem uzņēmumiem piederošām pozīcijām, tiek pārdalīti starp šiem uzņēmumiem, pamatojoties uz katra uzņēmuma marginālo ieguldījumu “m” tajos galvenajos rādītājos, kas noteikti cenu noteikšanas kārtībā.

174. Iestādēm saskaņā ar 173. punkta a) apakšpunktu, ja peļņa un zaudējumi, kas pārdalīti, pateicoties transfertcenu noteikšanas kārtībai, kuras pamatā ir darījuma peļņas metodes, ir būtiski (piemēram, veido vairāk nekā 5 % no iestādes peļņas un zaudējumiem) un šis risks nav segts vai pilnībā segts ar P1R, kompetentajām iestādēm:

a. jāņem vērā šis risks, nosakot P2R;

b. ņem vērā 172. punktā uzskaitīto komponentu rezultātus, piemēram, transfertcenu noteikšanas mehānismu būtiskumu, saistībā ar tirgus riska kapitāla prasībām attiecībā uz portfeli, kura peļņa un zaudējumi tiek izmantoti, lai noteiktu iestādei pārvedamo summu, kā arī iespējamās nepilnības saistītajos pārvaldības mehānismos;

c. jānosaka P2R, kas pietiekami sedz tirgus riskus, kuri nav ietverti P1R un kuri rodas saskaņā ar iekšējo cenu noteikšanas kārtību. Šajā nolūkā kompetentās iestādes var izmantot V pielikumā noteikto aprēķina metodi vai alternatīvu metodiku, kas nodrošina precīzu tā riska novērtējumu, kurš nav iekļauts P1R, un nosaka no tā izrietošo P2R, par atsauci ņemot V pielikumā minēto metodiku.

Rentabilitātes analīze un stresa testi

175. Kompetentajām iestādēm jāanalizē tirgus darbību vēsturiskā rentabilitāte, tostarp peļņas svārstīgums, lai labāk izprastu iestādes riska profilu attiecībā uz tirgus risku. Šo analīzi varētu veikt gan portfeļa līmenī, gan sadalot pa uzņēmējdarbības virzieniem, aktīvu klasēm vai nodaļām, atkarībā no iestādes riska pozīciju būtiskuma un sarežģītības (kā tas izriet no BMA vai citiem uzraudzības novērojumiem).

176. Kompetentajām iestādēm jānošķir tirdzniecības un netirdzniecības ieņēmumi (piemēram, komisijas maksas, klientu komisijas u. c.), no vienas puses, un realizētā un nerealizētā peļņa/zaudējumi, no otras puses.

177. Šīm aktīvu klasēm un/vai riska darījumiem, kas rada būtisku peļņu vai zaudējumus, kompetentajām iestādēm jānovērtē rentabilitāte, salīdzinot ar riska līmeni, ko paredzējusi iestāde (piemēram, VaR/neto peļņa no tirdzniecības nolūkā turētajiem finanšu aktīviem un saistībām), lai noteiktu un analizētu iespējamās pretrunas. Ja iespējams, kompetentajām iestādēm jāsalīdzina iestādes skaitļus ar tās vēsturisko sniegumu, un ar līdzīgām iestādēm.

178. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir īstenojusi pietiekamus stresa testus, kas papildina riska novērtēšanas sistēmu. Šajā nolūkā tām jāņem vērā šādi elementi:

    a. stresa testa regularitāte;
    b. vai tiek identificēti attiecīgie riska virzītājspēki (piemēram, nelikviditāte/cenu starpības, koncentrētas pozīcijas, vienvirziena tirgi;
    c. stresa scenārija pamatā esošie pieņēmumi;
    d. stresa testēšanas rezultātu iekšēja izmantošana kapitāla plānošanā un tirgus riska stratēģijā.

6.3.3. Tirgus riska pārvaldības un kontroles sistēmas novērtējums

179. Lai panāktu atbilstošu izpratni par tirgus riska pārvaldību, kas ir samērīga ar iestādes riska profilu, kompetentajām iestādēm jāpārskata iestādes riska pārvaldības un kontroles sistēma un tās atbilstība attiecībā uz piemītošā riska darījumiem. Veicot šo novērtējumu, kompetentajai iestādei jāizmanto šajā sadaļā izklāstītie punkti, vienlaikus ņemot vērā arī:

    a. citu SREP elementu (piemēram, BMA un pārvaldības jomu) novērtējuma rezultāti;
    b. Regulas (ES) Nr. 575/2013/ES 325.c pantā minētā novērtējuma rezultāti iestādēm, kas izmanto alternatīvo standartizēto pieeju, un saskaņā ar Deleģēto regulu (ES) 2024/1085 veiktā novērtējuma rezultāti, jo īpaši attiecībā uz Regulas (ES) Nr. 575/2013/ES 104.b, 325.bi un 325.bj pantā minētajām prasībām.

180. Kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē iestāžu politikas un procedūras, kas attiecas uz pozīciju iedalīšanu tirdzniecības portfelī un banku portfelī, kā tas aprakstīts Regulas (ES) Nr. 575/2013 3. nodaļas 1. sadaļā.

Tirgus riska stratēģija un vēlme uzņemties tirgus risku

181. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādēm ir pamatota, skaidri formulēta un dokumentēta vēlme uzņemties risku, stratēģija un ierobežojumi, ko apstiprinājusi to vadības struktūra. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm cita starpā jāņem vērā vadības struktūras loma riska stratēģijas un vēlmes uzņemties risku noteikšanā, apstiprināšanā un pārskatīšanā, šīs stratēģijas pareiza īstenošana, ko veic vadības struktūra, kā arī tās

piemērotība iestādei, ņemot vērā tās uzņēmējdarbības modeli, vispārējo vēlmi uzņemties risku, pašreizējo un nākotnes tirgus vidi un finanšu stāvokli.

Organizatoriskā un iekšējās kontroles sistēma

182. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša organizatoriskā sistēma tirgus riska identificēšanai, izpratnei, mērīšanai, uzraudzībai un kontrolei ar pietiekamiem (gan kvalitatīviem, gan kvantitatīviem) cilvēkresursiem un tehniskajiem resursiem nepieciešamo uzdevumu veikšanai. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm jāņem vērā tas, cik atbilstošas ir atbildības jomas attiecībā uz tirgus riska uzņemšanos, uzraudzību, ziņošanu un kontroli, kā arī tas, vai tās aptver visu iestādi, vai pastāv skaidrs nodalījums starp darījumu nodaļu un noformējuma nodaļu un starp riska uzņemšanos un kontroles funkcijām, un iesaistīto darbinieku prasmes un zināšanas.

183. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir skaidri definētas politikas un procedūras tirgus riska identificēšanai, pārvaldībai, novērtēšanai un kontrolei, kā arī to, vai tās ir pamatotas un atbilst iestādes riska stratēģijai un aptver visas galvenās darbības jomas un procesus. Tas ietver novērtējumu par to, vai šīs politikas un procedūras ir skaidri formulētas, darītas zināmas un tiek konsekventi piemērotas visā iestādē.

184. Jo īpaši novērtējumā jāiekļauj pozīcijas, kas regulatīvos nolūkos iekļaujamas vai izslēdzamas no tirdzniecības portfeļa, kā arī iekšējo riska ierobežošanas pasākumu politika un procedūras saistībā ar jaunām tirgus darbībām un/vai produktiem.

185. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša tirgus riska identificēšanas, izpratnes un mērīšanas sistēma atbilstoši iestādes lielumam un sarežģītībai, un vai šī sistēma atbilst attiecīgajām minimālajām prasībām saskaņā ar piemērojamo tiesisko un normatīvo regulējumu.

186. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādēm ir ieviesta atbilstoša tirgus risku uzraudzības un ziņošanas sistēma, kas nodrošina tūlītēju rīcību iestādes augstākās vadības vai vadības struktūras atbilstošā līmenī pārkāpumu gadījumā. Uzraudzības sistēmai jāietver konkrēti rādītāji un atbilstoši sliekšņi, lai nodrošinātu efektīvus agrīnās brīdināšanas signālus, kā arī jāinformē pārvaldes iestāde un augstākā vadība par pašreizējiem riskiem un pasākumiem, salīdzinot ar politikā noteiktajiem ierobežojumiem.

187. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīgas un visaptverošas limitu sistēmas un kontroles sistēma ar stabiliem aizsardzības pasākumiem, lai mazinātu tās riskus saskaņā ar tās riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība tam, vai iestādes kontroles funkcijas aptver pietiekamu darbības jomu (ieskaitot visas konsolidētās vienības, ģeogrāfiskās atrašanās vietas un tirgus darbības), vai ir noteikti darbības ierobežojumi (ieskaitot individuālos limitus darījumu nodaļu vai biznesa vienību līmenī, kurus jāuzrauga ik dienas) un vai tiek īstenotas citas prakses, kuru mērķis ir uzturēt tirgus riska pozīcijas iestādei pieņemamā līmenī saskaņā ar tās vēlmi uzņemties risku un limitiem.

188. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iekšējais validācijas process ir pamatots un efektīvs, lai pārbaudītu modeļu pieņēmumus un identificētu jebkādus iespējamos trūkumus saistībā ar tirgus riska pārvaldības sistēmu. Iestādēm, kas pieņem iekšējo pieeju, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības tirgus riskam, šis novērtējums jābalsta – ja iespējams – uz informāciju, kas izriet no jau veiktajām uzraudzības darbībām attiecībā uz iekšējiem modeļiem (piemēram, pārbaudēm uz vietas).

189. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte saistībā ar tirgus riska pārvaldības sistēmas iekšējo revīziju atbilstību, tvērumu un biežumu. Tajā jāiekļauj pārskats par riska pārvaldības, novērtēšanas un kontroles sistēmas galvenajiem elementiem visā iestādē, kā arī par iekšējo politiku un procedūru atbilstību attiecīgajiem ārējiem normatīvajiem aktiem un jebkādām novirzēm no tiem.

6.3.4. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

190. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizdara konstatējumi par iestādes tirgus risku. Šie konstatējumi kopā ar riska novērtējumu, kas noteikts, pamatojoties uz 8. tabulā izklāstītajiem apsvērumiem, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakškategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un vērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtie norādījumi jāpiemēro pēc iespējas analoģiski.

8. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot tirgus riska izvērtējumu

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Tirgus riska darījumu raksturs un struktūra rada nebūtisku / ļoti zemu risku. • Iestādes riska darījumi ar tirgus risku ir vienkārši. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir nebūtisks / ļoti zems. • Iestādes tirgus riska darījumi rada pastāvīgu peļņu.	• Pastāv atbilstība starp iestādes tirgus riska politiku un stratēģiju un tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Organizatoriskā struktūra attiecībā uz tirgus risku ir stabila, ar skaidri noteiktiem pienākumiem un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku, un pārvaldības un kontroles funkcijām. • Tirgus riska noteikšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir atbilstošas. • Tirgus riska iekšējie ierobežojumi un kontroles sistēma ir stabila un atbilst iestādes riska pārvaldības stratēģijai un vēlmei uzņemties risku.
2	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Tirgus riska darījumu raksturs un struktūra rada zemu–vidēju risku. • Iestādes tirgus riska darījumu sarežģītība ir zema–vidēja. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir zems–vidējs. • Iestādes tirgus riska darījumi rada peļņu ar zemu–vidēju svārstīgumu.	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
3	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Tirgus riska darījumu raksturs un struktūra rada vidēju–augstu risku. • Iestādes tirgus riska darījumu sarežģītība ir vidēja–augsta. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir vidējs–augsts. • Iestādes riska darījumi ar tirgus risku rada peļņu ar vidēju–augstu svārstīgumu.	• Nav pilnīgas atbilstības starp iestādes tirgus riska politiku un stratēģiju un tās vispārējo stratēģiju un riska profilu. • Tirgus riska organizatoriskajā sistēmā nav pietiekami nodalīti pienākumi un uzdevumi starp tiem, kas uzņemas risku, un vadības un kontroles funkcijām. • Tirgus riska mērīšanas, pārraudzības un ziņošanas sistēmas netiek piemērotas pietiekami precīzi un bieži. • Tirgus riska iekšējie ierobežojumi un kontroles sistēma neatbilst iestādes riska pārvaldības stratēģijai un vēlmei uzņemties risku.
4	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Tirgus riska darījumu raksturs un struktūra rada augstu risku. • Iestādes tirgus riska darījumu sarežģītība ir augsta. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir augsts. • Iestādes riska darījumi ar tirgus risku rada peļņu ar augstu svārstīgumu.	

191. Turpmāk tabulā sniegts neizsmeļošs to uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt, ja iestādes tirgus riska pārvaldības sistēmā tiek konstatēti trūkumi. Kompetentajām iestādēm jāpieņem lēmums par pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu. Kompetentās iestādes var piemērot citus uzraudzības pasākumus (tostarp kvantitatīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu) vai to kombināciju, ja tos uzskata par piemērotākiem konstatēto trūkumu novēršanai.

9. tabula. Iespējamie un neizsmeļošie uzraudzības pasākumi attiecībā uz tirgus risku

Iespējamie uzraudzības pasākumi, ko kompetentās iestādes var veikt saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), j), l), m) un n) apakšpunktu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
A. uzlabot ziņojumu sniegšanas kvalitāti un biežumu iestādes vadības struktūrai un valdei par tirgus risku;
B. uzlabot iestādes iekšējo pieeju sniegumu, vai tās atpakaļejošās pārbaudes vai stresa testēšanas spēju;
C. pieprasīt biežāku un vairāk padziļinātu tirgus aktivitātes iekšējo revīziju;
D. ierobežot investīcijas noteiktos produktos, ja iestādes politika un procedūras nenodrošina, ka no šiem produktiem izrietošais risks būs pietiekami aptverts un kontrolēts;
E. pieprasīt atbrīvoties no finanšu produktiem, ja iestādes vērtēšanas procesi nesniedz to konservatīvus vērtējumus, kas atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 standartiem.
F. samazināt tirgus riska līmeni (piemēram, izmantojot riska ierobežošanas pasākumus vai aktīvu pārdošanu, vai palielinot to atvasināto finanšu instrumentu apjomu, kuru norēķini tiek veikti ar centrālo darījumu partneru (CCP) starpniecību), ja iestādes novērtēšanas vai kontroles sistēmās ir konstatēti būtiski trūkumi;

Iespējamie uzraudzības pasākumi, ko kompetentās iestādes var veikt saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), j), l), m) un n) apakšpunktu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
G. iesniegt plānu, lai pakāpeniski samazinātu tās riska darījumus ar problemātiskajiem aktīviem un/vai nelikvīdajām pozīcijām;

6.4. Operacionālā riska novērtējums

6.4.1. Vispārīgi apsvērumi

192. Novērtējot operacionālā riska pārvaldības sistēmu, kompetentajām iestādēm cita starpā jānovērtē iestādes atbilstība tiesību aktiem, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

193. Kompetentajām iestādēm jānovērtē operacionālais risks visos uzņēmējdarbības virzienos un iestādes darbībās, ņemot vērā iekšējās pārvaldības pasākumu un iestādes mēroga kontroles novērtējuma konstatējumus, kā norādīts 5. sadaļā. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jānosaka, kā operacionālais risks var materializēties, ņemot vērā arī iestādes zaudējumu datu kopumu un iespējamo ietekmi, ko rada citi saistītie riski (piemēram, ar kredītrisku un tirgu saistītais operacionālais risks).

194. Kompetentajām iestādēm jānovērtē no trešo personu pakalpojumu sniedzējiem izrietošā operacionālā riska būtiskums, tostarp koncentrācija (uzņēmuma līmenī un, ja nepieciešams, grupas līmenī) uz vienu vai vairākiem pakalpojumiem, ko sniedz viens trešās personas pakalpojumu sniedzējs (tieši vai netieši, izmantojot apakšuzņēmēju ķēdes), vai uz ierobežotu skaitu trešo personu pakalpojumu sniedzēju, kas atbalsta iestādes kritiskās vai svarīgās funkcijas, kā arī tas, vai šie faktori varētu ietekmēt iestādes operacionālo noturību, darbības rezultātus un riska pārvaldību. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā tas, cik lielā mērā citas iestādes paļaujas uz tiem pašiem trešo personu pakalpojumu sniedzējiem, ja šāda informācija tām ir pieejama.

195. Novērtējot operacionālo risku, kompetentajām iestādēm jānovērtē IKT risks saskaņā ar DORA un tā iespējamā ietekme uz iestādes kritiskajām vai svarīgajām funkcijām, tostarp iespējamā finansiālā, reputācijas, regulatīvā un stratēģiskā ietekme uz iestādi.

196. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša darbības noturības pieeja, kas ļautu tai izturēt traucējumus, pielāgoties tiem un atgūties no tiem, ja tie rodas, kā arī to, vai šī pieeja ir atbilstoši un konsekventi saskaņota ar esošo riska pārvaldības sistēmu, darbības nepārtrauktības plāniem un trešo personu pārvaldību.

197. Novērtējot operacionālo risku, kompetentajām iestādēm vajadzētu vērtēt, ja tas ir piemērojams, vai iestādes politikas un procedūras pienācīgi identificē, novērtē un pārvalda operacionālos riskus, kas izriet no darbībām ar kriptoaktīviem un to atbalsta tehnoloģijām.

198. Kompetentajām iestādēm reputācijas risks jānovērtē kopā ar operacionālo risku, jo tas ir cieši saistīts ar operacionālā riska notikumiem. Tomēr reputācijas riska novērtējuma rezultāti

nedrīkst tikt iekļauti operacionālā riska novērtējumā, bet, ja nepieciešams, tie jāņem vērā kā daļa no BMA un/vai likviditātes riska novērtējuma, jo to galvenā ietekme var mazināt investoru, noguldītāju vai starpbanku tirgus dalībnieku uzticību iestādei.

199. Kompetentajām iestādēm jānovērtē VSP risku ietekme uz raksturīgajiem operacionālajiem un reputācijas riskiem, kā arī operacionālā riska un reputācijas riska kontroles atbilstība saistībā ar VSP riskiem, piešķirot prioritāti vides fiziskajiem un pārejas riskiem. Jo īpaši kompetentajām iestādēm, veicot juridisko un reputācijas risku novērtējumu, jāņem vērā vides riski un "zaļās mazgāšanas" riski.

6.4.2. Piemītošā operacionālā riska novērtēšana

200. Kompetentajām iestādēm jāizveido padziļināta izpratne par iestādes piemītošo operacionālo risku un jāizvērtē, cik nozīmīga ir šā riska prudenciālā ietekme uz iestādi, kā arī ietekme uz tās spēju pildīt kritiski svarīgas vai nozīmīgas funkcijas, rodoties traucējumiem.

201. Lai pamatotu šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā operacionālā riska pašu kapitāla prasība salīdzinājumā ar kopējo pašu kapitāla prasību un, attiecīgā gadījumā, iekšējais kapitāls, ko iestāde piešķīrusi operacionālajam riskam, salīdzinājumā ar kopējo iekšējo kapitālu. Turklāt kompetentajām iestādēm jāizmanto zināšanas, kas gūtas, novērtējot citus SREP elementus (jo īpaši 4. un 5. sadaļu), veicot salīdzinājumu ar līdzīgām iestādēm, kā arī no jebkādām citām uzraudzības darbībām, tostarp no informācijas, ko sniedz NILL/TFN uzraugi un tirgus uzraudzības iestādes, un no citiem attiecīgiem informācijas avotiem.

202. Kompetentajām iestādēm vismaz jāņem vērā galvenie operacionālā riska faktori, iespējamie traucējošie scenāriji un attiecīgā gadījumā tie jāanalizē pēc uzņēmējdarbības virziena, juridiskās personas, ģeogrāfiskās atrašanās vietas un notikuma veida kategorijas (atkarībā no datu pieejamības) un jāsalīdzina iestādes pozīcija ar tās līdzīgajām iestādēm. Šiem faktoriem ir jāaptver vismaz iestādes galvenā stratēģija attiecībā uz operacionālo risku un vēlmi uzņemties operacionālo risku, uzņēmējdarbības vide (tostarp ģeogrāfiskā klātbūtne, IKT darbības un izplatīšanas kanāli), nesenie nozīmīgie korporatīvie notikumi (piemēram, uzņēmumu apvienošanās, pārņemšana, atsavināšana un pārstrukturēšana), IKT sistēmas un citi ar IKT saistīti aspekti saskaņā ar 6.4.2.3. iedaļu, procesa izmaiņas, trešo personu pasākumi, regulatīvās atbilstības jautājumi, uzņēmējdarbības plāni un stimulu shēmas, kā arī citi galvenie operacionālā riska virzītājspēki.

Operacionālā riska darījumu raksturs un nozīme

203. Kompetentajām iestādēm jānosaka operacionālā riska pozīciju raksturs, analizējot pozīcijas saistībā ar galvenajiem operacionālā riska avotiem un faktoriem, lai izveidotu prognozi par iespējamo operacionālo risku. Šīs analīzes veikšanai kompetentās iestādes:

    a. var ņemt vērā iestādei būtisko darbības modeli, uzņēmējdarbības virzienuslīnijas, produktus, procesus un ģeogrāfisko atrašanās vietu, atkarības un operacionālā riska pakļautības novērtējumu attiecībā uz primārajiem riska faktoriem (piemēram, procesiem,

cilvēkiem, sistēmām un ārējiem faktoriem) un riska faktoru mijiedarbību, izmantojot iestādes pašnovērtējumu, salīdzinošo analīzi, datus un publiskās un/vai konsorcija datubāzes, ja tādas ir pieejamas un atbilstošas;

b. jāņem vērā gan iestādes pakļauto notikumu biežums, gan smaguma pakāpe un jānošķir tie notikumi, kas rada lielus zaudējumus, no tiem, kas notiek bieži. Pamatojoties uz šo atšķirību, kompetentajām iestādēm jānovērtē operacionālā riska zaudējumu tendences un to koncentrācija; un

c. jāizmanto scenāriju analīzes un jāapsver iestādes veiktās plānotās uzņēmējdarbības un gaidāmās operacionālā riska analīzes, ja tādas ir pieejamas, ņemot vērā visus jau īstenotos un efektīvus korektīvos pasākumus un mazināšanas darbības.

204. Pēc operacionālā riska galveno avotu un ietekmējošo faktoru identificēšanas un analīzes kompetentajām iestādēm jāpievērš uzmanība tiem, kas varētu radīt visbūtiskāko ietekmi uz iestādi.

205. Primārais informācijas avots, kas kompetentajām iestādēm jāņem vērā, ir iestādes zaudējumu un notikumu datu kopa, jo tā var sniegt vērtīgu ieskatu par iestādes operacionālā riska profila attīstību. Kompetentajām iestādēm periodiski jānovērtē zaudējumu datu vispusīgums, precizitāte un kvalitāte. Vēl viens informācijas avots ir iestādes reģistri, kuros apkopoti visi ar IKT saistītie incidenti un nozīmīgie kiberdraudi (saskaņā ar DORA 17. panta 2. punktu), kā arī identificētie IKT riska avoti (saskaņā ar DORA 8. panta 2. punktu).

Operacionālā riska apakškategoriju novērtēšana

206. Kompetentajām iestādēm operacionālā riska apakškategoriju novērtēšanā jākoncentrējas uz tām, kas tiek uzskatītas par būtiskām attiecīgajai iestādei. Pamatojoties uz visiem pieejamajiem iekšējiem un ārējiem informācijas avotiem, kompetentajām iestādēm jāizmanto arī ekspertu slēdziens, lai noteiktu nozīmīgas apakškategorijas. Veicot novērtējumu, kompetentajām iestādēm vienmēr jāpievērš uzmanība šādiem operacionālā riska aspektiem[32]:

a. juridiskais risks;

b. modeļu risks;

c. IKT risks.

6.4.2.1. Juridiskais risks

207. Kompetentajām iestādēm, novērtējot iestādes juridiskā riska pozīciju atbilstību un nozīmīgumu, jāņem vērā šādi aspekti:

a. Produktu vai pakalpojumu maldinoša pārdošana.

b. interešu konflikti, veicot uzņēmējdarbību;

c. standarta procentu likmju, ārvalstu valūtas maiņas likmju vai jebkuru citu finanšu instrumentu vai indeksu manipulācijas;

[32] Operacionālā riska apakškategoriju neizsmeļošu uzskaitījumu skatīt III pielikumā.

d. šķēršļi, lai nomainītu finanšu produktus to pastāvēšanas laikā, un/vai lai nomainītu finanšu pakalpojumu sniedzējus;
e. automātiska produktu atjaunošana vai izvairīšanās no soda; un/vai
f. klientu sūdzību apstrāde;
g. valsts un starptautisko noteikumu un regulējumu pārkāpumi (nodokļu noteikumi, iekšējā krāpšana vai iekšējā zādzība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas noteikumi, terorisma apkarošanas noteikumi un ekonomiskās sankcijas);
h. ar VSP saistīti, jo īpaši ar vidi un zaļmaldināšanu saistīti, tiesvedības riska darījumi.

208. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei var rasties izdevumi, naudas sodi, sankcijas vai sodījoši zaudējumu atlīdzinājumi saistībā ar tiesvedību, kā arī sūdzību skaits un saturs. Lai iegūtu vispārīgu izpratni par iespējamo pārkāpumu cēloņiem, jāizmanto arī 4. sadaļas novērtējuma rezultāti, vienlaikus rūpīgi izvērtējot motivācijas politiku. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē, vai iestādē ir ieviestas atbilstošas un efektīvas sistēmas un procesi, lai īstenotu un ievērotu ierobežojošos pasākumus (piemēram, sankcijas), tostarp novērtējot iestādes atbilstību EBI pamatnostādnēm par iekšējām politikām, procedūrām un kontroles mehānismiem[33].

209. Tomēr kompetentai iestādei vajadzētu piemērot uz nākotni vērstu pieeju, ņemot vērā arī iespējamo regulējuma izmaiņu ietekmi un attiecīgo iestāžu aktivitāti attiecībā uz patērētāju aizsardzību un finanšu pakalpojumu sniegšanu kopumā.

6.4.2.2. Modeļa risks

210. Saistībā ar operacionālo risku kompetentajām iestādēm jānovērtē modeļu risks, īpašu uzmanību pievēršot iekšējiem, neregulētiem modeļiem (piemēram, mākslīgā intelekta modeļiem, produktu cenu noteikšanai, riska limitu noteikšanai un uzraudzībai, ICAAP/ILAAP modeļiem, atgūšanas iespējām).

211. Lai novērtētu modeļa risku, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. kādā mērā un kādiem mērķiem iestāde izmanto modeļus, lai pieņemtu lēmumus, un kāda ir šādu lēmumu uzņēmējdarbības nozīme. Kompetentajām iestādēm jānosaka darbības joma, kurā iestāde plaši izmanto modeļus, un jānovērtē modeļu riska iespējamā ietekme, cita starpā izmantojot jutīguma un scenāriju analīzes vai stresa testus; un
b. kontroles mehānismu efektivitāte (metožu, biežuma, turpmāko pasākumu u. c. ziņā), tostarp modeļu apstiprināšanas process, veiktās regulārās pārskatīšanas un iestādes informētības līmenis par modeļu trūkumiem vai tirgus un uzņēmējdarbības attīstības tendencēm.

212. Ja modeļi tiek izmantoti lēmumu pieņemšanai (piemēram, produktu cenu noteikšanai, mākslīgā intelekta modeļiem, finanšu instrumentu novērtēšanai, klientu profilēšanai),

[33] EBI pamatnostādnes par iekšējo politiku, procedūrām un kontroles pasākumiem, lai nodrošinātu Savienības un valsts līmeņa ierobežojošo pasākumu īstenošanu (EBA/GL/2024/14)

kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai pastāv pienācīga iekšējā validācijas procedūra un/vai modeļu pārskatīšanas procedūra, lai identificētu un mazinātu modeļu risku (izņemot regulatīvos modeļus).

213. Veicot modeļa riska novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā citu kapitāla risku un likviditātes un finansējuma risku novērtējums, jo īpaši attiecībā uz riska mērīšanai, cenu noteikšanai un aktīvu un/vai saistību novērtēšanai izmantoto metožu piemērotību. Šāda novērtējuma rezultāti jāizmanto, lai izdarītu secinājumus par operacionālo risku.

6.4.2.3. IKT risks – piemītošā IKT riska novērtēšana

Būtisku IKT risku apzināšana

214. Saskaņā ar DORA kompetentajām iestādēm jāpārskata iestādes veiktais visu IKT atbalstīto uzņēmējdarbības funkciju, lomu un pienākumu identificēšanas, klasificēšanas un dokumentēšanas process, kā arī šo funkciju atbalstam izmantotie informācijas resursi[34] un IKT resursi[35], kā arī to loma un savstarpējās atkarības saistībā ar IKT risku. Šim pārskatam jāpalīdz kompetentajām iestādēm gūt pilnīgu izpratni par iestādei piemītošo IKT riska iedarbību (IKT riska profilu), identificēt tās būtisko raksturīgo IKT risku un izveidot atzinumu par tās prudenciālo ietekmi. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā vismaz šādus aspektus, ja tas ir atbilstoši un piemērojams:

    a. ziņojums par IKT riska pārvaldības sistēmas pārskatīšanu (saskaņā ar DORA 6. panta 5. punktu);
    b. IKT riska avoti, jo īpaši riska darījumi ar citām finanšu struktūrām un no tām, ko iestāde noteikusi saskaņā ar DORA 8. panta 2. punktu;
    c. ziņotie nopietnie ar IKT saistītie incidenti (saskaņā ar DORA 19. panta 1. punktu), tostarp tendence attiecībā uz kopējām ikgadējām izmaksām un zaudējumiem, ko radījuši nopietnie ar IKT saistītie incidenti (saskaņā ar DORA 11. panta 10. punktu);
    d. digitālajā darbības noturības testēšanas programmā paredzēto testu rezultāti (saskaņā ar DORA 24. pantu), tostarp kopsavilkums par uz apdraudējumu balstītas ielaušanās testēšanas (TLPT) konstatējumiem un saistītajiem atveseļošanas plāniem (saskaņā ar DORA 26. panta 6. punktu);
    e. informācijas reģistrs (saskaņā ar DORA 28. panta 3. punktu), kurā norādīts atkarības pakāpe no trešo personu IKT pakalpojumu sniedzējiem, tostarp grupas iekšējiem IKT pakalpojumu sniedzējiem, sadalījumā pa IKT pakalpojumu veidiem un/vai IKT sistēmām;
    f. vadošo uzraudzības iestāžu ieteikumi un atzinumi (saskaņā ar DORA 40. panta 3. punktu un 42. panta 7. punktu) un ar tiem saistītās kritiski svarīgu IKT trešo personu pakalpojumu sniedzēju atbildes, ziņojumi un informācija (saskaņā ar DORA 35. panta 1. punkta c) apakšpunktu, 42. panta 1. punktu un 48. panta 2. punktu);

[34] Regulas (ES) 2022/2554 3. panta 6. punkts
[35] Regulas (ES) 2022/2554 3. panta 7. punkts

g. IKT sistēmu sarežģītības līmenis un IKT riska novērtējuma rezultāti par mantotajām IKT sistēmām (saskaņā ar DORA 8. panta 7. punktu);

h. riska novērtējums par būtiskām izmaiņām (saskaņā ar DORA 8. panta 3. punktu);

i. inovatīvu IKT risinājumu ieviešanas un integrācijas līmenis;

j. datu centru atrašanās vietas, proti, reģioni vai valstis, un īpaši noteiktas teritorijas, tostarp tādas, kur IKT pakalpojumu sniedzēji, kas ir trešās personas, sniedz līgumiskus IKT pakalpojumus, aptverot arī datu apstrādes un glabāšanas vietas;

k. visas saistītās būtiskās nepilnības vai trūkumi, kas konstatēti saskaņā ar 5. sadaļu;

l. IKT riska un kontroles pasākumu pašnovērtējumi (ja iesniegti *ICAAP* informācijā);

m. ar IKT risku saistītā pārvaldības informācija, kas iesniegta iestādes vadības struktūrai;

n. ar IKT saistītie iekšējās un ārējās revīzijas konstatējumi;

o. ārējā apdraudējuma vide, tostarp informācija par apdraudējumiem un ievainojamībām.

IKT sistēmu un IKT pakalpojumu pārskats

215. Kompetentajām iestādēm jāpārskata iestādes attiecīgā dokumentācija, metodika un procesi un jāsagatavo atzinums par to, vai iestāde ir pienācīgi identificējusi IKT sistēmas un IKT pakalpojumus, kas atbalsta kritiski svarīgas vai nozīmīgas funkcijas. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. IKT sistēmas, kas atbalsta kritiskas vai svarīgas funkcijas, kā arī iestādes noteiktie kritiskie informācijas resursi un IKT resursi (saskaņā ar DORA 8. pantu);

b. galvenie procesi, kas ir atkarīgi no IKT pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir trešās personas, tostarp starpsavienojumi ar IKT pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir trešās personas un atbalsta iestādes noteiktās kritiski svarīgās vai svarīgās funkcijas (saskaņā ar DORA 8.5. pantu).

Kritiskām vai svarīgām funkcijām paredzēto IKT sistēmu un IKT pakalpojumu būtisko IKT risku identificēšana un kartēšana

216. Pēc tam, kad ir pārskatīta iestādes atkarība no informācijas aktīviem un IKT aktīviem, IKT riska profila, IKT sistēmām un IKT pakalpojumiem, kompetentajām iestādēm jāsagatavo atzinums par būtiskajiem IKT riskiem, kuriem var būt būtiska prudenciāla ietekme uz iestādes IKT sistēmām un pakalpojumiem, kas atbalsta kritiski svarīgas vai nozīmīgas funkcijas, un būtiska ietekme uz tās spēju darboties darbības traucējumu gadījumā. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. finansiālie zaudējumi, tostarp iespējamās klientu kompensācijas, juridiskās un tiesiskās aizsardzības izmaksas, līgumiskie zaudējumi, izmaksas un zaudētie ieņēmumi;

b. uzņēmējdarbības traucējumu iespējamība, ņemot vērā (bet ne tikai) skarto pakalpojumu kritiskumu, tostarp iestādes darījumus un darbības (tostarp atkarību no trešajām personām), potenciāli skarto klientu un/vai finanšu partneru un/vai filiāļu un darbinieku skaitu;

c. iespējamie datu zudumi;
d. iespējamā ietekme uz reputāciju;
e. iespējamā ietekme uz regulējumu, tostarp iespējamā sabiedrības nosodījuma, naudas sodu vai pat atļauju izmaiņu iespējamība;
f. iespējamā stratēģiskā ietekme uz iestādi;
g. iespējamā ģeogrāfiskā izplatība.

217. Pēc tam kompetentajām iestādēm identificētais būtiskais IKT risks jāiekļauj IKT riska kategorijās, kas noteiktas III pielikumā. No iestādēm tiek sagaidīts, ka tās izmantos savu klasifikāciju, nevis pielikumā noteikto.

6.4.3. Operacionālā riska pārvaldības un kontroles sistēmas novērtējums

218. Kompetentajām iestādēm jānovērtē sistēma un pasākumi, ko iestāde ir ieviesusi, lai pārvaldītu un kontrolētu operacionālo risku, ņemot vērā 5. sadaļā aplūkotās vispārējās riska pārvaldības un iekšējās kontroles sistēmas analīzes rezultātus, jo tas ietekmēs iestādes pakļautību operacionālajam riskam. Attiecībā uz NILL/TF risku kompetentajai iestādei jāņem vērā NILL/TF uzraudzības iestādes sniegtais novērtējums.

Operacionālā riska stratēģija un vēlme uzņemties operacionālo risku

219. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir pieņemama, skaidri formulēta un dokumentēta operacionālā riska stratēģija un vēlmes uzņemties risku līmenis, ko apstiprinājusi vadības struktūra, kurā izklāstīts operacionālā riska, ko iestāde vēlas uzņemties, raksturs, veidi un līmeņi. Attiecībā uz šo novērtējumu cita starpā kompetentajām iestādēm jāņem vērā vadības struktūras loma operacionālā riska stratēģijas un vēlmes uzņemties risku (tostarp vēlmes uzņemties IKT risku un digitālās darbības noturības stratēģijas) noteikšanā, apstiprināšanā, īstenošanā un pārskatīšanā, stratēģijas pietiekama tvēruma un atbilstības ziņā attiecībā uz iestādes operacionālā riska profila raksturu un būtiskumu.

Organizatoriskā un iekšējās kontroles sistēma

220. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība Regulas (ES) Nr. 575/2013 323. pantam. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm ir jāizvērtē organizatoriskās sistēmas un pārvaldības pasākumu stabilitāte un efektivitāte, lai nodrošinātu efektīvu operacionālā riska pārvaldību, novērtēšanu un kontroli, ar pietiekamiem cilvēkresursiem un tehniskajiem resursiem vajadzīgo uzdevumu izpildei. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai ir ieviestas skaidras atbildības jomas attiecībā uz operacionālā riska identificēšanu, novērtēšanu, mazināšanu, uzraudzību un ziņošanu, kā arī trīs aizsardzības līniju modeļa ievērošanu.

221. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīga kontroles sistēma un droši aizsardzības pasākumi, lai mazinātu tās darbības risku, tostarp atbilstošas politikas un procedūras, kas aptver arī atlikušo risku, kā arī to, vai tās atbilst iestādes operacionālā riska

pārvaldības pieejai un stratēģijai un aptver visas galvenās darbības un procesus. Tas ietver, cita starpā, novērtējumu par to, vai šīs politikas un procedūras ir skaidri formulētas, darītas zināmas un tiek konsekventi piemērotas visā iestādē.

222. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte operacionālā riska pārvaldības sistēmas iekšējo revīziju piemērotības, tvēruma un biežuma ziņā.

Darbības nepārtrauktība, reaģēšana un atkopšana

223. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība i) EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību attiecībā uz vispārējo darbības nepārtrauktības pārvaldību un ii) DORA attiecībā uz IKT darbības nepārtrauktības politiku un IKT reaģēšanas un atveseļošanas plāniem. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm jānosaka, vai IKT darbības nepārtrauktības politika un IKT reaģēšanas un atveseļošanas plāni ir neatņemama iestādes vispārējās darbības nepārtrauktības politikas un reaģēšanas un atveseļošanas plāna sastāvdaļa.

224. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir izveidojusi efektīvu darbības nepārtrauktības pārvaldību ar pārbaudītiem darbības nepārtrauktības, reaģēšanas un atveseļošanas plāniem, kas aptver vismaz tās kritiski svarīgās vai nozīmīgās funkcijas, tostarp tās, par kurām līgumus slēdz ar pakalpojumu sniedzējiem, kas ir trešās personas, un vai tajos ir apsvērti vairāki smagi, bet ticami scenāriji, kuros iestāde var būt neaizsargāta. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iestādes darbības nepārtrauktības politika nodrošina atbilstošus reaģēšanas un atjaunošanas pasākumus jebkura veida incidenta gadījumā.

225. Kompetentajām iestādēm jānosaka, vai iestādes darbības nepārtrauktības pārvaldība ietver:

a. uzņēmējdarbības ietekmes analīzi (BIA);
b. atbilstīgas atjaunošanas stratēģijas, kas ietver galvenās iekšējās un ārējās atkarības un skaidri definētas atjaunošanas prioritātes un noturības līmeņus;
c. visaptverošus un elastīgus plānus iespējamo traucējumu scenāriju risināšanai, kas tiek izstrādāti, pamatojoties uz UIA un saskaņojot tos ar iekšējām un ārējām ieinteresētajām personām;
d. plānus, kas nosaka ārkārtas situāciju stratēģijas un reaģēšanas un atjaunošanas procedūras;
e. plānu izstrādes un darbības efektivitātes atbilstošu testēšanu;
f. BCM izpratnes un apmācības programmas;
g. komunikācijas plānus vadības un visu attiecīgo ieinteresēto personu informēšanai, kā arī krīzes vadības dokumentāciju, pasākumus un krīzes vadības funkciju, ja piemērojams (saskaņā ar DORA 11. panta 7. punktu).

226. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes darbības nepārtrauktības, reaģēšanas un atveseļošanas plāni:

a. nosaka lomas un pienākumus, tostarp skaidrus norādījumus par iespējamu pēctecību, un izklāsta iekšējo lēmumu pieņemšanas procesu, kā arī nosaka aktivizēšanas izraisītājus;
b. tiek pārskatīti, lai nodrošinātu, ka ārkārtas situāciju stratēģijas joprojām atbilst pašreizējām darbībām, riskiem un draudiem, noturības līmeņiem un atveseļošanas mērķiem un prioritātēm;
c. prioritizē darbības nepārtrauktības pasākumus, izmantojot uz risku balstītu pieeju;
d. tiek regulāri pārbaudīti, lai nodrošinātu, ka atveseļošanas mērķus un laika grafikus var sasniegt; un
e. ietver trešo personu pakalpojumu sniedzēju sniegto pakalpojumu testēšanu, ja piemērojams.

227. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī tas, vai testēšanas rezultāti tiek dokumentēti un ziņoti vadības struktūrai.

IKT riska pārvaldības sistēmas novērtējums

228. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes atbilstība DORA un EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību saistībā ar IKT riska pārvaldības iekšējo pārvaldību un organizāciju. Kompetentajām iestādēm ir jāizveido viedoklis par to, vai iestādes vadības struktūra ir kopumā atbildīga par IKT risku pārvaldību un vai tā pienācīgi definē, apstiprina un uzrauga visu ar IKT saistīto pasākumu īstenošanu. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai vadības struktūras locekļiem ir pietiekamas zināšanas un prasmes, lai izprastu un novērtētu IKT risku un tā ietekmi uz iestādes darbību.

229. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, kā visas ar IKT saistītās funkcijas, to lomas un pienākumi, kā arī ieviestie pārvaldības pasākumi ir iekļauti un integrēti iestādes mēroga kontroles un pārvaldības sistēmā, lai pārvaldītu IKT riskus. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde ir efektīvi uzticējusi atbildību par IKT risku pārvaldību un uzraudzību neatkarīgai kontroles funkcijai, kurai ir tieša piekļuve vadības struktūrai tās uzraudzības funkcijas ietvaros un iespēja tai tieši ziņot, kā arī jānovērtē, vai iestāde nodrošina:
a. skaidru saziņu, kā arī lomu un pienākumu sadali un integrāciju visās ar IKT saistītajās funkcijās (tostarp ar IKT atbalstītās uzņēmējdarbības funkcijās) un procesos;
b. pietiekamu un atbilstošu budžetu digitālās darbības noturības nodrošināšanai attiecībā uz visu veidu resursiem, tostarp attiecīgām izpratnes veicināšanas programmām, apmācībām un IKT prasmju apguvi visam personālam (saskaņā ar DORA regulas 5. panta 2. punkta g) apakšpunktu);
c. pienācīgu vadības struktūras rīcību un reakciju attiecībā uz kritiski svarīgiem IKT revīzijas konstatējumiem un konstatējumiem, par kuriem ziņots saskaņā ar DORA regulas 13. panta 5. punktu.

230. Kompetentajām iestādēm jāiegūst padziļināta izpratne par iestādes IKT riska pārvaldības sistēmu un jānovērtē, vai iestādē ir ieviestas pietiekamas un atbilstošas stratēģijas, politikas, procedūras, IKT protokoli un rīki, tostarp riska pieļaujamības līmeņi, lai saskaņā ar DORA

efektīvi, racionāli un vispusīgi risinātu būtiskos IKT riskus. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāizvērtē:

a. iestādes IKT risku pārvaldības politiku[36], procesu un procedūru piemērotība un efektivitāte, tostarp attiecībā uz IKT pakalpojumu sniedzēju (trešo personu) pārvaldību, ar IKT saistītu incidentu atklāšanu un reaģēšanu uz tiem, IKT aktīvu pārvaldību, šifrēšanu un kriptogrāfiju, IKT darbību drošību, tīkla drošību un piekļuves kontroli, kā arī to, vai tās ir apstiprinājusi vadības struktūra un par tām ir informētas visas attiecīgās ieinteresētās personas (saskaņā ar DORA 14. pantu);
b. iestādes IKT risku tolerances līmeņa un IKT darbības traucējumu ietekmes tolerances piemērotība (saskaņā ar DORA 6. panta 8. punkta b) apakšpunktu);
c. iestādes digitālās darbības noturības stratēģijas piemērotība un īstenošana, tostarp tās saskaņotība ar uzņēmējdarbības stratēģiju;
d. stratēģijas attiecībā uz IKT trešo personu riskiem, tostarp IKT stratēģijas, kas paredz vairāku piegādātāju izmantošanu, ja tāda ir ieviesta, saskaņotība ar vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju un IKT risku pārvaldības sistēmu;
e. atlikušais risks, kas izriet no iestādes identificētajiem riskiem saistībā ar līgumiskajām vienošanām par tādu IKT pakalpojumu izmantošanu, kuri nodrošina kritisku vai svarīgu funkciju izpildi;
f. atlikušais risks, kas izriet no iestādes identificētajiem riskiem saistībā ar IKT projektiem, kuri ietekmē kritiskas vai svarīgas funkcijas un par kuriem ziņots vadības struktūrai, kā arī saistībā ar IKT sistēmu iegādi, izstrādi un uzturēšanu un IKT izmaiņām;
g. digitālās darbības noturības testēšanas programmas pamatotība un visaptverošums;
h. tādu būtisku ar IKT saistītu incidentu un konstatējumu tendences un apjoms, par kuriem ziņots vadības struktūrai saskaņā ar DORA 17. panta 3. punkta e) apakšpunktu un 13. panta 5. punktu;
i. IKT riska kontroles, kas paredzētas konkrētiem identificētiem būtiskiem IKT riskiem;
j. savlaicīga ziņošana vadības struktūrai un augstākajai vadībai par IKT riska pārvaldības aspektiem;
k. iekšējās revīzijas apjoms un slēdzieni.

231. Novērtējot IKT riska pārvaldību, kompetentajām iestādēm īpaša uzmanība jāpievērš IKT trešo personu riska pārvaldībai, tostarp iestādes koncentrācijas līmenim attiecībā pret IKT trešo personu pakalpojumu sniedzējiem. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm jānodrošina cieša sadarbība ar kritisko IKT trešo personu pakalpojumu sniedzēju (CTPP) galvenajiem uzraugiem saskaņā ar Eiropas uzraudzības iestāžu kopīgajām pamatnostādnēm[37], ja novērtējamā iestāde

[36] Saskaņā ar DORA tajās jāiekļauj vismaz informācijas drošības politika, dublējumu veidošanas politikas, IKT aktīvu pārvaldības politika, šifrēšanas un kriptogrāfisko kontroles pasākumu politika, kriptogrāfisko atslēgu pārvaldības politika, IKT projektu vadības politika, IKT sistēmu iegādes, izstrādes un uzturēšanas politika, cilvēkresursu politika, fiziskās un vides drošības politika, ar IKT saistītu incidentu pārvaldības politika, kā arī politika par to IKT pakalpojumu izmantošanu, kas atbalsta kritiskas vai svarīgas funkcijas un kurus sniedz trešo personu IKT pakalpojumu sniedzēji.
[37] EUI kopīgās pamatnostādnes par sadarbību uzraudzības jomā un informācijas apmaiņu starp EUI un kompetentajām iestādēm saskaņā ar Regulu (ES) 2022/2554 (JC/2024/36).

saņem IKT pakalpojumus no CTPP. Kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē, cik efektīvi iestādes izveidotā speciālā amata persona vai norīkotais augstākās vadības loceklis veic IKT līgumu ar trešajām personām uzraudzību.

232. Kompetentajām iestādēm ir jāapsver, vai iekšējās revīzijas funkcija ir efektīva un vai tai ir pietiekamas zināšanas, prasmes un kompetence, lai veiktu iestādes IKT riska pārvaldības sistēmas revīziju, pārbaudot, vai:

a. IKT riska pārvaldības sistēma tiek revīzija veikta ar nepieciešamo kvalitāti, fokusu un biežumu, un vai tā ir atbilstoša iestādes IKT riska profilam;
b. revīzijas plāns ietver revīzijas par iestādes identificētajiem būtiskajiem IKT riskiem, tostarp neatkarīgas IKT reaģēšanas un atveseļošanas plānu pārskatīšanas;
c. kritiski svarīgi IKT revīzijas konstatējumi tiek savlaicīgi pārbaudīti un novērsti, tostarp ziņojot vadības struktūrai;
d. IKT revīzijas slēdzieniem, tostarp saskaņotajām darbībām, tiek oficiāli veikta pārraudzība, un progresa ziņojumus regulāri pārskata augstākā vadība un/vai revīzijas komiteja.

6.4.4. Reputācijas riska novērtēšana

233. Kompetentajām iestādēm jānovērtē reputācijas risks, kuram iestāde ir pakļauta, izmantojot 4. sadaļā līdz 6.2. sadaļā iegūtās atziņas. Šādam novērtējumam jākoncentrējas arī uz vispārējo reputācijas riska sistēmu, nodrošinot iestādes spēju efektīvi pārvaldīt jebkādus reputācijas notikumus. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizvairās no to aspektu divkāršas uzskaitīšanas, kas jau ir ņemti vērā juridiskā riska novērtējumā (6.4.2.1. iedaļa).

234. Novērtējot reputācijas riska nozīmi, kompetentajām iestādēm jāņem vērā iestādes lielums, kā arī tās pakalpojumu, darbību un operāciju raksturs, mērogs un sarežģītība (piemēram, biržas sarakstā iekļauti kapitāla vērtspapīri vai parādi, vai dalība starpbanku tirgos).

235. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā gan iekšējie, gan ārējie faktori vai notikumi, kas varētu radīt bažas par reputāciju, izņemot notikumus, kas izraisa tiesvedību. Attiecībā uz 1. un 2. kategorijas iestādēm kompetentajām iestādēm savā novērtējumā jāņem vērā visi turpmāk minētie rādītāji:

a. negatīva atspoguļošana plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos, kā arī patērētāju apvienību iniciatīvas, kas varētu pasliktināt sabiedrības viedokli par iestādi un tās reputāciju;
b. klientu sūdzību skaits un izmaiņas tajās vai klientu vai ieguldītāju pēkšņs zaudējums;
c. negatīvie notikumi, kas saistīti ar iestādei līdzīgām iestādēm, kuras sabiedrība varētu saistīt ar visu finanšu sektoru vai iestāžu grupu;
d. to personu reputācija, kuras iesaistītas iestādes pārvaldībā vai kurām ir būtiska līdzdalība;
e. darbība vai iesaistīšanās nozarēs vai jurisdikcijās, kurās pastāv augsts naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas risks, vai sadarbība ar personām, kas no naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas viedokļa ir saistītas ar augstu risku;

f. iesaiste vai darbība nozarēs vai jurisdikcijās un/vai ar darījumu partneriem, kuri ir lielā mērā pakļauti būtiskām problēmām vai publiskām domstarpībām, kas saistītas ar VSP faktoriem, tostarp, bet ne obligāti, vides faktoriem;

g. IKT incidentu ietekme uz reputāciju, kā to reģistrējusi iestāde saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2024/1772[38];

h. citi "tirgus" rādītāji, ja tādi ir pieejami (piemēram, reitingu pazemināšanās vai akciju cenas izmaiņas gada laikā).

236. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes reputācijas riska pakļautības nozīmīgums un tā saistība ar citiem riskiem, izmantojot attiecīgos riska novērtējumus (tostarp no citām uzraudzības iestādēm), lai identificētu jebkādas iespējamās sekundārās sekas abos virzienos.

237. Operacionālā riska analīzes kontekstā kompetentajām iestādēm jāņem vērā tas, cik būtiska un nozīmīga ir iestādes pakļautība NILL/TF riskam no prudenciālā viedokļa operacionālā riska jomā. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm jāizmanto attiecīgā informācija, kas saņemta no NILL/TFN uzraudzības iestādēm, lai papildinātu savus konstatējumus ar faktiem no pastāvīgās uzraudzības un novērtētu, vai tie rada prudenciālas bažas saistībā ar NILL/TF risku.

238. Kompetentajām iestādēm jāpatur prātā, ka jebkura iestāde var būt pakļauta NILL/TF riskam neatkarīgi no iestādes lieluma vai finanšu stabilitātes. Tādēļ atbilstoša uzmanība jāpievērš arī iestādēm, kuras tiek uzskatītas par finansiāli stabilām un kurām var būt laba reputācija, ņemot vērā to, ka šīs iestādes var būt īpaši pakļautas NILL/TF mērķu īstenošanai. Uzmanība jāpievērš arī iestādēm, kas ļoti veiksmīgi piesaista jaunus klientus/palielina tirgus daļu, jo īpaši izmantojot netradicionālus izplatīšanas kanālus, jo tas varētu būt saistīts ar vājām klientu uzticamības pārbaudēm sākumposmā.

239. Kompetentajām iestādēm jāapmainās ar informāciju ar NILL/TFN uzraudzības iestādēm par konstatētajiem operacionālā riska jautājumiem, kas var radīt NILL/TF riskus, mērķtiecīgu finanšu sankciju neīstenošanas un apiešanas riskus, kā arī bažas par tādiem aspektiem kā nepilnības iestāžu IKT sistēmās vai iekšējās kontroles sistēmā.

240. Kompetentajām iestādēm jānovertē, vai iestāde ir īstenojusi pietiekamus pasākumus, stratēģijas, procesus un mehānismus, lai pārvaldītu reputācijas risku. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

a. iestādei ir ieviestas formalizētas politikas un procesi šā riska identificēšanai, pārvaldībai un uzraudzībai, tostarp stingrs rīcības kodekss, un vai šīs politikas un procesi ir samērīgi ar iestādes lielumu un tās nozīmīgumu sistēmā;

b. iestāde šo risku risina, ievērojot piesardzības principu, tostarp ieviešot atbilstošus rādītājus un uzraudzības rīkus, iekļaujot iespējamos reputācijas jautājumus ārkārtas situāciju plānos,

[38] Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/1772 (2024. gada 13. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/2554 papildina attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kuros precizēti kritēriji ar IKT saistītu incidentu un kiberdraudu klasifikācijai, nosakot būtiskuma robežvērtības un precizējot sīkāku informāciju, kas ietverama ziņojumos par būtiskiem incidentiem, C/2024/1519 (OV L, 2024/1772, 25.06.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1772/oj).

organizējot attiecīgas apmācības un informētības veicināšanas pasākumus, kā arī izmantojot gūto pieredzi;

c. iestāde veic stresa testēšanu vai scenāriju analīzi, lai novērtētu jebkādas reputācijas riska sekundārās sekas (piemēram, ietekmi uz likviditāti un finansējuma izmaksām, vērtspapīrošanas darījumiem, piekļuvi korespondentbanku pakalpojumiem);

d. iestāde rīkojas, lai aizsargātu savu zīmolu, izmantojot instrumentus plašsaziņas līdzekļu / sociālo plašsaziņas līdzekļu uzraudzībai, protokolus maldinošas informācijas un negatīvas publicitātes novēršanai, kā arī tūlītējas komunikācijas kampaņas;

e. iestāde apsver potenciālā stratēģijas un uzņēmējdarbības plānu, un plašākā nozīmē tās rīcības, ietekmi uz tās reputāciju.

6.4.5. Operatīvā izturētspēja

241. Kompetentajām iestādēm ir jāizveido visaptverošs priekšstats par iestādes spēju nodrošināt kritiskas vai svarīgas funkcijas traucējumu gadījumā (darbības noturības līmenis) – šādu rezultātu veicina efektīva operacionālā riska pārvaldība, ņemot vērā iestādes lielumu, uzņēmējdarbības modeli un kopējo riska profilu. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm jāizmanto esošie novērtējumi par operacionālo risku pārvaldību, darbības nepārtrauktību, pārmaiņu pārvaldības spējām, trešo personu pakalpojumiem un IKT, uz kuriem iestāde paļaujas, lai vispusīgi novērtētu, vai šie elementi kopumā veicina iestādes operacionālo noturību. Kompetentajām iestādēm arī jāapsver, vai iestāde konsekventi un koordinēti īsteno savu riska pārvaldības sistēmu, darbības nepārtrauktības plānus, trešo personu pārvaldību (kas jau tiek novērtēta saistībā ar DORA un EBI pamatnostādnēm, kas izdotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES par iekšējās pārvaldības pasākumiem, procesiem un mehānismiem 74. panta 3. punktu) un atveseļošanas un noregulējuma sistēmas. Turklāt kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde ir pietiekami izvērtējusi iekšējās un ārējās savstarpējās saiknes un savstarpējās atkarības, kas nepieciešamas tās kritisko vai svarīgo funkciju veikšanai.

242. Kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā vadības struktūras un augstākās vadības pievērstā uzmanība iestādes spējai reaģēt uz traucējumiem un atgūties no tiem, pieņemot, ka radīsies kļūmes. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai:

a. vadības struktūra aktīvi piedalās visaptverošas izpratnes veidošanā par darbības noturības pieeju visā iestādē un uzrauga šīs pieejas efektivitāti;

b. tiek nodrošināta savlaicīga ziņošana par iestādes darbības noturību, lai atbalstītu vadības struktūras veikto uzraudzību, jo īpaši gadījumos, kad konstatētās būtiskās nepilnības varētu ietekmēt iestādes kritisko vai svarīgo funkciju izpildi.

6.4.6. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

243. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu izveidot viedokli par iestādes operacionālo risku. Šie konstatējumi kopā ar riska novērtējumu, kas noteikts, pamatojoties uz 10. tabulā izklāstītajiem apsvērumiem, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakškategoriju būtiskumu, kompetentā

iestāde nolemj tos novērtēt un vērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtie norādījumi jāpiemēro pēc iespējas analoģiski.

10. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot operacionālā riska izvērtējumu

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Pakļautība operacionālajam riskam ietver tikai dažas augstas regularitātes / zema smaguma ietekmes kategorijas. • Pakļautības operacionālajam riskam ietekme ir nebūtiska / ļoti maza, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar līdzīgu iestāžu zaudējumiem. • Iestādes pēdējos gados pieredzētais bruto zaudējumu līmenis (pirms līdzekļu atgūšanas un ieskaitot kredītportfeļa zaudējumus, ko izraisījis operacionālais risks) nav bijis būtisks/ļoti zems vai ir samazinājies no augstāka līmeņa. • Nav būtisku IKT risku, IKT arhitektūra ir vienkārša, elastīga un pielāgojama, un IKT riski nav būtiski vai ir ļoti zemi. • Koncentrācijas risks saistībā ar trešo personu pakalpojumu sniedzējiem ir zems, un apakšuzņēmēju ķēdes ir vienkāršas. • Apdraudējuma intensitāte, kas varētu radīt būtiskus darbības traucējumus (tostarp ar IKT saistītus incidentus) kritiski svarīgām vai nozīmīgām funkcijām, ir zema.	• Pastāv atbilstība starp iestādes operacionālā riska politiku un stratēģiju un tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Operacionālā riska organizatoriskā struktūra ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku un pārvaldību un kontroles funkcijas. • Operacionālā riska sistēma ietver visus attiecīgos riskus. • Operacionālā riska mērīšanas, pārraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir atbilstošas. • Operacionālā riska kontroles sistēma ir stabila. • IKT riska pārvaldība un kontroles pasākumi ir piemēroti, ņemot vērā DORA noteiktās prasības. • Trešo personu riska pārvaldības sistēma ir stabila un efektīva, kopā ar atbilstošām līgumattiecībām. • Efektīva un pārdomāta darbības nepārtrauktības pārvaldība, tostarp pārbaudīti darbības nepārtrauktības, reaģēšanas un atveseļošanas plāni.
2	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir	• Pakļautība operacionālajam riskam galvenokārt ietver augstas regularitātes / zema smaguma ietekmes kategorijas.	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
	konstatēts, ka pastāv vidējs–zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Pakļautības operacionālajam riskam ietekme ir zema–vidēja, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar līdzīgu iestāžu zaudējumiem. • Iestādes pēdējo gadu bruto zaudējumu līmenis ir bijis zems vai vidējs, vai ir gaidāms, ka tas pieaugs no zemāka vēsturiskā līmeņa vai samazināsies no augstāka vēsturiskā līmeņa. • Zems IKT riska līmenis, vidēji sarežģīta/daļēji ierobežota IKT arhitektūra un zems/vidējs IKT risks. • Koncentrācijas riska līmenis attiecībā uz pakalpojumu sniedzējiem–trešām personām ir vidējs – ar mērenām apakšuzņēmēju ķēdēm. • Apdraudējuma intensitāte, kas varētu izraisīt būtiskus darbības traucējumus (tostarp ar IKT saistītus incidentus) kritiski svarīgām vai nozīmīgām funkcijām, ir vidēja.	
3	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Pakļautība operacionālajam riskam ietver dažas zemas regularitātes / augsta smaguma ietekmes kategorijas. • Pakļautības operacionālajam riskam ietekme ir vidēja–augsta, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar radniecīgu iestāžu zaudējumiem. • Iestādes pēdējo gadu bruto zaudējumu līmenis ir bijis vidējs–augsts, vai ir gaidāms, ka tas pieaugs no zemāka vēsturiskā līmeņa vai samazināsies no	• Iestādes operacionālā riska politikas un stratēģijas saskaņotība ar tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku nav pietiekami izstrādāta vai ir pat nepietiekama. • Organizatoriskā struktūra attiecībā uz operacionālo risku nav pietiekami stabila. • Operacionālā riska sistēma neietver visus attiecīgos riskus. • Operacionālā riska mērīšanas, pārraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir neatbilstošas. • Operacionālā riska kontroles sistēma ir vāja.

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
		augstāka vēsturiskā līmeņa. • Pazīmes, kas liecina par iespējamu ievērojamu IKT risku pakļautību, sarežģītu/neelastīgu/sadrumstalotu IKT arhitektūru un vidēju/augstu IKT risku. • Koncentrācijas risks saistībā ar trešo personu pakalpojumu sniedzējiem ir augsts, un apakšuzņēmēju ķēdes ir vidēji garas vai garas un sarežģītas. • Apdraudējuma intensitāte, kas varētu izraisīt būtiskus darbības traucējumus (tostarp ar IKT saistītus incidentus) kritiski svarīgām vai nozīmīgām funkcijām, ir augsta.	• IKT riska pārvaldība un kontroles pasākumi neatbilst DORA noteiktajām prasībām. • Trešo personu riska pārvaldības sistēma ir nepilnīga/vāja, kā arī netiek pildītas līgumiskas vienošanās. • Nepietiekama darbības nepārtrauktības pārvaldība, tostarp neuzticami, neefektīvi vai nepilnīgi darbības nepārtrauktības, reaģēšanas un atveseļošanas plāni.
4	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Pakļautība operacionālajam riskam ietver visas galvenās kategorijas. • Pakļautības operacionālajam riskam ietekme ir augsta un pieaug, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar līdzīgu iestāžu zaudējumiem. • Iestādes pēdējo dažu gadu bruto zaudējumu līmenis ir bijis augsts, vai ir gaidāms, ka tas būtiski pieaugs. • Vairāki rādītāji, kas liecina par ievērojamu pakļautību IKT riskiem, ļoti sarežģītu/nestabilu IKT arhitektūru un augstiem IKT riskiem. • Koncentrācijas risks saistībā ar trešo personu pakalpojumu sniedzējiem ir ļoti augsts/nopietns, un apakšuzņēmēju ķēdes ir garas/sarežģītas.	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
		• Apdraudējuma intensitāte, kas varētu izraisīt būtiskus darbības traucējumus (tostarp ar IKT saistītus incidentus) kritiski svarīgām vai nozīmīgām funkcijām, ir ļoti augsta/smaga.	

244. Turpmākajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs to uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt, ja iestādes operacionālā riska pārvaldības sistēmā un darbības noturībā tiek konstatēti trūkumi (ņemot vērā operacionālā noturības un operacionālā riska pārvaldības ciešo savstarpējo saistību). Kompetentajām iestādēm jāpieņem lēmums par pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus (tostarp kvantitatīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu) vai to kombināciju ar pasākumiem, kas uzskaitīti tālāk esošajā tabulā, ja tie tiek uzskatīti par piemērotākiem, lai novērstu konstatētos trūkumus. DORA pārkāpumu gadījumā kompetentajām iestādēm jāapsver DORA 50. pantā paredzētie piemērojamie korektīvie un novēršanas pasākumi.

11. tabula. Potenciālais un neizsmeļošais uzraudzības pasākumu saraksts, kas izriet no operacionālā riska un operacionālās noturības novērtējuma

Iespējamie uzraudzības pasākumi kompetentajām iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), j), l), m) un n) apakšpunktu un Regulas (ES) 2022/2554 50. pantu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
a. aktīvāk iesaistīt vadības struktūru vai tās komitejas operacionālā riska pārvaldības lēmumos;
B. pilnveidot operacionālā riska novērtēšanas sistēmas;
C. pastiprināt operatīvo procesu kontroli, tostarp identificēšanu, uzraudzību, reaģēšanu un atgūšanu;
D. uzlabot darbības pārvaldības sistēmu;
E. uzlabot operacionālā riska ziņošanu vadības struktūrai un augstākajai vadībai;
F. izstrādāt un īstenot korektīvo pasākumu plānus trūkumu novēršanai;
G. ierobežot noteiktus nolīgumus ar trešajām personām, jo īpaši attiecībā uz kritiskām vai svarīgām funkcijām;
H. uzlabot operacionālā riska stresa testus un scenāriju analīzi;
I. īstenot spēcīgākus operacionālos pasākumus;
J. uzlabot darbības nepārtrauktības, reaģēšanas un atveseļošanas plānus;
K. uzlabot operacionālā riska pārvaldību, kas saistīta ar VSP riskiem, jo īpaši vides riskiem, kas, iespējams, pamatojas uz vienu vai vairākām iepriekš uzskaitītajām darbībām.

6.5. Ar darbībām netirdzniecības portfeļa saistītā procentu likmes riska un kredītriska starpības riska novērtējums

6.5.1. Vispārīgi apsvērumi

245. Novērtējot raksturīgo procentu likmes risku, kas izriet no procentu likmei jutīgām pozīcijām, kuras saistītas ar netirdzniecības bilances un ārpusbilances darbībām (parasti saukts par

procentu likmes risku netirdzniecības portfelī jeb IRRBB), un kredītriska starpības risku, kas izriet no pozīcijām netirdzniecības portfelī (parasti saukts par CSRBB), kā arī iekšējās kontroles sistēmas atbilstību, kompetentajām iestādēm cita starpā jānovērtē, vai iestāde ievēro tiesību aktus, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

246. Kompetentajām iestādēm jānovērtē IRRBB, tostarp šo pozīciju riska ierobežošanas darījumus, neatkarīgi no to atzīšanas un novērtēšanas grāmatvedības nolūkos, kā arī neatkarīgi no zaudējumu un peļņas atzīšanas un novērtēšanas grāmatvedības nolūkos.

247. Kompetentajām iestādēm, novērtējot IRRBB, jāņem vērā vismaz šādu apakškategoriju[39] nozīmīgums un būtiskums: starpības risks, bāzes risks un opciju risks.

248. IRRBB novērtējums ir jānošķir no CSRBB novērtējuma, ko kompetentajām iestādēm arī jāveic saskaņā ar 6.5.3. iedaļu. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai iestāžu iekšējās sistēmas pienācīgi novērtē un uzrauga CSRBB radīto risku no ekonomiskās vērtības un neto procentu ienākumu (tostarp tirgus vērtības izmaiņu) viedokļa, un pienācīgi jādefinē CSRBB un jānosaka tās darbības joma[40].

249. Pamatojoties uz IRRBB raksturīgā riska vispārējo novērtējumu, kā arī uz IRRBB un CSRBB riska pārvaldību un kontroles pasākumiem, kompetentajām iestādēm ir jāizveido viedoklis par IRRBB un CSRBB, kā rezultātā, izmantojot 12. tabulā izklāstītos kritērijus, jānosaka kopējais novērtējums. Katra atsevišķā riska novērtējuma rezultātiem jābūt atspoguļotiem konstatējumu kopsavilkumā un galveno riska noteicošo faktoru skaidrojumā.

6.5.2. IRRBB

6.5.2.1. Piemītošā IRRBB novērtēšana

250. Novērtējot piemītošo IRRBB līmeni, kompetentajām iestādēm jānosaka iestādes IRRBB riska darījumu galvenie virzītājspēki un jāizvērtē šā riska iespējamā prudenciālā ietekme uz iestādi.

Sākotnējais novērtējums

251. Lai noteiktu IRRBB novērtējuma tvērumu, kompetentajām iestādēm vispirms jāapzina IRRBB avoti, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, un jānoskaidro, vai ir notikušas būtiskas izmaiņas. Lai to izdarītu, kompetentajām iestādēm jāizmanto zināšanas, kas gūtas no SREP vajadzībām apkopotās ICAAP un ILAAP informācijas, IRRBB ziņojumiem, citu SREP elementu novērtējuma, iestādes pozīcijas salīdzināšanas ar tai līdzīgām iestādēm un no jebkurām citām uzraudzības iestāžu darbībām. Šajā saistībā kompetentajām iestādēm jāņem vērā iestādes procentu likmju riska pārvaldība, tostarp tās galvenā IRRBB stratēģija un vēlme uzņemties risku saistībā ar IRRBB, kā arī iekšējā kapitāla līmenis, ko iestāde ir piešķīrusi IRRBB.

[39] Informāciju par IRRBB apakškategoriju neizsmeļošu sadalījumu skatīt IV pielikumā.
[40] Ņemot vērā arī norādījumus EBI/2022/14.

Iestādes procentu likmju riska profila raksturs un struktūra

252. Kompetentajām iestādēm jāizdara skaidri konstatējumi par to, kā procentu likmju izmaiņas var negatīvi ietekmēt iestādes neto procentu ienākumus (un attiecīgā gadījumā tās ieņēmumus) un ekonomisko vērtību (gaidāmo naudas plūsmu pašreizējo vērtību), lai gūtu gan īstermiņa, gan ilgtermiņa skatījumu par iespējamiem kapitāla pietiekamības apdraudējumiem.

253. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāanalizē un jāizdara skaidri konstatējumi par iestādes aktīvu, saistību un ārpusbilances riska darījumu struktūru un iezīmēm, tostarp to jutīgumu pret procentu likmju, termiņu un pārcenošanas datumu izmaiņām, un produktu un pozīciju ar nenoteiktiem termiņiem proporciju (piemēram, ar iegultiem iespēju līgumiem vai priekšapmaksas iezīmēm), un visiem saistītajiem uzvedības pieņēmumiem.

254. Turklāt kompetentajām iestādēm jāpārskata iestādes riska ierobežošanas stratēģija un tas, cik lielā mērā var piemērot dabisko riska ierobežošanu (ņemot vērā arī to posteņu, kuriem nav noteikts termiņš, pārvērtēšanas termiņu modelēšanas stabilitāti), riska ierobežošanas nolūkos izmantoto atvasināto finanšu instrumentu apjomu, kā arī to, vai šie instrumenti var mazināt jutīgumu attiecībā uz EVE, NII vai citiem rādītājiem, ko iestāde izmanto iekšēji.

255. Kompetentajām iestādēm jāpievērš uzmanība arī jebkurai koncentrācijai (piemēram, aizdevumu vai obligāciju portfeļos) attiecībā uz pārcenošanas termiņu vai produktiem ar automātisku vai uzvedības iespēju, ienākumus nenesošiem riska darījumiem un patiesās vērtības instrumentos ietvertā IRRBB raksturu, tostarp mazāk likvīdos instrumentos, piemēram, 3. līmeņa aktīvos un pasīvos.

256. Analizējot ietekmi uz iestādes peļņu, kompetentajām iestādēm jābūt informētām par to, cik lielā mērā iestādes peļņa ir atkarīga no pozīcijām, kas ir jutīgas pret procentu likmēm, un tām ir jānosaka, kā dažādas procentu likmju izmaiņas ietekmētu iestādes neto procentu ienākumus, kā arī jānosaka instrumentu tirgus vērtības izmaiņu ietekme (atkarībā no grāmatvedības procedūras), kura ir atspoguļota vai nu peļņas un zaudējumu pārskatā, vai tieši kapitālā (piemēram, citos visaptverošos ienākumos).

257. Analizējot ietekmi uz iestādes ekonomisko vērtību un peļņu, kompetentajām iestādēm vispirms jāņem vērā uzraudzības nolūkos veikto noviržu testu rezultāti, kas noteikti Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktā un sīkāk precizēti Deleģētajā regulā (ES) 2024/856, lai iegūtu sākotnējo atskaites punktu, ar kuru salīdzināt procentu likmju izmaiņu ietekmi uz iestādi. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība naudas plūsmu jutīgumam pret pārcenošanu gan laika, gan apjoma ziņā, pamatā esošo galveno pieņēmumu izmaiņām (īpaši attiecībā uz klientu kontiem bez konkrētiem pārcenošanas datumiem, klientu kontiem ar iegultām klientu izvēles iespējām un/vai pašu kapitālu).

258. Ja iestāde ir identificēta kā izlecoša vērtība saskaņā ar uzraudzības izlecošo vērtību testu attiecībā uz neto procentu ienākumiem, kompetentajām iestādēm jāapsver papildu dimensiju analīze, lai papildinātu novērtējumu, ja tas tiek uzskatīts par lietderīgu (piemēram, ņemot vērā iestādes uzņēmējdarbības modeli). Papildu aspekti, kas jāņem vērā, var ietvert patiesās

vērtības instrumentu tirgus vērtības izmaiņas, visnelabvēlīgāko NII prognožu novērtējumu salīdzinājumā ar pašreizējiem realizētajiem NII, kā arī salīdzinājumā ar administratīvajām izmaksām/pārvaldes izmaksām un neto komisijām/maksām, lai ņemtu vērā iebūvētos zaudējumus/peļņu, kas radušies novēroto procentu likmju un tirgus apstākļu izmaiņu dēļ.

259. Kompetentajām iestādēm jāpievērš uzmanība tam, cik jutīgas pret izmaiņām patiesās vērtības novērtējumā ir naudas plūsmas instrumentiem, kas nav iekļauti tirdzniecības portfelī, tostarp procentu likmju atvasinātajiem instrumentiem, ko izmanto šādu instrumentu riska ierobežošanai (piemēram, patiesās vērtībās vērtēto instrumentu tirgus vērtības izmaiņu ietekme uz peļņu un zaudējumiem, riska ierobežošanas konta efektivitāte).

260. Papildus Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktā paredzētās un Deleģētajā regulā (ES) 2024/856 sīkāk precizētās uzraudzības noviržu pārbaudes izmantošanai kompetentās iestādes var pieprasīt iestādēm ņemt vērā citus procentu likmju satricinājuma scenārijus.

261. Veicot kvantitatīvo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī iestādes iekšējo vai standartizēto IRRBB novērtēšanas metodiku rezultāti, tostarp kompetentajām iestādēm jānovērtē, kā dažādās valūtās darbojošos iestāžu gadījumā dažādu valūtu ietekme uz ekonomiskās vērtības un ienākumu rādītājiem, kā arī – ja tiek piemērota iekšējā metodika – pieejas, ko iestādes izmanto šo valūtu apkopojumam. Veicot šīs metodikas analīzi, kompetentajām iestādēm jāgūst dziļāka izpratne par galvenajiem riska faktoriem, kas ir iestādes IRRBB profila pamatā.

262. Analizējot gan uzraudzības noviržu pārbaudes, gan iestādes iekšējās vai standartizētās metodikas rezultātus, kompetentajām iestādēm jāizskata “konkrēta laika” dati, kā arī vēsturiskās tendences. Šie rādītāji ir jāsalīdzina ar līdzīgo iestāžu rādītājiem un jāizvērtē, ņemot vērā situāciju pasaules tirgū.

Satricinājumu scenāriji un stresa testēšana

263. Kompetentajām iestādēm ir jāizvērtē un jāņem vērā rezultāti, kas iegūti, veicot procentu likmju šoka scenāriju analīzi pastāvīgai pārvaldībai, kā arī IRRBB stresa testus, ko iestāde veikusi sava pastāvīgā iekšējās pārvaldības procesa ietvaros. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm vajadzētu būt informētām par galvenajiem iestādes IRRBB avotiem un jo īpaši par uzvedības pieņēmumu, piemēram, NMD, izmaiņu ietekmi.

264. Ja, pārskatot iestādes satricinājumu scenāriju un stresa testu rezultātus, tiek atklāta pārcenošanas/termiņu īpaša koncentrācija dažādos līknes punktos vai rodas attiecīgas aizdomas, kompetentajām iestādēm var nākties veikt papildu analīzi.

6.5.2.2. IRRBB pārvaldības un kontroles sistēmas novērtēšana

265. Lai gūtu visaptverošu izpratni par iestādes procentu likmju riska profilu netirdzniecības portfelī, kompetentajām iestādēm ir jāanalizē iestādes procentu likmju riska darījumu pamatā esošā pārvaldība un sistēma.

IRRBB stratēģija un vēlme uzņemties risku

266. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir pamatota, skaidri formulēta un dokumentēta IRRBB stratēģija un vēlme uzņemties risku, ko apstiprinājusi vadības struktūra. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm cita starpā jāņem vērā vadības struktūras loma IRRBB stratēģijas un vēlmes uzņemties risku noteikšanā, apstiprināšanā un pārskatīšanā, tas, vai augstākā vadība pareizi īsteno šo stratēģiju, kā arī tās piemērotība iestādei, ņemot vērā tās uzņēmējdarbības modeli, tirgus vidi un lomu finanšu sistēmā, un kapitāla pietiekamību.

Organizatoriskā un iekšējās kontroles sistēma

267. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir attiecīga organizatoriskā struktūra un skaidri noteikta atbildība IRRBB pārvaldības, novērtēšanas, pārraudzības un kontroles funkciju jomā ar pietiekamiem cilvēkresursiem un tehniskajiem resursiem. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā atbildības jomu atbilstība IRRBB vispārējai pārvaldībai, kā arī lēmumu pieņemšanai, uzraudzībai, kontrolei un ziņošanai par IRRBB, tostarp IRRBB kontroles jomas neatkarība.

268. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādē ir skaidri noteikta IRRBB pārvaldības politika un procedūras, kas atbilst iestādes IRRBB stratēģijai un vēlmei uzņemties risku, ko regulāri apstiprina un pārskata vadības struktūra. Šīm politikām jābūt skaidri formulētām, izplatītām un konsekventi piemērotām visā iestādē, kā arī visās banku grupās. Kompetentajām iestādēm jāpārbauda, vai politikas dokumentos ir noteiktas procedūras jaunu produktu izstrādei, nozīmīgām riska ierobežošanas vai riska pārvaldības iniciatīvām, nodrošinot, ka pirms to īstenošanas tiek piemērotas atbilstošas procedūras un kontroles pasākumi un ka iestāde ir veikusi analīzi par to iespējamo ietekmi uz savu kopējo riska profilu.

269. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša sistēma IRRBB identificēšanai, novērtēšanai, pārvaldībai un mazināšanai atbilstoši netirdzniecības portfeļa pozīciju līmenim, sarežģītībai un riska pakāpei, kā arī iestādes lielumam un sarežģītībai. Novērtējumā jāiekļauj iekšējie modeļi, piemēram, ar klientu rīcību saistītie modeļi (piemēram, noguldījumu stabilitātes un aizdevumu pirmstermiņa atmaksas modeļi). Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai riska pārvaldītāji un iestādes augstākā vadība izprot novērtēšanas sistēmu pamatā esošos pieņēmumus un vai viņi apzinās modeļu riska pakāpi, kas raksturīga iestādes riska novērtēšanas metodēm.

270. Turklāt tām jāapsver, vai informācijas sistēmas un mērīšanas metodes ļauj vadībai novērtēt raksturīgo IRRBB visās būtiskajās bilances un ārpusbilances pozīcijās (attiecīgā gadījumā – grupas līmenī), tostarp iekšējos riska ierobežošanas darījumos, kā arī termiņu un darījumu partneru koncentrācijas aspektā netirdzniecības portfeļa. IRRBB ietvars regulāri jāpārskata un jānovērtē regulējuma efektivitāte. Kompetentajām iestādēm jāsalīdzina iekšējās pārskatīšanas un novērtējumu rezultātus ar informāciju no COREP.

271. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes pieeja beztermiņa noguldījumu (NMD) uzvedības modelēšanai, tostarp tas, vai tiek ņemti vērā attiecīgie riska faktori, kas ietekmē NMD

pārcenošanas uzvedību. Kompetentajām iestādēm šā novērtējuma veikšanai jāizmanto atbilstoši analītiskie rīki, ņemot vērā iestādes uzņēmējdarbības modeli. Starp piemērojamajām pieejām var minēt novērtējumu par to, kā iestāde segmentē NMD, izmantojot riska faktorus, kas saistīti ar klienta, iestādes vai tirgus profilu, kā arī salīdzinošo analīzi ar līdzīgām iestādēm, kurām ir līdzīgs riska profils. Turklāt kompetentajām iestādēm jāapsver, kā iestāde līdzsvaro vēsturiskos datus ar tālredzīgām pieejām un ekspertu slēdzieniem, un jāpārskata ietekme uz NII un EVE, ja uzvedības pieņēmumi tiek koriģēti.

272. Kompetentajām iestādēm jāapsver, vai iestādes iekšējās mērīšanas sistēmās (IMS) ir ņemti vērā visi būtiskie procentu likmju riska veidi, kuriem iestāde ir pakļauta (piemēram, plaisas risks, bāzes risks un opciju risks). IMS ir pienācīgi jākalibrē, neatkarīgi jāvalidē, jāveic retrospektīvā pārbaude un jāpārskata atbilstošā biežumā. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai IMS ir pamatota ar dokumentāciju, ņemot vērā uzņēmējdarbības modelim un iestādes darbībai raksturīgā IRRBB raksturu, apjomu un sarežģītību.

273. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādē ir ieviesta attiecīga IRRBB pārraudzības un iekšējās ziņojumu sniegšanas sistēma, kas vajadzības gadījumā nodrošina tūlītēju rīcību iestādes valdes vai vadības struktūras attiecīgajā līmenī. Lai nodrošinātu efektīvus agrīnos brīdinājumus, pārraudzības sistēmai jāietver konkrēti rādītāji un attiecīgie cēloņi (piemēram, gadījumiem, kad tiek pārsniegti IRRBB ierobežojumi). Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai pārvaldības un kontroles nodaļa regulāri ziņo pārvaldības institūcijai un augstākajai vadībai par uzraudzības rezultātiem, ievērojot atbilstošu biežumu atkarībā no IRRBB riska pozīciju apjoma, sarežģītības un līmeņa.

274. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu to ietekmi uz IRRBB saskaņā ar tās riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemties risku, tostarp piemērota limitu sistēma abiem IRRBB rādītājiem. Iekšējās kontroles funkcijai jāaptver visas konsolidētās vienības, visas ģeogrāfiskās atrašanās vietas un visas finanšu darbības. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte, tostarp tas, vai tās pārskatīšana tiek veikta pietiekami bieži un aptver IRRBB regulējuma galvenos elementus.

6.5.3. CSRBB

6.5.3.1. Piemītošā CSRBB novērtēšana

275. Novērtējot piemītošo CSRBB līmeni, kompetentajām iestādēm jāizprot iestādes CSRBB riska darījumu galvenie virzītājspēki un jāizvērtē šā riska iespējamā prudenciālā ietekme uz iestādi.

276. Lai noteiktu CSRBB novērtējuma tvērumu, kompetentajām iestādēm vispirms jāapzina CSRBB avoti, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, un jānoskaidro, vai ir notikušas būtiskas izmaiņas. Šajā saistībā kompetentajām iestādēm jāņem vērā iestādes kredītriska starpības riska pārvaldība, tostarp tās CSRBB stratēģija un vēlme uzņemties risku saistībā ar CSRBB, kā arī CSRBB apstrāde ICAAP kontekstā.

277. Kompetentajām iestādēm jāgūst skaidrs priekšstats par to, kā kredītriska uzcenojumu izmaiņas var negatīvi ietekmēt iestādes neto procentu ienākumus (un attiecīgā gadījumā – tās peļņu) un ekonomisko vērtību, lai novērtētu iespējamos draudus kapitāla pietiekamībai gan īstermiņā, gan ilgtermiņā. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāizvērtē pieeja, ko iestāde izmanto, lai izveidotu šo skaidru priekšstatu par iestādes aktīvu, pasīvu un ārpusbilances risku struktūru un raksturlielumiem, kā arī to, kā šie faktori ietekmē CSRBB līmeni un virzienu.

278. Analizējot ietekmi uz iestādes peļņu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā kredītriska starpības jutīgo pozīciju ietekme uz iestādes peļņu, kredītriska starpību izmaiņu ietekme uz iestādes neto procentu ienākumiem un instrumentu tirgus vērtības izmaiņu ietekme (atkarībā no konta apstrādes), kas uzrādīta vai nu peļņas un zaudējumu (P&L) kontā, vai tieši pašu kapitālā (piemēram, ar atspoguļojumu pārējos apvienotajos ienākumos).

279. Kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā iestādes CSRBB novērtēšanas metodiku rezultātus, ja tas ir piemēroti. Veicot šīs metodikas analīzi, kompetentajām iestādēm jāgūst dziļāka izpratne par galvenajiem riska faktoriem, kas ir iestādes CSRBB profila pamatā.

6.5.3.2. CSRBB pārvaldības un kontroles sistēmas novērtējums

280. Lai gūtu visaptverošu izpratni par iestādes kredītriska starpības riska profilu netirdzniecības portfelī, kompetentajām iestādēm ir jāanalizē iestādes procentu likmju riska darījumu pamatā esošā pārvaldība un sistēma.

281. Iestādes veiktās CSRBB pārvaldības izvērtējumā jāiekļauj šādi elementi:

a. iestādes CSRBB stratēģija un vēlme uzņemties risku;
b. iestādes organizatoriskā struktūra un pienākumu sadalījums saistībā ar CSRBB pārvaldības, novērtēšanas, uzraudzības un kontroles funkcijām;
c. iestādes CSRBB pārvaldības politika un procedūras.

282. Lai novērtētu šīs jomas, kompetentajām iestādēm jāatsaucas uz 6.5.2.2. iedaļu par IRRBB pārvaldības un kontroles sistēmas novērtēšanu, kurā ietvertie principi ir piemērojami arī CSRBB pārvaldības novērtēšanai.

283. Analizējot CSRBB novērtējumā ietverto aktīvu un saistību perimetru, kā arī ņemot vērā iestādes metodiku, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai jebkāda iespējama instrumentu izslēgšana no attiecīgā perimetra tiek veikta tikai tad, ja nav jūtīguma pret kredītriska starpības risku, un ir pienācīgi dokumentēta un pamatota, kā noteikts EBI pamatnostādņu par IRRBB un CSRBB 124. punktā[41]. Faktori, kas jāņem vērā, ir šādi:

a. vai iestāde iekļauj visus aktīvus un pasīvus, kas tiek uzskaitīti pēc patiesās vērtības;

[41]Pamatnostādnes, kas izdotas, pamatojoties uz Direktīvas 2013/36/ES 84. panta 6. punktu, precizējot kritērijus tādu risku identificēšanai, novērtēšanai, pārvaldībai un mazināšanai, kas izriet no iespējamām procentu likmju izmaiņām, un kredītriska starpības riska novērtēšanai un uzraudzībai saistībā ar iestāžu netirdzniecības portfeļa darbībām (EBA/GL/2022/14).

b. vai iestāde iekļauj visus aktīvus un pasīvus, kuru kredītriska starpības risku var noteikt, pamatojoties uz tiešu/netiešu vai pat modelētu tirgus cenu, neatkarīgi no to grāmatvedības uzskaites;

c. kredīta starpību iespējamā nozīme iestādes cenu noteikšanas praksē attiecībā uz dažādiem aktīviem/pasīviem (piemēram, izmantojot tiešas atsauces uz novērotām tirgus cenām vai netiešāku saistību);

d. atšķirības (ja tādas ir), ko iestāde piemēro starp EVE un NII aprēķina perimetriem, novērtējot CSRBB (piemēram, sakarā ar NII laika periodu vai citu iemeslu dēļ).

284. Lai analizētu iestādes veiktos CSRBB novērtējumus, kompetentajām iestādēm vajadzētu, ja nepieciešams, vērtēt, kādus satricinājumu scenārijus iestāde ņem vērā, kā arī to, kā un kāpēc šie satricinājumi var atšķirties atkarībā no bilances posteņa.

285. Kompetentajām iestādēm jāpārbauda idiosinkrātiskās starpības izslēgšana iestādes CSRBB novērtējumā vai tās iekļaušana tikai proporcionalitātes apsvērumu dēļ un neatkarīgi no iestādes SREP iedalījuma kategorijās, ja vien tiek nodrošināts, ka šie pasākumi sniegs konservatīvākus rezultātus.

286. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša sistēma CSRBB identificēšanai, novērtēšanai, pārvaldībai un mazināšanai atbilstoši netirdzniecības portfeļa pozīciju līmenim, sarežģītībai un riska pakāpei, kā arī iestādes lielumam un sarežģītībai. Tām jāapsver, vai informācijas sistēmas un mērīšanas metodes ļauj vadībai izmērīt iekšējo CSRBB visos būtiskajos bilances un ārpusbilances riska darījumos (attiecīgā gadījumā grupas līmenī) netirdzniecības portfelī. CSRBB ietvars regulāri jāpārskata un jāizvērtē tā efektivitāte. Šajā kontekstā kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai būtiski mērījumu pieņēmumi tiek pārskatīti vismaz reizi gadā un biežāk strauji mainīgajos tirgus apstākļos.

287. Kompetentajām iestādēm jāapsver, vai iestādes iekšējās riska novērtēšanas sistēmās (IMS) ir ņemti vērā visi CSRBB avoti, kas ir būtiski iestādes uzņēmējdarbības modelim. IMS ir pienācīgi jākalibrē, neatkarīgi jāvalidē, jāveic retrospektīvā pārbaude un jāpārskata atbilstošā biežumā. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai IMS ir pamatota ar dokumentāciju, ņemot vērā uzņēmējdarbības modelim un iestādes darbībai raksturīgā CSRBB raksturu, apjomu un sarežģītību.

288. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādē ir ieviesta attiecīga CSRBB pārraudzības un iekšējās ziņojumu sniegšanas sistēma, kas vajadzības gadījumā nodrošina tūlītēju rīcību iestādes valdes vai vadības struktūras attiecīgajā līmenī. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai pārvaldības un kontroles nodaļa regulāri ziņo pārvaldības institūcijai un augstākajai vadībai par uzraudzības rezultātiem, ievērojot atbilstošu biežumu atkarībā no CSRBB riska pozīciju apjoma, sarežģītības un līmeņa.

289. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu būtisku to ietekmi uz CSRBB saskaņā ar tās riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. Iekšējās kontroles funkcijai jāaptver visas

konsolidētās vienības, visas ģeogrāfiskās atrašanās vietas un visas finanšu darbības. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte, tostarp tas, vai tās pārskatīšana tiek veikta pietiekami bieži un aptver CSRBB regulējuma galvenos elementus.

6.5.4. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

290. Pēc iepriekš minētajiem novērtējumiem kompetentajām iestādēm jāizdara konstatējumi par iestādes IRRBB un CSRBB. Šis viedoklis kopā ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 12. tabulā, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakškategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un vērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtie norādījumi jāpiemēro pēc iespējas analoģiski.

12. tabula. Uzraudzības apsvērumi IRRBB un CSRBB novērtējuma noteikšanai

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	Attiecībā uz IRRBB • Ekonomiskās vērtības jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir nebūtisks / ļoti zems. • Ieņēmumu jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir nebūtisks / ļoti zems. • Ekonomiskās vērtības un ieņēmumu jutīgums pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, tādu produktu gadījumā, kuros ir iegultās klientu izvēles iespējas) ir nebūtisks / ļoti zems.	Attiecībā uz IRRBB un CSRBB • Pastāv saskaņotība starp iestādes riska politiku un stratēģiju attiecībā uz procentu likmju un kredītriska starpības risku un tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Procentu likmju un kredītriska starpības riska pārvaldības organizatoriskā struktūra ir stabila; tajā ir skaidri noteikti pienākumi un skaidri nodalīti uzdevumi starp riska uzņēmējiem un vadības un kontroles funkciju veicējiem. • Procentu likmju un kredītriska starpības riska novērtēšanas, uzraudzības un ziņošanas sistēmas ir piemērotas. • Pastāv skaidri noteikti iekšējās politikas ierobežojumi un ar tiem saistītie riska mazināšanas pasākumi, kā arī procentu likmju un kredītriska starpības riska (ja tas ir būtisks) kontroles sistēma, kas ir stabila un atbilst iestādes riska stratēģijai un vēlmei uzņemties risku.
2	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	Attiecībā uz IRRBB • Ekonomiskās vērtības jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir zems–vidējs. • Ieņēmumu jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir zems–vidējs. • Ekonomiskās vērtības un ieņēmumu jutīgums pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, tādu produktu gadījumā, kuros ir iegultās klientu izvēles iespējas) ir zems–vidējs. .	
3	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un	Attiecībā uz IRRBB • Ekonomiskās vērtības jutīgums pret procentu	• Pastāv neatbilstība starp iestādes riska politiku un stratēģiju attiecībā uz

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
	pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	likmju izmaiņām ir vidējs–augsts. • Ieņēmumu jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir vidējs–augst. • Ekonomiskās vērtības un ieņēmumuu jutīgums pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, tādu produktu gadījumā, kuros ir iegultas klientu izvēle iespējas) ir vidējs–augsts.	procentu likmju un kredītriska starpības risku un tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Procentu likmju un kredītriska starpības riska pārvaldības organizatoriskais ietvars pietiekami skaidri nenošķir atbildību un uzdevumus starp riska uzņēmējiem un vadības un kontroles funkciju veicējiem.
4	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	Attiecībā uz IRRBB • Ekonomiskās vērtības jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir augsts • Ieņēmumu jutīgums pret procentu likmju izmaiņām ir augsts. • Ekonomiskās vērtības un ieņēmumu jutīgums pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, tādu produktu gadījumā, kuros ir iegultās klientu izvēles iespējas) ir augsts.	• Procentu likmju un kredītriska starpības riska mērīšana, uzraudzība un ziņošana netiek veikta ar pietiekamu precizitāti un regularitāti. • Iekšējās politikas ierobežojumi, riska mazināšanas pasākumi un/vai kontroles sistēma attiecībā uz procentu likmju un kredītriska starpības risku (ja tas ir būtisks) nav savstarpēji saskaņoti vai neatbilst iestādes riska stratēģijai un vēlmi uzņemties risku.

291. Turpmāk redzamajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs to uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt, ja iestādes IRRBB un CSRBB pārvaldības sistēmā tiek konstatēti trūkumi. Kompetentajām iestādēm jāpieņem lēmums par pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus (tostarp kvantitatīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu) vai to kombināciju, ja tos uzskata par piemērotākiem konstatēto trūkumu novēršanai.

13. tabula. Iespējamie un neizsmeļošie uzraudzības pasākumi attiecībā uz IRRBB un CSRBB

Iespējamie uzraudzības pasākumi, ko kompetentās iestādes var veikt saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b), d), e), f), j) un l) apakšpunktu un 84. panta 3. punktu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
A. uzlabot savas stresa testēšanas spējas;
B. uzlabot informācijas sniegšanu par IRRBB pārvaldību vadības struktūrai un augstākajai vadībai;
C. piemērot iekšējo ierobežojumu variācijas, lai samazinātu ar darbībām, produktiem un sistēmām saistīto risku;
D. nodrošināt papildu vai biežāku ziņošanu par iestāžu IRRBB pozīcijām;
E. izmantot standartizētu IRRBB aprēķināšanas metodiku;
F. precizēt modelēšanas un parametru pieņēmumus, kas nav minēti EBI tehniskajos standartu dokumentos (saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punkta pēdējo daļu).

7. sadaļa. SREP kapitāla novērtējums

7.1. Vispārīgi apsvērumi

292. Kompetentajām iestādēm, izmantojot SREP kapitāla novērtējumu, jānosaka, vai attiecīgās iestādes pašu kapitāls nodrošina stabilu segumu riskiem kapitālam, kuriem iestāde ir vai varētu tikt pakļauta, ja šādi riski tiek vērtēti kā iestādei būtiski.

293. Kompetentajām iestādēm tas jādara, nosakot un noteicot papildu pašu kapitāla apjomu (summu) un kvalitāti (sastāvu), kas iestādei jāuztur, lai segtu iestādei raksturīgos riskus un riska elementus, kurus P1R nesedz vai sedz nepietiekami, un, ja nepieciešams, pašu kapitāla prasības, lai novērstu trūkumus modeļos, kontroles mehānismos, pārvaldībā vai citus trūkumus, kā arī risku, kas izriet no iestādes biznesa modeļa (P2R attiecībā uz riskiem, kas nav pārmērīgas finanšu sviras risks, un P2R-LR attiecībā uz pārmērīgas finanšu sviras risku).

294. Ja būtiska ietekme uz iestādes kapitāla profilu ir vai var būt gaidāma sakarā ar būtiskām izmaiņām tiesiskajā regulējumā attiecībā uz P1R noteikšanu (piemēram, TREA palielināšanos vai samazināšanos) vai tās īstenošanu konkrētai iestādei (piemēram, minimālās robežvērtības kapitāla prasību aprēķināšanai), kompetentajām iestādēm šāda ietekme jānovērtē attiecībā uz tās mijiedarbību ar P2R. Šāds novērtējums var izraisīt P2R līmeņa vai sastāva pārskatīšanu (gan palielinot, gan samazinot), lai nodrošinātu, ka iestādes kopējās pašu kapitāla prasības atbilst Direktīvas 2013/36/ES 104.a panta 1. punktam, jo īpaši to, ka P2R sedz riskus vai riska elementus, kurus P1R nesedz vai sedz nepietiekami. Lai veiktu šādu novērtējumu, kompetentās iestādes var palielināt SREP novērtējuma biežumu, kā noteikts 2.4. iedaļā izklāstītajā SREP iesaistīšanās modelī, vai arī palielināt atsevišķu tā elementu novērtējuma biežumu.

295. Lai novērstu iespējamu kapitāla nepietiekamību, tostarp stresa apstākļos, kompetentajām iestādēm jāveic atbilstīgi uzraudzības pasākumi, tostarp attiecīgā gadījumā jānosaka un jāpaziņo P2G un P2G-LR, kas ir pašu kapitāla daudzums (apmērs) un kvalitāte (sastāvs), kuram vajadzētu būt iestādes rīcībā papildus tās OCR vai tās OLRR.

296. Nosakot P2R un, attiecīgā gadījumā, P2G, kompetentajām iestādēm:

a. jāņem vērā visi uzraudzības pasākumi, ko tās ir piemērojušas vai plāno piemērot iestādei;
b. skaidri jāpamato visi papildu pašu kapitāla prasībās iekļautie elementi attiecībā uz P2R un P2R-LR, kā arī P2G un P2G-LR;
c. konsekventi jāpiemēro P2R un P2R-LR, kā arī P2G un P2G-LR, lai nodrošinātu prudenciālo rezultātu plašu atspoguļošanu visās iestādēs.

297. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes pašu kapitāla pietiekamība un ekonomiskā stresa ietekme uz to, kā arī riski, ko rada pārmērīga aizņemto līdzekļu izmantošana, kas ir galvenais

iestādes dzīvotspējas faktors. Šī noteikšana jāapkopo vērtējumā, ņemot vērā šīs sadaļas beigās norādītos apsvērumus.

7.2. 2. pīlāra prasības noteikšana riskiem, kas nav pārmērīgas sviras risks (P2R)

298. Kompetentajām iestādēm jānosaka P2R attiecībā uz riskiem, kas nav pārmērīgas sviras risks, ja tās attiecībā uz kādu iestādi konstatē kādu no Direktīvas 2013/36/ES 104.a panta 1. punktā uzskaitītajām situācijām, tostarp jo īpaši:

a. neparedzētu zaudējumu risks un tādu paredzētu zaudējumu risks, kurus nepietiekami sedz uzkrājumi, 12 mēnešu laikposmā (izņemot gadījumus, kad Regulā (ES) Nr. 575/2013 prasības attiecībā uz pašu kapitālu ir noteiktas citam laikposmam) un ar kuriem atsevišķas iestādes saskaras savas darbības dēļ, tostarp riski, kas atspoguļo noteiktu ekonomisko un tirgus norišu ietekmi;

b. modeļu trūkumi iekšējās pieejās pašu kapitāla prasību aprēķināšanai ("regulējošo modeļu trūkumi"), kas novērtēti Direktīvas 2013/36/ES 101. panta kontekstā, izņemot tos, kurus jau aptver fakts, ka iestādei ir kļuvusi saistoša rezultātu apakšējā robeža saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 92. pantu;

c. iekšējās pārvaldības trūkumi, tostarp iekšējās kontroles sistēmas trūkumi un citi trūkumi, kā arī risks, kas izriet no iestādes uzņēmējdarbības modeļa un kas konstatēts pēc riska novērtējuma, kurš aprakstīts 4.–6. sadaļā, ja citi uzraudzības pasākumi nav bijuši efektīvi vai tiek uzskatīti par nepietiekamiem konstatēto trūkumu novēršanai.

7.2.1. Papildu pašu kapitāla noteikšana neparedzētu zaudējumu segšanai

299. Nosakot P2R rādītāju negaidītu zaudējumu riskam saskaņā ar nākamās daļas a) apakšpunktu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā katrs riska veids, kas var apdraudēt iestādes kapitāla stāvokli. Kompetentajām iestādēm jānosaka P2R, lai segtu neparedzēto zaudējumu risku, nosakot kapitālu, ko uzskata par pietiekamu, lai segtu riska veidu, un atskaitot attiecīgo P1R daļu.

300. Kompetentajām iestādēm, izvērtējot katru risku atsevišķi, jānosaka kapitāla apjomi, kas uzskatāmi par pietiekamiem, identificējot, novērtējot un kvantificējot riskus, kuriem iestāde ir pakļauta, ņemot vērā tās pilno riska profilu. Nosakot kapitāla summas, kas uzskatāmas par pietiekamām, jāiekļauj:

a. konkrētai iestādei raksturīgie riski vai riska elementi, uz kuriem neattiecas P1R;

b. konkrētai iestādei raksturīgie riski vai šādu risku elementi, kas P1R nav pietiekami ņemti vērā.

301. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka kapitāla apmērs, kas tiek uzskatīts par atbilstošu, lai segtu katru risku, kas identificēts saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 79.–85. un 87.a pantu, nav mazāks par attiecīgo piemērojamā P1R daļu, kas sedz šo risku. Izņēmuma gadījumos, kad ir pārāk apgrūtinoši, īpaši mazām iestādēm, jēgpilni nodalīt kapitāla apmēru, kas tiek uzskatīts

par atbilstošu, pamatojoties uz katru risku, kompetentajām iestādēm ir jāievēro šī punkta pirmais teikums, ciktāl tas ir iespējams, izmantojot ICAAP aprēķinus, uzraudzības spriedumu un citus informācijas avotus.

302. Identificējot, novērtējot un kvantificējot riskus, kuriem iestāde ir pakļauta, kompetentajām iestādēm jābalstās uz šādiem informācijas avotiem:

    a. ICAAP un kompetentās iestādes veiktā tā novērtējuma rezultātiem, tostarp ICAAP aprēķiniem, ja tie atzīti par ticamiem vai daļēji ticamiem saskaņā ar 306. līdz 308. punktu;
    b. uzraudzības pārskatiem;
    c. uzraudzības novērtējuma rezultātiem, tostarp jebkādām attiecīgām iepriekšējām uzraudzības darbībām un salīdzinošo analīzi, kā arī citu būtisku informāciju, tostarp to, kas iegūta mijiedarbībā un dialogā ar iestādi.

303. Kompetentajām iestādēm ICAAP un tā novērtējuma rezultāti jāņem vērā kā viens no galvenajiem faktoriem, lai noteiktu un novērtētu iestādei būtiskos riskus. Nosakot kapitāla apjomu, kas uzskatāms par pietiekamu, un P2R katram riskam atsevišķi, jāņem vērā ICAAP aprēķini, ja tie tiek uzskatīti par uzticamiem vai daļēji uzticamiem, kā arī uzraudzības salīdzinošās analīzes rezultāti un, ja nepieciešams, citi attiecīgie dati, tostarp uzraudzības iestādes vērtējums.

304. Lai piemērotu Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 1. punkta f) apakšpunktu un noteiktu P2R, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt un apsvērt diversifikācijas efektu, kas izriet no ģeogrāfiskajiem, nozares vai jebkuriem citiem attiecīgiem virzītājspēkiem katrā būtiska riska kategorijā (iekšējo risku diversifikācija). Katram no kapitāla riskiem, uz ko attiecas Regula (ES) Nr. 575/2013, šādiem diversifikācijas efektiem nevajadzētu samazināt minimālo pašu kapitāla prasības, kas aprēķinātas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantu.

305. Tomēr diversifikācija starp riskiem dažādās kategorijās, tostarp tiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) Nr. 575/2013 (iekšējo risku diversifikācija), nav jāņem vērā, nosakot P2R.

ICAAP aprēķini

306. Kompetentajām iestādēm jānovērtē ICAAP aprēķinu ticamība, novērtējot, vai tie ir:

    a. detalizēti: aprēķiniem/metodikai vajadzētu ļaut iedalīt aprēķinus pēc riska veidiem, nevis iesniegt vienu (ekonomiskā kapitāla) aprēķinu, kas aptver visus riskus.
    b. ticami: aprēķiniem/izmantotajai metodikai vajadzētu pierādāmi segt aprēķināmo risku (piemēram, kredītu koncentrācijas riska aprēķinā jāizmanto piemērots nozaru sadalījums, kas atspoguļo faktiskās sakarības un portfeļu sastāvu) un tiem vajadzētu būt pietiekami pamatotiem, stabiliem, jutīgiem pret risku un konservatīviem, lai atbilstoši izteiktu skaitļos ar riskiem saistītos zaudējumus. Šādiem aprēķiniem/metodikām jāatbilst iestāžu stratēģiskajiem procesiem, tostarp iestāžu vēlmei uzņemties risku;
    c. saprotami – aprēķinu/metodikas pamatā esošajiem ietekmējošiem faktoriem vajadzētu būt skaidri precizētiem. “Melnās kastes” aprēķins nav pieņemams. Kompetentajām iestādēm

jānodrošina, ka iestāde sniedz skaidrojumu par izmantotajiem galvenajiem pieņēmumiem, tostarp vismaz par laikposmu, ticamības līmeņiem, korelācijas pieņēmumiem, galvenajiem parametriem, izmantoto modeļu jomām, kur iespējams pieļaut visvairāk kļūdu, un to, kā tās tiek uzskaitītas un koriģētas galīgajā ICAAP aprēķinā;

d. salīdzināmi: aprēķinos/metodikā skaidri jānorāda galvenie pieņēmumi attiecībā uz vispārējo piesardzības līmeni, piemērošanas periodiem/riska periodiem un ticamības līmeņiem (vai līdzvērtīgiem mērījumiem), lai varētu veikt korekciju, ko kompetentās iestādes var pieprasīt vai veikt, lai rezultātus varētu vieglāk salīdzināt ar līdzīgu iestāžu rezultātiem un uzraudzības kritērijiem.

307. ICAAP aprēķinu jāuzskata par daļēji ticamu, ja, neskatoties uz to, ka tas neatbilst visiem iepriekšminētajiem kritērijiem, aprēķins joprojām šķiet ļoti ticams, lai gan tam vajadzētu būt izņēmuma kārtā, un vajadzētu būt veiktiem pasākumiem, lai uzlabotu ICAAP aprēķinā identificētos trūkumus.

308. ICAAP aprēķins uzskatāms par daļēji uzticamu gadījumos, kad, lai gan netiek izpildīti visi 306. punktā minētie kritēriji, aprēķins joprojām šķiet ļoti ticams, lai gan tam vajadzētu būt izņēmuma kārtā, un vajadzētu būt veiktiem pasākumiem, lai uzlabotu ICAAP aprēķinā identificētos trūkumus.

Uzraudzības kritēriji un citi attiecīgie avoti

309. Kompetentajām iestādēm jāizstrādā un jāpiemēro riskam atbilstoši uzraudzības standarti, lai pārbaudītu ICAAP aprēķinus tādiem būtiskiem riskiem vai tādu risku elementiem, uz kuriem neattiecas vai pietiekamā apjomā neattiecas Regula (ES) Nr. 575/2013, vai lai papildus pamatotu P2R noteikšanu katram riskam atsevišķi, jo īpaši gadījumos, kad ICAAP aprēķini par šiem būtiskajiem riskiem (vai to elementiem) tiek uzskatīti par neuzticamiem vai nav pieejami.

310. Uzraudzības atskaites rādītāji jāizstrādā tā, lai nodrošinātu piesardzīgu, konsekventu (t. i., attiecīgā gadījumā kalibrētu atbilstoši līdzvērtīgiem turēšanas periodiem/riska horizontiem un ticamības līmeņiem, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 575/2013), pārredzamu un salīdzināmu mērauklu, ar kuru aprēķināt un starp iestādēm salīdzināt kapitālu, kas tiek uzskatīts par pietiekamu konkrētam riskam.

311. Piemērojot uzraudzības kritērijus, kompetentajām iestādēm jāņem vērā iestāžu uzņēmējdarbības modeļi un, ja nepieciešams, jāpapildina šie kritēriji, izmantojot uzraudzības vērtējumu, lai ņemtu vērā uzņēmējdarbības modeļiem un konkrētām iestādēm raksturīgos apstākļus.

312. Kompetentajām iestādēm jāizmanto citi attiecīgie dati, lai atbalstītu P2R noteikšanu katram riskam atsevišķi. Citi attiecīgie ievaddati var ietvert riska novērtējumu rezultātus (saskaņā ar 6. sadaļā noteiktajiem kritērijiem), līdzīgo grupu salīdzinājumus, tostarp EBI izdoto(-os) ziņojumu(-us) un kritērijus.

313. Citiem būtiskiem faktoriem jāmudina kompetentā iestāde atkārtoti vērtēt ICAAP vai uzraudzības atsauces rādītāju piemērotību/uzticamību attiecībā uz konkrētu risku un/vai veikt korekcijas rezultātā, ja šie faktori rada šaubas par tā precizitāti.

314. Lai nodrošinātu konsekvenci P2R noteikšanā, kompetentajām iestādēm jāizmanto tās pašas salīdzināmo iestāžu grupas, kas izveidotas kapitāla risku analīzei, kā noteikts 6. sadaļā.

315. Ja kompetentās iestādes dialogā ar iestādi ņem vērā uzraudzības kritērijus, kā arī citus attiecīgos ievaddatus, lai noteiktu P2R, tām jāizskaidro izmantoto ievaddatu loģiskais pamatojums un vispārīgie pamatprincipi.

7.2.2. Pašu kapitāla vai citu pasākumu noteikšana, lai segtu regulatīvā modeļa trūkumus, uz kuriem neattiecas fakts, ka iestādei ir kļuvusi saistoša rezultātu apakšējā robeža

316. Ja, pastāvīgi pārskatot iekšējās pieejas pašu kapitāla prasību aprēķināšanai, kompetentās iestādes konstatē modeļa nepilnības, kas varētu novest pie P1R pārāk zema novērtējuma, tām jānosaka P2R tikai tad, ja tas tiek atzīts par piemērotāku nekā citi uzraudzības pasākumi. Kompetentajām iestādēm jānosaka P2R tikai, lai novērstu šos trūkumus:

    a. ja nav iespējams risināt šos jautājumus saskaņā ar P1R, izmantojot citus uzraudzības pasākumus, piemēram, pieprasot iestādēm pielāgot savus modeļus vai piemērot atbilstošu piesardzības rezervi saviem aprēķiniem;
    b. ņemot vērā to, vai iestādei ir kļuvusi saistoša minimālā izlaides robeža saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantu, un, ja tas tā ir, rīkoties, kā izklāstīts nākamajā punktā.

    Šāda P2R prasība jānosaka tikai kā pagaidu pasākums, kamēr tiek novērstas nepilnības.

317. Ja uz iestādi sāk attiekties rezultātu apakšējā robeža, kas noteikta Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 3. punktā, kompetentajām iestādēm:

    a. jānodrošina, ka P2R nominālā summa automātiski nepalielinās tāpēc, ka uz iestādi sāk attiekties rezultātu apakšējā robeža (“pagaidu ierobežojums”) saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104.a panta 6. punkta a) apakšpunktu. Šajā nolūkā iestādes TREA bez minimālā sliekšņa (U-TREA) tiks piemērota P2R procentuālā daļa, ko kompetentā iestāde iestādei iepriekš paziņojusi pēc pēdējā SREP cikla, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 4. punktā. Šī pieeja paliks spēkā līdz brīdim, kad tiks veikta b) punktā aprakstītā pārskatīšana;
    b. nekavējoties un ne vēlāk kā nākamā SREP beigu datumā pārskatīt iestādei uzlikto P2R saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Šīs pārskatīšanas ietvaros kompetentajām iestādēm:
        i. jāizslēdz jebkura P2R daļa, kas varētu kompensēt regulatīvā modeļa trūkumus pašu kapitāla prasību aprēķināšanā un ko jau sedz rezultātu apakšējā robeža (output floor), lai novērstu jebkādu iespējamu dubultās uzskaites ietekmi;

ii. jāizvērtē, vai uz P2R nominālo summu attiecas aritmētiska ietekme (t. i., gadījumi, kad P2R nominālās summas pieaugums nav saistīts ar riska palielināšanos, bet izriet no tā, ka P2R tiek izteikts kā procentuālā daļa no TREA), kas rodas TREA automātiska pieauguma dēļ, jo iestādei ir kļuvusi saistoša rezultātu apakšējā robeža, un attiecīgā gadījumā šī ietekme jānovērš;

c. jāinformē iestādes par piemērojamām pašu kapitāla prasībām pēc b) punktā minētās pārskatīšanas, īpaši uzsverot visus konstatējumus, kas saistīti ar dubultās uzskaites elementiem. Kompetentās iestādes var arī pieprasīt, lai iestādes savā 3. pīlāra pārskatā atklātu, kā pagaidu ierobežojums vai dubultās uzskaites pārskatīšana – atkarībā no tā, kurš no tiem ir piemērojams atsauces datumā – ietekmē paziņoto P2R.

318. Piemērojot iepriekšējo punktu, kompetentajām iestādēm jāmudina iestādes jau agrīnā posmā informēt tās, kad tās paredz (pamatojoties uz aplēsēm), ka tām var būt saistoša izvaddatu minimālā robežvērtība. Tas ir nepieciešams, lai pēc iespējas atvieglotu iepriekšējā punktā aprakstīto divkāršās uzskaites elementu pārskatīšanu.

319. Kompetentajām iestādēm jāveic 317. punktā aprakstītā pārskatīšana brīdī, kad iestādei pirmo reizi kļūst saistoša rezultātu minimālā robežvērtība. Pēc šīs pārskatīšanas pabeigšanas pagaidu ierobežojums attiecībā uz P2R vairs netiek piemērots, un kompetento iestāžu paziņotais P2R tiek piemērots minimālajam TREA. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā tas, ka, kamēr iestādei ir saistoša rezultātu apakšējā robeža, nedrīkst noteikt papildu pašu kapitāla prasības, kas radītu to risku dubultu uzskaiti, kuri jau ir pilnībā segti, ņemot vērā to, ka iestādei ir saistoša rezultātu apakšējā robeža, saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104.a panta 8. punktu un atbilstoši 294. punktam.

7.2.3. Pašu kapitāla vai citu pasākumu noteikšana citu nepilnību novēršanai

320. Kompetentajām iestādēm ir jānosaka P2R, lai aptvertu trūkumus, kas konstatēti pēc 4.–6. sadaļā izklāstītā riska novērtējuma, ja citi uzraudzības pasākumi nav bijuši efektīvi vai tiek uzskatīti par nepietiekamiem, lai novērstu konstatētos trūkumus. Kompetentajām iestādēm šāda papildu pašu kapitāla prasība jānosaka tikai kā pagaidu pasākums līdz nepilnību novēršanai.

321. Kompetentajām iestādēm P2R jānosaka tikai finansējuma riska segšanai, kas noteikts pēc 8. sadaļā izklāstītā riska novērtējuma, ja tas tiek uzskatīts par piemērotāku nekā citi uzraudzības pasākumi.

322. Ja iestāde atkārtoti nespēj izveidot vai uzturēt atbilstošu pašu kapitāla līmeni, lai segtu P2G, kompetentajām iestādēm P2R jānosaka, lai segtu šo papildu risku, ne vēlāk kā 2 gadus pēc norādījumu pārkāpuma. Kompetentās iestādes var atlikt minēto lēmumu, ja tās atļauj iestādēm darboties zem norādījumos noteiktā līmeņa ekonomisku vai tirgus, vai iestādes īpašo apstākļu dēļ saskaņā ar 452. un 453. punktu.

7.2.4. 2. pīlāra prasību sastāva noteikšana

323. Vajadzības gadījumā un ņemot vērā iestādes īpašos apstākļus, kompetentās iestādes var nolemt pieprasīt iestādei segt P2R ar augstāku kapitāla kvalitāti, nekā minēts Direktīvas 2013/36/ES[42] 104.a panta 4. punktā. Šim lēmumam jābūt skaidri pamatotam, uzsverot konkrētos apstākļus, kas to izraisījuši. Pamatojumā kompetentajām iestādēm jāatsaucas uz šādiem elementiem:

a. iestādes specifiskais raksturs, tās akcionāru struktūra un, ja nepieciešams, grupas struktūra, kas var ietekmēt iespēju piesaistīt kapitālu;

b. iestādei piemītošo risku specifika, kas var izraisīt īpaši strauju CET1 kapitāla strauju samazināšanos.

7.3. 2. pīlāra prasības attiecībā uz pārmērīgas finanšu sviras risku (P2R-LR)

324. Ja, novērtējot pārmērīgas finanšu sviras risku saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104.a panta 3. un 4. punktu, kompetentās iestādes nosaka P2R-LR, lai novērstu šo risku, tām šī prasība jāpievieno pašu kapitāla prasībai, kas balstās uz finanšu sviras rādītāju, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktā, nevis P1R, kas balstās uz TREA, kā noteikts 92. panta 1. punkta a) līdz c) apakšpunktos. Kompetentajām iestādēm sviras rādītāja prasība un P2R-LR jāuzskata par atsevišķu prasību kopumu, kas nodalīts no prasībām, kuras balstītas uz TREA, un P2R attiecībā uz visiem citiem riska veidiem (t. i., pieejamo pašu kapitālu var vienlaikus izmantot, lai izpildītu prasības gan TREA balstītajā, gan sviras rādītāja balstītajā pašu kapitāla prasību kopumā).

7.3.1. Pārmērīgas sviras riska novērtējums

325. Atbilstoši sviras rādītāja (un tā prasību kopuma) koncepcijai kā atbalsta mehānismam uz TREA balstītām pašu kapitāla prasībām, novērtējot pārmērīgas sviras risku, kompetentajām iestādēm jākoncentrējas uz potenciāliem būtiskiem neaizsargātības faktoriem, kurus nesedz vai nepietiekami sedz Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktās pašu kapitāla prasības, kurām var būt nepieciešami korektīvi pasākumi attiecībā uz iestādes uzņēmējdarbību, kas nebija paredzēta tās uzņēmējdarbības plānā.

326. Novērtējot pārmērīgas sviras risku, kompetentajām iestādēm jāņem vērā visi turpmāk minētie aspekti un jāpielāgo katra aspekta novērtējuma detalizētības pakāpe atbilstoši tā nozīmīgumam attiecīgajai iestādei:

a. pārmērīgas sviras riska elementi, kuri uzskatāmi par nesegtiem vai nepietiekami segtiem ar sviras rādītāja pašu kapitāla prasību, kas noteikta Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktā, jo īpaši šādu iemeslu dēļ:

[42] Vismaz 56,25 % pirmā līmeņa pamata un vismaz 75 % pirmā līmeņa kapitāla.

i. regulējuma arbitrāža/sviras rādītāja optimizācija, apmainoties ar riska darījumiem, kas uzskaitīti sviras rādītājā, attiecībā uz ekonomiski līdzīgiem riska darījumiem,

ii. regulējuma arbitrāža/optimizācija, samazinot sviras rādītāja risku, kas izpaužas kā darījumu apjoma pagaidu samazinājums galvenajos finanšu tirgos (jo īpaši naudas tirgū attiecībā uz konkrētām darbībām, piemēram, VFD, kā arī atvasināto instrumentu tirgū), ap atsauces datumiem, kā rezultātā tiek sagatavoti ziņojumi un publiskoti paaugstināti sviras rādītāji ("radot veiksmīgas darbības ilūziju");

iii. uzņēmējdarbības modeļa, uzņēmējdarbības vai citu bankas īpatnību īpašās iezīmes, kas vai nu palielina vai samazina apmēru, kādā iestāde ir pakļauta pārmērīgas sviras riskam, bet kuras nav ietvertas vai nav pietiekami iekļautas sviras rādītāja aprēķinā. Kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāapsver lieli riska darījumi ar kapitāla vērtspapīru vai īso pozīciju pārdotajiem iespēju līgumiem, izmantojot kredītu atvasinātos instrumentus, kuriem var būt paaugstināta pakļautība maksimālajiem zaudējumiem, jo šīs pozīcijas nav pilnībā iekļautas sviras rādītāja riska darījumos (pretstatā, piemēram, pārdotajiem kredītu atvasinātajiem instrumentiem), un koncentrācija konkrētos ārpusbilances posteņos, ja iestādes uzņēmējdarbībai raksturīgās īpatnības var palielināt izņemšanas svārstīgumu;

b. pārmērīgas sviras riska elementi, kas ir skaidri izslēgti no sviras rādītāja pašu kapitāla prasības vai nav skaidri iekļauti sviras rādītāja pašu kapitāla prasībā, tostarp Regulas (ES) Nr. 575/2013 429.a pantā uzskaitīto izņēmumu dēļ, jo īpaši, ja pastāv bažas par turpmākas atbilstības novērtējumu attiecībā uz šo izslēgšanu un ja paļaušanās uz vienu izslēgšanu iestādei ir ļoti nozīmīga un izslēgtā summa ir nepamatoti svārstīga;

c. izmaiņas iestādes sviras rādītājā un tā sastāvdaļās, tostarp pašreizējo un turpmāko gaidāmo zaudējumu sagaidāmā ietekme uz sviras rādītāju, ņemot vērā iestādes uzņēmējdarbības modeli.

7.3.2. P2R-LR noteikšana

327. Kompetentajām iestādēm P2R-LR jānosaka kā starpība starp kapitālu, kas uzskatāms par pietiekamu, lai segtu pārmērīgas finanšu sviras risku, un pašu kapitāla prasībām attiecībā uz finanšu sviras rādītāju, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktā. Šī summa nevar būt negatīva.

328. Nosakot P2R-LR, kompetentajām iestādēm jo īpaši jāņem vērā:

a) pārmērīgas sviras riska elementi, kas uzskatāmi par nesegtiem vai nepietiekami segtiem ar sviras rādītāja pašu kapitāla prasību, kas noteikta Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktā, īpaši gadījumos, kad 325. un 326. punktā aprakstīto aspektu novērtējums liecina par augstu neaizsargātību salīdzinājumā ar sviras rādītāja riska darījumiem;

b) pārmērīgas sviras riska elementi, kas ir skaidri izslēgti no sviras rādītāja pašu kapitāla prasības vai nav skaidri iekļauti sviras rādītāja pašu kapitāla prasībā, tostarp saistībā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 429.a panta 1. punktā uzskaitītajiem izņēmumiem, kas novērtēti saskaņā ar 326. punkta b) apakšpunktu. Kompetentajām iestādēm jānosaka P2R-LR tikai

tajos gadījumos, kad konkrētas izslēgšanas īpaši plaša izmantošana rada tādu sviras rādītāja līmeni, kas pienācīgi neatspoguļo risku, ar ko saskaras iestāde.

329. Kompetentajām iestādēm ir jāidentificē, jānovērtē un jākvantificē pārmērīgas sviras risks, izmantojot 302. un 303. punktā minētos informācijas avotus un metodes, ciktāl tie ir būtiski attiecībā uz šo risku.

7.3.3. P2R-LR sastāvs

330. Kompetentajām iestādēm P2R-LR ir jāpieskaita minimālajai pirmā līmeņa kapitāla sviras rādītāja prasībai. Lai izpildītu šo papildu prasību, iestādēm vajadzētu būt iespējai izmantot arī jebkuru pirmā līmeņa kapitālu.

331. Vajadzības gadījumā un ņemot vērā iestāžu konkrētos apstākļus, kompetentās iestādes var nolemt pieprasīt, lai iestādes segtu P2R-LR ar augstākas kvalitātes kapitālu, nekā noteikts iepriekšējā punktā. Šāds lēmums ir skaidri jāpamato, uzsverot konkrētos apstākļus, kas to izraisījuši, un ņemot vērā iestādes individuālo riska situāciju, kā arī apsverot gadījumus, kad pārmērīgas sviras riska īstenošanās gadījumā potenciālo zaudējumu segšanai var būt nepieciešams augstākas kvalitātes kapitāls.

7.4. Saskaņošana ar kapitāla rezervēm un visām makroprudenciālajām prasībām

332. Nosakot 2. pīlāra prasības (vai citus kapitāla pasākumus), kompetentajām iestādēm tās jāsaskaņo ar jebkādām spēkā esošajām kapitāla rezervju prasībām, ja tiek risināti tie paši riski vai risku elementi. Kompetentajām iestādēm nevajadzētu noteikt 2. pīlāra prasības vai citus kapitāla pasākumus (tostarp P2G) gadījumos, kad konkrētais risks jau tiek segts ar īpašām kapitāla rezervju prasībām. Jebkurām 2. pīlāra prasībām vai citiem kapitāla pasākumiem jābūt specifiskiem attiecīgajai iestādei, un tie nedrīkst aptvert makroprudenciālos vai sistēmiskos riskus.

7.5. TSCR, TSLRR, OCR un OLRR noteikšana

333. Kompetentajām iestādēm jānosaka un jāizsaka TSCR attiecībā uz pirmā līmeņa pamata kapitālu, pirmā līmeņa kapitālu un kopējo pašu kapitālu saskaņā ar 14. tabulu:

14. tabula. TSCR noteikšana CET1, T1 un kopējā pašu kapitāla izteiksmē

	TSCR = AB	
	Komponents (a)	**Komponents (b)**
Attiecībā uz pirmā līmeņa pamata kapitālu	Pašu kapitāla prasība saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta a) apakšpunktu	P2R ir jāiekļauj pirmā līmeņa pamata kapitālā saskaņā ar 7.2. iedaļu
Attiecībā uz pirmā līmeņa kapitālu	Pašu kapitāla prasība saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta b) apakšpunktu	P2R, kas jātur pirmā līmeņa kapitālā saskaņā ar 7.2. iedaļu
Kopējā pašu kapitāla izteiksmē	Pašu kapitāla prasība saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta c) apakšpunktu	Kopējais P2R lielums, kas noteikts saskaņā ar 7.2. iedaļu

334. Kompetentajām iestādēm jānosaka TSLRR (attiecībā uz pirmā līmeņa kapitālu) kā summa, ko veido:

    a. sviras rādītāja pašu kapitāla prasība saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta d) apakšpunktu;

    b. papildu pašu kapitāls, kas nepieciešams, lai novērstu pārmērīgas sviras risku (noteikts saskaņā ar 7.3. iedaļā izklāsītajiem kritērijiem).

335. Ja kompetentās iestādes pieprasa iestādēm segt P2R-LR ar augstākas kvalitātes kapitālu saskaņā ar 331. punktu, tām jānosaka TSLRR (pirmā līmeņa pamata kapitāla izteiksmē) kā daļa no papildu pašu kapitāla, kas minēts iepriekšējā b) apakšpunktā un ko kompetentā iestāde pieprasa turēt pirmā līmeņa pamata kapitāla veidā.

336. Apsverot iespēju pieprasīt augstāku kapitāla kvalitāti, kompetentajām iestādēm jācenšas izvairīties no pārklāšanās ar citām spēkā esošām prasībām attiecīgajā prasību kopumā, kas balstās uz TREA vai uz sviras rādītāju, kā arī ar minimālo pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasībām (MREL).

337. Kompetentajām iestādēm OCR jānosaka kā summa, ko veido:

    a. TSCR;

    b. apvienoto kapitāla rezervju prasības.

338. Kompetentajām iestādēm jānosaka OLRR kā summa, ko veido:

    a. TSLRR;

    b. G-SNI sviras rādītāja rezerves prasība saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1.a punktu.

339. Kompetentajām iestādēm nevajadzētu izmantot citus ieteikumus un instrumentus, kā tikai tos, kas izmantoti pašu kapitāla noteikšanai (kā definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 otrā daļā) TSCR, TSLRR, OCR vai OLRR novērtēšanā/aprēķināšanā.

7.6. Prasību izpilde stresa apstākļos – P2G un P2G-LR izmantošana stresa testu kvantitatīvo rezultātu aplūkošanai

340. Kompetentajām iestādēm, veicot stresa testus, jānosaka iestādes pašu kapitāla pietiekamība (apjoms un struktūra) stresa apstākļos, kā arī jāizvērtē, vai ir nepieciešami uzraudzības pasākumi, tostarp P2G, P2G-LR, pārskatīta kapitāla plānošana un citi pasākumi, lai novērstu iespējamo nepietiekamību. Lai novērtētu kapitāla pietiekamību stresa apstākļos, kompetentajām iestādēm ir jāapsver:

    a. iestāžu stresa testu un uzraudzības stresa testēšanas kvalitatīvo rezultātu (piemēram, riska pārvaldē un kontrolē apzināto nepilnību) izmantošana;

    b. iestāžu stresa testu kvantitatīvo rezultātu izmantošana, ja ICAAP tiek uzskatīts par uzticamu, un uzraudzības stresa testu izmantošana saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 100. pantu, kā noteikts 11. sadaļā, ietverot, piemēram:

        i. noteikts iestādēm īstenojams īpašus "enkuru" scenārijs / pieņēmumu izteikšana;

        ii. veicot sistēmas mēroga stresa testus ar konsekventu metodiku un scenārijiem, ko īsteno vai nu iestādes, vai uzraudzības iestādes.

341. Kompetentajām iestādēm stresa testu kvantitatīvie rezultāti jāatzīst par atbilstošiem saistībā ar iestādes pašu kapitāla pietiekamību un kvalitāti un jānosaka, vai pašu kapitāla apmērs un kvalitāte ir pietiekama, lai segtu piemērojamās kapitāla prasības, kā arī jo īpaši:

    a. OCR, tostarp apvienoto rezervju prasības saskaņā ar pamatscenāriju turpmākā (vismaz divu gadu) periodā;

    b. TSCR nelabvēlīgos scenārijos turpmākā periodā, kas ilgs vismaz divus gadus.

342. Kompetentajām iestādēm ir jānosaka P2G un P2G-LR, un gadījumos, kad šīs noteikšanas rezultātā tiek iegūta pozitīva vērtība, tām ir jānosaka P2G vai P2G-LR, lai risinātu uzraudzības jomā radušās bažas par iestādes jutīgumu pret nelabvēlīgiem scenārijiem, kas izmantoti uzraudzības stresa testos. P2G nedrīkst izmantot, lai segtu riskus vai riska elementus, kas jau ir segti ar P2R saskaņā ar 7.2. iedaļu. Tāpat P2G-LR nedrīkst izmantot, lai segtu tos pārmērīgas finanšu sviras riska aspektus, kas saskaņā ar 7.3. iedaļu jau ir iekļauti P2R-LR.

343. P2G līmenim jānodrošina aizsardzība pret iespējamu TSCR pārkāpumu nelabvēlīgā scenārijā. Līdzīgi arī P2G-LR līmenim jānodrošina aizsardzība pret TSLRR pārkāpumu nelabvēlīgā scenārijā. Ja uzraudzības stresa testu kvantitatīvie rezultāti liecina, ka iestāde negatīva stresa testa scenārija gadījumā, visticamāk, nepārkāps savu TSCR, kompetentās iestādes var izlemt, ka nenoteiks P2G. Kompetentās iestādes var arī nolemt nenoteikt P2G-LR, ja nelabvēlīga stresa testa scenārijā nav gaidāms, ka tiks pārkāpta TSLRR.

344. Kompetentajām iestādēm jānosaka un jāiestata P2G un P2G-LR, pamatojoties uz attiecīgo uzraudzības stresa testu nelabvēlīgā scenārija rezultātiem, tostarp ES mēroga stresa testiem, ko veikusi EBI, vai citiem attiecīgiem uzraudzības stresa testiem, kas veikti sistēmas līmenī ar vismaz divu gadu prognozēšanas periodu.

345. Pamatojoties uz proporcionālas pieejas piemērošanu iestādēm, kas nav 1. kategorijas iestādes, un pārrobežu grupu meitasuzņēmumiem, kompetentās iestādes P2G un P2G-LR noteikšanas un atjaunināšanas nolūkā var apsvērt iespēju izmantot vienkāršotu uzraudzības stresa testu (piemēram, izmantojot uzraudzības iestāžu noteiktus "enkura" scenārijus, jutības analīzi, lejupējus stresa testus, ko veikušas izraudzītās iestādes, un portfeļa līmeņa ietekmi, kuru rada konsolidētā līmeņa stresa testi), iepriekšēju uzraudzības stresa testu rezultāti vai iestāžu stresa testi saskaņā ar 340. punktu. Vienkāršotos uzraudzības stresa testus var veikt individuāli, nevis kā daļu no visas sistēmas.

346. Kompetentajām iestādēm ir jāaprēķina un jānosaka P2G un P2G-LR saskaņā ar 2.4. iedaļā noteikto minimālas iesaistes modeli. Proti, P2G un P2G-LR aprēķināšanas un noteikšanas regularitātei ir jāatbilst kapitāla pietiekamības novērtēšanas regularitātei saskaņā ar SREP minimālas iesaistes modeli.

347. Neatkarīgi no iepriekšējā punkta:

a. izvērtē, vai esošie P2G un P2G-LR joprojām ir piemēroti, tiklīdz ir pieejami jaunu uzraudzības stresa testu rezultāti, un vajadzības gadījumā tos pārskata;

b. var noteikt P2G un P2G-LR tikai reizi divos gados, nevis katru gadu, tostarp arī 1. kategorijas SREP iestādēm. Tomēr nākamajā gadā pēc P2G noteikšanas kompetentajām iestādēm, pamatojoties uz visu attiecīgo informāciju, tostarp iepriekšējo uzraudzības stresa testu rezultātiem, kopā ar papildu jutīguma analīzi (t. i., vienkāršotiem uzraudzības stresa testiem) ir jānovērtē, vai P2G un P2G-LR joprojām ir aktuāli vai ir jāatjaunina.

348. Nosakot P2G līmeni, kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka tas ir pietiekams, lai segtu vismaz gaidāmo maksimālo stresa ietekmi; šī ietekme jāaprēķina, pamatojoties uz pirmā līmeņa pamata kapitāla (CET1) rādītāja izmaiņām (t. i., ņemot vērā gan pirmā līmeņa pamata kapitāla, gan TREA izmaiņas) stresa scenārija nelabvēlīgākajā gadā un ņemot vērā piemērojamo kapitāla prasību līmeni. Maksimālā stresa ietekme P2G noteikšanas nolūkā jāsaprot kā starpība starp zemāko pirmā līmeņa pamata attiecību nelabvēlīgajā scenārijā stresa testa periodā un faktisko pirmā līmeņa pamata attiecību sākuma punktā.

349. Nosakot P2G-LR lielumu, maksimālā stresa ietekme jāaprēķina, pamatojoties uz pirmā līmeņa kapitāla izmaiņām vissliktākajā stresa gadā un ņemot vērā piemērojamās sviras rādītāja kapitāla prasības. Lai aprēķinātu P2G-LR, maksimālā stresa ietekme jāsaprot kā starpība starp zemāko sviras rādītāju nelabvēlīgajā scenārijā stresa testa periodā un faktisko sviras rādītāju sākumpunktā.

350. Kompetentajām iestādēm jāiegūst katrai iestādei specifiskais P2G sākumpunkts, izmantojot kompensējošus elementus, kas jau sedz riskus, kuri atspoguļoti maksimālajā stresa ietekmē. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jākompensē attiecīgie pasākumi, jo īpaši kapitāla saglabāšanas rezerves saskaņā ar 354. punktu. Turklāt, nosakot P2G un P2G-LR sākumpunktus, kompetentās iestādes attiecīgā gadījumā var apsvērt citas maksimālā stresa ietekmes korekcijas saistībā ar statisko bilances pieņēmumu vai atšķirīgo laikposmu starp stresa testu un sākumpunkta laiku.

351. Nosakot P2G un P2G-LR, kompetentajām iestādēm jānodrošina atbilstoša saikne starp to attiecīgajiem sākumpunktiem, kā arī to galīgajām vērtībām. Šajā nolūkā tās var nolemt izmantot diapazonu pieeju, lai klasificētu iestādes saskaņā ar P2G un P2G-LR sākumpunktiem, pamatojoties uz attiecīgajiem uzraudzības stresa testiem, kas aprakstīti 344. punktā, vai pamatojoties uz citām pieejām, kas izklāstītas 345. punktā. Līdz ar to kompetentās iestādes katrai grupai var piešķirt fiksētu diapazonu P2G vai P2G-LR līmeņiem un galīgo P2G un P2G-LR noteikt piešķirtās kopas diapazonā vai izņēmuma kārtā ārpus attiecīgās kopas diapazona, pamatojoties uz iestādei specifiskiem apsvērumiem. Kompetentajām iestādēm jācenšas izvairīties no strauja krituma efekta starp kopām, piemēram, pieļaujot blakus esošo grupu P2G vai P2G-LR līmeņu daļēju pārklāšanos, un tām jānodrošina, ka rezultātā iegūtais galīgais P2G un P2G-LR līmenis atbilst tieši konkrētajai iestādei.

352. Nosakot galīgās P2G un P2G-LR vērtības, kompetentajām iestādēm, ja tas ir būtiski un iespējams, jāņem vērā šādi faktori:

a. gads, kurā vērojama maksimālā stresa ietekme attiecībā pret stresa testos izmantoto scenāriju sākumpunktu un laika periodu;

b. uzticama iestādes stresa testa rezultāti, ņemot vērā konkrētās scenārija definīcijas un pieņēmumus, jo īpaši tad, ja tos uzskata par piemērotākiem iestādes uzņēmējdarbības modelim un riska profilam vai ja iekšējie scenāriji ir stingrāki par uzraudzības scenārijiem;

c. izmaiņas, kas notiek pēc stresa testa pēdējā termiņa un kas būtiski ietekmē iestādes riska profilu vai kapitāla pozīciju (piemēram, ienākumus nenesošu aizdevumu pārdošana). Šīs izmaiņas var ietvert riska profila starpposma izmaiņas, tostarp strukturālas izmaiņas iestādes darbībā vai bilancē;

d. iestādes vadības attiecīgās riska mazināšanas darbības, kas uzraudzības novērtējumā atzītas par ticamām un ļoti drošām;

e. informācija par uzraudzības iestāžu viedokli par uzraudzības stresa testu attiecināmību uz iestādes stratēģiju, finanšu plāniem un uzņēmējdarbības modeli;

f. samazināta noteiktība par iestādes faktisko jutīgumu pret nelabvēlīgiem scenārijiem;

g. jebkāda iespējama pārklāšanās ar P2R vai P2R-LR;

h. iestādes vispārējā atveseļošanas spēja, kā noteikts EBI pamatnostādnēs par vispārējo atveseļošanas spēju atveseļošanas plānošanā[43];

i. iestādes pieejamā pašu kapitāla kvalitāte (struktūra), tostarp sliktākajā stresa gadā;

j. tas, vai iestādei ir vai nav piemērota pārstrukturēšana vai noregulējums.

353. Nosakot P2G, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī tas, cik lielā mērā stresa testu scenāriji aptver visus būtiskos riskus, kas veido P2R TSCR ietvaros. Kompetentajām iestādēm jo īpaši ir jāņem vērā tas, ka makroekonomiskās lejupslīdes scenārijos var nebūt pilnīgi ņemti vērā daži riski, piemēram, pensiju risks vai daži kredīta koncentrācijas riska elementi (piemēram,

[43] EBI pamatnostādnes par vispārējo atgūšanas spēju atgūšanas plānošanā (EBA/GL/2023/06) – II sadaļa. VDAS novērtējums – "koriģēts VDAS"

individuālā koncentrācija), un tas var palielināt iespējamos zaudējumus negatīvajā scenārijā, kuru testē.

354. Turklāt kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā, cik lielā mērā spēkā esošās kopējo kapitāla rezervju prasības un citi piemērojamie pasākumi jau attiecas uz stresa testēšanā atklātajiem riskiem. Šajā sakarā kompetentajām iestādēm:

a. ir jākompensē P2G pret kapitāla saglabāšanas rezervēm (CCB), jo vēlāk P2G un CCB pārklāsies.

b. izņēmuma gadījumos un katrā konkrētā gadījumā jāieskaita P2G pretcikliskajā kapitāla rezervē (CCyB), lai gan principā starp tām nepārklāšanās nav gaidāma, ņemot vērā pamatriskus, kurus sedz attiecīgā rezerve un kuri ir iekļauti stresa testos izmantoto scenāriju izstrādē, un pēc apspriešanās ar makroprudenciālās uzraudzības iestādi;

c. nevajadzētu ieskaitīt P2G sistēmiskā riska rezervēs

d. (G-SNI/C-SNI rezerves un sistēmiskā riska rezerve), jo tās ir paredzētas risku segšanai, ko iestāde rada finanšu sistēmai;

e. nav jākompensē P2G-LR ar G-SNI sviras rādītāja rezerves prasību, kas noteikta Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1.a punktā;

f. var pārskatīt attiecīgajai iestādei paziņoto P2G, lai nodrošinātu, ka tās kalibrējums joprojām ir atbilstošs gadījumos, kad uz iestādi sāk attiekties rezultātu apakšējā robeža (output floor) saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104.b panta 4.a punktu.

355. Ja kompetentās iestādes nosaka P2G, tām šī prasība jāpievieno papildus OCR. Ja kompetentās iestādes nosaka P2G-LR, tām šī prasība; jāpievieno papildus OLRR. Kompetentajām iestādēm OCR un OLRR jāuzskata par diviem atsevišķiem prasību kopumiem. Tādējādi pieejamo pašu kapitālu var vienlaikus izmantot, lai izpildītu gan P2G, gan P2G-LR prasības.

7.7. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

356. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāsniedz viedoklis par to, vai esošie pašu kapitāla resursi nodrošina drošu segumu riskiem, kuriem ir vai varētu tikt pakļauta iestāde. Šie konstatējumi kopā ar dzīvotspējas vērtējumu, kas noteikts, pamatojoties uz 15. tabulā izklāstītajiem apsvērumiem, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā.

357. Nosakot kapitāla pietiekamības vērtējumu, kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāņem vērā vispārējās darbības atjaunošanas spējas vērtējums attiecībā uz kapitālu (vājš, atbilstošs ar iespējamu uzlabojumu iespēju vai apmierinošs), kā noteikts EBI pamatnostādņu par vispārējo darbības atjaunošanas spēju atveseļošanas plānošanā 41.–43. punktā[44]. Vispārējās darbības atjaunošanas spējas rezultāta ņemšana vērā saistībā ar kapitāla

[44] EBA/GL/2023/06

pietiekamību ir īpaši svarīga, ja vispārējais darbības atjaunošanas spējas vērtējums attiecībā uz kapitālu ir "vājš".

15. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot IRRBB vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1	Esošā pašu kapitāla apmērs un struktūra rada zema līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestāde var viegli izpildīt tai noteiktās P2G un P2G LR prasības. • Iestādes pašu kapitāla līmenis pietiekami pārsniedz OCR un OLRR, un ir paredzams, ka tāds saglabāsies arī nākotnē. • Stresa tests neatklāj vērā ņemamu risku attiecībā uz smagas, bet ticamas ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz pašu kapitālu vai aizņemto līdzekļu īpatsvaru. • Attiecīgos gadījumos nav traucēta brīva kapitāla plūsma starp grupas struktūrvienībām vai visu struktūrvienību kapitāls pietiekami pārsniedz uzraudzības prasības. • Iestādei ir ticams un izpildāms kapitāla plāns, kam vajadzības gadījumā ir potenciāls būt efektīvam. • Iestādes vispārējā darbības atjaunošanas spēja attiecībā uz kapitālu, kas izriet no uzraudzības novērtējuma, ir "apmierinoša". • Nepastāv būtisks/ļoti zems pārmērīgas sviras risks.
2	Esošā pašu kapitāla apjoms un struktūra rada vidēja–zema līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādei ir grūtības izpildīt P2G vai P2G LR. Vadības attiecīgās riska mazināšanas darbības minēto grūtību risināšanai ir atzītas par ticamām. • Iestāde gandrīz pārkāpj dažas no savām kapitāla rezervēm, bet joprojām acīmredzami pārsniedz tās TSCR un TSLRR. • Stresa tests atklāj zema līmeņa risku attiecībā uz smagas, bet ticamas ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz pašu kapitālu vai aizņemto līdzekļu īpatsvaru, bet pārvaldības darbības minēto grūtību risināšanai šķiet ticamas. • Attiecīgā gadījumā ir vai varētu būt nedaudz traucēta brīva kapitāla plūsma starp grupas sabiedrībām. • Iestādei ir ticams un izpildāms kapitāla plāns (lai gan tas ir saistīts ar risku), kas vajadzības gadījumā varētu būt efektīvs. • Iestādes vispārējā darbības atjaunošanas spēja attiecībā uz kapitālu, kas izriet no uzraudzības novērtējuma, ir "apmierinoša" vai "atbilstoša ar uzlabojumu iespējām". • Pastāv zems pārmērīgi aizņemto līdzekļu īpatsvara risks.
3	Esošā pašu kapitāla apmērs un struktūra rada vidēja–augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestāde neievēro tās P2G vai P2G LR. Pastāv bažas par vadības attiecīgajām riska mazināšanas darbībām minēto grūtību risināšanai.

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		• Iestāde neievēro kādu no savām kapitāla rezervēm. Pastāv iespēja, ka situācijas pasliktināšanās gadījumā iestāde pārkāps TSCR vai TSLRR. • Stresa testi atklāj vidēju risku attiecībā uz smagas, bet ticamas ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz pašu kapitālu vai aizņemto līdzekļu īpatsvaru. Pārvaldības darbības minēto grūtību risināšanai, iespējams, nav pietiekamas. • Attiecīgā gadījumā ir traucēta brīva kapitāla plūsma starp grupas struktūrvienībām. • Iestādei ir kapitāla plāns, kura efektivitāte ir maz ticama. • Iestādes vispārējā darbības atjaunošanas spēja attiecībā uz kapitālu, kas izriet no uzraudzības novērtējuma, ir "atbilstoša ar uzlabojumu iespējām" vai "vāja". • Pastāv vidējs pārmērīgi aizņemto līdzekļu īpatsvara risks.
4	Esošā pašu kapitāla apjoms un struktūra rada augstu riska līmeni iestādes dzīvotspējai.	• Iestāde nepilda noteiktos P2G (P2G LR vai apzināti nav ieviesusi P2G vai P2G LR) un nespēs tos izpildīt tuvākajā nākotnē. Vadības attiecīgās riska mazināšanas darbības minēto grūtību risināšanai nav atzītas par ticamām. • Iestāde gandrīz pārkāpj TSCR vai TSLRR. • Stresa testos atklājas, ka TSCR vai TSLRR tiktu pārkāptas drīz pēc smagas, taču iespējamas ekonomikas lejupslīdes sākuma. Pārvaldības darbības to nespēs pienācīgi risināt. • Attiecīgā gadījumā ir traucēta brīva kapitāla plūsma starp grupas struktūrvienībām. • Iestādei nav kapitāla plāna, vai tās kapitāla plāns ir acīmredzami nepietiekams. • Iestādes vispārējā darbības atjaunošanas spēja attiecībā uz kapitālu, kas izriet no uzraudzības novērtējuma, ir "vāja". • Pastāv augsts pārmērīgi aizņemto līdzekļu īpatsvara risks.

358. Tālāk esošajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var veikt gadījumā, ja tiek konstatēti trūkumi iestādes kapitāla pietiekamībā, tostarp stresa apstākļos. Kompetentajām iestādēm vajadzētu lemt par uzraudzības pasākuma veidu, pamatojoties uz tā efektivitāti attiecībā uz konkrēto konstatēto trūkumu. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus vai to kombināciju, ja tos uzskata par piemērotākiem konstatēto trūkumu novēršanai.

16. tabula. Iespējamie un neizsmeļošie uzraudzības pasākumi attiecībā uz kapitāla pietiekamību

Iespējamie uzraudzības pasākumi, ko kompetentās iestādes var veikt saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a), c), h), i) un j) apakšpunktu – Kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei:
A. noteikt papildu pašu kapitāla prasības, nosakot TSCR un, ja nepieciešams, aprēķinot P2G;
B. iesniegt ticamu kapitāla plānu, kas risina risku, ka netiks izpildītas tai piemērojamās kapitāla prasības, ja stresa testu kvantitatīvie rezultāti liecina, ka saskaņā ar konkrētajiem stresa scenārijiem iestāde nespēs izpildīt šīs prasības, un noteikt termiņu šā plāna īstenošanai;
C. vajadzības gadījumā veikt izmaiņas kapitāla plānos, tostarp ierosinātajos pārvaldības pasākumos, vai veikt papildu riska mazināšanas pasākumus, kas kļūtu aktuāli, ņemot vērā scenārijus un pašreizējos makroekonomiskos apstākļus;
D. ierobežot mainīgo atalgojumu kā procentuālo daļu no neto ieņēmumiem, ja tas nav saderīgs ar stabilas kapitāla bāzes uzturēšanu;
E. ierobežot vai sašaurināt savu uzņēmējdarbību vai operācijas vai atbrīvoties no darbībām, kuras rada pārmērīgus riskus tās stabilitātei;
F. samazināt risku, kas raksturīgs noteiktām iestāžu darbībām, produktiem un sistēmām, tostarp trešo personu sniegtajām darbībām;
G. izmantot tīro peļņu pašu kapitāla stiprināšanai;
H. ierobežot vai aizliegt peļņas sadali vai procentu maksājumus akcionāriem, dalībniekiem vai pirmā līmeņa papildu kapitāla instrumentu turētājiem, ja šāds aizliegums nav saistību neizpildes gadījums;
I. uzlikt papildu vai biežākas pārskatu sniegšanas prasības, tostarp pārskatu sniegšanu par pašu kapitālu un sviras rādītāju.

359. Novērtējot kapitāla plāna vai pārskatītā kapitāla plāna ticamību saskaņā ar 16. tabulas B un C punktu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā šādi kritēriji:

    a. tas aptver visu pieņemto stresa testu laika horizontu;

    b. tajā ir ierosināts ticamu pasākumu kopums situācijas mazināšanai un pārvaldībai, piemēram, dividenžu izmaksas ierobežošana u. c.;

    c. iestāde ir gatava un spējīga īstenot šādas darbības, lai novērstu piemērojamo kapitāla prasību pārkāpumus sistēmas mēroga stresa testos;

    d. vai uz riska mazināšanas un pārvaldības darbībām attiecas kādi juridiski vai ar reputāciju saistīti ierobežojumi, piemēram, pretrunīgu vai konfliktējošu iepriekšēju publisku paziņojumu dēļ (piemēram, par dividenžu politiku, uzņēmējdarbības plāniem un vēlmi uzņemties risku);

    e. iespējamība, ka riska mazināšanas un pārvaldības darbības ļautu iestādei pilnīgi izpildīt tai piemērojamās kapitāla prasības atbilstošā termiņā;

    f. ierosinātās darbības lielākoties atbilst makroekonomiskajiem apsvērumiem un zināmām turpmākām regulatīvajām izmaiņām, kas skar iestādi pieņemto negatīvo scenāriju tvēruma un perioda robežās; un

    g. dažādas darbības atjaunošanas iespējas un to analīze, kā izklāstīts iestādes darbības atveseļošanas plānā.

360. Kompetentajām iestādēm ir jāprasa, lai iestādes īsteno pārskatīto kapitāla plānu, tostarp papildu izmaiņas, ko veic, pamatojoties uz uzraudzības novērtējuma rezultātiem un dialogu ar iestādi.

8. sadaļa. Likviditātes un finansējuma risku novērtēšana un SREP likviditātes un finansējuma novērtējums

8.1. Vispārīgi apsvērumi

361. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes būtiskie likviditātes un finansējuma riski un tas, vai iestādes likviditāte un finansējums nodrošina pienācīgu novērtēto risku segumu. Šīs sadaļas mērķis ir nodrošināt metodikas, kas jāņem vērā, novērtējot individuālos riskus, riska pārvaldību un kontroli. Tas nav paredzēts kā izsmeļošs saraksts un ļauj kompetentajām iestādēm, novērtējot iestādes likviditāti un finansējumu, ņemt vērā citus papildu kritērijus, kas, pamatojoties uz to pieredzi un attiecīgās iestādes specifiku, var tikt uzskatīti par būtiskiem.

362. Novērtējot piemītošo likviditātes un finansējuma risku, kā arī likviditātes un finansējuma riska iekšējās kontroles sistēmas atbilstību, kompetentajām iestādēm cita starpā jāizvērtē iestādes vispārējā atbilstība tiesību aktiem, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

363. Metodika ietver sešas galvenās sastāvdaļas:

a. raksturīgā likviditātes riska novērtējums (8.2. iedaļa);
b. raksturīgā finansējuma riska novērtējums (8.3. iedaļa);
c. likviditātes un finansējuma riska pārvaldības un kontroles sistēmas novērtējums (8.4. iedaļa);
d. konstatējumu kopsavilkums un vērtējums attiecībā uz likviditāti un finansējuma pietiekamību (8.5. iedaļa);
e. potenciālo SREP likviditātes un finansējuma riska rādītāju noteikšana (8.6. sadaļa);
f. kvantitatīvu likviditātes un finansējuma prasību salīdzinošā novērtēšana un noteikšana (8.7. iedaļa).

364. Novērtēšanas process ir attēlots grafiski 3. attēlā.

3. attēls. Likviditātes un finansējuma risku novērtējuma elementi

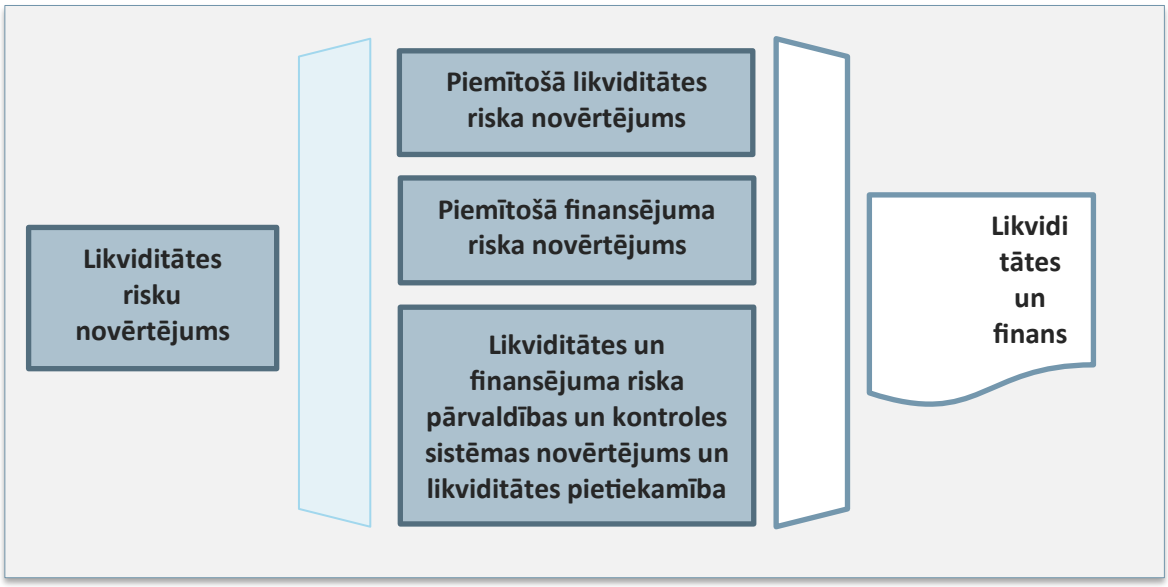

365. Novērtējot likviditātes un finansējuma riskus, kompetentajām iestādēm cita starpā jāizvērtē iestādes likviditātes seguma rādītājs (LCR), kā noteikts Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2015/61[44], neto stabilā finansējuma rādītājs (NSFR), kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 sestās daļas IV sadaļā, kā arī iestādes ILAAP. Tām jāņem vērā arī ieteikumi, pamatnostādnes un norādījumi, kas ietverti EBI publicētajos LCR un NSFR ieviešanas ziņojumos, kā arī makroprudenciālo iestāžu vai ESRK izdotie brīdinājumi un ieteikumi. Tomēr šīs pamatnostādnes paplašina novērtēšanas jomu ārpus šīs minimālās prasības, lai ļautu kompetentajām iestādēm izveidot visaptverošu priekšstatu par riskiem.

366. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, lai novērtējumā tiktu pievērsta uzmanība tam, kā iestādes uzņēmējdarbības modelis ietekmē tās likviditātes un finansējuma riska profilu, ņemot vērā saskaņā ar 4. sadaļu veiktās biznesa modeļa analīzes rezultātus. To darot, tām jāpievērš uzmanība tam, kā iestādes uzņēmējdarbības modelis laika gaitā ir mainījies un vai tas ir izraisījis jebkādus paaugstinātus riskus. Kompetentajām iestādēm jāuzrauga galvenie kvantitatīvie rādītāji, lai konstatētu tendences un iegūtu informāciju šai analīzei.

367. Lai palīdzētu kvantitatīvi novērtēt iestādes likviditātes un finansējuma riskus, kā arī to pietiekamību, kompetentajām iestādēm jāņem vērā 8.7. iedaļā sniegtās papildu pamatnostādnes par salīdzinošo analīzi un kvantitatīvo likviditātes un finansējuma prasību noteikšanu.

368. Kompetentās iestādes izvērtē arī jebkādu informāciju, kas varētu ietekmēt likviditāti un finansējuma stāvokli (piemēram, informāciju, ko sniedz NILL/TFN kompetentās iestādes).

369. Pārskatot iestādes likviditātes un finansējuma riska pārvaldības organizatorisko un riska pārvaldības pasākumu kvalitāti, kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka tie attiecas uz visām tās būtiskajām juridiskajām personām, filiālēm un meitasuzņēmumiem.

370. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā VSP risku ietekme uz raksturīgajiem likviditātes un finansējuma riskiem, kā arī likviditātes un finansējuma riska pārvaldības un kontroles sistēmas atbilstība saistībā ar VSP riskiem, piešķirot prioritāti vides riskiem.

371. Katra atsevišķā riska novērtējuma rezultāti jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā, kas sniedz skaidrojumu par galvenajiem risku virzītājspēkiem un riska vērtējumu, kā aprakstīts turpmākajās iedaļās.

8.2. Piemītošā likviditātes riska novērtējums

372. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes īstermiņa un vidēja termiņa likviditātes risks atbilstīgos laika posmos, tai skaitā vienas dienas perioda ietvaros, lai nodrošinātu, ka iestāde uztur pietiekamas likviditātes rezervju līmeņus, gan parastos, gan stresa apstākļos. Šis novērtējums ietver šādus elementus:

    a. likviditātes vajadzību novērtējums īstermiņā un vidējā termiņā;
    b. tekošās dienas likviditātes riska novērtējums;
    c. likviditātes rezervju un kompensējošās spējas novērtējums;
    d. uzraudzības iestāžu likviditātes stresa testi.

373. Lai novērtētu likviditātes vajadzības, rezerves un kompensējošo spēju normālos apstākļos, kompetentajām iestādēm analīze jāpamato ar datiem no pārskatu veidlapām par papildu uzraudzības rādītājiem, kā norādīts ITS par uzraudzības pārskatiem. Novērtējot likviditātes vajadzības stresa apstākļos, kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā arī darbības, ko iestādes var veikt, lai saglabātu savu reputāciju/franšīzi. Jāņem vērā reputācijas ietekme uz lieliem vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības darījumu partneriem, tostarp tiem, kas varētu rasties, izmantojot sociālos vai citus kanālus. Kompetentās iestādes var veikt mazāk detalizētu tekošās dienas likviditātes riska novērtēšanu un likviditātes stresa testēšanu, ja šie riska avoti nav tik būtiski, jo īpaši 3. un 4. kategorijas iestādēm, un ņemot vērā ILAAP rezultātus.

Likviditātes vajadzību novērtēšana īstermiņā un vidējā termiņā

374. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes likviditātes vajadzības īstermiņā un vidējā termiņā gan parastos, gan stresa apstākļos. Tām jāņem vērā ietekme uz iestādes likviditātes vajadzībām stresa apstākļos pirms 30 dienām, piemēram, laikposmā no 30 dienām līdz 3 mēnešiem, kā arī pēc, piemēram, trim līdz divpadsmit mēnešiem, kad pastāv smagi, bet ticami stresa apstākļi, kas ietver gan specifiskus, gan visam tirgum raksturīgus, gan kombinētus satricinājumus. Kompetentajām iestādēm arī jāanalizē likviditātes vajadzību apjoms, atrašanās vieta un valūta, kā arī satricinājumu atsevišķā ietekme dažādās būtiskajās valūtās, lai ņemtu vērā valūtas konvertējamības risku un risku, ka varētu rasties traucējumi piekļuvē ārvalstu valūtas tirgiem (ieskaitot specifiskus apstākļus, piemēram, piekļuves zaudēšanu korespondentbankas kontam, kas denominēts ārvalstu valūtā).

375. Kompetentajām iestādēm jāatbalsta īstermiņa likviditātes riska novērtēšana, analizējot LCR, kā noteikts Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2015/61, tostarp pārbaudot, vai LCR tiek pareizi

aprēķināts un paziņots un vai tas atbilstoši atspoguļo iestādes likviditātes vajadzību segumu. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iestādes periodiski pārbauda savu spēju katru dienu ziņot par LCR, lai pārliecinātos, ka iestādes vajadzības gadījumā spēs sniegt ticamus datus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 414. pantu.

376. Novērtējot satricinājumu ietekmi uz iestādes likviditātes vajadzībām, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā visus iestādes likviditātes riska būtiskos avotus, jo īpaši:

a. iespējamība, ka jebkura piemērojamā ES regulatīvā prasība varētu nepietiekami precīzi noteikt iestādes likviditātes vajadzības gadījumā, kad tiek piemērots attiecīgajai prasībai paredzētais stresa scenārijs, tostarp gadījumos, kad termiņi ir īsāki par 30 dienām;

b. riski, kas saistīti ar vairumtirdzniecības darījumu partneriem attiecībā uz bilances posteņiem un finansējuma koncentrāciju. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā tāda finansējuma svārstīgums, ko sniedz darījumu partneri, kuri visi pieder visbūtiskākajām apkalpotajām nozarēm un iespējamiem kaitīgās ietekmes riskiem. Šajā sakarā īpaša uzmanība ir jāpievērš finansējumam, kas apkopots, izmantojot jaunus uzņēmējdarbības virzienus un izplatīšanas kanālus, kā arī no klientiem, kuri veic darbības, kas rada paaugstinātu riska līmeni (kriptoaktīvu emitenti un pakalpojumu sniedzēji);

c. riski, kas rodas saistībā ar iespējamām naudas plūsmām/ārpusbilances posteņiem (piemēram, kredītlīnijām, papildu nodrošinājuma pieprasījumiem) un darbībām (piemēram, likviditātes atbalsts nekonsolidētiem īpašam nolūkam izveidotiem uzņēmumiem, kas pārsniedz līgumiskās saistības;

d. līdzekļu ieplūdi un aizplūdi uz bruto pamata, kā arī neto pamata: ja pastāv ļoti augsta ieplūde un aizplūde, kompetentajām iestādēm vajadzētu pievērst īpašu uzmanību iestādes riskam, ja ieplūde netiek saņemta, kad paredzēts, pat tad, ja ir ierobežots neto aizplūdes risks;

e. riskus, kas rodas saistībā ar mazumtirdzniecības darījumu partneriem, tostarp finansējuma koncentrāciju. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāizmanto mazumtirdzniecības noguldījumu klasifikācijas dažādās riska kategorijās metodika saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/61 24. un 25. pantu;

f. risku, ka pārmērīgs risks vidēja termiņa un ilgtermiņa finansējuma profilā negatīvi ietekmēs darījumu partneru uzvedību, kas saistīti ar īstermiņa likviditātes pozīciju;

g. risku, kas rodas saistībā ar fiduciāriem noguldījumiem[45].

377. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka, novērtējot iestādes īstermiņa likviditātes vajadzības, tiek ņemta vērā digitalizācijas ietekme (tostarp, piemēram, tūlītējie maksājumi) un iespēja, ka informācijas izplatīšanās sociālajos tīklos var paātrināt naudas izņemšanu stresa scenārijā.

[45] Paraugprakse ir pieejama EBI ziņojumā: Likviditātes seguma rādītāja īstenošanas uzraudzība ES — Otrais ziņojums (EBA/REP/2021/07).

Tekošās dienas likviditātes riska novērtējums

378. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes pakļautība tekošās dienas likviditātes riskam izvēlētajā laika periodā. Attiecībā uz visām pārējām iestādēm, ja šo riska avotu uzskata par būtisku, šajā novērtējumā jāiekļauj vismaz novērtējums par tekošās dienas likviditāti, kas ir pieejama vai pieejama parastos apstākļos, kā arī finanšu vai operacionālā stresa apstākļos (piemēram, IT traucējumi, juridiskie ierobežojumi līdzekļu pārskaitīšanai, piekļuves korespondentbankas pakalpojumiem un/vai tīrvērtes pakalpojumiem apturēšana/izbeigšana attiecībā uz valūtām, precēm vai instrumentiem, kas ir nozīmīgi iestādei). Šajā sakarā jo īpaši jāņem vērā tas, ka stresa situācijās iestādes palielinātās dienas laikā nepieciešamās nodrošinājuma prasības var ierobežot tās spēju nepieciešamības gadījumā izmantot likviditātes rezervi, lai segtu stresa apstākļos radušos naudas aizplūdes.

379. Jurisdikcijām, kurās ziņošana par dienas risku vēl nav pieejama, kompetentajām iestādēm jāpaļaujas uz pašas iestādes tekošās dienas likviditātes riska analīzi.

Likviditātes rezervju un kompensējošās spējas novērtējums

380. Kompetentajām iestādēm viena mēneša laikā, kā arī dažādos laika termiņos (iespējams, līdz pat vienam gadam, tostarp vienas dienas termiņā) jāizvērtē iestādes likviditātes rezerves un pretlīdzsvarošanas spējas pietiekamība, ņemot vērā to aktīvu raksturlielumus, kas tiek aplūkoti dažādos stresa scenārijos. Novērtējumā jāņem vērā likvīdo aktīvu klasifikācija un kvalitāte (kā noteikts Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2015/61), to atbilstība vispārējām un operacionālajām prasībām attiecībā uz augstas kvalitātes likvīdiem aktīviem un tas, vai likviditātes rezerve un kompensējošā spēja atbilst iestādes vēlmei uzņemties risku.

381. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā faktori, kas stresa periodā varētu samazināt iestādes spēju savlaicīgi pārvērst savus likvīdos aktīvus naudā, tostarp tādi faktori kā liela koncentrācija attiecībā uz atsevišķiem darījumu partneriem vai aktīvu veidiem, buferī esoši aktīvi, kas ir apgrūtināti vai aizņemti, kā arī likvīdo aktīvu denominācija valūtā, kas atšķiras no iestādes likviditātes vajadzībām. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī to apstiprināto likviditātes mehānismu gaidāmā vērtība, kurus var iekļaut kompensējošajā spējā.

382. Kompetentajām iestādēm (attiecīgā gadījumā) jāizvērtē iestādes pieņēmumu piemērotība attiecībā uz tās spēju piekļūt repo tirgiem un centrālās bankas finansējumam spriedzes periodā, tostarp attiecībā uz aktīvu piemērotību un pieejamību, lai tos izmantotu kā nodrošinājumu. Tām jāņem vērā, vai iestāde pārbauda savu piekļuvi tirgum, veicot pārdošanas vai repo darījumus periodiskā režīmā. Tāpat tām jāizvērtē iestādes pieņēmumi par laiku, kas nepieciešams likviditātes nodrošināšanai stresa apstākļos.

Uzraudzības likviditātes stresa testi

383. Kompetentajām iestādēm jāveic pašām savi likviditātes stresa testi, lai neatkarīgi novērtētu īstermiņa un vidēja termiņa likviditātes riskus. Stresa scenārijiem vajadzētu balstīties uz 30 dienu LCR stresa pieņēmumiem, bet kompetentās iestādes var paplašināt novērtējuma

diapazonu, analizējot riskus 30 dienu periodā, kā arī periodā, kas ilgāks par 30 dienām, un mainīt LCR pieņēmumus, lai atspoguļotu riskus, kurus LCR nenosedz pietiekamā līmenī; Tajā vajadzētu iekļaut uzraudzības iestāžu stresa testu, apvienojot iestādei specifisko un tirgus mēroga stresa situāciju.

8.3. Piemītošā finansējuma riska novērtējums

384. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes finansējuma risks un tas, vai vidēja termiņa un ilgtermiņa aktīvi un ārpusbilances posteņi atbilst dažādiem stabila finansējuma instrumentiem gan parastos, gan stresa apstākļos. Šis novērtējums ietver šādus elementus:

a. iestādes finansējuma profila novērtējumu;
b. finansējuma profila stabilitātes riska novērtējumu;
c. faktiskās tirgus piekļuves novērtējumu;
d. finansējuma risku gaidāmo pārmaiņu novērtējumu, pamatojoties uz iestādes finansēšanas plānu.

Iestādes finansējuma profila novērtēšana

385. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes finansējuma profila atbilstību, tostarp gan vidēja, gan ilgtermiņa līgumsaistību un uzvedības neatbilstību, attiecībā uz tās uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. Tām jāņem vērā, vai iestādes vidēja termiņa un ilgtermiņa aktīvi un ārpusbilances posteņi ir atbilstoši segti ar virkni stabilu finansējuma instrumentu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 413. pantu. Kompetentajām iestādēm jāatbalsta šis novērtējums, analizējot NSFR, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 575/2013 Sestās daļas IV sadaļā, un jānovērtē, vai par to ir ziņots pareizi.

386. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, kā jebkādi (vietējie) normatīvie un līgumiskie faktori, kas ietekmē finansējuma sniedzēju uzvedības raksturlielumus (piemēram, noteikumi par klīringu, „bail-in", noguldījumu garantiju shēmām, jo tie var ietekmēt finansējuma sniedzēju uzvedību), ietekmē iestādes finansējuma profilu.

387. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai potenciālie trūkumi, kas izriet no iestādes finansējuma profila, piemēram, termiņu nesakritības, kas pārkāpj pieņemamas robežas, finansējuma avotu pārmērīgas koncentrācijas, pārmērīgi aktīvu apgrūtinājumi vai ilgtermiņa aktīvu nepiemērots vai nestabils finansējums, varētu izraisīt nepieņemamu finansējuma izmaksu pieaugumu un iestādes piekļuves finansējumam zaudēšanu. Jo īpaši, plānojot vai izstrādājot stresa scenārijus, rūpīgi jāizvērtē pieņēmumi par tāda finansējuma noturību, kas piesaistīts, izmantojot finanšu tehnoloģiju risinājumus vai mazāk tradicionālus kanālus, piemēram, tiešsaistes noguldījumu platformas.

Finansējuma profila stabilitātes riska novērtēšana

388. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā faktori, kas var samazināt finansējuma profila stabilitāti attiecībā uz aktīvu, ārpusbilances posteņu un saistību veidu un īpašībām. Tām jāņem vērā

strukturālā termiņu neatbilstība starp aktīviem un pasīviem (ieskaitot jebkādu valūtas neatbilstību ietekmi), atbilstoši strukturālie finansējuma rādītāji (piemēram, aizdevumu un noguldījumu attiecība, klientu finansējuma deficīts un uzvedības faktoriem pielāgota termiņu skala), kā arī finansējuma raksturlielumi, kas no uzraudzības viedokļa varētu liecināt par paaugstinātiem naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas riskiem un bažām. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī zaudējumu ietekme uz finansējuma stabilitāti, ņemot vērā, ka finansējuma sniedzēji var reaģēt pat uz daudz mazākiem zaudējumiem nekā tie, kas apdraudētu kapitāla rādītājus.

389. Kompetentajām iestādēm jānovērtē riski, kas apdraud finansējuma profila ilgtspējību un rodas no finansējuma avotu koncentrācijas (jo īpaši attiecībā uz izmantoto finansējuma instrumentu veidu, konkrētiem finansējuma tirgiem, atsevišķiem vai savstarpēji saistītiem darījumu partneriem). Piemēram, tām jāņem vērā to nozaru raksturlielumi, kuras iestāde apkalpo un kuras ir visbūtiskākās, un to, kā tas ietekmē iestādes finansējuma riska profilu, pievēršot īpašu uzmanību riskiem, kas saistīti ar cikliskām vai nestabilām nozarēm.

390. Kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē risks, ka aktīvu apgrūtinājumam var būt negatīva ietekme uz tirgus vēlmi attiecībā uz iestādes beznodrošinājuma parādiem (kontekstā ar tirgus (-u), īpatnībām kurā iestāde darbojas, un iestādes darbības modeli).

Faktiskās tirgus piekļuves novērtēšana

391. Kompetentajām iestādēm vajadzētu būt informētām par iestādes faktisko piekļuvi tirgum, kā arī par pašreizējiem un turpmākiem draudiem šai piekļuvei tirgum, tostarp par traucējumiem piekļuvē ārvalstu valūtas tirgiem (tostarp idiosinkrātiskām). Novērtējumā tām jāņem vērā tas, cik lielā mērā iestāde lielā apmērā izmanto konkrētus tirgus vai darījumu partnerus (tostarp centrālajām bankām) salīdzinājumā ar šo tirgu / darījumu partneru kapacitāti, jebkuras būtiskas vai negaidītas izmaiņas parāda emisijā, risks, ka ziņas par iestādi var negatīvi ietekmēt tirgu (uztvere / uzticēšanās), un līdz ar to piekļuvi tirgum, un pazīmes, ka īstermiņa likviditātes riski var samazināt iestādes piekļuvi tās galvenajiem finansējuma tirgiem.

Finansējuma risku gaidāmo pārmaiņu novērtējumu, pamatojoties uz iestādes finansēšanas plānu

392. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt gaidāmās izmaiņas finansējuma riskos, pamatojoties uz iestādes finansēšanas plānu, un veidot viedokli par plāna īstenojamību (piemēram, atpakaļejošas pārbaudes, alternatīvu scenāriju apsvēršana).

8.4. Likviditātes un finansējuma riska pārvaldības un kontroles sistēmas novērtējums

393. Lai gūtu visaptverošu priekšstatu par iestādes likviditātes un finansējuma riska profilu un to savstarpējo saistību, kompetentajām iestādēm ir jāizvērtē arī pārvaldības un riska pārvaldības sistēma, kas ir pamatā iestādes likviditātes un finansējuma riskam. Lai to panāktu, kompetentajām iestādēm jānovērtē:

a. likviditātes risks, finansējuma stratēģija, kā arī likviditātes un finansējuma vēlme uzņemties risku;
b. organizatoriskā struktūra, politika un procedūras;
c. riska noteikšana, mērīšana, pārvaldība, uzraudzība un ziņojumu sniegšana;
d. iestādes veiktā stresa testēšana attiecībā uz likviditāti/finansējumu;
e. iekšējās kontroles sistēma likviditātes un finansējuma riska pārvaldībai;
f. iestādes likviditātes ārkārtas situāciju plāni un atveseļošanas plāni;
g. iestādes finansējuma plāni.

Likviditātes un finansējuma riska stratēģija un vēlme uzņemties risku

394. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir vadības struktūras apstiprināta pārdomāta, skaidri formulēta, dokumentēta un paziņota likviditātes/finansējuma riska stratēģija un vēlme uzņemties risku. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm cita starpā jāņem vērā vadības struktūras loma likviditātes/finansējuma riska stratēģijas un vēlmes uzņemties risku (tostarp tās galveno pamatā esošo pieņēmumu) noteikšanā, apstiprināšanā un pārskatīšanā, šīs stratēģijas pienācīga īstenošana vadības struktūrā, kā arī tās piemērotība iestādei, ņemot vērā tās uzņēmējdarbības modeli, vispārējo riska pielaidi, lomu finanšu sistēmā, finanšu stāvokli un finansēšanas spēju.

Organizatoriskā struktūra, politika un procedūras

395. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša organizatoriskā struktūra un pārvaldības pasākumi likviditātes un finansējuma riska pārvaldībai, tostarp stabila ILAAP sistēma saskaņā ar šo pamatnostādņu 5. sadaļas 91. punktu. Turklāt tām jāizvērtē, vai iestāde ir ieviesusi atbilstošas mērīšanas un kontroles funkcijas, nodrošinot pietiekamus cilvēkresursus un tehniskos resursus šo funkciju izstrādei un īstenošanai, kā arī nepieciešamo uzraudzības uzdevumu veikšanai. Likviditātes riska kontrole un sistēmu un procesu uzraudzība jākontrolē neatkarīgai funkcijai.

396. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša politika un procedūras likviditātes un finansējuma riska pārvaldībai un vai tās atbilst iestādes vēlmei uzņemties likviditātes risku. Tas ietver izvērtējumu par to, vai politika un procedūras ir pienācīgi definētas, formalizētas un efektīvi darītas zināmas visā iestādē. Vadības struktūrai ir jāapstiprina un regulāri jāpārskata politikas un procedūras, un tās ir jāīsteno augstākajai vadībai.

397. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, cik atbilstoša ir iestādes pieeja tirgus piekļuves saglabāšanai tās nozīmīgajos finansējuma tirgos, tostarp jebkādi veiktie tirgus piekļuves pārbaudes pasākumi, kā arī iestādes pieeja pastāvīgas klātbūtnes uzturēšanai tirgos (konkrētām mazām iestādēm vai specializētiem biznesa modeļiem tirgus piekļuves pārbaudes var nebūt būtiskas), iestādes pieeju stipru attiecību veidošanai ar finansējuma sniedzējiem, kā arī jebkādus pierādījumus tam, ka iestādei arī stresa situācijās saglabātos nepārtraukta piekļuve tirgum.

Riska noteikšana, mērīšana, pārvaldība, uzraudzība un ziņojumu sniegšana

398. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir piemērots regulējums un IT sistēmas, lai identificētu un mērītu likviditātes un finansējuma risku saskaņā ar iestādes lielumu, sarežģītību, vēlmi uzņemties risku un spēju uzņemties risku. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

    a. vai iestāde ir īstenojusi atbilstošas metodes, lai projicētu naudas plūsmas atbilstošos laika posmos, veicot ierasto uzņēmējdarbību un stresa situācijās, un vispusīgi būtiska riska virzītājspēkos.

    b. vai iestāde izmanto atbilstošus galvenos pieņēmumus un metodikas, kas regulāri tiek pārskatīti, atzīstot mijiedarbību starp dažādiem riskiem (kredītu, tirgus, IRRBB u. c.), kas izriet gan no bilances, gan ārpusbilances posteņiem;

    c. vai iestāde izprot spēju piekļūt finanšu instrumentiem, lai kur tie tiek turēti, ņemot vērā jebkādus juridiskus, regulējošus un darbības ierobežojumus, kas attiecas uz to izmantošanu, ieskaitot, piemēram, aktīvu nepieejamību apgrūtinājumu dēļ dažādos laikposmos.

399. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādēm ir atbilstoša ziņošanas sistēma par likviditātes un finansējuma risku, par ko ir vienojusies augstākā vadība. Tām jāņem vērā informācijas sistēmu kvalitāte un iekšējās informācijas plūsmas, kas tiek izmantotas pārskatu sagatavošanai, kā arī tas, vai pārskati ir saprotami mērķauditorijai, precīzi un lietojami (piemēram, savlaicīgi, nav pārāk sarežģīti, atbilstoši pareizajai darbības jomai). Ziņojumi regulāri jāsniedz attiecīgiem saņēmējiem (piemēram, vadības struktūrai, augstākajai vadībai vai aktīvu un pasīvu komitejai).

400. Kompetentajām iestādēm vajadzētu vērtēt tekošās dienas likviditātes riska mērīšanas procesa atbilstību, jo īpaši attiecībā uz tām iestādēm, kas piedalās maksājumu, norēķinu un tīrvērtes sistēmās. Tām jāņem vērā, vai iestāde pienācīgi uzrauga un kontrolē naudas plūsmas un likvīdos resursus, kas pieejami dienas laikā radušos vajadzību apmierināšanai, kā arī prognozes par to, kad dienas laikā notiks naudas plūsmas, un vai iestāde veic atbilstošus specifiskus stresa testus attiecībā uz dienas laikā veiktajām operācijām, ņemot vērā arī nozares attīstības tendences (piemēram, iespēju veikt tūlītējus maksājumus).

401. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstošs likviditātes un finansējuma rādītāju kopums. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

    a. vai rādītāji pienācīgi atspoguļo iestādes likviditātes riska profilu, tostarp likviditātes rezerves aktīvu diversifikācijas pakāpi un saskaņotību starp likvīdo aktīvu valūtas denomināciju un likviditātes izplūdes sadalījumu pa valūtām;

    b. vai rādītāji pienācīgi aptver galvenos likviditātes riska aspektus, kas saistīti ar potenciāliem pēkšņas likviditātes zuduma riskiem, piemēram, naudas izplūdes termiņu koncentrāciju (ņemot vērā arī jebkādu iespējamo saistību priekšlaicīgu izņemšanu) un centrālo banku atbalsta programmas;

    c. vai rādītāji ļauj identificēt iestādes strukturālās neaizsargātības saistībā ar finansējumu, tostarp jebkādu koncentrāciju konkrētos tirgos, valūtās, darījumu partneros un termiņos;

d. vai rādītāji sniedz ieskatu par iestāžu finansējuma "pastāvību" (neatkarīgi no tā, kas ir paredzēts LCR vai NSFR), tostarp iedalījumu viendabīgās kategorijās saskaņā ar to riska īpašībām, un noguldījumu daļu, kas neietilpst garantijas/apdrošināšanas shēmas darbības jomā.

402. Iestādēm jāspēj pierādīt, ka rādītāji ir pienācīgi dokumentēti, periodiski pārskatīti, tiek izmantoti kā izejas dati iestādes vēlmes uzņemties risku noteikšanai, ir daļa no vadības ziņošanas un tiek izmantoti darbības limitu noteikšanai.

Iestādes ar likviditāti un finansējumu saistītā stresa testēšana

403. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir īstenojusi atbilstošu, ar likviditāti saistītu stresa testēšanu saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par iestāžu stresa testēšanu[46]:

a. lai izprastu nelabvēlīgu notikumu ietekmi uz savu riska pakļautību un spētu novērtēt savu likvīdo aktīvu, riska kompensēšanas spēju un finansējuma struktūras pietiekamību;

b. lai segtu riskus, kas varētu materializēties dažādu veidu stresa scenāriju gadījumā, un/vai lai novērstu riskus, ko rada kontroles, pārvaldības vai citi trūkumi.

404. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai šis regulējums ļauj iestādei:

a. noteikt iestādes izdzīvošanas horizontu, ņemot vērā, tās esošo likviditātes rezervi un stabilus finansējuma avotus, kā arī ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemties risku smagas, taču iespējamas likviditātes krīzes periodā;

b. analizēt stresa scenāriju ietekmi uz konsolidēto grupas mēroga likviditātes pozīciju, un uz atsevišķu vienību un uzņēmējdarbības virzienu likviditātes pozīciju; un

c. izprast, kur var rasties riski, neatkarīgi no tās organizatoriskās struktūras un centralizētas likviditātes riska pārvaldības pakāpes.

405. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka iestāde sniedz informāciju par dažādu veidu stresa scenāriju modelēto ietekmi (kā paskaidrots EBI pamatnostādnēs par iestāžu stresa testēšanu), kā arī veic vairākus jutīguma testus (ievērojot proporcionalitātes principu). Stresa scenāriji un tajos simulētie satricinājumi nedrīkst balstīties vienīgi uz pagātnes datiem, bet tajos jāizmanto arī hipotētiski stresa scenāriji, kas balstās uz ekspertu vērtējumu. Kompetentajām iestādēm jāanalizē, vai tiek apsvērti vismaz šādi scenāriji:

a. īstermiņa un ilgtermiņa;

b. iestādei specifiski un tirgus mēroga (notiek vienlaicīgi dažādos tirgos);

c. a) un b) punktā minēto scenāriju kombinācija.

406. Svarīgs aspekts, ko kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā, novērtējot iestādes stresa testa sistēmu, ir hipotēzes stresa scenārija (-u) ietekmes modelēšana uz iestādes naudas plūsmu un uz kompensējošo spēju un izdzīvošanas horizontu, un vai modelēšana atspoguļo

[46] EBA/GL/2018/04

atšķirīgas ietekmes, kuras ekonomiskais stress var radīt gan uz iestādes aktīviem, gan uz tās ienākošām un izejošām naudas plūsmām.

407. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestāde pieņem konservatīvu pieeju, nosakot stresa testa pieņēmumus. Atkarībā no scenārija veida un nopietnības kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā vajadzētu apsvērt vairāku pieņēmumu piemērotību, jo īpaši:

a. klientu bāzes finansējuma samazināšanās;
b. nodrošinātā un nenodrošinātā kapitāla tirgus dalībnieku finansējuma samazinājums;
c. korelācija starp finansējuma tirgiem un diversifikācija dažādos tirgos;
d. papildu iespējamie ārpusbilances riska darījumi;
e. finansējuma būtība (piemēram, ja finansējums sniedzējam ir atsaukšanas iespējas);
f. jebkura iestādes kredītreitinga pasliktināšanās ietekme;
g. ārvalstu valūtas konvertējamība un piekļuve ārvalstu valūtas tirgiem un korespondentbanku kontiem;
h. spēja pārvest likviditāti starp vienībām, nozarēm un valstīm;
i. aplēses par bilances pieaugumu nākotnē;
j. reputācijas riska apsvērumu dēļ netieša nepieciešamība iestādei pārjaunot aktīvus un paplašināt vai saglabāt cita veida likviditātes atbalstu.

408. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes likviditātei specifiska stresa testa pārvaldības sistēma ir piemērota, un vai tā ir pareizi integrēta kopējā riska pārvaldības stratēģijā. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. vai stresa pārbaužu apjoms un biežums, ir piemēroti iestādes raksturam un sarežģītībai, tās likviditātes riska darījumiem un relatīvai nozīmei finanšu sistēmā;
b. vai stresa testa rezultāti ir integrēti iestādes stratēģiskās plānošanas procesā likviditātes un finansējuma nodrošināšanai, un ko izmanto, lai palielinātu likviditātes pārvaldības efektivitāti krīzes gadījumā, tostarp iestādes likviditātes ārkārtas situāciju un atveseļošanas plānā;
c. vai iestādei ir piemērots atbilstošu riska faktoru noteikšanas process, lai veiktu stresa testus, ņemot vērā, visas būtiskās ievainojamības, kas var mazināt konkrētās iestādes likviditātes pozīciju;
d. vai pieņēmumi un scenāriji tiek pārskatīti un atjaunināti pietiekami bieži;
e. kur tiek novērtēta grupas likviditātes pārvaldība, vai iestāde pievērš pietiekamu uzmanību jebkādiem iespējamiem šķēršļiem likviditātes pārvešanai grupas ietvaros.

Likviditātes un finansējuma riska iekšējās kontroles sistēma

409. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša iekšējo ierobežojumu un kontroles sistēma, kā arī stabili drošības pasākumi, lai mazinātu likviditātes un finansējuma risku saskaņā ar tās vēlmi uzņemties risku un nodrošinātu diversificētas finansējuma struktūras pieejamību. Tām jāņem vērā, vai ierobežojumu un kontroles sistēma ir

atbilstoša iestādes sarežģītībai, lielumam un uzņēmējdarbības modelim, kā arī vai tā atspoguļo dažādus būtiskos likviditātes riska faktorus un likviditātes stresa testu rezultātus.

410. Kompetentajām iestādēm jāapsver, vai iestādei ir ierobežojumi, lai nodrošinātu atbilstību starp tās likvīdo aktīvu valūtas denomināciju un tās neto likviditātes aizplūšanas sadalījumu pa valūtām saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/61 8. panta 6. punktu.

411. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai šos limitus apstiprina un regulāri pārskata iestādes kompetentās struktūras un vai tie tiek paziņoti visām attiecīgajiem uzņēmējdarbības virzieniem. Šis process, kā arī tas, kā iestāde uzrauga ierobežojumu ievērošanu un pārkāpumu eskalācijas procesu, ir skaidri jādokumentē tās procedūrās.

412. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde likviditātes riska kontroles sistēmas ietvaros ir ieviesusi atbilstošu iekšējo cenu noteikšanas sistēmu, kas ietver visas attiecīgās likviditātes izmaksas, ieguvumus un riskus. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai transfertcenu noteikšanas mehānisms ļauj vadībai sniegt atbilstīgus stimulus likviditātes riska pārvaldībai un vai sistēma un tās kalibrēšana tiek pārskatīta un atjaunināta pienācīgi, ņemot vērā iestādes lielumu un sarežģītību. Turklāt kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes politika attiecībā uz līdzekļu pārskaitījumu cenu noteikšanas (FTP) metodikas iekļaušanu iekšējā cenu noteikšanas sistēmā tiek izmantota, lai novērtētu un pieņemtu lēmumus par darījumiem ar klientiem (tas ietver abas bilances puses, piemēram, aizdevumu piešķiršanu un noguldījumu pieņemšanu).

413. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstošas kontroles procedūras attiecībā uz likvīdo aktīvu rezervi, tostarp koncentrācijas ierobežojumi un atbilstoša pastāvīga uzraudzība, lai pārliecinātos par rezerves pietiekamību un izmaiņām tirgus apstākļos, kas varētu ietekmēt iestādes spēju ātri likvidēt savus aktīvus.

Likviditātes ārkārtas rīcības plāns

414. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādes likviditātes ārkārtas situāciju plānā (LCP) ir pienācīgi noteiktas politikas, procedūras un rīcības plāni reaģēšanai uz būtiskiem iespējamiem traucējumiem iestādes spējā apmierināt savas likviditātes vajadzības un nodrošināt finansējumu. Tām vajadzētu ņemt vērā ārkārtas finansēšanas pasākumu saturu un apjomu, kas iekļauti LCP, un jo īpaši tādus faktorus kā:

    a. vai LCP adekvāti izskaidro pārvaldības pasākumus attiecībā uz tās aktivizēšanu un uzturēšanu;
    b. vai LCP atbilstoši atspoguļo iestādes likviditātes un finansējuma specifisko, kā arī plašāku riska profilu;
    c. vai iestādei ir ieviesta likviditātes agrīnās brīdināšanas rādītāju sistēma, tostarp tādi rādītāji, kas noteikti kā likviditātes rādītāji EBI pamatnostādnēs par atveseļošanas plāna rādītājiem un kas, visticamāk, ļaus iestādei savlaicīgi konstatēt tirgus apstākļu pasliktināšanos un ātri noteikt veicamās darbības;

d. vai LCP skaidri apraksta, ka likviditātes seguma rādītāja likviditātes rezerves ir izstrādātas tā, lai tās izmantotu stresa gadījumā, pat ja tā rezultātā likviditātes seguma rādītāja vērtības būs zemākas par 100 %, tostarp to, ka tās ir daļa no gaidāmās likviditātes riska pārvaldības stresa apstākļos, ka turpmākie paziņojumi augstākajai vadībai tiek sniegti, ja ir sasniegtas noteiktās zemākās LCR vērtības. LCP ir skaidri jāatspoguļo un jāapraksta, kā likviditātes risks jāpārvalda stresa apstākļos, lai virzītos pēc iespējas tuvāk noteiktajiem LCR līmeņiem;

e. vai LCP skaidri formulē visus būtiskos (potenciālos) finansējuma avotus, tostarp aptuvenās summas, kas pieejamas dažādiem likviditātes avotiem, un gaidāmo laiku, kas nepieciešams, lai iegūtu līdzekļus no tiem;

f. vai pasākumi atbilst iestādes kopējai riska stratēģijai un vēlmei uzņemties likviditātes risku;

g. pieņēmumu piemērotību attiecībā uz centrālās bankas finansējuma lomu iestādes LCP. Faktoru piemēri, kurus kompetentās iestādes var apsvērt, varētu ietvert iestādes viedokli par:

   I. pašreizējo un turpmāko pieejamību potenciālajiem alternatīviem finansējuma avotiem, kas saistīti ar centrālās bankas aizdevumu programmu;

   II. aizdevumu iespēju veidi, pieņemams nodrošinājums un operacionālas procedūras piekļuvei centrālās bankas līdzekļiem;

   III. kādos apstākļos centrālās banka finansējums vajadzīgs, nepieciešamā summa, un periods, par kādu, iespējams, jāveic šāda centrālās bankas finansējuma izmantošana.

415. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai LCP aprakstītās darbības ir iespējamas attiecībā uz stresa scenārijiem, kuros tās paredzēts veikt. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

a. konsekvences līmeni un mijiedarbību starp iestādes ar likviditāti saistītajām spriedzes pārbaudēm, tās LCP, tās likviditātes agrīnās brīdināšanas rādītājiem un attiecīgā gadījumā tās ar likviditāti saistīto atveseļošanas plānu;

b. vai LCP noteiktie pasākumi, visticamāk, ļaus iestādei atbilstoši reaģēt uz virkni iespējamo smagas likviditātes stresa scenāriju, tostarp uz iestādei raksturīgu un visam tirgum raksturīgu stresu, kā arī uz to iespējamo mijiedarbību; un vai LCP noteiktie pasākumi ir piesardzīgi kvantificēti, ņemot vērā likviditātes radīšanas spēju stresa apstākļos un to īstenošanai nepieciešamo laiku, kā arī ņemot vērā operacionālās prasības, piemēram, nodrošinājuma ieķīlāšanu centrālajā bankā.

416. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes pārvaldības sistēmas atbilstību attiecībā uz tās LCP. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

a. eskalācijas piemērotību un prioritāšu noteikšanas procedūras, sīki izklāstot, kad un kā katrs no pasākumiem var tikt un tam vajadzētu būt aktivizētam;

b. vai iestādei ir atbilstoša politika un procedūras attiecībā uz saziņu iestādē un ar ārējām pusēm;

c. konsekvences pakāpe starp LCP[47] un iestādes darbības nepārtrauktības plāniem.

Finansēšanas plāni

417. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai finansēšanas plāns ir iespējams un piemērots attiecībā uz iestādes raksturu, apjomu un sarežģītību, tās pašreizējo un plānoto darbību un tās likviditātes un finansējuma profilu. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

a. vai finansēšanas plānā ir ņemti vērā alternatīvi scenāriji. Kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība plāna noturībai, lai atbalstītu prognozētās uzņēmējdarbības darbības nelabvēlīgu scenāriju gadījumā;

b. gaidāmās izmaiņas iestādes finansējuma profilā, kas rodas, izpildot finansēšanas plānu, un vai tas ir piemērots, ņemot vērā iestādes darbību un uzņēmējdarbības modeli;

c. vai finansējuma plānojums atbalsta jebkurus nepieciešamos vai vēlamos uzlabojumus iestādes finansējuma profilā;

d. savu viedokli par iestāžu plānoto tirgus darbību (izmaiņām) to jurisdikcijā vispārējā līmenī, un to, ko tas nozīmē individuāla finansēšanas plāna iespējamībai; un

e. vai finansēšanas plāns ir:

I. integrēts ar iestādes vispārējo stratēģisko plānu;

II. atbilst uzņēmējdarbības modelim;

III. atbilst vēlmei uzņemties likviditātes risku;

418. Turklāt kompetentās iestādes var apsvērt:

a. vai iestāde atbilstoši analizē un apzinās finansēšanas plāna piemērotību un atbilstību, ņemot vērā, iestādes pašreizējās likviditātes un finansējuma pozīcijas, un to gaidāmo attīstību. Kā daļu no šī, kompetentās iestādes var apsvērt, vai iestādes augstākā vadība var izskaidrot, kāpēc finansējuma plāns ir realizējams un, kur slēpjas tā trūkumi;

b. iestādes politiku, kas nosaka, kādi finansējuma izmēri un kādi tirgi ir iestādei nozīmīgi (un vai tā ir pietiekama);

c. laikposms, ko iestāde paredzējusi migrācijai uz citu finansēšanas profilu, ja nepieciešams vai vēlams, paturot prātā, ka var būt iesaistīti riski, ja migrācijas beidzamajā posmā tā ir vai nu pārāk ātra vai pārāk lēna;

d. vai finansēšanas plānā ietvertas dažādas stratēģijas un skaidras pārvaldības procedūras savlaicīgai stratēģijas izmaiņu īstenošanai.

419. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes finansēšanas plāns tiek atbilstoši īstenots. Kā minimums, tām vajadzētu ņemt vērā:

a. vai finansēšanas plāns tiek pareizi dokumentēts un paziņot visiem attiecīgajiem darbiniekiem;

[47] Gadījumā, ja LCP ir pilnībā integrēts atveseļošanas plānā, tas tiks iekļauts likviditātes ORC vērtējumā. Gadījumā, ja LCP nav iekļauts atveseļošanas plānā un abi dokumenti ir atsevišķi, LCP ir jāanalizē atsevišķi.

b. vai finansēšanas plāns ir iekļauts iestādes ikdienas darbībās, jo īpaši finansējuma lēmumu pieņemšanas procesā.

420. Turklāt kompetentās iestādes var ņemt vērā to, vai iestāde spētu saskaņot finansēšanas plānu ar kompetentajām iestādēm sniegtajiem datiem finansēšanas plāna veidnē.

421. Kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iestādes procesu kvalitāti, kas saistīti ar finansēšanas plāna izpildes uzraudzību, un spēju savlaicīgi reaģēt uz novirzēm. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

a. precizējumu kvalitāti (augstākai) vadībai par finansēšanas plāna izpildes pašreizējo statusu;

b. vai finansēšanas plāns paredz alternatīvus atkāpšanās pasākumus, kas jāīsteno, ja ir izmaiņas tirgus apstākļos; un

c. iestādes politiku un praksi par finansēšanas plāna regulāru pārskatīšanu, atpakaļejošo pārbaudi un aktualizēšanu, ja faktiskais finansējums būtiski atšķiras no finansēšanas plāna.

8.5. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

422. Pamatojoties uz iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par iestādes likviditātes un finansējuma riskiem, kā arī par iestādes likviditātes resursu spēju šos riskus segt vai mazināt. Šis viedoklis jāatspoguļo secinājumu kopsavilkumā, kam pievienots likviditātes un finansējuma pietiekamības vērtējums, pamatojoties uz 17. tabulā norādītajiem apsvērumiem. Likviditātes un finansējuma pietiekamības vērtējumam jāatspoguļo kompetento iestāžu viedoklis par to, vai esošie likviditātes resursi nodrošina atbilstošu likviditātes un finansējuma risku segšanu. Kompetentās iestādes var apsvērt starpposma rādītāju izmantošanu likviditātes un finansējuma riska novērtēšanai, ja to uzskata par nepieciešamu.

423. Nosakot likviditātes un finansējuma pietiekamības vērtējumu, kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāņem vērā likviditātes vispārējās atveseļošanas spējas vērtējums atveseļošanas plānošanā (vājš, adekvāts, ar iespējamu uzlabojumu iespēju, apmierinošs), kā noteikts EBI pamatnostādņu par vispārējo atveseļošanas spēju atveseļošanas plānošanā 41.–43. punktā[48]. Vispārējās darbības atjaunošanas spējas vērtējuma apsvēršana saistībā ar likviditātes pietiekamību ir īpaši svarīga, ja vispārējais darbības atjaunošanas spējas vērtējums attiecībā uz likviditāti ir "vājš".

17. tabula. Uzraudzības apsvērumi, nosakot likviditātes un finansējuma pietiekamības vērtējumu

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un	• No neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām) izrietošais risks ir nebūtisks / ļoti zems.	• Pastāv atbilstība starp iestādes likviditātes/finansējuma riska politiku un stratēģiju un tās

[48] EBA/GL/2023/06

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
	kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Likviditātes rezerves apmērs un struktūra ir atbilstoši un piemēroti. • Citu likviditātes riska virzītājspēku (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē) līmenis ir nebūtisks / ļoti zems. • Iestādes kompensējošā spēja un likviditātes rezerves pietiekami pārsniedz uzraudzības kvantitatīvās prasības, un ir gaidāms, ka tās saglabāsies tādā līmenī arī nākotnē. • Attiecīgos gadījumos nav traucēta brīva likviditātes plūsma starp grupas struktūrvienībām vai visām struktūrvienībām ir kompensējošā spēja un likviditātes rezerves, kas pārsniedz uzraudzības prasības. • Iestādes finansējuma profila vai tā ilgtspējas radītais risks ir nebūtisks / ļoti zems. • Finansējuma stabilitātes radītais risks ir nebūtisks. • Citi finansējuma riska faktori (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem) nav būtiski/ļoti zemi. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) struktūra un stabilitāte rada nebūtisku / ļoti zemu risku iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modelim. • Iestādes vispārējā darbības atjaunošanas spēja likviditātes jomā, kā tā novērtēta uzraudzības pārbaudē, ir “apmierinoša”.	vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Organizatoriskā struktūra attiecībā uz likviditātes un finansējuma risku ir stabila, ar skaidri noteiktiem pienākumiem un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku, un pārvaldības un kontroles funkcijām. • Likviditātes un finansējuma riska noteikšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir atbilstošas. • Likviditātes riska iekšējie ierobežojumi un kontroles sistēma ir stabila un atbilst iestādes riska pārvaldības stratēģijai un vēlmei uzņemties risku. • Iestādei ir ticams un izpildāms likviditātes ārkārtas plāns, kas vajadzības gadījumā varētu būt efektīvs.
2	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir	• Neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām) rada zemu–vidēju risku. • Risks, ko rada likviditātes rezerves apmērs un struktūra, ir zems–vidējs.	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
	konstatēts, ka pastāv vidējs–zems risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Citu likviditātes riska virzītājspēku (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē) līmenis ir zems–vidējs. • Iestādes kompensējošā spēja un likviditātes rezerves pārsniedz uzraudzības kvantitatīvās prasības, bet pastāv risks, ka tās nesaglabāsies šādā līmenī arī nākotnē. • Attiecīgā gadījumā ir vai varētu būt nedaudz traucēta brīva likviditātes plūsma starp grupas struktūrvienībām. • Risks, ko rada iestādes finansējuma profils un tās ilgtspēja, ir zems vai vidējs. • Finansējuma stabilitātes radītais risks ir zems–vidējs. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem) ir nelieli vai vidēji. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) struktūra un stabilitāte rada zemu risku iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modelim. • Iestādes kopējā atveseļošanās spēja likviditātes jomā, kas izriet no uzraudzības novērtējuma, ir "apmierinoša" vai "atbilstoša ar uzlabojumu iespējām".	
3	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv vidējs–augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā	• Neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām, u.c.) rada vidēju–augstu risku. • Risks, ko rada likviditātes rezerves apmērs un struktūra, ir vidējs–augsts. • Citu likviditātes riska virzītājspēku (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas	• Nav pilnīgas konsekvences starp iestādes likviditātes un finansēšanas riska politiku un stratēģiju un tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Riska likviditātes un finansēšanas organizatoriskajā struktūrā nav pietiekami nošķirti pienākumi un uzdevumi starp tiem, kas uzņemas risku, un vadības un kontroles funkcijām.

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
	ietekme uz iestādi.	iekšienē) līmenis ir vidējs–augsts. • Iestādes kompensējošā spēja un likviditātes rezerves pasliktinās un/vai ir mazākas par uzraudzības kvantitatīvajās prasībās noteiktajiem rādītājiem, un pastāv šaubas par iestādes spēju laikus atjaunot atbilstību šīm prasībām. • Attiecīgā gadījumā ir traucēta brīva likviditātes plūsma starp grupas struktūrvienībām. • Iestādes finansējuma profila un tā ilgtspējas radītais risks ir vidējs–augsts. • Finansējuma stabilitātes radītais risks ir vidējs–augsts. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem) ir vidēji vai augsti. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) struktūra un stabilitāte rada vidēju risku iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modelim. • Iestādes kopējā atgūšanās spēja likviditātes jomā, kas noteikta uzraudzības novērtējumā, ir "pietiekama, taču ir iespējas to uzlabot" vai "vāja".	• Likviditātes un finansēšanas riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas netiek piemērotas pietiekami precīzi un bieži. • Iekšējie ierobežojumi un likviditātes un finansēšanas riska kontroles sistēma neatbilst iestādes riska pārvaldības stratēģijai vai vēlmei uzņemties risku. • Iestādei ir likviditātes ārkārtas rīcības plāns, kas, visticamāk, nebūs efektīvs, vai arī iestādei nav likviditātes ārkārtas rīcības plāna, vai arī tas ir acīmredzami nepietiekams
4	Ņemot vērā piemītošā riska līmeni un pārvaldības un kontroles pasākumus, ir konstatēts, ka pastāv augsts risks, ka radīsies nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādi.	• Neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām) rada augstu risku. • Risks, ko rada likviditātes rezerves apmērs un struktūra, ir augsts. • Citu likviditātes riska virzītājspēku (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē) līmenis ir augsts. • Iestādes kompensējošā spēja un likviditātes rezerves strauji pasliktinās un/vai ir mazākas par uzraudzības	

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
		kvantitatīvajās prasībās noteiktajiem rādītājiem, un pastāv lielas šaubas par iestādes spēju laikus atjaunot atbilstību šīm prasībām. • Attiecīgā gadījumā ir stipri traucēta brīva likviditātes plūsma starp grupas vienībām. • Iestādes finansējuma profila un tā ilgtspējas radītais risks ir augsts. • Finansējuma stabilitātes radītais risks ir augsts. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem) ir spēcīgi. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) struktūra un stabilitāte rada augstu risku iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modelim. • Iestādes vispārējā darbības atjaunošanas spēja attiecībā uz likviditāti, kas izriet no uzraudzības novērtējuma, ir "vāja".	

424. Pēc 8.5. iedaļā minētās likviditātes un finansējuma pietiekamības novērtēšanas kompetentajām iestādēm jānosaka, vai ir nepieciešams noteikt konkrētas likviditātes un finansējuma prasības, lai segtu likviditātes un finansējuma riskus, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta.

425. Nākamajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs to kvalitatīvo un kvantitatīvo uzraudzības pasākumu saraksts, kurus kompetentās iestādes var izmantot, ja tiek konstatēts konkrēts trūkums. Kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus (tostarp kvantitatīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2014/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai to kombināciju), ja tie tiek uzskatīti par piemērotākiem, lai novērstu konstatētos trūkumus.

426. Ja kompetentās iestādes nosaka, ka, iespējams, ir nepieciešami kvantitatīvi pasākumi, tām jāskata papildu norādes nākamajā iedaļā par salīdzinošo novērtēšanu un kvantitatīvo likviditātes un finansēšanas pasākumu noteikšanu.

427. Ir svarīgi atzīmēt, ka daļa no 18. tabulā minētajiem pasākumiem ir kvalitatīva rakstura. Ja rodas būtiski trūkumi, jo īpaši likviditātes un finansējuma pārvaldības jomā, pēc iespējas jāpiešķir prioritāte kvalitatīviem pasākumiem.

18. tabula. Iespējamie un neizsmeļošie uzraudzības pasākumi attiecībā uz likviditātes un finansējuma risku

Iespējamie kompetento iestāžu uzraudzības pasākumi saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 102. pantu, 104. panta 1. punkta b), e), f), j), k), i) un n) apakšpunktu un 105. pantu, Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/61 8. pantu un Regulas (ES) Nr. 575/2013 428.b panta 5. punktu
A. noteikt iestādēm pienākumu uzturēt LCR rādītāju, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteikto minimumu, un kas ir pietiekami augsts, lai identificētie trūkumi tiktu pietiekami novērsti;
B. pieprasīt iestādēm piemērot tādu minimālo izdzīvošanas periodu, kas ir tik ilgs, ka konstatētie trūkumi ir pietiekami mazināti;
C. pieprasīt iestādēm turēt minimālo likvīdo aktīvu kopējo summu vai kompensējošo spēju tādā lielumā, kas ļauj pietiekami mazināt konstatētos trūkumus;
D. noteikt iestādēm pienākumu uzturēt NSFR rādītāju, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteikto minimumu, un kas ir pietiekami augsts, lai identificētie trūkumi tiktu pietiekami novērsti;
E. pieprasīt iestādēm turēt pieejamā stabilā finansējuma minimālo kopējo summu tādā apjomā, lai konstatētie trūkumi tiktu pietiekami mazināti;
F. uzlikt īpašas likviditātes prasības, tostarp ierobežojumus termiņu nesakritībai starp aktīviem un saistībām;
G. piemērot administratīvus sodus vai citus administratīvus pasākumus, tostarp prudenciālas maksas;
H. izvirzīt prasības par turamo likvīda aktīvu koncentrāciju, tostarp: - prasības par iestādes likvīdo aktīvu profila uzbūvi attiecībā uz darījumu partneriem, valūtu; un/vai - finansējuma koncentrācijas maksimumu, limitus vai ierobežojumus.
I. izvirzīt ierobežojumus īstermiņa līgumu un uzvedības termiņu nesakritībām starp aktīviem un pasīviem; - ierobežojumus termiņu neatbilstībām (noteiktās laika posmu grupās) starp aktīviem un pasīviem; - ierobežojumus par minimālajiem izdzīvošanas periodiem; un/vai - ierobežojumus par atkarību no atsevišķiem īstermiņa finansējuma avotiem, piemēram, naudas tirgus finansējuma.
J. noteikt papildu vai biežākas ziņošanas prasības attiecībā uz likviditātes pozīcijām, tostarp: - biežāk sniegt regulatīvos ziņojumus par LCR; un/vai - biežāk un detalizētāk sniegt citus ziņojumus saistībā ar likviditāti, piemēram, "papildu uzraudzības rādījumi".
K. pieprasīt veikt darbības, lai novērstu konstatētās nepilnības attiecībā uz iestādes spēju identificēt, novērtēt, uzraudzīt un kontrolēt likviditātes risku, tostarp: - pilnveidot iestādes stresa testu veiktspēju, lai uzlabotu spēju identificēt un kvantitatīvi noteikt iestādei būtiskus likviditātes riska avotus; - pilnveidot iestādes spēju likvīdos aktīvus pārvērst naudā; - pilnveidot likviditātes ārkārtas situāciju rīcības plānu un likviditātes agrīno brīdinājumu rādītāju sistēmu; un/vai - pilnveidot ziņojumu sniegšanu iestādes vadības struktūrai un augstākajai vadībai par likviditātes pārvaldību.
L. pieprasīt veikt pasākumus, lai grozītu iestādes finansējuma profilu, tostarp: - samazināt tās atkarību no noteiktiem (potenciāli nestabiliem) finansējuma tirgiem, piemēram, vairumtirdzniecības finansējuma; - samazināt finansējuma profila koncentrāciju attiecībā uz darījumu partneriem, augstākajiem punktiem ilgtermiņā termiņu profilā, (neatbilstību) valūtās, u. tml.; un/vai - samazināt apgrūtināto aktīvu apjomu, potenciāli nošķirot kopējo apgrūtinājumu un pārsniegtu nodrošinājumu (piemēram, attiecībā uz segtajām obligācijām, seguma pieprasījumiem).

Iespējamie kompetento iestāžu uzraudzības pasākumi saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 102. pantu, 104. panta 1. punkta b), e), f), j), k), i) un n) apakšpunktu un 105. pantu, Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/61 8. pantu un Regulas (ES) Nr. 575/2013 428.b panta 5. punktu
M. Pieprasīt papildu vai biežākus ziņojumus par iestādes finansējuma stāvokli, tostarp: - biežāku regulējuma pārskatu sniegšanu, kas attiecas uz finansējuma profila uzraudzību (piemēram, NSFR ziņojumi un "papildu uzraudzības rādītāji"); un/vai - biežāku ziņojumu sniegšanu uzraudzības iestādei par iestādes finansēšanas plānu.
N. Pieprasīt darbības, kas jāveic, lai novērstu trūkumus, kas atklāti saistībā ar iestādes finansējuma riska kontroli, tajā skaitā: - uzlabojot ziņošanu par finansējuma risku iestādes vadības struktūrai un augstākajai vadībai; - pārvērtējot vai uzlabojot finansējuma plānu; un/vai - nosakot ierobežojumus vēlmei uzņemties risku; - uzlabojot iestādes stresa testus iespējas ar līdzekļiem, tostarp pieprasot iestādei aptvert ilgākus stresa periodus.

428. Nosakot strukturālas, ilgtermiņa uzraudzības prasības, kompetentajām iestādēm jāapsver nepieciešamība noteikt papildu prasības attiecībā uz īstermiņa vai vidēja termiņa likviditāti un/vai pašu kapitālam kā pagaidu risinājumu, lai mazinātu riskus, kas saglabājas, kamēr strukturālās prasības vēl nav devušas vēlamo rezultātu.

429. Ja kompetentās iestādes secina, ka pastāv augsts risks, ka iestādes finansējuma izmaksas ievērojami pieaugs, tām jāapsver iespēja pieprasīt izmaiņas finansējuma struktūrā, lai mazinātu finansējuma izmaksu risku, vai pat veikt pasākumus saistībā ar pašu kapitālu (kā paredzēts 7. sadaļā), lai kompensētu ietekmi uz peļņas un zaudējumu pārskatu, ja iestāde nevar pārnest palielinātās finansējuma izmaksas uz saviem klientiem.

8.6. Kvantitatīvu likviditātes un finansējuma prasību salīdzinošā novērtēšana un noteikšana

Specifisko kvantitatīvās likviditātes un finansējuma prasību noteikšana

430. Lai atbalstītu likviditātes un finansējuma pietiekamības novērtēšanu un, ja tas tiek uzskatīts par potenciāli nepieciešamu, kalibrētu konkrētas kvantitatīvās prasības (piemēram, jebkuru no iepriekš 18. tabulā minētajiem kvantitatīvajiem rādītājiem), kompetentajām iestādēm jāuzskata uzraudzības likviditātes un finansējuma atsauces rādītājus par kvantitatīviem instrumentiem. Tos vajadzētu izmantot, lai nodrošinātu piesardzīgu, konsekventu, pārskatāmu un salīdzināmu kritēriju, ar ko aprēķināt un salīdzināt konkrētas kvantitatīvas likviditātes prasības iestādēm ar līdzīgiem uzņēmējdarbības modeļiem un riska profiliem. Izstrādājot uzraudzības kritērijus, kompetentajām iestādēm jāizmanto uzraudzības novērtējums par likviditātes un finansējuma riskiem, kā arī uzraudzības likviditātes stresa testu rezultāti.

431. Kompetentajām iestādēm jāizmanto iestādes uzņēmējdarbības modelim visatbilstošākais kritērijs, piemērojot kritēriju iznākumam spriedumu, lai vajadzības gadījumā ņemtu vērā ar uzņēmējdarbības modeli saistītus apsvērumus. Ja kompetentās iestādes ņem vērā uzraudzības kritērijus, nosakot specifiskas likviditātes prasības, tām vajadzētu iestādei izskaidrot motīvus un vispārējos pamatprincipus, uz kuriem balstās kritēriji.

432. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt jebkuru kritēriju piemērotību, ko piemēro iestādēm, un tos pastāvīgi pārskatīt un atjaunināt, ņemot vērā to izmantošanas pieredzi.

433. Galvenais kompetentās iestādes kritērija elements, lai aprēķinātu īpašās kvantitatīvās likviditātes un finansējuma prasības, būs dati, kas iegūti, izmantojot uzraudzības pārskatu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 415. pantu par likviditāti un par stabilu finansējumu individuāli un konsolidēti un par papildu likviditātes uzraudzības rādītājiem.

434. Zemāk ir daži piemēri no iespējamajām pieejām:

a. 1. piemērs. Iestādei, kuras sākotnējais likviditātes rezerves apjoms ir 1 200 miljoni eiro, tiek prognozēti kumulatīvie ieplūdes un izplūdes apjomi, kas aprēķināti stresa apstākļos, piecu mēnešu laika periodā. Šajā laika periodā, iestāde izmanto likviditātes rezervi katru reizi, kad ieplūde nesasniedz aizplūdi. Rezultāts ir tāds, ka saskaņā ar noteiktajiem stresa apstākļiem, iestāde varētu izdzīvot četrus ar pusi mēnešus, kas ir ilgāk par uzraudzības iestāžu noteikto minimālo izdzīvošanas periodu (šajā piemērā – trīs mēneši):

19. tabula. Ilustratīvs kritērija piemērs likviditātes aprēķināšanai

Laiks mēnešos	kumulatīvās aizplūdes	kumulatīvās ieplūdes	Kumulatīvās neto aizplūdes	Neto likviditātes pozīcija (rezerve – kumulatīvā neto aizplūde)	0. dienā pieejamā likviditāte
					1 200
1	511	405	106	1 094	
	598	465	133	1 067	
	659	531	128	1 072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1 001	
	933	693	240	960	
2	1 037	731	306	894	
	1 084	788	295	905	
	1 230	833	397	803	
	1 311	875	435	765	
	1 433	875	558	642	
	1 440	876	564	636	
3	1 465	882	583	617	
	1 471	889	582	618	
	1 485	891	594	606	
	1 485	911	574	626	
	1 492	916	576	624	
	1 493	916	577	623	
4	1 581	918	663	537	
	1 618	945	673	527	
	1 666	956	710	490	
	1 719	993	726	474	
	1 885	1 030	856	344	
	1 965	1 065	900	300	
5	2 078	1 099	980	220	
	2 192	1 131	1 061	139	Izdzīvošanas periods
	2 415	1 163	1 252	-52	
	2 496	1 194	1 302	-102	
	2 669	1 224	1 445	-245	
	2 764	1 253	1 511	-311	

4. attēls. Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašu kvantitatīvu likviditātes prasību

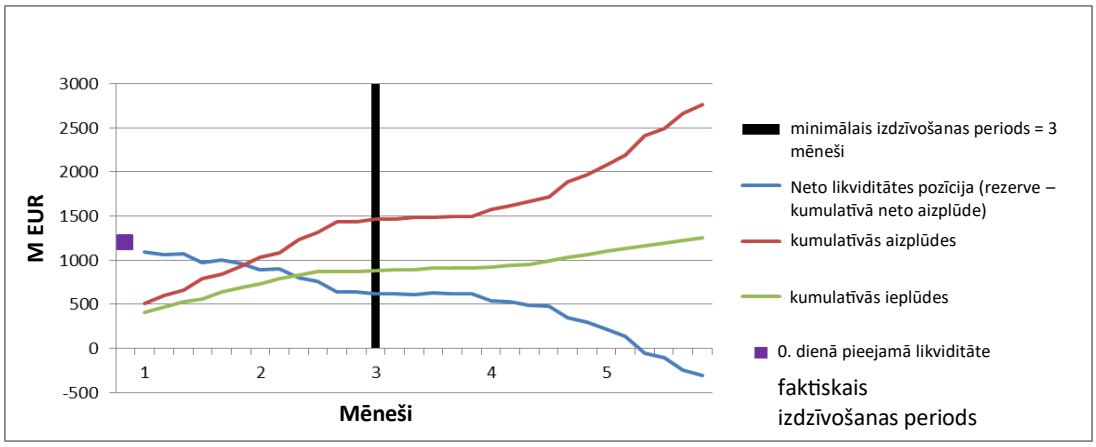

b. 2. piemērs: uzraudzības iestāžu noteiktais minimālais izdzīvošanas periods ir trīs mēneši. Alternatīva mērīšana, lai noteiktu minimālo izdzīvošanas periodu, kas var arī atrisināt uzraudzības iestāžu bažas, ka atšķirība starp ieplūdi un aizplūdi ir nepieņemami augsta, ir noteikt aizplūdes griestus. Šajā attēlā mehānisms aizplūdes griestu noteikšanai attēlots ar melno horizontālo joslu. Iestādei ir nepieciešams samazināt aizplūdes līmeni, nesasniedzot griestus. Griestus var iestatīt vienai vai vairākām termiņu kategorijām un neto aizplūdēm (pēc ieplūdes korekcijām) vai bruto aizplūdēm. Trešajā ailē attēlota alternatīva rezerves prasības pievienošanai.

5. attēls. Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašas kvantitatīvas prasības

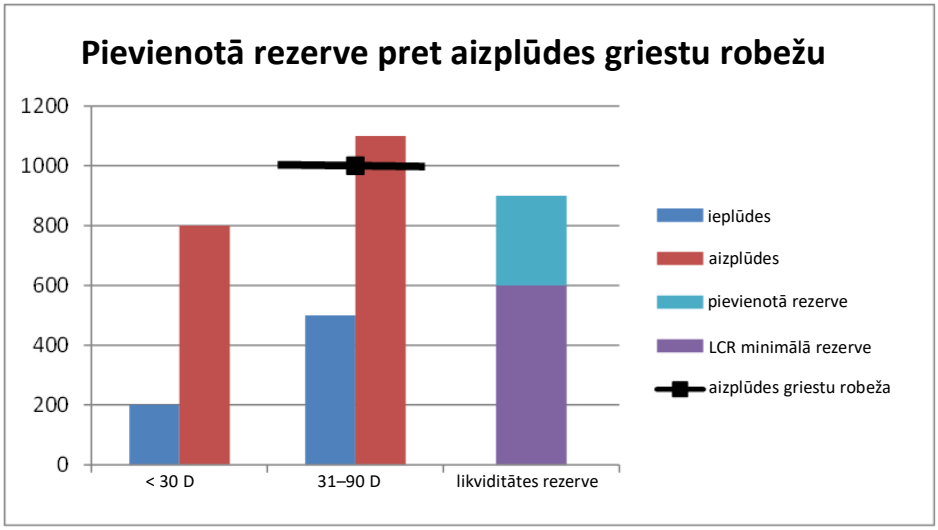

435. Ja kompetentās iestādes nav izstrādājušas savu atsauces kritēriju konkrētu kvantitatīvo likviditātes prasību kvantitatīvai noteikšanai, tās var piemērot atsauces kritēriju, veicot šādas darbības, jo īpaši likviditātes riska gadījumā:

a. veikt salīdzinošu analīzi stresa apstākļos par neto naudas aizplūšanu un atbilstošajiem likvīdajiem aktīviem noteiktos laika periodos: līdz vienam mēnesim (ieskaitot darījumus uz nakti), no viena mēneša līdz trim mēnešiem un no trim mēnešiem līdz vienam gadam; šim

nolūkam kompetentajām iestādēm jāprognozē neto aizplūšana (bruto aizplūdes un ieplūdes);

b. līdzsvarot spēju dažādos termiņu intervālos, ņemot vērā stresa apstākļus (piemēram, piesardzīga novērtēšana saskaņā ar stresa pieņēmumiem likvīdajiem aktīviem salīdzinājumā ar pašreizējo novērtējumu normālos apstākļos un pēc diskonta), izveidojot stresa termiņu skalu nākamajam gadam;

c. novērtēt iestādes izdzīvošanas periodu, pamatojoties uz stresa termiņu skalas novērtējumu;

d. noteikt vēlamo/uzraudzības noteikto minimālo izdzīvošanas periodu, ņemot vērā iestādes riska profilu un tirgus un makroekonomiskos apstākļus;

e. ja vēlamais/uzraudzības minimālais izdzīvošanas periods ir garāks par iestādes pašreizējo izdzīvošanas periodu, kompetentās iestādes var noteikt likvīdo aktīvu papildu summas (papildu likviditātes rezerves), kas jāuztur iestādē, lai pagarinātu izdzīvošanas periodu līdz vajadzīgajam minimumam.

Konkrētu kvantitatīvo likviditātes un finansējuma prasību formulēšana

436. Lai noteiktu konkrētās kvantitatīvās likviditātes prasības, kompetentajām iestādēm jāizmanto kāda no šādām pieejām, ja vien konkrētos apstākļos par piemērotāku netiek atzīta cita pieeja:

a. 1. pieeja – prasīt, lai LCR pārsniedz tiesību aktos noteikto minimumu un ir tik liels, ka konstatētie trūkumi tiktu pietiekami mazināti;

b. 2. pieeja – pieprasīt noteikt minimālo izdzīvošanas periodu tādā garumā, ka identificētie trūkumi tiek pietiekami mazināti; izdzīvošanas periodu var uzstādīt vai nu tieši, kā prasību, vai netieši, nosakot aizplūdes summu griestus attiecīgajā laika grupā; kompetentās iestādes var pieprasīt dažāda veida likvīdos aktīvus (piemēram, aktīvi atbilstīgi centrālajām bankām), lai segtu riskus, kuri (pietiekami) netiek segti ar LCR;

c. 3. pieeja – pieprasīt minimālo kopējo likvīdo aktīvu summu vai kompensējošo spēju, vai nu kā minimālo kopējo summu vai kā minimālo summu, kas pārsniedz piemērojamo regulatīvo minimumu, tādā apjomā, ka identificētie trūkumi tiek pietiekami mazināti; kompetentās iestādes var noteikt prasības attiecībā uz likvīdo aktīvu sastāvu, tostarp operacionālajām prasībām (piemēram, tieša konvertējamība naudā, vai likvīdo aktīvu noguldījums centrālajā bankā).

437. Lai pienācīgi formulētu konkrētās kvantitatīvās prasības attiecībā uz stabilu finansējumu, kompetentajām iestādēm jāizmanto kāda no šādām pieejām, ja vien konkrētos apstākļos par piemērotāku netiek atzīta cita pieeja:

a. 4. pieeja – prasīt, lai NSFR pārsniedz tiesību aktos noteikto minimumu un ir tik liels, ka konstatētie trūkumi tiktu pietiekami mazināti;

b. 5. pieeja – pieprasīt, lai pieejamā stabilā finansējuma minimālā kopsumma vai nu kā minimālā kopējā summa, vai kā minimālā summa, pārsniedz tiesību aktos noteikto minimumu un ir tik liela, ka konstatētie trūkumi tiek pietiekami mazināti.

438. Kompetentajām iestādēm kvantitatīvās prasības attiecībā uz likviditāti vai finansējumu jāstrukturē tā, lai panāktu kopumā konsekventus prudenciālos rezultātus dažādās iestādēs, vienlaikus ņemot vērā, ka prasību veidi dažādās iestādēs var atšķirties atkarībā no to individuālajiem apstākļiem. Papildus kvantitātei, struktūrai vajadzētu norādīt prasības gaidāmo sastāvu un raksturu. Visos gadījumos vajadzētu norādīt uzraudzības prasību un jebkādu piemērojamo Direktīvas 2013/36/ES prasību. Likviditātes rezervēm un kompensējošai spējai, ko iestāde tur, lai apmierinātu uzraudzības prasības, vajadzētu būt pieejamām iestādei izmantošanai stresa laikos.

439. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka iestāde tām nekavējoties paziņo, ja tā neatbilst prasībām vai tuvākajā laikā neplāno tās izpildīt. Paziņojumam jāpievieno iestādes izstrādāts plāns, lai laikus atjaunotu atbilstību prasībām. Kompetentajām iestādēm jānovērtē plāna īstenojamība un jāveic atbilstoši uzraudzības pasākumi, ja plāns netiek uzskatīts par īstenojamu. Ja plāns tiek uzskatīts par realizējamu, kompetentajām iestādēm vajadzētu: noteikt vajadzīgos pagaidu uzraudzības pasākumus, pamatojoties uz apstākļiem iestādē; uzraudzīt atveseļošanas plāna īstenošanu; un cieši uzraudzīt iestādes likviditātes pozīciju, prasot iestādei palielināt ziņošanas regularitāti, ja nepieciešams.

440. Neraugoties uz iepriekš minēto, kompetentās iestādes var arī noteikt kvalitatīvas prasības kā ierobežojumus/griestu robežas/robežas nesakritībām, koncentrācijām, vēlmei uzņemties risku, kvantitatīvos ierobežojumus attiecībā uz nodrošināto aizdevumu izsniegšanu, u.c., saskaņā ar šo pamatnostādņu 9. sadaļā noteiktajiem kritērijiem.

441. Tālāk attēloti daži piemēri no dažādām pieejām attiecībā uz īpašo kvantitatīvo likviditātes prasību struktūru:

<u>Īpašu prasību formulēšanas piemērs</u>

No 2025. gada 1. janvāra līdz norādīts citādāk, Bankai X ir nepieciešams:

a. 1. pieeja: nodrošināt, ka tās kompensējošā spēja ir visu laiku vienāda ar vai lielāka nekā, piemēram, 125% no likviditātes neto aizplūdes, ko mēra ar LCR;

b. 2. pieeja: nodrošināt, ka tās kompensējošā spēja sniedz vēlamo rezultātu jebkurā izdzīvošanas perioda punktā, kas ir vienāds ar vai lielāks par trim mēnešiem, ko mēra ar iekšējo likviditātes stresa testu / termiņu sadalījumu / īpašiem rādītājiem, kurus izstrādājis projekta vadītājs;

c. 3. pieeja:
   - nodrošināt, lai tās kompensējošā spēja vienmēr ir vienāda ar vai lielāka par EUR X miljardiem; vai
   - nodrošināt, lai tās kompensējošā spēja vienmēr ir vienāda ar vai lielāka par EUR X miljardiem, pārsniedzot minimālo prasību saskaņā ar LCR;

d. 4. pieeja: nodrošināt, ka tās pieejamais stabilais finansējums vienmēr ir vienāds ar vai lielāks par, piemēram, 125 % no nepieciešamā stabilā finansējuma, kā noteikts NSFR.

e. 5. pieeja:

- nodrošināt, ka tās pieejamais stabilais finansējums vienmēr ir vienāds ar vai lielāks par EUR X miljardiem; vai
- nodrošināt, ka tās pieejamais stabilais finansējums vienmēr ir vienāds ar vai lielāks par EUR X miljardiem, kas pārsniedz NSFR noteiktās minimālās prasības.

9. sadaļa SREP kopējais novērtējums un saziņa

9.1. Vispārīgi apsvērumi

442. Šajā sadaļā ir izklāstīts, kā katra SREP elementa novērtējuma rezultāti tiek apvienoti kopējā SREP novērtējumā, kā arī kā tiek paziņots attiecīgais rezultāts – tostarp pašu kapitāla prasību un pamatnostādņu formulēšana un pamatošana. Tajā arī tiek aplūkots, kā šajās pamatnostādnēs katras attiecīgās sadaļas un nodaļas beigās uzskaitītie neizsmeļošie uzraudzības pasākumi mijiedarbojas ar citiem attiecīgajiem regulējumiem (t. i., agrīnās intervences pasākumiem, noregulējuma iestāžu novērtējumiem, makrouzraudzības pasākumiem un NILL/TFN).

9.2. Vispārējais UPNP novērtējums

443. Nosakot vispārējo SREP novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā SREP elementu novērtējuma konstatējumus, it īpaši:

a. riskus, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta;

b. varbūtību, ka iestādes pārvaldība, kontroles trūkumi un/vai uzņēmējdarbības modelis vai stratēģija var paaugstināt vai mazināt šos riskus, vai pakļaut iestādi jauniem riska avotiem;

c. vai iestādes pašu kapitāls un likviditātes resursi nodrošina stabilu šo risku segumu;

d. iespējamo pozitīvo un negatīvo mijiedarbību starp elementiem (piemēram, kompetentās iestādes var uzskatīt spēcīgu kapitāla pozīciju par iespējamo mazināšanas faktoru noteiktām bažām, kuras konstatētas likviditātes un finansējuma jomā, vai gluži pretēji, ka vāja kapitāla pozīcija var saasināt bažas šajā jomā).

444. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt iestādes dzīvotspēju, kas definēta kā iestādes tuvums dzīvotnespējas punktam, balstoties uz pašu kapitāla un likviditātes resursu pietiekamību, pārvaldību, kontroli un/vai uzņēmējdarbības modeli vai stratēģiju, lai segtu riskus, kam iestāde ir vai varētu būt pakļauta. Pamatojoties uz šo lēmumu, kompetentajām iestādēm:

a. jāveic visi nepieciešamie uzraudzības pasākumi, lai risinātu konstatētās problēmas;

b. jānosaka turpmākie uzraudzības resursi un plānošana attiecībā uz iestādi, tostarp jāizlemj, vai iestādei uzraudzības pārbaužu programmas ietvaros jāplāno īpašas uzraudzības darbības;

c. jānosaka nepieciešamība pēc agrīnās intervences pasākumiem, kā noteikts Direktīvas 2014/59/ES 27. pantā;

d. jānosaka, vai iestādi var uzskatīt par tādu "kas kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga" saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 32 pantu.

445. Vispārējais SREP novērtējums jāatspoguļo ar tādu vērtējuma rezultātu, kas balstās uz 20. tabulā noteiktajiem apsvērumiem, un ir skaidri dokumentēts vispārējā SREP novērtējuma gada kopsavilkumā. Šajā gada kopsavilkumā vajadzētu iekļaut arī kopējo SREP vērtējuma rezultātu un SREP elementu vērtējuma rezultātus, kā arī visus uzraudzības konstatējumus pēdējo 12 mēnešu laikā.

20. tabula. Uzraudzības apsvērumi, nosakot vispārējo SREP vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1	Apzinātie riski rada zemu risku iestādes dzīvotspējai.	• Iestādes uzņēmējdarbības modelis un stratēģija nerada bažas. • Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumi nerada bažas. • Iestādes kapitāla un likviditātes riski rada nebūtisku / ļoti zemu nozīmīgas prudenciālās ietekmes risku. • Esošā pašu kapitāla struktūra un apmērs nerada bažas. • Iestādes likviditātes pozīcija un finansēšanas profils nerada bažas. • Nav būtisku bažu par iestādes darbības atveseļošanas plāna ticamību un īstenojamību.
2	Apzinātie riski rada vidēju–zemu risku iestādes dzīvotspējai.	• Pastāv nelielas–vidējas bažas par iestādes uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv nelielas–vidējas bažas par iestādes pārvaldības vai iekšējās kontroles pasākumiem. • Kapitāla un likviditātes risku radītais nozīmīgas prudenciālās ietekmes risks ir zems–vidējs. • Esošā pašu kapitāla struktūra un apmērs rada nelielas–vidējas bažas. • Pastāv nelielas–vidējas bažas par iestādes likviditātes pozīciju un/vai finansējuma profilu. • Pastāv nelielas vai vidējas bažas par iestādes darbības atveseļošanas plāna ticamību un īstenojamību.
3	Apzinātie riski rada vidēju–augstu risku iestādes dzīvotspējai.	• Pastāv vidējas–lielas bažas par iestādes uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv vidējas–lielas bažas par iestādes pārvaldības vai iekšējās kontroles pasākumiem. • Kapitāla un likviditātes risku radītais nozīmīgas prudenciālās ietekmes risks ir vidējs–augsts. • Iestādes esošā pašu kapitāla struktūra un apmērs rada vidējas–lielas bažas. • Pastāv vidējas–lielas bažas par iestādes likviditātes pozīciju un/vai finansējuma profilu.

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
		• Pastāv vidējas vai lielas bažas par iestādes darbības atveseļošanas plāna ticamību un īstenojamību.
4	Apzinātie riski rada augstu risku iestādes dzīvotspējai.	• Pastāv lielas bažas par iestādes uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv lielas bažas par iestādes pārvaldības vai iekšējās kontroles pasākumiem. • Kapitāla un likviditātes risku radītais nozīmīgas prudenciālās ietekmes risks ir augsts. • Iestādes esošā pašu kapitāla struktūra un apmērs rada lielas bažas. • Pastāv lielas bažas par iestādes likviditātes pozīciju un/vai finansējuma profilu. • Pastāv ļoti lielas bažas par iestādes darbības atveseļošanas plāna ticamību un īstenojamību.

446. Nosakot, ka iestādei ir “maksātnespējīga vai iespējams kļūs maksātnespējīga”, kas atspoguļojas kopējā SREP "F" vērtējumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu sadarboties ar noregulējuma iestādēm, lai konsultētos par konstatējumiem, ievērojot Direktīvas 2014/59/ES 32. pantā noteikto procedūru.

9.3. Paziņošana par SREP novērtējuma rezultātiem

447. Kompetentajām iestādēm saskaņā ar 2.4. iedaļā izklāstīto SREP iesaistīšanās modeli SREP novērtējuma rezultāti jāpaziņo iestādei rakstveidā. Paziņojums ir jāadresē iestādes vadības struktūrai.

448. Paziņojumā par SREP novērtējuma rezultātiem iestādēm un, ja nepieciešams, citām kompetentajām iestādēm vai noregulējuma iestādēm, jāiekļauj vismaz šādi elementi:

a. attiecīgais piemērošanas līmenis, SREP novērtējuma datums un tā piemērošanas datums, kā arī atsauces datumi informācijai, kas izmantota tā sagatavošanā saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 710/2014 10. pantu;

b. SREP rezultātu apraksts, tostarp novērtējuma kopsavilkums, būtiski uzraudzības konstatējumi un kopējais SREP vērtējums. Ja iestādei ir jāveic korektīvi pasākumi saistībā ar konkrētiem SREP elementiem vai apakšelementiem, kompetentajām iestādēm jāapsver iespēja noteikt atbilstošu termiņu šo pasākumu īstenošanai un, ja nepieciešams, jāpublisko šo elementu un apakšelementu vērtējums;

c. vajadzīgais P2R līmenis un kvalitāte saskaņā ar 7. sadaļā noteikto procesu un kritērijiem, tostarp iestādei specifisks pamatojums prasību noteikšanai, atsevišķi attiecībā uz pārmērīgas sviras risku un citiem riska veidiem. Pamatojumā ir skaidri jānorāda būtiskie riska faktori, kas ietekmē P2R. Ja iestādei piemērojamajā tiesiskajā regulējumā tiek ieviestas būtiskas izmaiņas, lai noteiktu P1R, paziņojumā ir jāiekļauj saskaņā ar 7. sadaļas 294. punktu veiktā novērtējuma rezultāti. Pamatojot P2R, kompetentajām iestādēm:

i. ciktāl iespējams, atsaukties uz riska kategorijām un apakškategorijām/elementiem, kā tie aprakstīti 6. sadaļā un 7.2. un 7.3. iedaļā, ņemot vērā konkrētu riska veidu esošās

definīcijas piemērojamajos tiesību aktos, lai nodrošinātu vispārēju salīdzināmību starp iestādēm;

ii. noteikt galvenos trūkumus, uz kuriem attiecas šīs prasības, līdz brīdim, kad tie tiks novērsti saskaņā ar punktu 320.

d. paziņojot nepieciešamo kapitāla līmeni un 2. pīlāra prasību kvalitāti saskaņā ar iepriekšējo punktu, kompetentajām iestādēm:

i. jāpaziņo iestādes TSCR kā TREA daļu (attiecību), kas sadalīta pēc prasības sastāva. TSCR jāizsaka, izmantojot šādu formulu:

$$TSCR\ attiecība\ = \frac{TSCR}{TREA}$$

ii. jāpaziņo iestādes TSLRR kā daļu (attiecību) no sviras rādītāja riska darījumu vērtības (LRE), kas sadalīta pēc prasības sastāva. TSLRR jāizsaka, izmantojot šādu formulu:

$$TSLRR\ attiecība\ = \frac{TSLRR}{LRE}$$

iii. jāpaziņo iestādes OCR un tā sastāvdaļas – 1. pīlāra pašu kapitāla prasības, P2R un rezervju prasības – kā TREA daļa (attiecība), kas sadalīta pēc prasības sastāva;

iv. paziņot iestādes OLRR un tās sastāvdaļas – sviras rādītāja pašu kapitāla prasību, P2R-LR un G-SNI sviras rādītāja rezerves prasību – kā daļu (koeficientu) no LRE, detalizēti norādot prasības sastāvu.

e. P2G un P2G-LR gaidāmais līmenis un kvalitāte saskaņā ar 7.6. iedaļā norādīto procesu un kritērijiem, ja to noteikšanas rezultātā tiek iegūta pozitīva vērtība, tostarp:

i. visiem piemērojamajiem pašu kapitāla rādītājiem, uz kuriem ietekmi atstāj P2G (pirmā līmeņa pamata, pirmā līmeņa un kopējais pašu kapitāls), kā arī finanšu sviras rādītāja prasībai, uz kuru ietekmi atstāj P2G-LR, un to, ka pašu kapitāls, kas tiek turēts P2G nolūkos, nevar tikt izmantots, lai izpildītu kādu no OCR elementiem, un ka P2G-LR nevar tikt izmantots, lai izpildītu kādu no OLRR elementiem;

ii. attiecīgos termiņus tās izveidei;

iii. konkrētajai iestādei raksturīgo pamatojumu pamatnostādņu izstrādei un izmantotās metodikas galvenajiem elementiem;

iv. iespējamā uzraudzības iestāžu reakcija gadījumos, kad netiek ievēroti P2G un P2G-LR nosacījumi.

f. paziņojums par likviditāti un visām īpašām likviditātes prasībām, ko noteikusi kompetentā iestāde, izņemot tās, kas noteiktas Komisijas Deleģētās regulas 2015/61 4. panta 2. punktā un Regulas Nr. 575/2013 428.b panta 2. punktā, tostarp par iestādei specifiskiem šo prasību iemesliem;

g. attiecīgā gadījumā – paziņojums par citiem uzraudzības pasākumiem (kvalitatīviem vai kvantitatīviem), tostarp par jebkādiem agrīnās intervences pasākumiem, kurus kompetentā iestāde plāno veikt.

9.4. Uzraudzības reakcija situācijā, kad nav izpildīta TSCR vai OCR

449. TSCR, kas noteikts saskaņā ar šīm pamatnostādnēm un norādīts SREP novērtējumā, ir juridiski saistoša prasība, kurai iestādēm ir jāatbilst jebkurā brīdī, tostarp stresa apstākļos. Ja TSCR vairs netiek ievērots, kompetentajām iestādēm jāapsver papildu intervences pilnvaru izmantošana saskaņā ar direktīvām 2013/36/ES un 2014/59/ES, tostarp atļaujas anulēšana saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 18. panta d) punktu, agrīnās intervences pasākumu piemērošana saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 27. pantu, lēmuma pieņemšana par to, ka iestāde nonākusi vai, visticamāk, nonāks finanšu grūtībās, saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 32. panta 4.a punktu un attiecīgajām pamatnostādnēm, kā arī noregulējuma pasākumu veikšana saskaņā ar minēto direktīvu. Īstenojot šīs pilnvaras, kompetentajām iestādēm ir jāizskata, vai pasākumi ir samērīgi ar apstākļiem un to viedokli par situācijas iespējamo turpmāko attīstību.

450. Kompetentajām iestādēm arī jāuzrauga, vai iestādes ievēro OCR. Vajadzības gadījumā kompetentajām iestādēm jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka iestādes ievēro Direktīvas 2013/36/ES 141.–142. pantā noteiktās prasības.

9.5. Uzraudzības iestāžu reakcija uz P2G neizpildi

451. Kompetentajām iestādēm ir jāuzrauga, vai iestādē laika gaitā tiek nodrošināts un uzturēts pašu kapitāls, kas sagaidāms saskaņā ar P2G. Ja iestādes pašu kapitāla apmērs samazinās vai, iespējams, kļūs mazāks par P2G noteikto kapitālu, kompetentajai iestādei ir jāprasa, lai iestāde to informē un sagatavo pārskatītu kapitāla plānu. Paziņojumā iestādei ir jāpaskaidro, kādu negatīvu seku dēļ tā varētu šādi rīkoties un kādas darbības ir paredzētas, lai atjaunotu atbilstību P2G, risinot pastiprinātu uzraudzības dialogu.

452. Kopumā ir trīs situācijas, kurās kompetentā iestāde varētu uzskatīt, ka iestāde, iespējams, nespēs izpildīt P2G:

a. ja pašu kapitāla līmenis noslīd zem P2G līmeņa (vienlaikus saglabājoties virs OCR) tādu iestādei specifisku vai ārēju apstākļu dēļ, kuros ir īstenojušies riski, kuru segšanai bija paredzēts P2G, kompetentā iestāde var atļaut iestādei īslaicīgi darboties ar līmeni, kas ir zemāks par P2G, ar nosacījumu, ka pārskatītais kapitāla plāns tiek uzskatīts par ticamu saskaņā ar 7.7. iedaļā noteiktajiem kritērijiem. Attiecīgā gadījumā kompetentā iestāde var arī izskatīt iespēju koriģēt P2G līmeni;

b. ja pašu kapitāla līmenis kļūst zemāks par P2G noteikto līmeni (bet joprojām pārsniedz OCR) ar konkrēto iestādi saistītos vai ārējos apstākļos, kuros ir radušies riski, ko nebija paredzēts segt ar P2G, kompetentajām iestādēm ir jāprasa, lai iestāde attiecīgā termiņā paaugstina pašu kapitāla līmeni līdz P2G noteiktajam līmenim;

c. Ja iestāde neņem vērā P2G, neiekļauj to savā riska pārvaldības sistēmā vai neveido pašu kapitālu P2G prasības izpildei kompetentās iestādes noteiktajos termiņos, kompetentās iestādes var piemērot papildu uzraudzības pasākumus, kas izklāstīti 16. tabulā.

Ja atļauja darboties zem P2G līmeņa, kā minēts a) apakšpunktā, nav piešķirta un iestādes pašu kapitāls atkārtoti ir zem P2G līmeņa, kompetentajai iestādei jānosaka P2R saskaņā ar 7. sadaļu.

453. Neskatoties uz konkrētām uzraudzības atbildēm saskaņā ar iepriekšējo rindkopu, kompetentās iestādes var arī apsvērt 7. sadaļā noteikto kapitāla un papildu uzraudzības pasākumu piemērošanu, ja tie tiek uzskatīti par piemērotākiem, lai risinātu iemeslus, kāpēc pašu kapitāls ir zem P2G noteiktā līmeņa.

9.6. Mijiedarbība starp uzraudzības pasākumiem, agrīnās intervences pasākumiem un noregulējuma iestāžu veikto novērtējumu

454. Papildus minētajiem uzraudzības pasākumiem, kompetentās iestādes var piemērot agrīnās intervences pasākumus, kā noteikts Direktīvas 2014/59/ES 27. pantā, kas paredzēti, lai papildinātu uzraudzības pasākumu kopumu, kas minēti Direktīvas 2013/36/ES. 104. un 105. pantā.

455. Kompetentajām iestādēm vajadzētu piemērot agrīnās intervences pasākumus, neskarot jebkādus citus uzraudzības pasākumus, un, piemērojot agrīnās intervences pasākumus, vajadzētu izvēlēties vispiemērotāko pasākumu (-us), lai nodrošinātu atbildes reakciju, kas ir samērīga ar konkrētajiem apstākļiem.

456. Nosakot uzraudzības vai agrīnās intervences pasākumus, kompetentajām iestādēm papildus 2. sadaļā izklāstītajai eskalācijas sistēmai jāņem vērā arī noregulējuma iestādes veiktā noregulējamības novērtējuma rezultāti, tostarp saistītā darba programma, lai nodrošinātu uzraudzības darbību konsekvenci.

9.7. Mijiedarbība starp uzraudzības un makroprudenciālajiem pasākumiem

457. Ja iestādei tiek piemēroti makroprudenciālie pasākumi un SREP novērtējumā tiek konstatēts, ka šie makroprudenciālie pasākumi nepietiekami risina iestādei specifisko riska profilu vai iestādē esošos trūkumus (t. i., iestāde ir pakļauta vai rada augstāku riska līmeni nekā makroprudenciālā pasākuma mērķlīmenis, vai konstatētie trūkumi ir būtiskāki nekā tie, uz kuriem pasākums attiecas), kompetentajām iestādēm jāapsver makroprudenciālo pasākumu papildināšana ar papildu iestādei specifiskiem pasākumiem.

9.8. Mijiedarbība starp uzraudzības un NILL/TFN pasākumiem

458. Piemērojot uzraudzības pasākumus, lai novērstu prudenciālas nepilnības, kas saistītas ar NILL/TF risku, kompetentajām iestādēm jāsadarbojas ar NILL/TFN uzraudzības iestādēm, lai

attiecīgās NILL/TFN uzraudzības iestādes un kompetentās iestādes savas kompetences ietvaros veiktu attiecīgus pasākumus šo trūkumu/nepilnību novēršanai[49].

459. Ja kompetentās iestādes, veicot uzraudzības darbības, gūst pamatotas norādes par trūkumiem iestādes sistēmās un kontroles sistēmā vai iekšējās pārvaldības sistēmā, kas attiecas uz NILL/TFN, vai ja ir pamatots iemesls aizdomām, ka iestāde varētu būt vairāk pakļauta NILL/TF riskiem, tām:

   a. jāpaziņo NILL/TFN uzraudzības iestādei par šiem trūkumiem un riskiem, tiklīdz tie ir konstatēti, un jāsadarbojas ar to saskaņā ar NILL/TFN sadarbības pamatnostādnēm;
   b. novērtē šādu trūkumu un risku iespējamo ietekmi uz iestādes prudenciālo situāciju;
   c. jāsadarbojas ar NILL/TFN uzraudzības iestādēm un saskaņā ar attiecīgo iestāžu pilnvarām un funkcijām jāapsver vispiemērotākie prudenciālās uzraudzības pasākumi šo trūkumu un risku novēršanai papildus pasākumiem, ko veic NILL/TFN uzraudzības iestādes.

460. Ja kompetentās iestādes tiek informētas vai uzzina par uzraudzības pasākumiem vai sankcijām, ko plāno vai piemēro NILL/TFN uzraudzības iestādes, tām jāapsver, vai un kā jāmazina NILL/TFN uzraudzības iestāžu konstatēto trūkumu un nepilnību iespējamā prudenciālā ietekme.

[49] Saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par sadarbību nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā (EBA/GL/2021/15).

10. sadaļa. SREP piemērošana pārrobežu grupām

461. Šī sadaļa pievēršas SREP procedūru un metodikas piemērošanai, kā noteikts šajās pamatnostādnēs saistībā ar pārrobežu grupām un to sabiedrībām. Tā arī nodrošina saikni ar kopīgā novērtējuma un lēmuma pieņemšanas procesu, kas jāveic saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 710/2014.

462. Veicot SREP, kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī iespējamie NILL/TF riski, kā arī riski, kas saistīti ar mērķtiecīgu finanšu sankciju neīstenošanu un apiešanu. To darot, jāņem vērā informācija, kas saņemta no tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kurā reģistrēts mātesuzņēmums, kā arī no NILL/TFN uzraudzības iestādēm, kas atbild par grupas uzraudzību NILL/TFN jomā dažādās jurisdikcijās; jo īpaši novērtējumu par NILL/TF riskiem, būtiskām nepilnībām un NILL/TFN tiesību aktu pārkāpumiem, kas ir saistīti ar pārrobežu grupas struktūru.

463. Novērtējot NILL/TF risku, kā arī mērķtiecīgu finanšu sankciju neīstenošanas un apiešanas risku prudenciālās sekas pārrobežu grupas SREP ietvaros, kompetentajām iestādēm jāizmanto informācija, kas iegūta divpusējā sadarbībā ar attiecīgajām NILL/TF kompetentajām iestādēm (saskaņā ar NILL/TF sadarbības pamatnostādnēm), kā arī piedaloties NILL/TF kolēģiju[50] un prudenciālo kolēģiju darbā.

10.1. SREP piemērošana pārrobežu grupām

464. Piemērojot SREP un šīs pamatnostādnes attiecībā uz pārrobežu grupām, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt grupas dzīvotspēju kopumā, kā arī tās atsevišķās sabiedrības. Konsolidējošajām uzraudzības iestādēm jāveic mātesuzņēmuma un iestāžu grupas sākotnējais novērtējums konsolidētā līmenī, savukārt pārējām kompetentajām iestādēm jāveic to uzraudzībā esošo vienību sākotnējais novērtējums (individuāli vai attiecīgā gadījumā subkonsolidēti).

465. Piemērojot šīs pamatnostādnes attiecībā uz pārrobežu grupas meitasuzņēmumiem, kompetentajām iestādēm, kas atbild par meitasuzņēmumiem, veicot sākotnējo novērtējumu, vispirms jāapsver iestādes individuāli, kā tas gadījumā ar neatkarīgu iestādi. Attiecīgā gadījumā šādu sākotnējo novērtējumu konstatējumos jāiekļauj arī galveno ievainojamību identificēšana pārrobežu vai grupas kontekstā un jāatspoguļo stiprās puses un mīkstinošie faktori, kas saistīti ar sabiedrību, kura ir grupas daļa.

[50] NILL/TF kolēģijas, kā definēts Kopīgajās pamatnostādnēs par sadarbību un informācijas apmaiņu starp kredītiestāžu un finanšu iestāžu uzraudzības kompetentajām iestādēm Direktīvas (ES) 2015/849 vajadzībām ("NILL/TF kolēģiju pamatnostādnes") un Direktīvas (ES) 2024/1640 2. panta 8. punktā.

466. Jebkura šāda sākotnējā SREP elementu novērtējuma rezultāti, tostarp, ja tie identificēti, viedokļi par galvenajām atkarībām no mātesuzņēmuma/grupas, jāizmanto kā ievaddati kopīgā novērtējuma un lēmumu pieņemšanas procesā saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. panta prasībām. Tāpēc šie rezultāti jāapspriež kompetentajām iestādēm uzraugu kolēģiju ietvaros, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 116. pantu.

467. Saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 710/2014 3. pantu pirms kopīgā lēmuma pieņemšanas procesa sākšanas konsolidējošajai uzraudzības iestādei un attiecīgajām kompetentajām iestādēm ir jāvienojas par kopīgā lēmuma pieņemšanas grafiku, kurā izklāstīti procesā veicamie soļi, un visā procesa gaitā jāievēro šis saskaņotais grafiks.

468. Pēc diskusijām uzraugu kolēģijās un kopīgā novērtēšanas procesa rezultātu apkopošanas kompetentajām iestādēm jāpabeidz savi attiecīgie SREP novērtējumi, veicot nepieciešamos precizējumus, pamatojoties uz kolēģiju diskusiju rezultātiem.

469. Ja kompetentās iestādes veiktais novērtējums ir atklājis konkrētus trūkumus saistībā ar pozīcijām grupas ietvaros, kas negatīvi ietekmē attiecīgās vienības vispārējo dzīvotspēju individuālā līmenī, kompetentajām iestādēm uzraugu kolēģijās jāapspriež, vai jāmaina vienības galīgais novērtējums, ņemot vērā grupas kopējo aspektu, tostarp konsolidētās grupas uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju, kā arī finanšu atbalsta mehānismu esamību un īpatnības grupas ietvaros.

470. Kompetentajām iestādēm uzraugu kolēģijās jāapspriež un jāsaskaņo šādi jautājumi:

a. plānošana, tostarp biežums un termiņi dažādu SREP elementu novērtējuma veikšanai konsolidētajai grupai un tās vienībām, lai atvieglotu grupas riska un likviditātes riska ziņojumu sagatavošanu, kas nepieciešami kopīgajiem lēmumiem, kā noteikts Direktīvas 2013/36/ES 113. pantā un Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 710/2014 3. pantā, ņemot vērā 2. sadaļā noteikto proporcionalitāti un uzraudzības iesaistīšanos;
b. informāciju par to, kā piemērot kritērijus, ko izmanto, lai novērtētu SREP elementus;
c. pieeju, lai novērtētu un noteiktu rezultātu risku apakškategorijām individuāli, ja šādas apakškategorijas ir identificētas kā būtiskas;
d. informāciju, kas nepieciešama no iestādes konsolidētā un sabiedrību līmenī, lai veiktu SREP elementu novērtējumu, ieskaitot to, no ICAAP un ILAAP;
e. novērtējumu rezultātus, ieskaitot SREP vērtējuma rezultātus, kas piešķirti elementiem, un vispārējo SREP novērtējumu un vispārējo SREP vērtējuma rezultātu konsolidētā un sabiedrības līmenī. Apspriežot individuālo ar kapitālu un likviditāti saistīto risku novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu koncentrēties uz riskiem, kas tiek identificēti kā būtiski attiecīgajām sabiedrībām;
f. pārrobežu uzraudzības sekas, kas saistītas ar naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas riskiem, riskiem, kas saistīti ar mērķtiecīgu finanšu sankciju neievešanu un apiešanu, kā arī bažas; un

g. plānotos uzraudzības un agrīnās intervences pasākumus, ja vajadzīgs.

471. Sagatavojot pārrobežu grupas un tās vienību kopējā SREP novērtējuma kopsavilkumu, kompetentajām iestādēm tas jāstrukturē tā, lai atvieglotu tādu veidlapu aizpildīšanu, kas paredzētas SREP ziņojumam, grupas riska ziņojumam, likviditātes riska novērtējumam un grupas likviditātes riska novērtējuma ziņojumam; šīs veidlapas ir nepieciešamas kopīgajam lēmumam saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu, kā noteikts Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 710/2014.

10.2. SREP kapitāla novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības

472. Kapitāla pietiekamības un saistīto prasību un norādījumu noteikšana saskaņā ar 7. sadaļā aprakstīto pārrobežu grupu procesu, ir daļa no kompetento iestāžu kopīgā lēmuma pieņemšanas procesa saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu.

473. Attiecībā uz pārrobežu grupas mātes iestādēm vai meitasuzņēmumiem P2R un P2R-LR piemērošana saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu jāveic atbilstoši kopīga lēmuma pieņemšanas procesam, kas paredzēts minētās direktīvas 113. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

474. Apspriežot pašu kapitāla līmeņa pietiekamību un nosakot P2R un P2R-LR, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. risku būtiskuma un konstatēto trūkumu novērtējumu gan konsolidēta, gan atsevišķu sabiedrību līmenī (t. i., kuri riski ir būtiski grupai kopumā, un, kas ir būtiski tikai vienai sabiedrībai), un pašu kapitāla līmeni, kas nepieciešams, lai segtu šādus riskus;

b. ja konstatētie trūkumi ir kopīgi visām sabiedrībām (piemēram, tie paši pārvaldības trūkumi pastāv visās sabiedrībās, vai izmantoto modeļu trūkumi vairākās sabiedrībās), koordinējot novērtēšanu un uzraudzības pasākumus, un jo īpaši, izlemjot, vai pasākumi jāpiemēro konsolidētā līmenī vai proporcionāli sabiedrības līmenī attiecībā uz sabiedrībām, kam raksturīgi kopēji trūkumi;

c. ICAAP novērtējumu rezultāti un viedoklis par ICAAP aprēķinu ticamību un to iespējamo izmantošanu kā pamatu P2R noteikšanai;

d. uzraudzības kritēriju rādītāju rezultāti, kas izmantoti P2R noteikšanai visām grupas vienībām un konsolidētajā līmenī;

e. P2R, ko piemērot sabiedrībām un konsolidētā līmenī, lai pārliecinātos, ka pastāv galīgo pašu kapitāla prasību konsekvence, un vai ir nepieciešama pašu kapitāla pārvietošana no konsolidēta uz atsevišķu sabiedrību līmeni.

475. Nosakot TSCR, kā paredzēts 7. sadaļā, kompetentajām iestādēm jāņem vērā tāds pats piemērošanas līmenis kā prasībām attiecībā uz kopīgu lēmumu saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Jo īpaši TSCR un citus kapitāla pasākumus attiecīgā gadījumā jānosaka konsolidētā un individuālā līmenī vienībām, kas darbojas citās

dalībvalstīs. Subkonsolidācijas līmenī TSCR un citiem kapitāla pasākumiem jāattiecas tikai uz subkonsolidētās grupas mātesuzņēmumu, lai izvairītos no tāda P2R dubultas uzskaites, ko kompetentās iestādes ir noteikušas meitasuzņēmumiem citās dalībvalstīs.

476. Ja pārrobežu grupas mātesuzņēmuma vai meitasuzņēmuma pārmērīgas sviras riska uzraudzības novērtējumā tiek secināts, ka ir jānosaka 2. pīlāra prasības pārmērīgas sviras riska novēršanai (P2R-LR), tas jāveic saskaņā ar kopīgā lēmuma pieņemšanas procesu, kas paredzēts KPD 113. panta 1. punkta a) apakšpunktā, un tajā jāatspoguļo atsevišķs pašu kapitāla prasību kopums, kas balstīts uz sviras rādītāju.

477. Apspriežot pašu kapitāla līmeņa pietiekamību pārmērīgas sviras riska segšanai un nosakot P2R-LR, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. 326. punktā iekļautie aspekti;
b. 2. pīlāra prasības, lai segtu pārmērīgas sviras risku, kas noteikts sabiedrībām un konsolidētā līmenī, lai pārliecinātos, ka pastāv galīgo pašu kapitāla prasību konsekvence, un, vai pašu kapitāls ir jāpārnes no konsolidētā uz sabiedrības līmeni.

478. Kompetentajām iestādēm jāapmainās ar visu attiecīgo informāciju par P2G un P2G-LR noteikšanu ar pārrobežu grupas mātes iestādēm vai meitas iestādēm, un tās ir jānosaka saskaņā ar kopīgā lēmuma procesu atbilstīgi Direktīvas 2013/36/ES 113. panta 1. punkta c) apakšpunktam. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jāapspriež pieeja P2G un P2G-LR noteikšanai atsevišķā līmenī gadījumos, kad šajā līmenī nav pieejami dati no uzraudzības stresa testiem, vai arī attiecīgā gadījumā jāvienojas par P2G un P2G-LR piemērošanu tikai konsolidētajā līmenī. P2G un P2G-LR pienācīgi jāatspoguļo kopīgajā lēmuma dokumentā, kas sagatavots saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu.

10.3. SREP likviditātes novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības

479. Pasākumu noteikšana, lai risinātu jebkādus nozīmīgus jautājumus un būtiskus secinājumus saistībā ar likviditātes uzraudzību un nepieciešamību noteikt konkrētām iestādēm piemērotas likviditātes prasības, jāveic saskaņā ar kopīgo lēmumu pieņemšanas procesu atbilstoši Direktīvas 2013/36/ES 113. pantam.

480. Ievērojot Direktīvas 2013/36/ES 113. panta 1. punkta b) apakšpunktu, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt nozīmīgos “jautājumus” un/vai būtiskos “konstatējumus” vismaz šādos gadījumos, ja:

a. kompetentās iestādes ierosinājušas īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības; un/vai
b. kompetentās iestādes ierosinājušas kādus citus mērus, kas nav īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības, un likviditātes riskam un/vai finansējuma riska atbilstībai piešķirtais vērtējums ir “3” vai “4”.

10.4. Citu uzraudzības pasākumu piemērošana

481. Kompetentajām iestādēm, kas atbild par pārrobežu grupu uzraudzību, un to sabiedrībām, ja iespējams, jāapspriež un jākoordinē visu uzraudzības un agrīnās intervences pasākumu piemērošana grupai un/vai tās būtiskajām vienībām, lai nodrošinātu, ka identificētajām vājajām vietām tiek konsekventi piemēroti visatbilstošākie pasākumi, ņemot vērā grupas lielumu, tostarp savstarpējo atkarību un grupas iekšējo kārtību, kā izklāstīts iepriekš.

482. Kompetentajām iestādēm, kas ir atbildīgas par pārrobežu grupas sabiedrību prudenciālo uzraudzību, piemērojot uzraudzības vai administratīvos pasākumus, tostarp sankcijas iestādēm par to nespēju pienācīgi novērst trūkumus, kas saistīti ar NILL/TF riskiem, jāsadarbojas ar attiecīgajām NILL/TFN uzraudzības iestādēm saskaņā ar NILL/TFN sadarbības pamatnostādņu 8. iedaļu[51] un saskaņā ar attiecīgo iestāžu pilnvarām un funkcijām, papildus pasākumiem, ko veic NILL/TFN uzraudzības iestādes, ir jāapsver vispiemērotākie prudenciālās uzraudzības pasākumi šo trūkumu un risku novēršanai.

[51] EBI NILL/TFN sadarbības pamatnostādnes (EBA/GL/2021/15).

11. sadaļa. Uzraudzības stresa testēšana

11.1. Uzraudzības stresa testēšanas izmantošana kompetentajās iestādēs

483. Kompetentajām iestādēm, pamatojoties arī uz Direktīvas 2013/36/ES 100. pantu, jāizmanto uzraudzības stresa testi, lai atvieglotu SREP un jo īpaši tā galveno elementu uzraudzības novērtējumu, kā aprakstīts 4.–8. sadaļā. VSP faktoru integrēšana uzraudzības stresa testos jāveic saskaņā ar kopīgajām pamatnostādnēm par VSP risku integrēšanu uzraudzības stresa testos, piešķirot prioritāti vides riskiem. Konkrētāk, uzraudzības stresa testēšanai attiecīgā gadījumā jāpalīdz kompetentajām iestādēm:

a. novērtēt iestāžu individuālos kapitāla riskus, kā minēts 6. sadaļā, vai likviditātes un finansējuma riskus, kā minēts 8. sadaļā;

b. novērtēt iestādes stresa testēšanas programmu ticamību, kā arī ICAAP un ILAAP vajadzībām izmantoto iestāžu stresa testu scenāriju atbilstību, smagumu un ticamību; tostarp, iespējams, iestāžu galveno pieņēmumu un risku virzītājspēku apšaubīšanu;

c. novērtēt iestāžu spēju izpildīt TSCR un OCR kapitāla pietiekamības novērtējuma kontekstā, kā noteikts 7.7. iedaļā; Atkarībā no uzraudzības stresa testa tvēruma un veida šis novērtējums var attiekties tikai uz atsevišķiem TSCR elementiem, ko aptver uzraudzības stresa testēšanas parametri (piemēram, P2R konkrētām riska kategorijām, ja stresa tests aptver tikai šādas riska kategorijas);

d. noteikt iestādēm P2G;

e. identificēt atsevišķās riska jomās īstenotās iestāžu riska pārvaldības un kontroles iespējamas nepilnības vai trūkumus.

f. identificēt iespējamos trūkumus vispārējās pārvaldības kārtībā vai visā iestādē piemērotajos kontroles pasākumos, kas minēti 5. sadaļā. Konkrētāk, ja kompetentā iestāde, izmantojot uzraudzības testus, atklāj iestādes stresa testēšanas programmu vai riska datu atbalsta infrastruktūras nepilnības, tās jāņem vērā, novērtējot šīs iestādes vispārējo pārvaldības un riska pārvaldības sistēmu;

g. noteikt konkrētas kvantitatīvas likviditātes prasības saistībā ar likviditātes pietiekamības novērtējumu, jo īpaši tad, ja kompetentā iestāde nav izstrādājusi konkrētus uzraudzības kritērijus attiecībā uz likviditātes prasībām. Atsevišķi likviditātes uzraudzības stresa testu elementi, ja nepieciešams, jāizmanto kā ievaddati, nosakot konkrētas likviditātes prasības iestādēm, kā norādīts 8.6. iedaļā.

484. Turklāt uzraudzības stresa testēšanai ir jāpalīdz kompetentajām iestādēm novērtēt uzraudzības organizatoriskās procedūras un plānot uzraudzības resursus, ņemot vērā arī citu

būtisku informāciju, jo īpaši saistībā ar konkrētu SREP elementu biežāku un padziļinātāku novērtējumu iestādēs, kas nav 1. kategorijas iestādes, un noteikt Direktīvas 2013/36/ES 99. pantā paredzētās uzraudzības pārbaudes programmas darbības jomu.

485. Kompetentajām iestādēm attiecīgos gadījumos arī jāizmanto uzraudzības ietvaros veikto stresa testu rezultāti, lai:

a. atbalstītu analīzi, kas nepieciešama, lai piešķirtu dažādas atļaujas un sankcijas, kuras paredzētas Regulā (ES) Nr. 575/2013 vai Direktīvā 2013/36/ES, piemēram, attiecībā uz būtiskām līdzdalībām, apvienošanos un pārņemšanu, kā arī akciju atpirkšanu;

b. atbalstītu tematisku analīzi par iespējamām ievainojamībām iestāžu grupā ar līdzīgiem riska profiliem;

c. atbalstītu analīzi par VSP faktoru iespējamo ietekmi uz iestāžu uzņēmējdarbības modeli, pamatojoties uz vidēja termiņa un ilgtermiņa scenāriju analīzi, kas veikta saskaņā ar kopīgajām pamatnostādnēm par VSP risku integrēšanu uzraudzības stresa testos;

d. motivētu iestādes uzlabot to iekšējās stresa testu un riska pārvaldības spējas: konkrētāk, uzraudzības stresa tests ar augšupēju komponentu varētu motivēt iestādes turpināt pilnveidot un uzlabot datu apkopošanu, risku modelēšanu un IT rīkus stresa testēšanas un riska pārvaldības vajadzībām.

11.2. Uzraudzības stresa testēšanas galvenie elementi

486. Pieņemot lēmumu par uzraudzības stresa testēšanas galvenajiem elementiem, kompetentajām iestādēm cita starpā jāņem vērā:

a. tvērums, proti, vai tiek aptverti konkrēti vai vairāki riska faktori, konkrēti individuāli portfeļi vai darbības, vai nozares / ģeogrāfiskie reģioni, visi vai vairāki portfeļi.

b. uzbūve, ņemot vērā šādus aspektus: viena faktora vai vienkārša vairāku faktoru jutīguma analīze, maksātspējas vai likviditātes stresa testēšana, reversā stresa testēšana vai vidēja termiņa un ilgtermiņa scenārija analīze. Kompetentajām iestādēm jāizvēlas modelis, kas vislabāk atbilst stresa testa mērķim;

c. tvērums, proti, pārrobežu grupu perimetra aptveršana, nodrošinot, ka tiek ņemtas vērā visas attiecīgās grupas vienības;

d. stresa testos iekļauto iestāžu izlase – plānojot uzraudzības stresa testēšanu, kompetentajām iestādēm ir jāapsver atbilstoša testējamā izlase, jo īpaši tad, ja uzraudzības stresa testēšanu izmanto konkrētu uzņēmējdarbības virzienu / modeļu tematiskam novērtējumam vai ietekmes pētījumiem/novērtējumiem;

e. pieeja, proti, lejupvērsts stresa tests, augšupvērsts stresa tests, abu apvienojums, nosakot iestādei konkrētus “enkura” scenārijus).

487. Izstrādājot un veicot uzraudzības stresa testus SREP vajadzībām, kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā aktīvu kvalitātes pārbaužu (AQR) rezultāti, ja tādi ir pieejami, piemēroti un nav jau iekļauti iestāžu finanšu pārskatos. Uzraudzības stresa testēšanu apvienošanu ar AQR var uzskatīt par lietderīgu, nodrošinot, ka uzraudzības stresa testā iekļauto iestāžu bilances

pozīcijas tiek precīzi atspoguļotas ar uzlabotiem un salīdzināmiem izejas datiem no visām iesaistītajām iestādēm.

11.3. Organizatoriskie un pārvaldības pasākumi kompetentajās iestādēs

488. Kompetentajām iestādēm ir jāizstrādā efektīva uzraudzības stresa testuēšanas programma. Šī programma ir jāatbalsta ar attiecīgiem organizatoriskiem, pārvaldības un IT pasākumiem, nodrošinot, ka uzraudzības stresa testus var veikt pietiekami bieži. Uzraudzības stresa testu programmai ir jāpalīdz efektīvi īstenot uzraudzības pārbaudes programmu attiecībā uz atsevišķām iestādēm. Programmai ir arī jāatspoguļo, kā kompetentā iestāde pieņem lēmumus par uzraudzības stresa testu veidu izraudzīšanos, rūpīgi ņemot vērā katra testa mērķus.

489. Pārvaldības, organizatoriskajiem un IT pasākumiem, kas atbalsta uzraudzības stresa testu programmu, ir jāietver vismaz:

a. pietiekami cilvēkresursi, materiālie resursi, dati un IT infrastruktūra, lai izstrādātu un veiktu uzraudzības stresa testus. Konkrētāk, uzraudzības stresa testu programma ir jāatbalsta ar atbilstošu datu un metodikas pieeju, aptverot visus aspektus, tostarp scenārijus un pieņēmumus (piemēram, veidnes, norādījumus, dokumentāciju), un šai programmai ir jānodrošina gan elastīgums, gan attiecīgs kvalitātes un kontroles līmenis;

b. kvalitātes nodrošināšanas process, kas aptver stresa testu plānošanu, izstrādi un veikšanu, un iestāžu rezultātu salīdzināmība;

c. uzraudzības stresa testēšanu integrēšana citos attiecīgajos uzraudzības procesos. Tādējādi vajadzības gadījumā un atbilstoši visiem juridiskajiem ierobežojumiem, organizācijai ir jāatbalsta informācijas iekšēja koplietošana un visu stresa testēšanas programmas aspektu izmantošana.

490. Pārvaldības pasākumu satvarā kompetentajām iestādēm ir jānodrošina uzraudzības stresa testu programmas regulāra pārskatīšana – gan kvalitatīva, gan kvantitatīva–, lai pārliecinātos par tās piemērotību.

491. Kompetentajām iestādēm ir jāievieš procesi un pasākumi, ar ko nodrošināt efektīvu dialogu ar iestādēm par uzraudzības stresa testiem un to rezultātiem. Šim dialogam jāatspoguļo paredzētie mērķi, tas jāuzsāk tieši (bet ne tikai) uzraudzības stresa testu veikšanas laikā, lai novērtētu iestāžu vispārējo kapitāla pietiekamību, un dialogs jāorganizē vispārīgākā šajās pamatnostādnēs noteikto SREP novērtējumu kontekstā. Šāda dialoga vajadzībām gan tehniskajā, gan vadības līmenī kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jānodrošina, lai:

a. iestādēm tiktu sniegti atbilstoši, pietiekami detalizēti un precīzi skaidrojumi un norādījumi par augšupvērtajā stresa testā izmantotās metodikas un pieņēmumu piemērošanu;

b. iestādēm tiktu sniegtas atbilstošas, pietiekami detalizētas un precīzas instrukcijas par pamatinformāciju, kas tām jāiesniedz kompetentajām iestādēm kopā ar stresa testu rezultātiem;

c. iestādēm tiktu sniegts skaidrojums, attiecīgā gadījumā pēc diskusijām par uzraudzības stresa testu rezultātiem, kuru dēļ ir jāpiemēro uzraudzības pasākumi. Tas kompetentajām iestādēm ir jāapsver jo īpaši tādu sistēmas mēroga stresa testu gadījumā, kuru rezultātā ir jāpiemēro uzraudzības pasākumi.

492. Veicot pārrobežu grupu uzraudzības stresa testēšanu, kompetentajām iestādēm ir jāapmainās ar informāciju un, ja iespējams, pienācīgi jāapspriež šis process uzraugu kolēģijās. Konkrētāk, kompetentajām iestādēm ir jānodrošina, lai tiktu darīta pieejama un apspriesta attiecīgā informācija par metodiku, scenārijiem un galvenajiem pieņēmumiem, kā arī uzraudzības stresa testu — īpaši to, kuru mērķis ir kapitāla vai likviditātes pietiekamības novērtēšana — rezultātiem.

493. Kompetentajām iestādēm ir arī jānosaka, kādu informāciju par uzraudzības stresa testiem un to rezultātiem drīkst publiskot, ņemot vērā uzraudzības stresa testu paredzētos mērķus. Lemjot par uzraudzības nolūkos veikto stresa testu rezultātu vai metodikas publiskošanu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā sava loma šajā procesā un izvēlētā pieeja, kā arī jāapsver, cik plaša būs to veiktā analīze, kas tiks publicēta kopā ar rezultātiem.

12. sadaļa. Trešo valstu filiāļu novērtēšana

494. Šī sadaļa attiecas uz SREP procedūru un metodikas piemērošanu, kā noteikts šajās pamatnostādnēs, attiecībā uz trešo valstu filiālēm (TCB), kā definēts Direktīvas 2013/36/ES 47. panta 3. punktā. Tajā aplūkota arī uzraudzības pasākumu piemērošana, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu trūkumus, kas konstatēti TVF SREP novērtējumā.

495. Veicot SREP novērtējumu attiecībā uz TCB, kompetentajām iestādēm cita starpā jāizvērtē iestādes atbilstība tiesību aktiem, kas atsevišķi publicēti EBI tīmekļa vietnē, kā minēts 12. punktā.

496. TCB SREP novērtējumā jāiekļauj filiāles biznesa modeļa, iekšējās pārvaldības sistēmas un kontroles mehānismu, kapitāla nodrošinājuma un likviditātes resursu, kā arī darījumu iegrāmatošanas kārtības novērtējums (TCB SREP elementi). Saskaņā ar kredītiestāžu uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesu (kredītiestāžu SREP) šo jomu novērtēšana jāveic nepārtraukti, vienlaikus pastāvīgi uzraugot galvenos rādītājus.

497. Pārskatīšana jāveic tik bieži un ar tādu intensitāti, kas ir samērīga ar TCB klasifikāciju 1. vai 2. klasē saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.a pantu un TCB darbību raksturu, apjomu un sarežģītību. Attiecībā uz 1. klases TCB kompetentajām iestādēm jāpiemēro vismaz tāds uzraudzības iesaistīšanās līmenis, kāds 2.4. iedaļas 1. tabulā noteikts 3. kategorijas iestādēm. Attiecībā uz 2. klases TCB kompetentajām iestādēm jāpiemēro vismaz tāds uzraudzības iesaistīšanās līmenis, kāds 2.4. iedaļas 1. tabulā noteikts 4. kategorijas iestādēm.

498. Papildus SREP galveno elementu novērtēšanai attiecībā uz TCB kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka tās izprot filiāles citus būtiskos riskus un to, kā tie tiek mazināti. Tas ietver jebkādus būtiskus kredītriska, tirgus riska, operacionālā riska un IRRBB riska darījumus. Kompetentās iestādes var uzskatīt par lietderīgu veikt padziļinātu novērtējumu vienā vai vairākās no šīm jomām, ņemot vērā riska nozīmīgumu un būtiskumu attiecībā uz TCB. Šādos gadījumos kompetentajām iestādēm novērtējuma veikšanai par pamatu jāizmanto norādījumi, kas sniegti šo pamatnostādņu attiecīgajās sadaļās, un jācenšas piemērot tajās ietvertos principus, ievērojot samērīguma principu attiecībā uz TCB.

499. Gadījumos, kad kompetentās iestādes saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.a pantu izmanto savas tiesības piemērot TCB kredītiestādēm paredzētās prasības saskaņā ar minēto direktīvu, faktiski uzskatot TCB par meitasuzņēmumu, kompetentajām iestādēm attiecīgajam TCB ir jāpiemēro kredītiestādēm paredzētā SREP un jāatsaucas uz šo pamatnostādņu attiecīgajām sadaļām (2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. un 11. sadaļu, kā arī šīs sadaļas 12.1.2. iedaļu par uzņēmējdarbības modeļa analīzi).

500. Lai noteiktu katras jomas vērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizmanto atsevišķu SREP elementu novērtējuma konstatējumi attiecībā uz TCB. Kompetentajai iestādei šī analīze jāizmanto, lai veidotu vispārēju novērtējumu un piešķirtu TCB vērtējumu, un šajā sakarā kā pamatnostādnes jāizmanto 21. tabulā minētie apsvērumi. Kopējā novērtējumā un vērtējumā jāņem vērā arī TCB pārējo būtisko risku novērtējums un vērtējums (ja attiecināms). Pamatojoties uz vispārējo SREP novērtējumu un atsevišķu SREP elementu novērtējumu attiecībā uz TCB, kompetentajām iestādēm jāveic uzraudzības pasākumi, kā noteikts šīs sadaļas 12.2. iedaļā, lai novērstu visus konstatētos trūkumus.

12.1. SREP piemērošana trešo valstu filiālēm

12.1.1. Vispārīgi apsvērumi

501. SREP novērtējumā galvenā uzmanība jāpievērš TCB būtiskajiem riskiem un tam, kā tie ir atkarīgi no uzņēmējdarbības, kā arī pārējās grupas riska profilam un tam, kā šie riski tiek pārvaldīti. Atzīstot filiāles statusu un tās atkarību no trešās valsts mātesuzņēmuma, novērtējumā galvenā uzmanība jāpievērš arī tam, vai filiāle ir pietiekami neatkarīga savā pārvaldībā un riska pārvaldībā, lai darbotos filiāles interesēs, aizsargājot tās drošību, stabilitāti un dzīvotspēju, kā arī tās spēju pildīt saistības pret klientiem un darījumu partneriem dalībvalstī, kurā tie ir pilnvaroti veikt darījumdarbību.

502. Lai nodrošinātu novērtējuma pamatotību, kompetentajām iestādēm jāņem vērā neatkarīgas trešās personas veiktais filiāles novērtējums un neatkarīgais atzinums par grāmatvedības uzskaites prasību ievērošanu, kā to paredz attiecīgi Direktīvas 2013/36/ES 48.g panta 8. punkts un 48.h panta 3. punkts. Tām arī jāsadarbojas ar iestādi, kas ir atbildīga par galvenā uzņēmuma uzraudzību (“piederības valsts iestāde”), saskaņā ar administratīviem vai citiem pasākumiem saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.c panta 2. punktu un jāņem vērā piederības valsts iestādes filiāles uzraudzības novērtējumu rezultāti, ja tādi ir pieejami.

503. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka novērtējuma darbības jomā ir iekļauti pasākumi, lai identificētu sistēmiski nozīmīgas TCB vai tādas TCB, kuras rada finanšu stabilitātes riskus. Turklāt novērtējumam jāļauj identificēt tās TCB, kurām varētu būt piemērota atļaujas izsniegšana saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES III sadaļas 1. nodaļu (kā meitasuzņēmumam). Kompetentajām iestādēm jāatsaucas uz 48.i pantu attiecībā uz kritērijiem, kas jāņem vērā šajā sakarā.

504. Ja, pārbaudot TCB pārvaldību, uzņēmējdarbības modeli vai darbības, kompetentajām iestādēm rodas pamatots iemesls uzskatīt, ka saistībā ar TCB notiek vai ir notikusi naudas atmazgāšana vai terorisma finansēšana vai mēģinājums to veikt, vai arī pastāv paaugstināts risks, ka tā varētu notikt, kompetentajai iestādei ir nekavējoties jāpaziņo par to EBI un TCB NILL/TFN uzraudzības iestādei saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.n panta 4. punktu.

12.1.2. Uzņēmējdarbības modeļa analīze

505. Kompetentajām iestādēm jāanalizē TCB uzņēmējdarbības modelis un stratēģija, lai izprastu tās risku galvenos virzītājspēkus. Tām kā novērtējuma pamatu jāizmanto 4. sadaļā sniegtās pamatnostādnes un jācenšas piemērot tajās ietvertos principus, ievērojot samērīguma principu attiecībā uz TCB. Kompetentajām iestādēm jāpārliecinās, ka trešās valsts filiāles stratēģija un atsevišķais ar to saistīto risku novērtējums ir pienācīgi dokumentēti, kā arī ir pieejami pierādījumi par to, ka filiāles vadība tos ir pārskatījusi un rūpīgi izvērtējusi.

506. Kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība TCB darbības pārklājuma apjomam, lai novērtētu, vai tas atbilst tās kompetentās iestādes piešķirtās atļaujas teritoriālajai darbības jomai, kurā TCB ir reģistrēta. Uzmanība jāpievērš arī jebkurai pārrobežu uzņēmējdarbībai, kas tiek veikta pēc klienta iniciatīvas.

507. Kompetentajām iestādēm jāapsver, kā galvenā uzņēmuma stratēģiskās prioritātes attiecībā uz TCB ietekmē tā riska profilu. Tām jāpievērš uzmanība visiem TCB filiālei izvirzītajiem peļņas vai stratēģiskajiem mērķiem un tam, vai tos atbalsta TCB resursu nodrošinājums un riska pārvaldības iespējas. Tām arī jānovērtē TCB piedāvāto pakalpojumu un darbību raksturs un tas, kā tie, ja vispār, atšķiras no plašākas grupas piedāvājuma un vai tas rada paaugstinātu risku vai pārsniedz TCB atļauto pakalpojumu un darbību tvērumu, kas nevar būt plašāks par tiešā galvenā uzņēmuma darbības jomu trešā valstī.

12.1.3. Iekšējās pārvaldības pasākumi un kontroles pasākumu novērtējums

508. Kompetentajām iestādēm jānovērtē TCB pārvaldības mehānismu atbilstība, izmantojot EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību 5. sadaļu un 7. iedaļu saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES[52] kā orientieri, kā arī turpmāk minētos TCB specifiskos apsvērumus. Novērtējumā jāiekļauj vispārējā sistēma, riska kultūra un riska uzvedība, atalgojuma politika un prakse, kā arī iekšējās kontroles un riska pārvaldības sistēma, tostarp IKT risku un trešo personu risku pārvaldība.

509. Veicot iekšējās pārvaldības novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai TCB dalībvalstī uztur pietiekamu faktisko darbību saskaņā ar EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību 90. punkta g) apakšpunktā izklāstītajām prasībām.

Organizatoriskā sistēma

510. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai personas, kuras vada TCB:

a. jābūt pietiekamai izpratnei par filiāles darbību un riskiem un zināšanām par vietējo tirgu, kā arī par ES un dalībvalsts noteikumiem;

b. tām ir pietiekama autoritāte, nozīme un neatkarība, ņemot vērā to pilnvaru apjomu, kas ļauj tām ietekmēt galvenā uzņēmuma lēmumus, kuri skar filiāli;

[52] EBA/GL/2021/05

c. pavadīt pietiekami daudz laika savā dalībvalstī un filiāles telpās, lai efektīvi pildītu savus pienākumus.

511. Ja TCB filiāle ir izveidojusi vadības komiteju, kompetentajām iestādēm jāizvērtē tās loma atbilstošas pārvaldības nodrošināšanā. Ja šādas struktūras nav, kompetentajām iestādēm jāpārskata, vai ir ieviesta piemērota un samērīga alternatīva augstākās vadības sistēma TCB darbību un risku uzraudzībai.

Attiecības ar galveno uzņēmumu

512. Kompetentajām iestādēm jānovērtē TCB attiecības ar galveno uzņēmumu, tostarp tas, vai filiāle ir efektīvi integrēta grupas pārvaldības un riska pārvaldības sistēmā. Tām jāņem vērā, vai:

a. filiāles ziņošana galvenajam uzņēmumam nodrošina pietiekamu filiāles būtisko risku pārredzamību;

d. riska pārvaldības sistēma, kas tiek piemērota TCB, pienācīgi atbilst ES finanšu pakalpojumu regulējumam.

513. Gadījumos, kad TCB veic „back-to-back“ vai grupas iekšējos darījumus, kompetentajām iestādēm jāpārliecinās, ka filiālei ir atbilstoša sistēma darījumu partnera kredītriska pārvaldībai.

Iekšējās kontroles sistēma un trešo personu riska pārvaldība

514. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai TCB ir izveidotas efektīvas iekšējās kontroles funkcijas. Attiecībā uz 1. klases TCB (un 2. klases TCB, ja tas piemērojams saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.g panta 3. punktu) kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai ir iecelti piemēroti iekšējās kontroles funkciju vadītāji, kuri ir neatkarīgi un kuriem ir pietiekamas spējas pildīt šo funkciju, kā paredzēts Direktīvas 2013/36/ES 76. panta 6. punktā.

515. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai TCB veic atbilstošu pārbaudi un pastāvīgu uzraudzību attiecībā uz funkcijām, ko nodrošina trešo personu pakalpojumu sniedzēji. Tām jāpārbauda, vai trešo personu vienošanās, tostarp grupas iekšējās vienošanās, tiek regulētas ar dokumentētiem līgumiem un vai TCB ir piekļuve visai informācijai, kas nepieciešama tās uzraudzības pienākumu izpildei, tostarp, ja tiek izmantoti apakšuzņēmēji. Kompetentajām iestādēm jāpārbauda, kā TCB pārvalda savus IKT riskus, tostarp jāpārbauda, vai TCB uztur atbilstošu reģistru par saviem trešo personu pakalpojumu sniedzējiem, tostarp gadījumos, kad tiek izmantoti apakšuzņēmēji, kas veic kritiskas vai svarīgas funkcijas.

12.1.4. Kapitāla nodrošinājuma un likviditātes resursu novērtējums

516. Kompetentajām iestādēm jānovērtē:

a. vai TCB filiāle atbilst minimālajām kapitāla prasībām, kādas noteiktas Direktīvas 2013/36/ES 48.e panta 1. punktā;

b. to, vai kapitāla dotāciju koncentrācija attiecībā uz konkrētu instrumenta veidu vai instrumentiem no noteiktas ģeogrāfiskās atrašanās vietas, vai kapitāla dotāciju instrumentu valūtas nekonsekvence ar TCB saistībām, jo īpaši attiecībā uz noguldījumiem, izraisītu paaugstinātu instrumentu vērtības svārstīgumu un iespējamu minimālās prasības pārkāpumu;

c. vai kapitāla rezerves tiek turētas atbilstošā depozīta kontā dalībvalstī, kurā trešās valsts filiāle ir saņēmusi atļauju, un vai kapitāla rezervju instrumenti atbilst kritērijiem, kas noteikti Direktīvas 2013/36/ES 48.e panta 2. punktā, kā arī nosacījumiem, kas izklāstīti Eiropas Banku iestādes (EBI) pamatnostādnēs par instrumentiem, kurus trešo valstu filiāles var neierobežoti un nekavējoties izmantot risku vai zaudējumu segšanai[53].

517. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes turējumā ir pietiekami likvīdi un neapgrūtināti aktīvi, lai mazinātu likviditātes riskus, un jo īpaši vai filiāles likvīdie aktīvi ir pietiekami, lai segtu likviditātes izejošās naudas plūsmas vismaz 30 dienu laikā saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.f panta 1. punktu. Attiecībā uz 1. klases TCB novērtējumā jāiekļauj filiāles atbilstība likviditātes seguma prasībai, kā aprakstīts tajā pašā pantā.

518. Veicot kapitāla nodrošinājuma un likviditātes novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai TCB uztur dokumentāciju, kas ir pietiekama, lai ātri un precīzi pārbaudītu, vai tiek ievērotas minimālās kapitāla nodrošinājuma un likviditātes prasības.

519. Kompetentajām iestādēm jānovērtē:

a. saziņas kvalitāte starp TCB un galveno uzņēmumu saistībā ar lēmumiem par kapitāla un likviditātes pārvaldību – tostarp to, kā filiāle tiek iekļauta grupas kapitāla un likviditātes plānošanas procesos, uzraudzībā un stresa testos, kā arī to, vai pastāv atbilstoši eskalācijas mehānismi, lai filiāle varētu nekavējoties paziņot galvenajam uzņēmumam par potenciālām vai faktiskām kapitāla vai likviditātes problēmām;

b. to, vai pārrobežu grupas finansēšanas kārtība ietilpst saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.c panta 4. punkta d) apakšpunktu atļautā izņēmuma robežās un nenoslēpj pārrobežu uzņēmējdarbību, pārkāpjot atļaujas teritoriālo darbības jomu, piemēram, ja grupas iekšējais finansējums, kas piešķirts TCB, kura veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, apmaiņā pret (pilnīgu vai daļēju) daļu no ekonomiskā riska un ieņēmumiem no konkrēta aktīva.

12.1.5. Grāmatošanas kārtības izvērtējums

520. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai TCB ir izveidojusi atbilstošu sistēmu, lai pārvaldītu un reģistrētu aktīvus un pasīvus, kas ir uzskaitīti vai radušies dalībvalstī, tostarp ārpusbilances posteņus. Kompetentās iestādes pārbauda, vai TCB sistēma ietver reģistra grāmatu, kas pienācīgi dokumentē visus aktīvus un saistības, ko filiāle iegrāmatojusi vai radījusi saskaņā ar

[53] EBA/GL/2026/03

Regulatīvajiem tehniskajiem standartiem saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.h panta 4. punktu, un politiku saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 48.h pantu.

521. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai TCB veiktās darbības, tās iegrāmatotie vai iniciētie aktīvi un saistības vai citi riska ierobežošanas pasākumi, kas identificēti reģistra grāmatā, atbilst TCB politikai attiecībā uz rezervēšanas pasākumiem un tās uzņēmējdarbības stratēģijai.

522. Ja TCB iesaistās kompensējošās rezervēšanas pasākumos, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai TCB pienācīgi pārvalda kompensējošās un attālinātās rezervēšanas riskus, tostarp darījuma partnera kredītrisku, CVA risku un norēķinu risku.

523. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai TCB pārvalda aktīvus un pasīvus autonomi. Tām jāizvērtē, vai TCB rāda neatkarību, apstiprinot jaunas darbības, tostarp ievērojot filiāles vadības apstiprināto vēlmi uzņemties risku. Tām jāapsver, vai TCB ir pietiekamas kontroles un ziņošanas procedūras, lai neatkarīgi izprastu faktisko vai plānoto darbību riskus un rīkotos atbilstoši tiem. Tām jāņem vērā, vai TCB regulējums pienācīgi novērš gan uzskaitīto darbību prudenciālos riskus, ciktāl tie ietekmē filiāles kapitāla un likviditātes riska profilu, gan NILL/TFN riskus.

524. Gadījumos, kad TCB nodrošina aktīvus un pasīvus citām tās pašas grupas filiālēm vai meitasuzņēmumiem, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai no šādiem pasākumiem izriet kādi īpaši riski, tostarp darbības neaizsargātība un juridiski ierobežojumi.

12.2. Secinājumu kopsavilkums, novērtējums un uzraudzības pasākumi

525. Pamatojoties uz iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido vispārējs pārskats par TCB galvenajiem riskiem. Šis viedoklis jāatspoguļo kopējā SREP novērtējuma ikgadējā kopsavilkumā, pievienojot dzīvotspējas vērtējumu, kas balstīts uz 21. tabulā norādītajiem apsvērumiem. Gada kopsavilkumā jāiekļauj arī visi uzraudzības konstatējumi, kas izdarīti iepriekšējo 12 mēnešu laikā.

21. tabula. Uzraudzības apsvērumi, nosakot vispārējo SREP vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1	Identificētie riski rada zemu riska līmeni TCB filiāles dzīvotspējai.	• TCB uzņēmējdarbības modelis un stratēģija nerada bažas. • TCB iekšējās pārvaldības un kontroles kārtība nerada bažas. • TCB riski nav būtiski, vai arī risku pārvaldība un kontroles pasākumi ir pietiekami, lai mazinātu riskus, kas atzīti par būtiskiem. • TCB kapitāla nodrošinājums un likviditātes stāvoklis nerada bažas. • TCB darījumu uzskaites kārtība nerada bažas.
2	Apzinātie riski rada vidēji zemu riska līmeni attiecībā uz TCB dzīvotspēju.	• Pastāv nelielas–vidējas bažas par TCB uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv nelielas–vidējas bažas par TCB pārvaldības vai kontroles kārtību. • Pastāv nelielas–vidējas bažas par TCB būtiskajiem riskiem, kā arī to pārvaldību un kontroli. • Pastāv nelielas–vidējas bažas par TCB kapitāla nodrošinājumu un/vai likviditātes stāvokli. • Pastāv nelielas–vidējas bažas par TCB darījumu uzskaites kārtību.
3	Apzinātie riski rada vidēji augstu riska līmeni attiecībā uz TCB dzīvotspēju.	• Pastāv vidējas–lielas bažas par TCB uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv vidējas–lielas bažas par TCB pārvaldības vai kontroles kārtību. • Pastāv vidējas–lielas bažas par TCB būtiskajiem riskiem, kā arī to pārvaldību un kontroli. • Pastāv vidējas–lielas bažas par TCB kapitāla nodrošinājumu un/vai likviditātes stāvokli. • Pastāv vidējas–lielas bažas par TCB darījumu uzskaites kārtību.
4	Apzinātie riski rada augstu riska līmeni attiecībā uz TCB dzīvotspēju.	• Pastāv lielas bažas par TCB uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv lielas bažas par TCB pārvaldības vai kontroles kārtību. • Pastāv lielas bažas par TCB būtiskajiem riskiem, kā arī to pārvaldību un kontroli. • Pastāv lielas bažas par TCB kapitāla nodrošinājumu un/vai likviditātes stāvokli. • Pastāv lielas bažas par TCB darījumu uzskaites kārtību.

526. Kompetentās iestādes, pamatojoties uz vājajām vietām un trūkumiem, kas konstatēti, novērtējot SREP elementus attiecībā uz TCB, var noteikt uzraudzības pasākumus, pieprasot TCB:

a. uzturēt kapitāla apjomu, kas pārsniedz Direktīvas 2013/36/ES 48.e pantā noteiktās minimālās prasības;

b. ierobežot to instrumentu veidus, kas atļauti saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par instrumentiem, kuri trešo valstu filiālēm ir pieejami neierobežotai un tūlītējai izmantošanai risku vai zaudējumu segšanai atbilstoši Direktīvas 2013/36/ES 48.e panta 2. punkta c) apakšpunktam, piemēram, ierobežot instrumentus no konkrētas jurisdikcijas vai instrumentus, kas denominēti konkrētā valūtā;

c. ieviest darbības nosacījumus, kas papildina tos, kuri noteikti saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par instrumentiem, kas trešo valstu filiālēm ir pieejami neierobežotai un tūlītējai izmantošanai risku vai zaudējumu segšanai atbilstoši Direktīvas 2013/36/ES 48.e panta 2. punkta c) apakšpunktam;

d. izpildīt citas specifiskas likviditātes prasības papildus prasībām, kas noteiktas Direktīvas 2013/36/ES 48.f pantā;

e. pastiprināt savu pārvaldību, riska pārvaldību vai uzskaites kārtību;

f. ierobežot vai limitēt darbības jomu vai to veiktās darbības, kā arī darījumu partnerus attiecībā uz minētajām darbībām;

g. samazināt risku, kas saistīts ar to darbībām, produktiem un sistēmām, tostarp ārpakalpojumiem, un pārtraukt iesaistīšanos šādās darbībās vai šādu produktu piedāvāšanu;

h. ievērot papildu ziņošanas prasības saskaņā ar 48.k panta 3. punktu vai palielināt regulāru pārskatu sniegšanas biežumu;

i. publiskot informāciju.

j. Katru gadījumu izskatot atsevišķi un ņemot vērā Direktīvas 2013/36/ES 48.i panta 1. punktā noteiktos kritērijus, kompetentās iestādes var pieprasīt, lai TCB iesniegtu pieteikumu atļaujas saņemšanai kā meitasuzņēmumam saskaņā ar minētās direktīvas III sadaļas 1. nodaļu. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad kompetentā iestāde atbilstoši Direktīvas 2013/36/ES 48.j pantam novērtē, ka TCB ir sistēmiski nozīmīga vai rada būtiskus finanšu stabilitātes riskus.

527. Attiecībā uz sistēmiski nozīmīgām TCB kompetentās iestādes var arī apsvērt iespēju:

a) pieprasīt TCB strukturēt savus aktīvus vai darbības tā, lai tā vairs neatbilstu sistēmiskas nozīmīguma kritērijiem vai lai tā vairs neradītu pārmērīgu risku Savienības vai tās dalībvalsts, kurā tā ir reģistrēta, finanšu stabilitātei;

b) noteikt TCB papildu prudenciālās prasības, tostarp prasības attiecībā uz pārvaldību.

528. Kompetentajām iestādēm jāpaziņo SREP novērtējuma rezultāti trešās valsts filiāles vadībai un jāinformē tā par jebkuriem pasākumiem, kas trešās valsts filiālei jāveic, lai ievērotu uzraudzības pasākumus, kas piemēroti, pamatojoties uz novērtējuma konstatējumiem. Kompetentajām iestādēm jāpaziņo SREP novērtējuma rezultāti, tostarp par jebkādiem uzraudzības pasākumiem, kas piemēroti iestādei, kura atbild par galvenā uzņēmuma uzraudzību, saskaņā ar administratīvajiem nolīgumiem vai citām vienošanām, kas noslēgtas atbilstoši Direktīvas 2013/36/ES 48.c panta 2. punktam.

I pielikums – Kredītriska apakškategorijas

Tālāk esošajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs kredītriska apakškategoriju saraksts, kuru kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā attiecīgajos gadījumos.

Kredītriska apakškategorijas	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	*Novērtējuma jomas*	*Juridiskās atsauces, kas saistītas ar novērtējuma jomām*
Kredītu koncentrācijas risks	*Risks, ka iestādei radīsies būtiski kredītriska zaudējumi, kas izriet no riska darījumu koncentrācijas attiecībā uz nelielu aizņēmēju grupu, aizņēmēju kopumu ar līdzīgu saistību nepildīšanas uzvedību vai augsti korelētiem finanšu aktīviem, kā arī no koncentrētiem kredītriska mazināšanas pasākumiem*	• *Individuālās koncentrācijas risks (ieskaitot klientu vai savstarpēji saistītu klientu grupu, kas definēti lieliem riska darījumiem);* • *Nozaru koncentrācija* • *Ģeogrāfiskā koncentrācija* • *Produkta koncentrācija* • *Nodrošinājuma un garantiju koncentrācija* • *Slēpti koncentrācijas avoti, kas var izpausties stresa apstākļos, kad kredītriska korelācijas līmenis var palielināties salīdzinājumā ar parastiem apstākļiem*	*Regula (ES) Nr. 575/2013: 129., 170., 171., 184., 207., 209., 395., 400.–401. pants* *Direktīva 2013/36/ES: 81., 98. pants*
Darījumu partnera kredītrisks	*Risks, ka darījuma partneris varētu nokļūt maksātnespējā pirms darījuma naudas plūsmu galīgā norēķināšanās*	• *Darījumu partneru kvalitāte, attiecīgie CVA un darījumu sarežģītība* • *Risks, kas rodas, ja pozīcija pret darījuma partneri ir negatīvi korelēta ar tā kredītkvalitāti* • *Darījuma partnera kredītriska un norēķinu riska apjoms attiecībā gan uz pašreizējo tirgus vērtību, gan uz nominālvērtības apjomu, salīdzinot ar kopējo kredītriska riska darījumu vērtību un pašu kapitālu* • *Veikto darījumu īpatsvars, izmantojot finanšu tirgus infrastruktūras, kas nodrošina maksājumu pret piegādes norēķinu darījumus* • *Darījumu īpatsvars ar centrālajiem darījumu partneriem un aizsardzības mehānismu pret zaudējumiem efektivitāte* • *Darījumu īpatsvars ar centrālajām darījumu pusēm, kas reģistrētas trešās valstīs, šo darījumu zaudējumu aizsardzības mehānismu efektivitāte, kā arī veidi, kā samazināt pārmērīgu risku saistībā ar CCP, kas nav no ES*	*Regula (ES) Nr. 575/2013: 181. un 246. pants, trešā daļa, II sadaļa, 6. nodaļa* *Direktīva 2013/36/ES: 79. pants*

Kredītriska apakškategorijas	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	*Novērtējuma jomas*	*Juridiskās atsauces, kas saistītas ar novērtējuma jomām*
		• *Ārpusbiržas darījumu, kuru tīrvērte tiek veikta necentralizēti, īpatsvars un tiem paredzēto zaudējumu aizsardzības mehānismu efektivitāte* • *Savstarpējo prasījumu ieskaita līgumu pastāvēšana, nozīmīgums, efektivitāte un izpildes iespējas*	
Norēķinu un piegādes risks	*Risks, kas rodas saistībā ar darījumiem ar parāda instrumentiem, kapitāla vērtspapīriem, ārvalstu valūtām un precēm (izņemot repo darījumus un vērtspapīru vai preču aizdevumus un vērtspapīru vai preču aizņēmumus), pēc attiecīgā piegādes datuma joprojām nav nokārtots.*		*Regula (ES) Nr. 575/2013: 1. un 92. pants, trešā daļa, V sadaļa*
Valsts risks	*Risks, ka iestāde ciestu kredītzaudējumus saistībā ar konkrētā valstī veiktajām darījumu darbībām nelabvēlīgu apstākļu un/vai notikumu dēļ, tostarp ņemot vērā ģeopolitisko notikumu ietekmi šajā konkrētajā valstī.*	• *Risks, ka varētu pasliktināties iestādes riska darījumu kvalitāte konkrētā valstī (tostarp kolektīvais parādnieku risks, t. i., lielas parādnieku grupas saistību neizpilde), ko rada apdraudējumi, notikumi un ar kariem, terorismu saistītu nelabvēlīgu notikumu eskalācija, kā arī valstu un politisko dalībnieku savstarpējā spriedze, kas ietekmē starptautiskās attiecības.* • *Koncentrācijas pakāpe visiem riska darījumu veidiem ar valsts risku, tostarp valsts riska darījumi proporcionāli visam iestādes kredītportfelim (vienam debitoram un apjomam).* • *Aizņēmējas valsts ekonomiskais spēks un stabilitāte, kā arī tās sasniegumus laicīgi veikto maksājumu ziņā, un nopietnu saistību neizpildes gadījumu biežumu.* • *Cita veida valsts iejaukšanās risks, kas var būtiski negatīvi ietekmēt aizņēmēju kredītspēju (piemēram, noguldījumu iesaldēšana, atsavināšana vai soda uzlikšana).*	

Kredītriska apakškategorijas	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	*Novērtējuma jomas*	*Juridiskās atsauces, kas saistītas ar novērtējuma jomām*
		• *Pārvešanas risks, kas saistīts ar pārrobežu aizdevumiem ārvalstu valūtā, būtiskiem pārrobežu aizdevumiem un riska darījumiem ārvalstu valūtās.*	
Vērtspapīrošanas radītais kredītrisks	*Riski, kas izriet no pārvēršanas vērtspapīros darījumiem, attiecībā uz kuriem kredītiestāde ir ieguldītāja, iniciatore vai sponsore, tostarp reputācijas riski, kas rodas saistībā ar sarežģītām struktūrām vai produktiem.*	• *Vērtspapīrošanas riska darījumu sadales atbilstība banku portfelim un tirdzniecības portfelim, kā arī saskaņotība ar iestādes vērtspapīrošanas stratēģiju.* • *Iestādei piederošo vērtspapīrošanas laidienu reitings un rādītāji, kā arī pakārtoto aktīvu veids, sastāvs un kvalitāte.* • *Kapitāla prasību atvieglojumu konsekvence attiecībā uz faktisko riska nodošanu noteiktas izcelsmes vērtspapīrošanai.* • *Vai pastāv skaidrs nodalījums starp izmantotām un neizmantotām summām likviditātes nodrošinājumam, kas paredzēts īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām, kuras veic vērtspapīrošanu.* • *Vai pastāv ar aktīviem nodrošinātu komerciālu vērtspapīru emisijas sabiedrības rīcības plāns, pēc kura vadās iestāde gadījumā, ja komerciālu vērtspapīru emitēšana nav iespējama likviditātes stāvokļa dēļ, kā arī ietekme uz iestādes kopējo riska darījumu vērtību.*	*Regula (ES) Nr. 575/2013: 67. pants, trešā daļa, II sadaļa, 5. nodaļa* *Direktīva 2013/36/ES: 82. pants*

Kredītriska apakškategorijas	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	*Novērtējuma jomas*	*Juridiskās atsauces, kas saistītas ar novērtējuma jomām*
Ārvalstu valūtas aizdevumu risks	*Papildu kredītrisks, kas izriet no ārvalstu valūtas aizdevumu riska darījumiem ar nenodrošinātām privātpersonām un MVU aizņēmējiem*	• *Jebkura nelineāra saistība starp tirgus risku un kredītrisku, kurā valūtas kursiem var būt nesamērīga ietekme uz iestādes ārvalstu valūtas aizdevumu portfeļa kredītrisku, piemēram, būtisks pieaugums gan parāda atlikušajai vērtībai, gan maksājumu plūsmai šā parāda apkalpošanai, kā arī parāda atlikušās vērtības pieaugums salīdzinājumā ar nodrošinājuma aktīvu vērtību, kas denominēti vietējā valūtā*	
Kapitāla vērtspapīru risks banku portfelī	*Zaudējumu risks attiecībā uz finanšu instrumentiem, ko rada izmaiņas banku portfelī izvietotajos kapitāla vērtspapīros*	• *Iestādes kapitāla ieguldījumu vērtības samazināšanās risks un jānodrošina, ka šis risks ir pienācīgi ietverts iestādes riska iekšējā regulējumā* • *Attiecīgā gadījumā – par līdzdalības risku stratēģiskajās līdzdalībās (gan apdrošināšanas, gan neapdrošināšanas jomā)*	*Regula (ES) Nr. 575/2013: 133. pants*
Nekustamā īpašuma risks	*Zaudējumu risks, kas saistīts ar nekustamā īpašuma aktīvu vai ar nekustamā īpašuma aktīviem saistītu finanšu instrumentu tirgus vērtības izmaiņām*	• *Risks, ka iestādes nekustamā īpašuma ieguldījumu vērtība samazināsies* • *Attiecīgā gadījumā jāņem vērā arī to finanšu instrumentu vērtība, kuri saistīti ar nekustamā īpašuma aktīviem (piemēram, nekustamā īpašuma ieguldījumu trastiem (REIT)).*	*Attiecībā uz iestādei piederošiem nekustamiem īpašumiem Regula (ES) Nr. 575/2013: 134. panta 1. punkts – SA 156. pants – IRB*
Atgūstamās vērtības samazinājuma risks	*KPR 4. panta 53. punkts*	• *Atšķaidīšanas risks visiem kredītu portfeļiem, kuriem netiek piemērota IRB pieeja, kā arī tiem, kuru atšķaidīšanas risks no portfeļa viedokļa tiek uzskatīts par nebūtisku* • *Kā riska darījumi, kas ir nebūtiski katrā portfelī vai riska darījumu kategorijā, tiek ņemti vērā iestādes kopējā atgūstamās vērtības samazinājuma riska novērtējumā* • *Attiecīgajos gadījumos – vai riska novērtējums attiecībā uz atšķaidīšanas riska (dilution risk) iedarbību tirgotāju maksājumu sistēmu apkalpošanas biznesā (piemēram, portfelī, kas ietver nosacītās saistības saistībā ar maksājumu atgriešanas prasībām) ir atbilstošs un balstīts uz konsekventu pamatā esošo pozīciju segmentāciju atbilstoši to galvenajiem līgumiskajiem parametriem – proti, pamatā esošo*	

Kredītriska apakškategorijas	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*		*Novērtējuma jomas*	*Juridiskās atsauces, kas saistītas ar novērtējuma jomām*
			pārdošanas darījumu raksturu, apstrādāto maksājumu laika grafiku un standarta riska mazināšanas mehānismu piemērošanu.	
Modeļa risks (kompetento iestāžu apstiprinātiem modeļiem)	*KPR 4. panta 52.b apakšpunkts*	*1. punkta*	• *Uzraudzīt, vai iestāde turpina izpildīt minimālās prasības, un nodrošināt, ka attiecīgās pašu kapitāla prasības netiek novērtētas par zemu* • *Novērtējums var balstīties uz atziņām, kas gūtas, veicot citas uzraudzības darbības, tostarp tās, kuras īstenotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 101. pantu.*	*Direktīva 2013/36/ES: 3. pants*

II pielikums – Tirgus riska apakškategorijas

Turpmākajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs tirgus riska apakškategoriju saraksts, kas kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāņem vērā.

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	***Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas[54]***
Vispārīgais procentu likmju risks (tirdzniecības portfelis)	*Zaudējumu risks, kas rodas no parāda vērtspapīru tirgus vērtības izmaiņām, kuras saistītas ar procentu likmju līmeņa izmaiņām, kas nav saistītas ar šo atsevišķo parāda vērtspapīru konkrētajām īpašībām.* *Attiecīgās atsauces uz tiesību aktiem, kas attiecas uz kapitāla režīmu:* *> Pirms tirdzniecības portfeļa fundamentālās pārskatīšanas (FRTB) – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa – 362. pants* *> Pirms FRTB – standartizētā pieeja / Pēc FRTB – vienkāršotā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 2. nodaļa, 2. iedaļa, 2. apakšiedaļa – 339.–340. pants (parāda instrumentu vispārējais risks)* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 2. iedaļa – 325.d–325.k pants (uz jutīgumu balstīta metode, vispārējais procentu likmju risks* *)> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa – 325.az–325.bp pants (sagaidāmā iztrūkuma / stresa scenārija riska mēra (SSRM) komponents)*

[54] Šajā tabulā ar terminu "Pirms tirdzniecības portfeļa fundamentālās pārskatīšanas (FRTB)" tiek apzīmēta definīcija un pieeja, kas bija spēkā pirms FRTB stāšanās spēkā. Pēc FRTB attiecas uz definīcijām un pieeju, kas būs piemērojama pēc FRTB stāšanās spēkā.

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
	Risks, kas rodas, mainoties parāda finanšu instrumentu tirgus vērtībai to kredītriska starpības dēļ (skat. 1. sadaļu "Definīcijas"). *- Kapitāla prasību piemērošana atkarībā no instrumenta vai portfeļa veida:* *1) Kredītriska starpības risks darījumiem, kas nav vērtspapīrošanas darījumi* *2) Kredītriska starpības risks vērtspapīrošanas darījumiem (ārpus alternatīvā korelācijas tirdzniecības portfeļa (ACTP))* *3) Kredītriska starpības risks vērtspapīrošanas darījumiem, kas iekļauti ACTP* *- Ietver arī valsts risku (t. i., zaudējumu risku, kas rodas, samazinoties valsts riska darījumu tirgus vērtībai)*
Kredītriska starpības risks (tirdzniecības portfelis)	*<u>Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu</u>* *> Pirms FRTB – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa, KPR – 362. pants* *(Risks vērtībā (VaR) – komponents; un papildu ACTP komponents ("visaptveroša riska mērs") pozīcijām ACTP ietvaros)* *> Pirms FRTB – standartizētā pieeja / Pēc FRTB – vienkāršotā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 2. nodaļa, 2. iedaļa, 1. apakšiedaļa – 335.–338. pants (parāda instrumentu specifiskais risks)* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja* *Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 2. iedaļa – 325.d–325.k pants (uz jutīgumu balstīta metode; kredītriska starpības (CSR) risks attiecībā uz aktīviem, kas nav vērtspapīroti; CSR risks attiecībā uz vērtspapīrotiem aktīviem, kas nav ACTP; CSR risks attiecībā uz vērtspapīrotiem ACTP aktīviem)* *> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa – 325.az–325.bp pants (sagaidāmā iztrūkuma / SSRM komponents)*

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
Kapitāla risks (tirdzniecības portfelis)	*Risks, ka vērtspapīra tirgus vērtība var mainīties plašu akciju tirgus svārstību dēļ vai tādu faktoru ietekmē, kas saistīti ar vērtspapīra emitentu vai, ja runa ir par atvasināto finanšu instrumentu, ar pamatā esošā vērtspapīra emitentu.* *<u>Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu</u>* *> Pirms FRTB – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa, 362. pants KPR* *> Pirms FRTB – standartizētā pieeja / Pēc FRTB – vienkāršotā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 2. nodaļa, 3. iedaļa – 341.–344. pants (kapitāla instrumentu vispārējais risks + kapitāla instrumentu specifiskais risks)* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 2. iedaļa – 325.d–325.k pants (uz jutīgumu balstīta metode, pašu kapitāla instrumentu riska kategorija)* *> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa – 325.az–325.bp pants (sagaidāmā iztrūkuma / SSRM komponents)*
Migrācijas risks	*Finanšu instrumentu zaudējumu risks emitenta vai atsauces aktīvu, vai pamatā esošo aktīvu emitenta kredītspējas pasliktināšanās dēļ. Tas izslēdz saistību neizpildes risku.* ***Saskaņā ar FRTB šo risku uzskata par daļu no kredītriska starpības riska.*** *<u>Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu</u>* *> Pirms FRTB – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa, 4. iedaļa – 372.–376. pants*

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
	> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 2. iedaļa – 325.d–325.k pants* *> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa – 325.az–325.bp pants*
Saistību neizpildes risks (tirdzniecības portfelis)	*Finanšu instrumentu zaudējumu risks šo finanšu instrumentu emitentu vai atsauces aktīvu emitentu, vai pamatā esošo aktīvu emitentu saistību neizpildes dēļ. Ietver arī suverēno risku, t. i., zaudējumu risku, ko rada valsts riska darījumu saistību neizpilde.* *<u>Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu</u>* *> Pirms FRTB – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa – 372.–376. pants (komponents "papildu maksājums par saistību nepildīšanas risku")* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 5. iedaļa – 325.v–325.ad pants* *> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa – 325.az–325.bp pants (saistību nepildīšanas risks)*
Ārvalstu valūtu risks (tirdzniecības un banku portfeļi)	*Regula (ES) Nr. 575/2013, 4. panta 1. punkta 142. apakšpunkts – ietver, cita starpā, valūtas pārrēķina risku un strukturālo valūtas risku* *<u>Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu</u>* I) *Atbrīvojums attiecībā uz strukturālajām ārvalstu valūtas pozīcijām (S-FX pozīcijām)* *- Regula (ES) Nr. 575/2013, 104.c pants*

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
	- Pamatnostādnes par S-FX (EBA/GL/2020/09) II) *Pozīciju, kas nav S-FX pozīcijas, apstrāde* *> Pirms FRTB – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa – 362.–377. pants* *> Pirms FRTB – standartizētā pieeja / Pēc FRTB – vienkāršotā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 3. nodaļa – 351.–354. pants* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 2. iedaļa – 325.d–325.k pants (uz jutīgumu balstīta metode, riska klase ārvalstu valūtas risks)* *> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa, 325.az–325.bp pants (gaidāmais deficīts/SSRM komponents)*
Preču risks (tirdzniecības un banku portfeļi)	*Regula (ES) Nr. 575/2013, 4. panta 1. punkta 143. apakšpunkts* *<u>Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu</u>* *> Pirms FRTB – iekšējie modeļi* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 5. nodaļa – 362.–377. pants* *> Pirms FRTB – standartizētā pieeja / Pēc FRTB – vienkāršotā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 4. nodaļa – 351.–354. pants* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja*

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
	Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 2. iedaļa – 325.d–325.k pants (uz jutīgumu balstīta metode, riska klases preču risks) *> Pēc FRTB ieviešanas – alternatīvā iekšējā modeļa pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.b nodaļa – 325.az–325.bp pants (sagaidāmā iztrūkuma / SSRM komponents)*
Kredīta vērtības korekcijas risks (tirdzniecības un banku portfeļi)	*Regulas (ES) 575/2013 381. pants*

Tirgus riska apakškategorijas (2. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*
- Tirgus cenas nenoteiktība - Pozīcijas slēgšanas vai likvidācijas izdevumi - Novērtēšanas modeļu riski - Nenopelnītā peļņa no kredītu likmju starpības - Ieguldīšanas un finansējuma izmaksas - Koncentrētas pozīcijas	RTS par piesardzīgu novērtēšanu (Regula (ES) 2016/101)

Novērtēšanas risks (tirdzniecības un netirdzniecības portfeļi)	*Zaudējumu risks, kas saistīts ar pēc patiesās vērtības novērtētiem aktīviem un pasīviem piemēroto grāmatvedības vērtību pārskatīšanu vai korekcijām (, Regula (ES) Nr. 575/2013, 105. pants un Regula (ES) 2016/101)*

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
	- Turpmākas administratīvās izmaksas - Priekšlaicīga darījuma izbeigšana - Operacionālie (novērtēšanas) riski
Atlikušais risks	*Regula (ES) Nr. 575/2013, 325.u pants un tehniskie standarti par atlikušā riska piemaksu (Regula (ES) Nr. 2022/2328) – ietver plašas riska kategorijas, kas rodas no instrumentiem ar eksotisku pamatā esošo aktīvu, kā arī instrumentu atlikušo risku, kuriem piemīt citi atlikušie riski* *Attiecīgās juridiskās atsauces rīcībai ar kapitālu* *> Pēc FRTB – Alternatīvā standartizētā pieeja* *Regula (ES) Nr. 575/2013, trešā daļa, IV sadaļa, 1.a nodaļa, 4. iedaļa – 325.u pants*
Tirgus risks: Modeļa risks	*Regula (ES) Nr. 575/2013, 4. panta 1. punkta 52.b apakšpunkts*
Tirgus risks: riski atkarībā no linearitātes	*- Delta risks (risks, kas saistīts ar finanšu instrumenta vērtības izmaiņām riska faktora vērtības izmaiņu dēļ (pirmās kārtas ietekme))* *- Vega risks (risks, kas rodas, mainoties nelineāra instrumenta bāzes aktīva svārstīgumam)* *- Izliekuma risks (tostarp gamma risks) (riski, kas netiek aptverti ar delta un vega risku, tostarp risks, kas rodas no bāzes aktīva izmaiņu otrās kārtas ietekmes un citiem opciju parametriem)*
Tirgus risks: tirgus likviditātes un	*Risks, ka iestāde ciestu tirgus/likviditātes zaudējumus, kas izriet no koncentrācijas, kas saistīta vai nu ar riska pozīcijām attiecībā uz vienu riska faktoru, vai ar riska pozīcijām attiecībā uz vairākiem savstarpēji korelētiem riska faktoriem, vai arī ar instrumentiem ar garu likviditātes periodu*

Tirgus riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*[54]
koncentrācijas risks	
Tirgus risks: bāzes risks	*Zaudējumu risks, kas saistīts ar nepilnīgu korelāciju nomināli savstarpēji kompensējošu instrumentu vērtības izmaiņās*

III pielikums – Operacionālā riska apakškategorijas

Turpmāk tabulā ir sniegts neizsmeļošs to operacionālā riska apakškategoriju saraksts, kuras kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāņem vērā.

Operacionālā riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	Operacionālā riska apakškategorijas (2. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*
Juridiskais risks	*KPR 4. panta 1. punkta 52.a apakšpunkts*		
Modeļa risks	*KPR 4. panta 1. punkta 52.b apakšpunkts*		
IKT risks	*KPR 4. panta 1. punkta 52.c apakšpunkts*	**IKT pieejamības un nepārtrauktības risks**	*Risks, ka IKT sistēmu, datu vai pakalpojumu darbība un pieejamība tiek negatīvi ietekmēta, tostarp nespēja savlaicīgi atjaunot iestādes pakalpojumus, jo rodas IKT aparatūras vai programmatūras komponentu atteice, pastāv nepilnības IKT sistēmu pārvaldībā vai notiek kāds cits notikums.*

Operacionālā riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	Operacionālā riska apakškategorijas (2. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*
		IKT drošības risks (tostarp kiberdrošības risks)	*Risks, ka neatļauta piekļuve vai ļaunprātīgas vai tīšas darbības apdraud IKT sistēmas, datus vai pakalpojumus neatkarīgi no tā, vai to izcelsme ir iestādē vai ārpus tās (piemēram, kiberuzbrukumi)*
		IKT izmaiņu risks	*Risks, kas rodas no iestādes nespējas savlaicīgi un kontrolētā veidā pārvaldīt izmaiņas IKT sistēmās vai IKT pakalpojumos*
		IKT datu integritātes risks	*Risks, ka IKT sistēmās uzglabātie un apstrādātie dati ir nepilnīgi, neprecīzi vai nesaskaņoti starp dažādām IKT sistēmām, tādējādi apdraudot iestādes pakalpojumu un darbību pareizību vai nepārtrauktību un potenciāli radot ietekmi uz darbību, finansēm, tiesiskajiem jautājumiem vai reputāciju*
		IKT trešo personu risks	*Risks, kas var rasties iestādei saistībā ar tās izmantotajiem IKT pakalpojumiem, kurus sniedz trešo personu IKT pakalpojumu sniedzēji vai to apakšuzņēmēji, tostarp izmantojot ārpakalpojumu līgumus (DORA 3. panta 18. punkts), ieskaitot IKT koncentrācijas risku (DORA 3. panta 29. punkts) gan attiecībā uz kritiskiem, gan nekritiskiem trešo personu IKT pakalpojumu sniedzējiem*

Operacionālā riska apakškategorijas (1. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*	Operacionālā riska apakškategorijas (2. līmenis)	*Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas*
Trešo personu risks (kas nav saistīts ar IKT)	*Risks, kas var rasties finanšu iestādei saistībā ar trešo personu pakalpojumu sniedzēju vai to apakšuzņēmēju nodrošināto funkciju izmantošanu, tostarp funkcijas nodrošināšanu vai atbalstu tās darbībai, arī izmantojot ārpakalpojumu līgumus (gaidāmās EBI pamatnostādnes par trešo personu riska pienācīgu pārvaldību)*		
Kredītrisks (ar kredītrisku saistīti operacionālā riska notikumi, kas nav iekļauti ar kredītrisku saistītajā riskā svērtajā pozīcijā)	*KPR 317. panta 5. punkts*		
Tirgus risks (ar tirgus risku saistīti operacionālā riska notikumi)	*KPR 317. panta 6. punkts*		

IV pielikums – IRRBB apakškategorijas

Turpmākajā tabulā ir sniegts neizsmeļošs to IRRBB apakškategoriju saraksts, kuras kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā jāņem vērā.

IRRBB apakškategorijas (1. līmenis)	***Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas***	**IRRBB apakškategorijas (2. līmenis)**	***Atsauces uz tiesību aktiem / definīcijas***
Starpības risks	*EBA/GL/2022/14 (7. punkts "Definīcijas")*		
Bāzes risks	*EBA/GL/2022/14 (7. punkts "Definīcijas")*		
Iespējas līguma risks	*EBA/GL/2022/14 (7. punkts "Definīcijas")*	**Automātiskās opcijas risks**	*EBA/GL/2022/14 (7. punkts "Definīcijas")*
		Riska, kas saistīts ar izvēles iespēju ietekmi uz uzvedību	*EBA/GL/2022/14 (7. punkts "Definīcijas")*

V pielikums – Transfertcenu noteikšanas riska mērīšana

P2R attiecībā uz transfertcenu risku jānosaka, saskaitot P2R, kas atbilst riskam, kas saistīts ar katru transfertcenu vienošanos (TPA), kura balstās uz darījuma peļņas metodi (TPM), kā minēts šo pamatnostādņu 173. punktā. Līdzīgi jānovērtē citi TPA veidi, kas līdzīgi pārnes būtiskus zaudējumus uz ES struktūru. P2R, kas atbilst TPA, kurš pieder pie noteiktā TPM, jānosaka, kā norādīts tālāk.

a) Iestādei jānosaka portfelis, kura peļņa un zaudējumi tiek izmantoti kā pamats, lai noteiktu summu, kas tai piešķirama saskaņā ar TPA.

b) Pamatojoties uz i) empīriskiem datiem un ii) galvenajiem rādītājiem, kas iekļauti cenu noteikšanas kārtībā, kā minēts šo pamatnostādņu 174. punkta b) apakšpunktā, iestādei jānosaka savs marginālais ieguldījums „m“ galvenajos rādītājos, kurus izmanto, lai noteiktu peļņas un zaudējumu daļu, kas jāpiešķir TPA dalībniekiem.

c) Iestādei jāiegūst tirgus riska kapitāla prasības (*C_MRPortfolio*) saistībā ar portfeli, kas norādīts a) apakšpunktā.

d) Pārveduma cenu noteikšanas vienošanās P2R ir $m \times C_MRPortfolio$. To var ierobežot maksimālie zaudējumi, ko iestādei var piešķirt saskaņā ar TPA.

Iestādei var nodrošināt *C_MRPortfolio* uzņēmums, kas reģistrēts ārpus Savienības un ar kuru ir noslēgts TPA. Šī sabiedrība var nodrošināt kapitāla prasības, pamatojoties uz noteikumiem par tirgus risku, kas piemērojami jurisdikcijā, kurā tā veic uzņēmējdarbību. Ja šo trešo valstu noteikumu pamatā ir 1. pīlāra kapitāla sistēma, kas neatbilst 1. pīlāra tirgus riska kapitāla sistēmai, ko īsteno ES saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 575/2013, kompetentajām iestādēm prasība , reizinot ar koeficientu 1,5.. Kompetentās iestādes var samazināt vai palielināt šo reizinātāju, lai atspoguļotu tirgus riska noteikumu atšķirību būtiskumu starp ES un trešo valsti.

Kompetentās iestādes var noteikt, ka transfertcenu noteikšanas vienošanās P2R ir zemāka vērtība nekā tā, kas iegūta saskaņā ar šā pielikuma pirmo daļu, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi.

a. Šī TPA kontekstā tiek uzskatīts, ka iestāde tur un pārvalda lielāko daļu tirgus riska, kas saistīts ar portfeli, uz kuru ir balstīta transfertcenu noteikšanas vienošanās;
b. Rezervēšanas modelis nozīmē, ka iestāde var attiecināt savus tirdzniecības portfeļa zaudējumus uz citām sabiedrībām, kas piedalās transfertcenu noteikšanas mehānismā.
c. Iestāde sniedz pietiekamus pierādījumus par to, ka, ņemot vērā tās kā galvenā TPA veicinātāja lomu a) apakšpunkta izpratnē, kapitāla prasības attiecībā uz tirgus risku saistībā ar pozīcijām, uz kurām attiecas TPA, jau sedz iespējamos zaudējumus, ko rada TPA.